

अथ विषयानुक्रमणिका.

विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.
पुण्याहवाचनमंत्राः ...	१	गर्भाधानोक्तमंत्राः... ...	२४	अर्कविवाहमंत्राः... ...	३७
स्थालीपाकमंत्राः... ...	६	पुंसवनादिमंत्राः	२६	अग्निद्वयमंगमंत्राः ...	३७
ग्रहयज्ञमंत्राः पूर्णाहुतिमंत्राश्च	८	जातकर्ममंत्राः	२६	सायंप्रातर्होममंत्राः ...	३८
उत्सर्जनमंत्राः ऋषिपूजनमंत्राश्च	११	नामकरणादिचौलांतमंत्राः...	२६	आपत्कालहोममंत्राः ..	३८
पर्जन्यसूक्तानि	१५	उपनयनादिप्रायश्चित्तहोमांतमंत्राः	२७	अग्निसमारोपमंत्राः ...	३८
अकारहकारादिमंत्राः ...	१८	समावर्तनमंत्राः	३१	पुनःसंधानमंत्राः... ...	३९
उपाकरणमंत्राः	१९	आयुष्यसूक्तंदशसमिद्भिःसूक्तंच	३१	श्रवणाकर्ममंत्राः... ...	३९
भुवनेश्वरीअग्न्युत्तारणउदकपूरण	२०	विवाहमंत्राः	३२	सर्पबलिमंत्राः	३९
श्रीसूक्तमंत्राः	२१	मधुपर्कमंत्राः	३३	आ ग्रुजिकर्ममंत्रः ...	३९
रुद्रसूक्तानिमंत्राश्च ...	२२	कन्यादानमंत्राः	३३	आग्रयणमंत्राः	३९

विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.
प्रत्यवरोहणमंत्राः ...	३९	पवमानसूक्तं अ० २ ...	५८	ब्रह्मणस्पतिसूक्तं	८६
सभार्यस्यप्र०अ०स० ...	४०	पवमानसूक्तं अ० ३ ...	६५	देवीसूक्तं	९०
अभ्युपवातादिमा० ...	४०	पवमानसूक्तं अ० ४ ...	७१	त्रिंशद्देवाः	९०
मंडलदेवतामंत्राः... ...	४१	वैश्वदेवसूक्तं	७५	मन्युसूक्तं	९२
अथशांतिपाठः	४२	इंद्रस्तवसूक्तं	७६	सरस्वतीसूक्तं	९३
अथ प्रातःसंध्यामंत्राः ...	४८	ज्ञानमोक्षसूक्तं	७६	द्वि०सर०सू०	९३
माध्यान्हसंध्यामंत्रः ...	४९	आत्मस्तवसूक्तं	७९	तृ०सर०सू०	९४
सायंसंध्यामंत्राः	४९	विष्णुसूक्तं	७९	बृहस्पतिसूक्तं	९४
स्वाध्यायमंत्राः	५०	हरिसूक्तं	८१	गोसूक्तं	९७
गणपतिसूक्तं	५३	द्वितीयंहरिसूक्तं	८१	प्रसवप्रतिबंधनिर्मुक्तिसूक्तं...	९७
पुरुषसूक्तं	५४	हिरण्यगर्भसूक्तं	८३	दुःस्वप्ननाशनमंत्राः ...	९७
पवमानसूक्तंअध्याय १ ...	५४	सौरसूक्तं	८३	रिपुरोगघ्नसूक्तं	९८

विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.
शंतातीयसूक्तानि ...	९८	वामदेव्य(ब्राहंस्पत्यसूक्तं)...	१०६	विश्वदेवसूक्तं	११२
शंतातीयंद्वितीयतु०सूक्तं ...	९९	ध्रुवस्तुतिसूक्तं	१०७	" द्वितीयसूक्तं	११२
वाध्र्यश्वसूक्तं	१००	अलक्ष्मीघ्नसूक्तं	१०७	" तृतीयसूक्तं.... ...	११२
कपोतसूक्तं	१०१	सपत्नघ्नसूक्तं	१०७	" चतुर्थसूक्तं	११३
वरुणसूक्तं	१०१	ब्रृहस्पतिसूक्तं	१०७	" पंचमसूक्तं	११४
द्वितीयंवरुणसूक्तं... ...	१०२	गोसूक्तं२	१०८	द्रविणोदसूक्तं	११४
तृ०वरुणसूक्तं	१०३	अविंलगसूक्तं	१०८	इंद्रावरुणसूक्तं	११४
च०वरुणसूक्तं	१०३	अर्थंचर्यासूक्तं	१०८	वायुसूक्तं	११५
दुःस्वप्नघ्नसूक्तं	१०४	नष्टाधिगमसूक्तं	१०८	क्षेत्रपालसूक्तं	११५
भगसूक्तं	१०५	पंथासूक्तं	१०९	इंद्रसूक्तं	११५
नदीस्तुतिसूक्तं	१०५	मृत्युनाशनसूक्तं	१०९	द्यावापृथिवीसूक्तं... ...	११५
वामदेव्यसूक्तं	१०५	आशीर्वादमंत्राः	१०९	अग्न्यादिसूक्तं	११६

मं.सं. २

विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.
सोमारुद्रसूक्तं	११७	स्फुटमंत्रप्रकरणं	१२३	१ त्वंसोमप्रचि०	१४५
संग्रामसूक्तं	११७	श्रीसूक्तशेषःपरिशिष्टंच ...	१३६	२ स्वादिष्ठयाम० ...	१४६
मित्रावरुणसूक्तं	११८	श्राद्धमंत्राः	१३६	३ स्वादोरक्षभिवयसः ...	१४६
पूषसूक्तं	११८	अन्नस्तुतिसूक्तं	१३७	४ इंद्रासोमातपतन्० ...	१४७
मरुत्सूक्तं	११८	पिंडपितृयज्ञादिमंत्राः ...	१४०	५ सोमएकेभ्यःपवते० ...	१४८
ग्रहणजप्यसूक्तं	११८	अभिश्रवणसूक्तानि ...	१४०	श्रद्धासूक्तं	१४८
औषधिसूक्तं	११९	आदौदेवसूक्तानि ...	१४०	हविर्धानसूक्तं	१४९
श्राद्धविघ्नहरसूक्तं ...	१२०	राक्षोघ्नसूक्तेषु	१४३	पितृसूक्तं	१४९
यम (मनआवर्तन) सूक्तं ...	१२०	१ कृणुष्वपाजः	१४३	देवसूक्तं	१५०
विश्वकर्मसूक्तं	१२१	२ अग्नेहंसिन्य०	१४३	अथ यत्याराधनमंत्राः ...	१५०
उषा (प्रातःस्मरण) सूक्तं ...	१२१	३ रक्षोहणंवा०	१४४	उपनिषन्मंत्राः	१५२
संज्ञानसूक्तं	१२२	४ ब्रह्मणाग्निःसंविदा० ...	१४५	अंत्येष्टिमंत्राः	१५३

अ. २

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥ ॥ अथपुण्याहवाचनमंत्राः ॥ ॥ ॐ ग
णानांत्वागणपतिंहवामहेकविंकवीनामुपमश्रवस्तमं ॥ ज्येष्ठराजंब्रह्मणांब्रह्मणस्पतऽआनःशृण्वन्नू
तिभिःसीदसादनं ॥ निषुसीदगणपतेगणेषुत्वामाहुर्विप्रतमंकवीनां ॥ नऽऋतेत्वत्क्रियतेकिंचनारेमहा
मर्कंमघवन्चित्रमर्च ॥ महीद्यौःपृथिवीचनऽइमंयज्ञंमिमिक्षतां ॥ पिपृतांनोभरीमभिः ॥ ओषधयःसं
वदंतेसोमेनसहराज्ञा ॥ यस्मैकृणोतिब्राह्मणस्तंराजन्पारयामसि ॥ आकलशेषुधावतिपवित्रेपरिषि-
च्यते ॥ उक्थैर्यज्ञेषुवर्धते ॥ इमंमेगंगेयमुनेसरस्वतिशुतुद्रिस्तोमंसचतापरुष्ण्या ॥ असिक्न्यामरु
द्वृधेवितस्तयार्जीकीयेशृणुह्यासुषोमया ॥ गंधद्वारांदुराधर्षांनित्यपुष्टांकरीषिणीं ॥ ईश्वरींसर्वभू
तानांतामिहोपह्वयेश्रियं ॥ याऽओषधीःपूर्वाजातादेवेभ्यस्त्रियुगंपुरा ॥ मनैनुबभ्रूणामहंशतंधामा
निसप्तच ॥ कांडात्कांडात्प्ररोहंतीपरुषःपरुषःपरि ॥ एवानोदूर्वेप्रतनुसहस्रेणशतेनच ॥ अश्वत्थेवो-
निषदनंपर्णेवोवसतिष्कृता ॥ गोभाजऽइत्किलासथयत्सनवथपूरुषं ॥ स्योनापृथिविभवानृक्षरानि

॰शंनी ॥ यच्छानःशर्मसप्रथः॥याःफलिनीर्याऽअफलाऽअपुष्पायाश्चपुष्पिणीः॥बृहस्पतिप्रसूतास्ता
नोमुंचंत्वंहसः ॥ सहिरत्नानिदाशुषेसुवातिसविताभगः॥तंभागंचित्रमीमहे ॥ हिरण्यरूपःसहिरण्यसं
दृगपांनपात्सेदुहिरण्यवर्णः ॥ हिरण्ययात्परियोनेर्निषद्याहिरण्यदाददत्यन्नमस्मै ॥ युवासुवासाःप
रिवीतऽआगात्सऽउश्रेयान्भवतिजायमानः॥तंधीरासःकवयउन्नयंतिस्वाध्यो३मनसादेवयंतः॥पूर्णा
दर्विपरापतसुपूर्णापुनरापत ॥ वस्नेवविक्रीणावहाऽइषमूर्जंशतक्रतो ॥ तत्त्वायामिब्रह्मणावंदमानस्त
दाशास्तेयजमानोहविर्भिः॥अहेळमानोवरुणेहबोध्युरुशंसमानऽआयुःप्रमोषीः ॥१॥ भद्रंकर्णेभिःशृ-
णुयामदेवाभद्रंपश्येमाक्षभिर्यजत्राः॥स्थिरैरंगैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्व्यशेमदेवहितंयदायुः ॥ द्रविणोदाद्र
विणसस्तुरस्यद्रविणोदाःसनरस्यप्रयंसत्॥द्रविणोदावीरवतीमिषंनोद्रविणोदारासतेदीर्घमायुः ॥ सवि
तापश्चातात्सवितापुरस्तात्सवितोत्तरात्तात्सविताधरात्तात् ॥ सवितानःसुवतुसर्वतातिंसवितानोरासतां
दी॰॥नवोनवोभवतिजायमानोह्नांकेतुरुपसामेत्यग्रं ॥ भागंदेवेभ्योविदधात्यायन्प्रचंद्रमास्तिरतेदी॰

उच्चादिविदक्षिणावंतोऽअस्थुर्यैंऽअश्वदाःसहतेसूर्येण ॥ हिरण्यदाऽअमृतत्वंभजंतेवासोदाःसोमप्रतिं
रंतऽआयुः ॥ २ ॥ पुनःपुनर्जायमानापुराणीसमानंवर्णमभिशुंभमाना ॥ श्वघ्नीवंकृत्नुर्विजंऽआमिना
नामर्तस्यदेवीजरयंत्यायुः॥उदीर्ध्वंजीवोऽअसुर्नंऽआगादपप्रागात्तमऽआज्योतिरेति ॥आरैक्पंथांया
तवेसूर्यायागंन्मयत्रप्रतिरंतऽआयुः ॥ दक्षिणावतामिदिमानिचित्रादक्षिणावतांदिविसूर्यासः ॥ दक्षि
णावंतोऽअमृतंभजंतेदक्षिणावंतःप्रतिरंतऽआयुः ॥ इमेभोजाऽअंगिरसोविरूपादिवस्पुत्रासोऽअसु
रस्यवीराः ॥ विश्वामित्रायददतोमघानिसहस्रसावेप्रतिरंतऽआयुः ॥ यथाहत्यद्वसवोगौर्यंचित्पदिषि
तामंमुचतायजत्राः ॥ एवोष्व१स्मन्मुंचताव्यंहःप्रतार्यग्नेप्रतरंनऽआयुः ॥यशस्करंबलवंतंप्रभुत्वंतमेव
राजाधिपतिर्बभूव ॥ संकीर्णनागाश्वपतिर्नराणांसुमंगल्यंसततंदी० ॥ गोमायुरदादजमायुरदात्पृश्निं
रदाद्धरितोनोवसूनि ॥ गवांमंडूकाददतःशतानिसहस्रसावेप्रतिरंतऽआयुः ॥ ऋदूदरेणसख्यासचेय
योमानरिष्येद्धर्यश्वपीतः॥अयंयःसोमोन्यधाय्यस्मेतस्माऽइंद्रंप्रतिरंमेम्यायुः ॥ अपत्याऽअस्थुरनिरा

अमीवानिरत्रसन्तमिषीचीरभैषुः॥आसोमो॑ऽअस्माँ॑ऽअरुहद्विहाया॑ऽअगन्मयत्रप्रतिरंत॑ऽआयुः ॥ इं
द्रावरुणासौमनसमदृप्तंरायस्पोषंयजमानेषुधत्तं ॥ प्रजांपुष्टिंभूतिमस्मासुधत्तंदीर्घायुत्वायप्रतिर
तंनऽआयुः ॥ वृष्टिंदिवःशतधारःपवस्वसहस्रसावाजयुर्देववीतौ ॥ सांसिंधुभिःकलशेवावशानःस
मुस्रियाभिःप्रतिरंनऽआयुः ॥ विद्युन्नद्यापतंतीदविंद्योरुद्भरंतीमेऽअप्याकाम्यानि॥जनिष्टोऽअपोनर्यः
सुजातःप्रोर्वशीतिरतदीर्घमायुः ॥ ३ ॥ आपंऽउंदंतुजीवसेदीर्घायुत्वायवर्चसे ॥ यस्त्वाहृदाकीरि-
णामन्यमानोमर्त्यंमर्त्योजोहवीमि ॥ जातवेदोयशोऽअस्मासुधेहिप्रजाभिरग्नेऽअमृतत्वमश्यां ॥ य
स्मैत्वंसुकृतेजातवेदऽउलोकमग्नेकृणवःस्योनं ॥ अश्विनंसपुत्रिणंवीरवंतंगोमंतंरयिंनशतेस्वस्ति ॥
संत्वासिंचामियजुषाप्रजामायुर्धनंच ॥ ४ ॥ उद्गातेवशकुनेसामगायसिब्रह्मपुत्रऽइवसवनेषुशंससि
॥ वृषेवोलोवाजीशिशुमतीरपीत्यासर्वतोनःशकुनेभद्रमावदविश्वतोनःशकुनेपुण्यमावद ॥ याज्यया
यजतिप्रत्तिर्वैयाज्यापुण्यैवलक्ष्मीःपुण्यामेवतलक्ष्मींसंभावयातिपुण्यांलक्ष्मींसंस्कुरुते ॥ यत्पुण्यं

नक्षत्रं ॥ तद्धद्दकुर्वीतोपव्युषं ।। यदावैसूर्यऽउदेति ॥ अथनक्षत्रंनैति ।। यावंतितत्रसूर्योगच्छेत् ।। यत्रंजघ
न्यंपश्येत् ॥ तावंतिकुर्वीतयत्कारीस्यात् ।। पुण्याहएवकुरुते ।। तानिवाएतानियमनक्षत्राणि ।। यान्येवदे
वनक्षत्राणि ॥ तेषुकुर्वीतयत्कारीस्यात् ।। पुण्याहएवकुरुते ।। ५ ।। स्वस्तयेवायुमुपब्रवामहेसोमंस्वस्ति-
भुवनस्ययस्पतिः ।। बृहस्पतिंसर्वगणंस्वस्तयेस्वस्तयऽआदित्यासोभवंतुनः ।। आदित्यउदयनीयःपथ्य
यैवेतःस्वस्त्याप्रयंतिपथ्यांस्वस्तिमभ्युद्यंतिस्वस्त्यैवेतःप्रयंतिस्वस्त्युद्यंतिस्वस्त्युद्यंति ।। स्वस्तिनऽइं-
द्रोवृद्धश्रवाः ।। स्वस्तिनःपूषाविश्ववेदाः ।। स्वस्तिनस्तार्क्ष्योऽअरिष्टनेमिः ।। स्वस्तिनोबृहस्पतिर्दधातु ॥
अष्टौदेवावसवःसोम्यासः ।। चतस्रोदेवीरजराःश्रविष्ठाः ।। तेयज्ञंपांतुरजसःपुरस्तात् ।। संवत्सरीणममृतꣳ
स्वस्ति ।। ६ ।। ऋध्यामस्तोमंसनुयामवाजमानोमंत्रंसरथेहोपयातं ।। यशोनपक्वंमधुगोष्वंतराभूतांशोऽअ
श्विनोःकामंमप्राः ।। सर्वामृद्धिमृध्नुयामितितंवैतेजसैवपुरस्तात्पर्यभवच्छंदोभिर्मध्यतोक्षरैरुपरिष्टाद्धा-
य्ययासर्वतोद्वादशाहंपरिभूयसर्वामृद्धिमाध्नोत्सर्वामृद्धिमृध्नोतियऽएवंवेद ।। ऋध्यास्महव्यैर्नमसोपसद्य

॥मित्रंदेवंमित्रधेयंनोऽअस्तु॥अनूराधान्हविषावर्धयंतः॥शतंजीवेमशरदःसवीराः ॥ त्रीणित्रीणिवैदे-
वानांमूद्धानि ॥ त्रीणिछंदांꣳसि॥त्रीणिसवनानि॥त्रयऽइमेलोकाःऋध्यामेवतद्वीर्यऽएषुलोकेषुप्रति-
तिष्ठति ॥ ७ ॥ श्रियेजातःश्रियऽआनिरियायश्रियंवयोजरितृभ्योदधाति ॥ श्रियंवसानाऽअमृ-
तत्वमायन्भवंतिसत्यासमिथामितद्रौ ॥ श्रियएवैनंतच्छ्रियामादधातिसंततमृचावषट्कृत्यंसंतत्यैसं-
धीयतेप्रजयापशुभिर्यऽएवंवेद ॥ यस्मिन्ब्रह्माभ्यजंयत्सर्वमेतत् ॥ अमुंचलोकमिदमूंचसर्वं ॥ त-
न्नोनक्षत्रमभिजिद्विजित्यं ॥ श्रियंदधात्वहृणीयमानं॥ अहेर्बुध्नियमंत्रंमेगोपाय॥यमृषयस्त्रयिवि-
दाविदुः ॥ ऋचःसामानियजूꣳषि ॥ साहिश्रीरमृतासतां ॥ ८ ॥ शुक्रेभिरंगैरजऽआततन्वान्क्रतुं-
पुनानःकविभिःपवित्रैः॥शोचिर्वसानःपर्यायुरपांश्रियोमिमीतेबृहतीरनूनाः॥ तदप्येषश्लोकोभिगीतो
मरुतःपरिवेष्टारोमरुत्तस्यावसन्गृहे ॥ आविक्षितस्यकामप्रेर्विश्वेदेवाःसभासदऽइति ॥ वास्तोष्पते
प्रतिजानीह्यस्मान्त्स्वावेशोऽअनमीवोभवानः ॥ यत्वेमहेप्रतितन्नोजुषस्वशंनोभवद्विपदेशंचतुष्पदे॥

वास्तोष्पतेप्रतरणोनऽएधिगयस्फानोगोभिरश्वेभिरिंदो ॥ अजरासस्तेसख्येस्यामपितेवपुत्रान्प्रतिनोजुषस्व ॥ वास्तोष्पतेशग्मयासंसदातेसक्षीमहिरण्वयागातुमत्या ॥ पाहिक्षेमऽउतयोगेवरंनोयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ॥ अमीवहावास्तोष्पतेविश्वारूपाण्याविशन् ॥ सखासुशेवऽएधिनः ॥ १ ॥

समुद्रज्येष्ठाःसलिलस्यमध्यात्पुनानायंत्यनिविशमानाः ॥ इंद्रोयावज्रीवृषभोरराददताऽआपोदेवीरिहमामवंतु ॥ याऽआपोदिव्याऽउतवास्रवंतिखनित्रिमाऽउतवायाःस्वयंजाः ॥ समुद्रार्थायाःशुचयःपावकास्ताऽआपो० ॥ यासांराजावरुणोयातिमध्येसत्यानृतेऽअवपश्यन्जनानाम् ॥ मधुश्चुतःशुचयोयाःपावकास्ताऽआपो० ॥ यासुराजावरुणोयासुसोमोविश्वेदेवायासूर्जंमदंति ॥ वैश्वानरोयास्वग्निःप्रविष्टस्ताऽआपो० ॥ त्रायंतामिहदेवास्त्रायंतांमरुतांगणः ॥ त्रायंतांविश्वाभूतानियथायमरपाऽअसत् ॥ आपऽइद्वाऽउभेषजीरापोऽअमीवचातनीः ॥ आपःसर्वस्यभेषजीस्तास्तेकृण्वंतुभेषजं ॥ हस्ताभ्यांदशशाखाभ्यांजिह्वावाचःपुरोगवी ॥ अनामयित्नुभ्यांत्वाताभ्यांत्वोपस्पृशामसि ॥ इमाऽ

आपः शिवतमा इमाः सर्वस्य भेषजीः ॥ इमा राष्ट्रस्य वर्धनीरिमा राष्ट्रभृतोऽमृताः ॥ याभिरिंद्रमभ्यषिं
चत्प्रजापतिः सोमं राजानं वरुणं यमं मनुं ॥ ताभिरद्भिरभिषिंचामि त्वामहं राज्ञां त्वमधिराजो भवेह ॥ म
हांतं त्वा महीनां सम्राजं चर्षणीनां देवी जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे
ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामग्नेस्तेजसा सूर्यस्य वर्चसेंद्रस्येंद्रियेणाभिषिंचामि ॥ बलाय श्रियै यश
सेऽन्नाद्याय ॥ १० ॥ आमूरज प्रत्यावर्तयेमाः केतुमद्दुंदुभिर्वावदीति ॥ समश्वपर्णाश्चरंति नो नरोऽस्मा
कमिंद्र रथिनो जयंतु ॥ तदस्तु मित्रावरुणा तदग्ने शंयोरस्मभ्यमिदमस्तु शस्तं ॥ अशीमहि गाधमुत प्र
तिष्ठां नमो दिवे बृहते सादनाय ॥ गृहा वै प्रतिष्ठा सूक्तं तत्प्रतिष्ठिततमया वाचा शंस्तव्यं तस्माद्यद्यपि दूर
इव पशूंल्लभते गृहानेवैनानाजिगमिषति गृहा हि पशूनां प्रतिष्ठा प्रतिष्ठा ॥ गौरीर्मिमाय सलिलानि तक्ष
त्येकपदी द्विपदी सा चतुष्पदी ॥ अष्टापदी नवपदी बभूवुषी सहस्राक्षरा परमे व्योमन् ॥ १२ ॥ उपा
स्मै गायता नरः पवमानायेंदवे ॥ अभि देवाँ इयक्षते ॥ अभि ते मधुना पयोऽथर्वाणो अशिश्रयुः ॥ देवं

देवायदेवयु ॥ सनःपवस्वशंगवेशंजनायशमर्वते ॥ शंराजन्नोषधीभ्यः बभ्रवेनुस्वतवसेरुणायदिविस्पृ
शे ॥ सोमायगाथमर्चत ॥ हस्तच्युतेभिरद्रिभिःसुतंसोमंपुनीतन ॥ मधावाधावतामधु ॥ १३ ॥ प्र
जापतेनत्वदेतान्यन्योविश्वाजातानिपरिताबभूव ॥ यत्कामास्तेजुहुमस्तन्नोऽअस्तुवयंस्यामपतयो
रयीणां ॥ इळामग्नेपुरुदंसंसनिंगोःशश्वत्तमंहवमानायसाध ॥ स्यान्नःसूनुस्तनयोविजावाग्नेसातेसु
मतिर्भूत्वस्मे ॥ १४ ॥ कनिक्रदज्जनुषंप्रब्रुवाणऽइयर्तिवाचमरितेवनावं ॥ सुमंगलश्चशकुनेभवासि
मात्वाकाचिदभिभाविश्व्याविदत् ॥ मात्वाश्येनऽउद्वधीन्मासुपर्णोमात्वाविददिषुमान्वीरोऽअस्ता ॥
पित्र्यामनुप्रदिशंकनिक्रदत्सुमंगलोभद्रवादीवदेह ॥ अवक्रंददक्षिणतोगृहाणांसुमंगलोभद्रवादीश
कुंते ॥ मानःस्तेनऽईशतमाघशंसोबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ॥ १५ ॥ प्रदक्षिणिदभिगृणंतिकारवोव
योवदंतऽऋतुथाशकुंतयः ॥ उभेवाचौवदतिसामगाऽइवगायत्रंचत्रैष्टुभंचानुराजति ॥ उद्गातेवश
कुनेसामगायसिब्रह्मपुत्रऽइवसवनेषुशंससि ॥ वृषेववाजीशिशुमतीरपीत्यासर्वतोनःशकुनेभद्रमावद

विश्वतोनःशकुनेपुण्यमावद ॥ आवदंस्त्वंशकुनेभद्रमावदतूष्णीमासीनःसुमतिंचिकिद्धिनः ॥ यदु
त्पतन्वदसिकर्करिर्यथाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ॥ १६ ॥ भद्रंवददक्षिणतोभद्रमुत्तरतोवद ॥ भद्रंपु
रस्तान्नोवदभद्रंपश्चात्कपिंजल ॥ भद्रंवदपुत्रैर्भद्रंवदगृहेषुच ॥ भद्रमस्माकंवदभद्रंनोऽअभयंवद ॥
भद्रमधस्तान्नोवदभद्रमुपरिष्टान्नोवद ॥ भद्रंभद्रंनऽआवदभद्रंनःसर्वतोवद ॥ असपत्नंपुरस्तान्नः
शिवंदक्षिणतस्कृधि ॥ अभयंसततंपश्चाद्भद्रमुत्तरतोगृहे ॥ यौवनानिमहायसिजिग्युषामिवदुंदुभिः ॥
शकुंतकप्रदक्षिणंशतपत्राभिनोवद ॥ १७ ॥ अर्चतप्रार्चतप्रियमेधासोऽअर्चत ॥ अर्चंतुपुत्रकाऽउ
तपुरंनधृष्ण्वर्चत ॥ युवंवस्त्राणिपीवसावसाथेयुवोरच्छिद्रामंतवोहसर्गाः ॥ अवातिरतमनृतानिवि
श्वऽऋतेनमित्रावरुणासचेथे॥अभिवस्त्रासुवसनान्यर्षाभिधेनूःसुदुघाःपूयमानः ॥ अभिचंद्राभर्तवेनो
हिरण्याभ्यश्वान्रथिनोदेवसोम ॥ भद्रावस्त्रासमन्याऽवसानोमहान्कविर्निवचनानिशंसन् ॥ आव
च्यस्वचम्वोःपूयमानोविचक्षणोजागृविर्देववीतौ ॥ सतुवस्त्राण्यधपेशनानिवसानोऽअग्निर्नाभापृथि

स्याः ॥ अक्षौ जानः पूर्ड ऽञ्जाया। पूर्णोऽहंतो गजन्मसौन्द्रैनान् ॥ तुरीपर्दं प्रियभागायनुमतं श्रामि
भिषमसंगयो निमृमर्थं ॥ वर्गेणेवधासयागम्भनाशु चंद्युनोर्थंशुक्रांणिनमोद्धर्न ॥ प्रमेनानीःशुगोऽ
अग्रेरथानांगव्यन्नेतिहर्षतेऽअस्यसेना ॥ सत्रान्कृणवानिन्द्रश्चान्ममित्रम् ऽआमोमोनमानिनानिन्द्र
ते ॥ उभाऽउ नूनं तदिदर्थयेथे विनंनाशुभिन्नोवरुणापसेन ॥ मध्वोचीनायानंविपर्णजीग मन्दिनंत्वष्टुः
आतंसचेथे ॥ यमिन्द्राद्दिमिदेभ्यवस्याणिवृजापने ॥ सोमंनोऽअत्रवंनेत ॥ पुनानःकृन्दशोभ्यावयाण्यं
रूपोहरिः ॥ पणिभ्यान्यस्यन ॥ द्विनश्चिदापृक्ष्याजायमानाविजागृविंविद्वेशुल्कमाना ॥ सत्राव
मूणयज्ञनावसानाभियमस्मेसनुजापिव्याधीः ॥ उत स्मैनं वस्त्रमथिं न तायुमनु क्रोशन्ति क्षितयो भरेषु ॥
नीचायमानं जसुरिं न श्येनं श्रवश्चाच्छा पशुमच्च यूथं ॥ वितन्वते धियो अस्मा अपांसि वस्त्रा पुत्राय
मातरो वयन्ति ॥ उपप्रक्षे वृषणो मोदमाना दिवस्पथा वध्वो यन्त्यच्छ ॥१८॥ इति पुण्याहवाचनमन्त्राः ॥
अथ स्थालीपाकः ॥ जुष्टो दमूना अतिथिर्दुरोण इमं नो यज्ञमुप याहि विद्वान् ॥ विश्वा अग्ने

अभियुजोविहत्याशत्रूयतामाभराभोजनानि ॥ एहाग्नऽइहहोतानिषीदादब्धःसुपुरऽएताभवानः ॥
अवतांत्वारोदसीविश्वमिन्वेयजांमहेसौमनसायदेवान् ॥ चत्वारिशृंगात्रयोऽअस्यपादाद्वेशीर्षेसप्तह
स्तासोऽअस्य ॥ त्रिधाबद्धोवृषभोरोरवीतिमहोदेवोमर्त्याँऽआविवेश ॥ एषहिदेवःप्रदिशोनुसर्वाः
पूर्वोहिजातःसउगर्भेऽअन्तः ॥ सविजायमानःसजनिष्यमाणःप्रत्यङ्मुखस्तिष्ठतिविश्वतोमुखः ॥१॥
बृहस्पतिर्ब्रह्माब्रह्मसदनऽआशिष्यतेबृहस्पतेयज्ञंगोपायसयज्ञंपाहिसयज्ञपतिंपाहिसमांपाहिभूर्भुवः
स्वर्बृहस्पतिप्रसूतः ॥ सवितुष्ट्वाप्रसवउत्पुनाम्यच्छिद्रेणपवित्रेणवसोःसूर्यस्यरश्मिभिः ॥ विश्वानि
नोदुर्गहाजातवेदः ॥ सिंधुंननावादुरितातिपर्षि ॥ अग्नेऽअत्रिवन्नमसागृणानः ॥ अस्माकंबोध्यवि
तातनूनां ॥ यस्त्वाहृदाकीरिणामन्यमानः ॥ अमर्त्यंमर्त्योजोहवीमि ॥ जातवेदोयशोऽअस्मासु
धेहि ॥ प्रजाभिरग्नेऽअमृतत्वमश्यां ॥ यस्मैत्वंसुकृतेजातवेदऽउलोकमग्नेकृणवःस्योनं ॥ अश्विनंस
पुत्रिणंवीरवंतंगोमंतंरयिंनशतेस्वस्ति ॥ २ ॥ अयंतऽइध्मऽआत्माजातवेदस्तेनेध्यस्ववर्धस्वचेद्धव

र्धयचास्मान्प्रजयापशुभिर्ब्रह्मवर्चसेनान्नाद्येनसमेधयस्वा० ॥ यदस्यकर्मणोत्यरीरिचंयद्वान्यूनमि
हाकरं ॥ अग्निष्टत्स्विष्टकृद्विद्वान्त्सर्वंस्विष्टंसुहुतंकरोतुमे ॥ अग्नयेस्विष्टकृतेसुहुतहुतेसर्वप्रायश्चित्ता
हुतीनांकामानांसमर्धयित्रेसर्वान्नःकामान्त्समर्धयस्वा० ॥ ३ ॥ अयाश्चाग्नेस्यनभिशस्तीश्चसत्यमि
त्वमयाऽअसि ॥ अयासावयसाकृतोयासन्हव्यमूहिषेयानोधेहिभेषजं ॥ अनाज्ञातंयदाज्ञातंयज्ञ
स्यक्रियतेमिथु ॥ अग्नेतदस्यकल्पयत्वंहिवेत्थयथातथंस्वा० ॥ पुरुषसंमितोयज्ञोयज्ञःपुरुषसंमि
तः ॥ अग्नेन० ॥ यत्पाकत्रामनसादीनदक्षानयज्ञस्यमन्वतेमर्तासः ॥ अग्निष्टद्धोताक्रतुविद्विजान
न्याजिष्ठोदेवाँऋतुशोयजाति ॥ यद्वोदेवाऽअतिपातयानिवाचाचप्रयुतीदेवहेळनं॥अरायोऽअस्माँऽ
अभिदुच्छुनायतेन्यत्रा स्मन्मरुतस्तन्निधेतन ॥ ४ ॥ यन्मऽआत्मनोमिंदाभूदग्निस्तत्पुनराहार्जा
तवेदाविचर्षणिः ॥ पुनरग्निश्चक्षुरदात्पुनरिंद्रोबृहस्पतिः ॥ पुनर्मेऽअश्विनायुवंचक्षुराधत्तमक्ष्योः ॥
तंतुंतन्वन्रजसोभानुमन्विहिज्योतिष्मतःपथोरक्षधियाकृतान् ॥ अनुल्बणंवयतजोगुवामपोमनुर्भव

जनयादेव्यंजनं ॥ उद्बुध्यस्वाग्नेप्रतिजागृह्येनमिष्टापूर्तेसंसृजेथामयंच ॥ पुनःकृण्वंस्त्वापितरंयु
वानमन्वातांसीत्त्वयितंतुमेतं ॥ त्रयस्त्रिंशत्तंतवोयेवितत्निरेयइमंयज्ञंस्वधयाददंतेतेषांछिन्नंप्रत्ये
तद्धामिस्वाहाघर्मोदेवांअप्येतु ॥ आभिर्गीर्भिर्यदतोनऊनमाप्यायहरिवोवर्धमानः ॥ यदा
स्तोतृभ्योमहिगोत्रारुजासिभूयिष्ठभाजोअधतेस्याम ॥ ५ ॥ पूर्णमसिपूर्णमेभूयाःसुपूर्णमसिसुपू
र्णमेभूयाःसदसिसन्मेभूयाःसर्वमसिसर्वमेभूया अक्षितिरसिमामेक्षेष्ठाः ॥ प्राच्यांदिशिदेवाऋत्वि
जोमार्जयंतां ॥ दक्षिणस्यांदिशिमासाःपितरोमार्जयंतां ॥ प्रतीच्यांदिशिगृहाःपशवोमार्जयंतां ॥
उदीच्यांदिश्यापओषधयोवनस्पतयोमार्जयंतां ॥ ऊर्ध्वायांदिशियज्ञःसंवत्सरःप्रजापतिर्मार्जयंतां ॥
आपोअस्मान्मातरःशुंधयंतुघृतेननोघृतप्वःपुनंतु ॥ विश्वंहिरिप्रंप्रवहंतिदेवीरुदिदाभ्यःशुचिरापू
तएमि ॥ इदमापःप्रव० ॥ सुमित्र्यानआपओषधयःसंतुदुर्मित्र्यास्तस्मैसंतुयोस्मान् ॥ द्वेष्टियं
चवयंद्विष्मस्तंहन्मि ॥ माहंप्रजांपरासिचंयानःसयावरीस्थन ॥ समुद्रेवोनिनयानिस्वंपाथोअपीथ

॥ ६ ॥ अग्निस्तुविश्रवस्तमंतुविब्रह्माणमुत्तमं ॥ अतूर्तंश्रावयत्पतिंपुत्रंददातिदाशुषे ॥ अग्निर्ददा
तिसत्पतिंसासाहयोयुधानृभिः ॥ अग्निरत्यंरघुष्यदंजेतारमपराजितं ॥ अग्नेत्वंनोऽअंतमऽउतत्राता
शिवोभवावरूथ्यः ॥ वसुरग्निर्वसुश्रवाऽअच्छानक्षिद्युमत्तमंरयिंदाः ॥ सनोबोधिश्रुधीहवमुरुष्याणो
ऽअघायतःसमस्मात् ॥ तंत्वाशोचिष्ठदीदिवःसुम्नायननमीमहेसखिभ्यः ॥ मानस्तोकेतनयेमानऽ
आयौमानोगोषुमानोऽअश्वेषुरीरिषः ॥ वीरान्मानोरुद्रभामितोवधीर्हविष्मंतःसदमित्त्वाहवामहे ॥
अनृणाऽअस्मिन्ननृणाः परस्मिंस्तृतीयेलोकेऽअनृणास्याम ॥ येदेवयानाऽउतपितृयाणाःसर्वान्य
थोऽअनृणाऽआक्षियेम ॥ ७ ॥ ॥ इतिस्थालीपाकमंत्राःसमाप्ताः ॥ अथ ग्रहयज्ञमंत्राः॥ ॥
ॐआकृष्णेनरजसावर्तमानोनिवेशयन्नमृतंमर्त्यंच ॥ हिरण्ययेनसवितारथेनादेवोयातिभुवनानिप
श्यन् ॥ आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यं ॥ भवावाजस्यसंगथे ॥ अग्निर्मूर्धादिवःककुत्पतिःपृ
थिव्याऽअयं ॥ अपांरेतांसिजिन्वति ॥ उद्बुध्यध्वंसमनसःसखायःसमग्निमिंध्वंबहवःसनीळाः ॥ द

धिक्राममिमुषसंचदेवीमिंद्रावतोवसेनिह्वयेवः ॥ बृहस्पतेऽअतियदर्योऽअर्हाद्युमद्विभातिक्रतुमज्जनेषु ॥ यद्दीदयच्छवसऽऋतप्रजाततदस्मासुद्रविणंधेहिचित्रं ॥ शुक्रःशुशुक्वाँऽउषोनजारःपप्रासमीचीदिवोनज्योतिः ॥ शमग्निरग्निभिःकरच्छंनस्तपतुसूर्यः ॥ शंवातोवात्वरपाऽअपस्रिधः ॥ कयानश्चित्रऽआभुवदूतीसदावृधःसखा ॥ कयाशचिष्ठयावृता ॥ केतुंकृण्वन्नकेतवेपेशोमर्याऽअपेशसे ॥ समुषद्भिरजायथाः ॥ १ ॥ त्र्यंबकंयजामहेसुगंधिंपुष्टिवर्धनं ॥ उर्वारुकमिवबंधनान्मृत्योर्मुक्षीयमामृतात् ॥ गौरीर्मि० ॥ यदक्रंदःप्रथमंजायमानऽउद्यन्त्समुद्रादुतवापुरीषात् ॥ श्येनस्यपक्षाहरिणस्यबाहूऽउपस्तुत्यंमहिजातंतेऽअर्वन् ॥ विष्णोर्नु० ॥ सहस्रशी० ॥ ब्रह्मणस्पतेत्वमस्ययंतासूक्तस्यबोधितनयंचजिन्व ॥ विश्वंतद्भद्रंयदवंतिदेवाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ॥ ब्रह्मजज्ञानंप्रथमंपुरस्ताद्विसीमतःसुरुचोवेनऽआवः ॥ सबुध्न्याउपमाऽअस्यविष्ठाःसतश्चयोनिमसतश्चविवः ॥ इंद्रंवोविश्वतस्परिहवामहेजनेभ्यः ॥ अस्माकमस्तुकेवलः ॥ इंद्रश्रेष्ठानिद्रविणानिधेहिचित्तिंदक्षस्यसुभग

त्वमस्मे ॥ पोषंरयीणामरिष्टिंतनूनांस्वाद्मानंवाचःसुदिनत्वमह्नां ॥ इंद्रंत्वावृषभंवयंसुतेसोमेहवामहे
सपाहिमध्वोऽअंधसः ॥ यमायसोमंसुनुतयमायजुहुताहविः ॥ यमंहयज्ञोगच्छत्यग्निदूतोऽअरंकृतः।
मोषुणःपरापरानिर्ऋतिर्दुर्हणावधीत् ॥ पदीष्टतृष्णयासह ॥ उपोवाजंहिवंस्वयश्चित्रोमानुपेजने ॥
तेनावहसुक्तोऽअध्वरांऽउपयेत्वागृणंतिवह्नयः ॥ २ ॥ अग्निंदूतंवृणीमहेहोतारंविश्ववेदसं ॥ अस्य
यज्ञस्यसुक्रतुं ॥ अप्सुमेसोमोऽअब्रवीदंतर्विश्वानिभेषजा ॥ अग्निंचविश्वशंभुवमापश्चविश्वभेष
जीः ॥ स्योनापृ० ॥ इदंवि० इंद्रमिद्देवतातयऽइंद्रंप्रयत्यध्वरे ॥ इंद्रंसमीकेवनिनोहवामहऽइंद्रंधन
स्यसातये ॥ इंद्रंविश्वाअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसंगिरः ॥ रथीतमंरथीनांवाजानांसत्पतिंपतिं ॥ इंद्राणीमा
नारिषुसुभगामहमश्रवं ॥ नह्यस्याऽअपरंचनजरसामरतेपतिर्विश्वस्मादिंद्रऽउत्तरः ॥ प्रजाप० आ
यंगौः० ब्रह्म०॥३॥ गणा०॥ जातवेदसेसुनवामसोममरातीयतोनिदहातिवेदः ॥ सनःपर्षदतिदुर्गाणि
विश्वानावेवसिंधुंदुरितात्यग्निः ॥ वायोशतंहरीणांयुवस्वपोष्याणां ॥ उतवातेसहस्रिणोरथऽआया

तुपाजसा ॥ वायोयेतेसहस्रिणोरथासस्तेभिरागहि ॥ नियुत्वान्त्सोमपीतये ॥ तववायवृतस्पतेत्वष्टु
जामातरद्भुत ॥ अवांस्यावृणीमहे ॥ वायोशुक्रोऽअयामितेमध्वोऽअग्रंदिविष्टिषु ॥ आयाहि
सोमपीतयेस्पार्होदेवनियुत्वता ॥ आदित्प्रत्नस्यरेतसोज्योतिष्पश्यंतिवासरं ॥ परोयदिध्यतेदिवा ॥
एषोऽउषाऽअपूर्व्याव्युच्छतिप्रियादिवः ॥ स्तुषेवामश्विनाबृहत् ॥ वास्तो० ऋक् ॥ क्षेत्रस्यपति
नावयंहितेनेवजयामसि ॥ गामश्वंपोषयित्न्वासनोमृळातीदृशे ॥ सोमोधेनुंसोमोऽअर्वंतमाशुंसोमो
वीरंकर्मण्यंददाति ॥ सादन्यंविदथ्यंसभेयंपितृश्रवणंयोददाशदस्मै ॥ ४ ॥ समुद्रादूर्मिर्मधुमाँउदार
दुपांशुनासममृतत्वमानट् ॥ घृतस्यनामगुह्यंयदस्तिजिह्वादेवानाममृतस्यनाभिः ॥ वयंनामप्रब्रवा
माघृतस्यास्मिन्यज्ञेधारयामानमोभिः ॥ उपब्रह्माशृणवच्छस्यमानंचतुःशृंगोवमीद्गौरऽएतत् ॥ च
त्वा० ॥ त्रिधाहितंपणिभिर्गुह्यमानंगविदेवासोघृतमन्वविंदन् ॥ इंद्रऽएकंसूर्यऽएकंजजानवेनादेकं
स्वधयानिष्टतक्षुः ॥ एताऽअर्षंतिहृद्यात्समुद्राच्छतव्रजारिपुणानावचक्षे ॥ घृतस्यधाराऽअभिचाक

शीमिहिरण्ययोवेतसोमध्यंऽआसां ॥ ५ ॥ सम्यक्स्रवंतिसरितोनधेनाःऽअंतर्हृदामनसापूयमानाः ॥
एतेऽर्ऽअर्षंयूर्मयोघृतस्यमृगाइवक्षिपणोरीषमाणाः ॥ सिंधोरिवप्राध्वनेशूघनासोवातप्रमियःपतयंति
यह्वाः ॥ घृतस्यधाराअरुषोनवाजीकाष्ठाभिंदन्नूर्मिभिःपिन्वमानः ॥ अभिप्रवंतसमनेवयोषाःक
ल्याण्यःस्मयमानासोऽअग्निं ॥ घृतस्यधाराःसमिधोनसंतताजुषाणोहर्यतिजातवेदाः ॥ कन्या
ऽइववहतुमेतवाऽउंऽअंज्यंजानाऽअभिचाकशीमि ॥ यत्रसोमःसूयतेयत्रयज्ञोघृतस्यधाराऽअभित
त्पवंते ॥ अभ्यर्षतसुष्टुतिंगव्यमाजिमस्मासुभद्राद्रविणानिधत्त ॥ इमंयज्ञंनयतदेवतानोघृतस्यधा
रामधुमत्पवंते ॥ धामंते० ॥ ६ ॥ मूर्धानं०॥ पुनस्त्वादित्यारुद्रावसवःसमिंधतांपुनर्ब्रह्माणोवसुनी
थयज्ञैः ॥ घृतेनत्वंतन्वोवर्धयस्वसत्याःसंतुयजमानस्यकामाः ॥ सप्ततेऽअग्नेसमिधःसप्तजिह्वाःसप्तऽ
र्षयः सप्तधामप्रियाणि ॥ सप्तहोत्राःसप्तधात्वायजंतिसप्तयोनीरापृणस्वाघृतेन ॥ ७ ॥ यऽएकऽइ
द्विदयतेवसुमर्तायदाशुषे ॥ ईशानोऽअप्रतिष्कुतऽइंद्रोऽअंग ॥ उभयंशृणवच्चनऽइंद्रोऽअर्वागिदंवचः॥

सत्राच्यांमघवासोमपीतयेधियाशविष्ठऽआगमत् ॥ स्वस्तिदाविशस्पतिर्वृत्रहाविमृधोवशी ॥ वृषेंद्रः
पुरऽएतुनःसोमपाऽअभयंकरः ॥ देवस्यत्वासवितुःप्रसवे ॥ अश्विनोर्बाहुभ्यां ॥ पूष्णोहस्ताभ्यां॥
अश्विनोर्भैषज्येन ॥ तेजसेब्रह्मवर्चसायाभिषिंचामि ॥ देवस्यत्वा० ॥ सरस्वत्यैभैषज्येन ॥ वीर्या
यान्नाद्यायाभिषिंचा० ॥ दे० ॥ हस्ताभ्यां ॥ इंद्रस्येंद्रियेण ॥ श्रियैयशसेबलायाभिषिंचा०देव
स्यत्वासवितुःप्रसवेश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्या ५ सरस्वत्यैवाचोयंतुर्यंत्रेणाग्नेस्त्वासाम्राज्येनाभि
षिंचामींद्रस्यबृहस्पतेस्त्वासाम्राज्येनाभिषिं०॥८॥ तमीशानं०॥ त्वमग्नेरुद्रोअसुरोमहोदिवः ॥ त्वं
शर्धोमारुतंपृक्षईशिषे॥त्वंवातैररुणैर्यासिशंगयः॥त्वंपूषाविधतःपासिनुत्मना॥१॥ तमुष्टुहियःस्विषुः०
क०॥ भुवनस्यपितरंगीर्भिराभीरुद्रंदिवावर्धयारुद्रमक्तौ ॥ बृहंतमृष्वमजरंसुषुम्नमृधग्घुवेमकविनेषि
तासः ॥ १० ॥ यज्जाग्रतोदूरमुदैतिदैवंतदुसुप्तस्यतथैवैति ॥ दूरंगमंज्योतिषांज्योतिरेकंतन्मेमनः
शिवसंकल्पमस्तु ॥ येनकर्माण्यपसोमनीषिणोयज्ञेकृण्वंतिविदथेषुधीराः ॥ यदपूर्वंयक्षमंतःप्रजानां

तन्मे० ॥ यत्प्रज्ञानंमुतचेतोधृतिश्चयज्ज्योतिरंतरमृतंप्रजासु ॥ यस्मान्नऽऋतेकिंचनकर्मक्रियतेत
न्मे० ॥ येनेदंभूतंभुवनंभविष्यत्परिगृहीतममृतेनसर्वं ॥ येनयज्ञस्तायतेसप्तहोतातन्मे० ॥ यस्मि
न्नृचःसामयजूंषियस्मिन्प्रतिष्ठितारथनाभाविवाराः ॥ यस्मिंश्चित्तंसर्वमोतंप्रजानांत० सुषा
रथिरश्वानिवयन्मनुष्यान्नेनीयतेभीशुभिर्वाजिनऽइव ॥ हृत्प्रतिष्ठंयदजिरंयविष्ठंतन्मेम० ॥ ११ ॥
इंद्रत्वावृषभंवयंसुतेसोमेहवामहे ॥ सपाहिमध्वोऽअंधसः ॥ इंद्रंक्रतुविदंसुतंसोमंहर्यपुरुष्टुत ॥ पि
बावृषस्वतातृपिं ॥ इंद्रप्रणोधितावानंयज्ञंविश्वेभिर्देवेभिः ॥ तिरस्तवानविश्पते ॥ इंद्रसोमाःसुताऽ
इमेतवप्रयंतिसत्पते ॥ क्षयंचंद्रासऽइंदवः ॥ दधिष्वाजठरेसुतंसोममिंद्रवरेण्यं ॥ तवद्युक्षासऽइंदवः
॥ १२ ॥ रूपंरूपंप्रतिरूपोबभूवतदस्यरूपंप्रतिचक्षणाय ॥ इंद्रोमायाभिःपुरुरूपऽईयतेयुक्ताह्यस्य
हरयः शतादश ॥ उत्तिष्ठब्रह्मणस्पतेदेवयंतस्त्वेमहे ॥ उपप्रयंतुमरुतःसुदानवऽइंद्रप्राशूर्भवासचा ॥
अभ्यारमिदद्रयोनिषिक्तंपुष्करेमधु ॥ अवतस्यविसर्जने ॥१३॥ ॥ अथोत्सर्जनमंत्राः ॥ ॥ अग्नि

मीळेपुरोहितंयज्ञस्यदेवमृत्विजं ॥ होतारंरत्नधातमं ॥ कुषुंभकस्तदंब्रवीद्गिरेःप्रवर्तमानकः ॥ वृश्चि
कस्यारसंविषमरसंवृश्चिकतेविषं ॥ त्वमग्नेद्युभिस्त्वमाशुशुक्षणिस्त्वमद्भ्यस्त्वमश्मनस्परि ॥ त्वंवने
भ्यस्त्वमोषधीभ्यस्त्वंनृणांनृपतेजायसेशुचिः ॥ आवदंस्त्वंशकुनेभद्रमावदतूष्णीमासीनःसुमतिंचि
किद्धिनः ॥ यदुत्पतन्वदसिकर्करिर्यथाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ॥ सोमस्यमातवसंवक्ष्यग्नेवह्निंचकथ
विदथेयजध्यै ॥ देवाँऽअच्छादीद्यद्युंजेऽअद्रिंशमायेऽअग्नेतन्वंजुषस्व ॥ १ ॥ गृणानाजमदग्नि
नायोनावृतस्यसीदतं ॥ पातंसोमंमृतावृधा ॥ त्वांह्यग्नेसदमित्समन्यवोदेवासोदेवमरतिंन्येरिरऽइति
क्रत्वान्येरिरे ॥ अमर्त्यंयजतमर्त्येष्वादेवमादेवंजनतप्रचेतसंविश्वमादेवंजनतप्रचेतसं ॥ धामंतेवि
श्वंभुवनमधिश्रितमंतः समुद्रेहृद्यं१तरायुषि ॥ अपामनीकेसमिथेयऽआभृतस्तमश्यामंमधुमंतंतऊर्मिं ॥
अबोध्यग्निःसमिधाजनानांप्रतिधेनुमिवायतीमुषासं ॥ यह्वाऽइवप्रवयामुज्जिहानाःप्रभानवःसिस्रते
नाकमच्छ ॥ गंतानोयज्ञंयज्ञियाःसुशमिश्रोताहवमरक्षऽएवयामरुत्॥ ज्येष्ठासोनपर्वतासोव्योमनियू

यंतस्यप्रचेतसःस्यात्तंदुर्धर्तवोनिदः ॥ २ ॥ त्वंह्यग्नेप्रथमोमनोतास्यांधियोअभवोदस्महोता ॥ त्वंसींवृषन्नकृणोदुष्टरीतुसहोविश्वस्मैसहसेसहध्यै ॥ योनःस्वोऽअरणोयश्चनिष्ट्योजिघांसति ॥ देवास्तंसर्वे धूर्वंतुब्रह्मवर्ममर्मांतरं ॥ अग्निनरोदीधितिभिररण्योर्हस्तच्युतीजनयंतप्रशस्तं ॥ दूरेदृशंगृहपतिमथर्युं ॥ प्रतिचक्ष्वविचक्ष्वेंद्रश्चसोमजागृतं ॥ रक्षोभ्योवधमस्यतमशनिंयातुमद्भ्यः ॥ माचिदन्यद्विशंसतसखायोमारिषण्यत ॥ इंद्रमित्स्तोतावृषणंसचासुतेमुहुरुक्थाचशंसत ॥ ॥ ३ ॥ आग्नेयाहिमरुत्सखारुद्रेभिःसोमपीतये ॥ सोभर्याउपसुष्टुतिंमादयस्वस्वर्णरे ॥ स्वादिष्ठयामदिष्ठयापवस्वसोमधारया ॥ इंद्रायपातवेसुतः ॥ यत्तेराजञ्छृतंहविस्तेनसोमाभिरक्षनः ॥ अरातीवामानस्तारीन्मोचनःकिंचनाममदिंद्रायेंदोपरिस्रव ॥ अग्नेबृहन्नुषसामूर्ध्वोऽअस्थान्निर्जगन्वान्तमसोज्योतिषागात् ॥ अग्निर्भानुनारुशतास्वंगऽआजातोविश्वासद्मान्यप्राः ॥ समानीवआकूतिःसमानाहृदयानिवः ॥ समानमस्तुवोमनोयथावःसुसहासति ॥ ४ ॥ बळित्था

पर्वतानांखिद्रंबिभर्षिपृथिवि ॥ प्रयाभूमिंप्रवत्वतिमह्नाजिनोषिमहिनि ॥ मावोरिषत्खनिताय
स्मैचाहंखनामिवः॥ द्विपच्चतुष्पदस्माकंसर्वमस्त्वनातुरं ॥ आयनेतेपरायणेदूर्वारोहंतुपुष्पिणीः ॥
१२ ह्रदाश्चपुंडरीकाणिसमुद्रस्यगृहाऽइमे ॥ त्रातारमिंद्रमवितारमिंद्रंहवेहवेसुहवंशूरमिंद्रं ॥ ह्वया
मिशक्रंपुरुहूतमिंद्रंस्वस्तिनोमघवाधात्विंद्रः ॥ वयंसोमव्रतेतवमनस्तनूषुबिभ्रतः ॥ प्रजावंतःसचे
महि ॥ तत्सूर्यंरोदसीऽउभेदोषावस्तोरुपब्रुवे ॥ भोजेस्वस्माँऽअभ्युच्चरासदा ॥ अधःपश्यस्वमो
परिसंतरांपादकौहर ॥ मातेकशप्लकौदृशन्स्त्रीहिब्रह्माबभूविथ ॥ ५ ॥ अक्षीभ्यांतेनासिकाभ्यां
कर्णाभ्यांछुबुकादधि ॥ यक्ष्मंशीर्षण्यंमस्तिष्कांज्जिह्वायाविवृहामिते ॥ ग्रीवाभ्यस्तऽउष्णिहाभ्यः
कीकसाभ्योऽअनूक्यात् ॥ यक्ष्मंदोषण्य१मंसाभ्यांबाहुभ्यांविवृ० ॥ आंत्रेभ्यस्तेगुदाभ्योवनिष्ठोर्हृ
दयादधि ॥ यक्ष्मंमतस्नाभ्यांयक्नःभ्योविवृ० ॥ नाभानाभिंनऽआदादेचक्षुश्चित्सूर्येसचा ॥ कुवेर १२
पंत्यमादुहे ॥ त्वमिंद्रसजोषसमर्कंबिभर्षिबाह्वोः ॥ वज्रंशिशानऽओजसा ॥ सोमानंस्वरणंकृणुहि

ब्रह्मणस्पते ॥ कक्षीवंतंयऽऔशिजः ॥ यःकुक्षिःसोमपातमःसमुद्रऽइवपिन्वते ॥ उर्वीरापोनकाकुदः॥
बह्वीनांपिताबहुरस्यपुत्रश्चिश्चाकृणोतिसमनावगत्य ॥ इषुधिःसंकाःपृतनाश्चसर्वाःपृष्ठेनिनद्धोजयति
प्रसूतः ॥ ऊरुभ्यांतेऽअष्ठीवद्भ्यांपार्ष्णिभ्यांप्रपदाभ्यां॥यक्ष्मंश्रोणिभ्यांभासदाद्भंससोविवृहामिते॥
मेहनाद्वनंकरणाल्लोमभ्यस्तेनखेभ्यः ॥ यक्ष्मंसर्वस्मादात्मनस्तमिदंविवृ० ॥ यस्यविश्वानिहस्तयोः
पंचक्षितीनांवसु ॥ स्पाशयस्वयोऽअस्मध्रुग्दिव्येवाशनिर्जहि॥ अंगादंगाल्लोम्नोलोम्नोजातंपर्वणिपर्व
णि॥यक्ष्मंसर्वस्मादात्मनस्तमिदंविवृहामिते ॥ सहस्र०कक् १॥१३॥यस्यविश्वानिहस्तयोरूचुर्वसू
निनिहिता ॥ वीरस्यपृतनाषहः॥अवतेहेळोवरुणनमोभिरवयज्ञेभिरीमहेहविर्भिः॥क्षयन्नस्मभ्यमसु
रप्रचेताराजन्नेनांसिशिश्रथःकृतानि ॥ उदुत्तमंवरुणपाशमस्मदवाधमंविमध्यमंश्रथाय ॥ अथावं
यमादित्यव्रतेतवानागसोऽअदितयेस्याम ॥ हिरण्यशृंगंवरुणंप्रपद्येतीर्थंमेदेहियाचितः ॥ यन्मया
मुक्तमसाधूनांपापेभ्यश्चप्रतिग्रहः ॥ यन्मेमनसावाचाकर्मणावादुष्कृतकृतम् ॥ तन्मऽइंद्रोवरुणोबृह
३

स्पतिःसविताचपुनंतुपुनःपुनः ॥ याःप्रवतोनिवतऽउद्वतऽउदन्वतीरनुदकाश्चयाः ॥ ताऽअस्मभ्यंप
यसापिन्वमानाःशिवादेवीरशिपदाभवंतुसर्वानद्योऽअशिमिदाभवंतु ॥ सुमि० इममें० समु० ॥ शुची
वोहव्यामरुतः शुचीनांशुचिंहिनोम्यध्वरंशुचिभ्यः॥ऋतेनसत्यमृतसापऽआयन्छुचिजन्मानःशुचयः
पावकाः ॥ अग्निःशुचिव्रततमःशुचिर्विप्रःशुचिः कविः ॥ शुचीरोचतऽआहुतः ॥ उदग्नेशुचयस्तव
शुक्राभ्राजंतऽईरते ॥ तवज्योतींष्यर्चयः ॥ एतोन्विंद्रंस्तवामशुद्धंशुद्धेनसाम्ना ॥ शुद्धैरुक्थैर्वावृ
ध्वांसंशुद्धऽआशीर्वान्ममत्तु ॥ इंद्रशुद्धोनऽआगहिशुद्धःशुद्धाभिरूतिभिः ॥ शुद्धोरयिंनिधारयशु
द्धोममद्धिसोम्यः ॥ इंद्रशुद्धोहिनोरयिंशुद्धोरत्नानिदाशुषे ॥ शुद्धोवृत्राणिजिघ्नसेशुद्धोवाजंसिषा
ससि ॥ १४ ॥ तरत्समंदीधावतिधारासुतस्यांधसः तरत्समंदीधावति ॥ उस्रावेदवसूनांमर्तस्यदेव्य
वसः ॥ तर० ॥ ध्वस्रयोःपुरुषंत्योरासहस्राणिदद्महे ॥ तर० ॥ आययोस्त्रिंशतंतनासहस्राणिचद
द्महे ॥ तर० ॥ १५ ॥ त्रिभिष्ट्वंदेवसवितर्वर्षिष्ठैःसोमधामभिः ॥ अग्नेदक्षैःपुनीहिनः ॥ पुनंतुमांदे

वज़ना: पुनंतुवसंवोधिया ॥ विश्वेदेवा:पुनीतमाजातवेद:पुनीहिमां ॥ प्रप्यायस्वप्रस्यंदस्वसोमवि
श्वेभिरंशुभिः:देवेभ्यंऽउत्तमंहविः ॥ उपप्रियंपनिमतंयुवानमाहुतीवृधं ॥ अगन्मविभ्रतोनमः ॥ अ
लाय्यंस्यपरशुर्नेनाशतमापवस्वदेवसोम ॥ आखुंचिदेवदेवसोम ॥ यः पावमानीरध्येत्यृषिभिःसंभृतं
रसं ॥ सर्वंसपूतमश्नातिस्वदितंमातरिश्वना ॥ पावमानीर्योऽअध्येत्यृषिभिःसंभृतंरसं ॥ तस्मैसरस्व
तीदुहेक्षीरंसर्पिर्मधूदकं ॥ पावमानीःस्वस्त्ययनीःसुदुघाहिघृतश्चुतः ॥ ऋषिभिःसंभृतोरसोब्राह्मणे
ष्वमृतंहितं ॥ पावमानीर्दिशंतुनऽइमंलोकमथोऽअमुं ॥ कामान्त्समर्धयंतुनोदेवैर्देवीःसमाहिताः ॥ ये
नदेवाःपवित्रेणात्मानंपुनतेसदा ॥ तेनसहस्रधारेणपावमान्यःपुनंतुमां ॥ प्राजापत्यंपवित्रंशतोद्या
मंहिरण्ययं ॥ तेनब्रह्मविदोवयंपूतंब्रह्मपुनीमहे ॥ इंद्रःसुनीतीसहमापुनातुसोमःस्वस्त्यावरुणः
समीच्या ॥ यमोराजाप्रमृणाभिःपुनातुमाजातवेदामूर्जयंत्यापुनातु ॥ १६ ॥ अंबयोयंत्यध्वभिर्जा
मयोऽअध्वरीयतां ॥ पृंचतीर्मधुनापयः ॥ अमूर्याऽउपसूर्येयाभिर्वासूर्यःसह ॥ तानोहिन्वंत्वध्वरं ॥ अ

पोदेवीरुपंह्वयेयत्रगावःपिबंतिनः ॥ सिंधुभ्यःकर्त्वंहविः ॥ अप्स्वं१तरमृतमप्सुभेषजमपामुतप्रशस्त
ये ॥ देवाभवतवाजिनः ॥ अप्सुमे०इमं० कृतंच० ॥ १७ ॥ ऋषेमंत्रकृतांस्तोमैःकश्यपोद्वर्धयन्गि
रः ॥ सोमंनमस्यराजानंयोजज्ञेवीरुधांपतिरिंद्रायेंदोपरिस्रव ॥ अत्रियद्वामवरोहन्नृबीसमजोहवीन्ना
धमानेवयोषा ॥ श्येनस्यचिज्जवसानूतनेनागच्छतमश्विनाशंतमेन ॥ एवानःस्पृधःसमजासमत्स्विंद्र
रारंधिमिथतीरदेवीः ॥ विद्यामवस्तोरवसागृणंतोभरद्वाजाउतत इंद्रनूनं ॥ प्रसूलोभक्षमकरंचरावपि
स्तोमंचेमंप्रथमः सूरिरुन्मृजे ॥ सुतेसातेनयद्यागमंवांप्रतिविश्वामित्रजमदग्नीदमे ॥ एवातेवयमिंद्र
भुंजतीनांविद्यामसुमतीनांनवानां ॥ विद्यामवस्तोरवसागृणंतोविश्वामित्राउतत इंद्रनूनं ॥ अभि
त्वागोतमागिराजातवेदोविचर्षणे ॥ द्युम्नैरभिप्रणोनुमः ॥ गृणानाजमद० ॥ उतासिमैत्रावरुणोव
सिष्ठोर्वश्याब्रह्मन्मनसोधिजातः ॥ द्रप्संस्कन्नंब्रह्मणादैव्येनविश्वेदेवाःपुष्करेत्वाददंत ॥ अत्रेर्यथानु
सूयांस्याद्वसिष्ठस्याप्यरुंधती ॥ कौशिकस्ययथासतीतथात्वमपिभर्तरि ॥ देवाएतस्यामवदंतपूर्वेस

मऽऋषयस्तपसेयेनिषेदुः ॥ भीमाजायाब्राह्मणस्योपनीतादुर्धांदधातिपरमेव्योमन् ॥ सहस्तोमाः सहछंदसऽआवृतःसहप्रमाऽऋषयःसप्तदैव्याः ॥ पूर्वेषांपंथामनुदृश्यधीराऽअन्वालेभिरेरथ्योइनरश्मीन् ॥ अहान्यग्रेहविरास्येतेस्रुचीवघृतंचम्वीवसोमः॥ वाजसनिंरयिमस्मेसुवीरंप्रशस्तंधेहियशसंबृहंतं ॥ नूसद्मानंदिव्यंनंशिदेवाभारद्वाजःसुमतिंयातिहोता आसानेभिर्यजमानोमियेधैर्देवानांजन्मवसूयुर्ववंद ॥१८ ॥ ॥ अथपर्जन्यसूक्तानि ॥ ॥ तिस्रोवाचः प्रवदज्ज्योतिरग्रायाऽएतदुह्रेमधुदोघमूधः ॥ सवत्संकृण्वनार्गर्भमोषधीनांसद्योजातोवृषभोरोरवीति ॥ योवर्धनऽओषधीनांयोऽअपांयोविश्वस्यजगतोदेवऽईशे ॥ सत्रिधातुशरणंशर्मयंसत्रिवर्तुज्योतिःस्वभिष्ट्य१स्मे ॥ स्तरीरुत्वद्भवतिसूतऽऽउत्वद्यथावशंतन्वंचक्रऽएषः ॥ पितुःपयःप्रतिगृभ्णातिमातातेनंपितावर्धतेतेनपुत्रः ॥ यस्मिन्विश्वानिभुवनानितस्थुस्तिस्रोद्यावस्त्रेधासस्रुरापः ॥ त्रयःकोशासऽउपसेचनासोमध्वःश्चोतंत्यभितोविरप्शं ॥ इदंवचःपर्जन्यायस्वराजेहृदोऽअस्त्वंतरंतज्जुजोषत् ॥ मयोभुवोवृष्टयःसंत्वस्मेसुपिप्पला

ऽओषधीर्देवगोपाः ॥ सरेतोधावृषभः शश्वतीनांतस्मिन्नात्माजगतस्तस्थुषश्च ॥ तन्मेऽऋतंपातुश
तशारदाययूयंपातस्वस्तिभिः सदानः ॥ १ ॥ पर्जन्यायप्रगायतदिवस्पुत्रायमीळ्हुषे ॥ सनोयवस
मिच्छतु ॥ योगर्भमोषधीनांगवांकृणोत्यर्वतां ॥ पर्जन्यःपुरुषीणां ॥ तस्माऽइदास्येहविर्जुहोताम
धुमत्तमं ॥ इळांनःसंयतंकरत् ॥ २ ॥ संवत्सरंशशयानाब्राह्मणाव्रतचारिणः ॥ वाचंपर्जन्यजिन्वि
तांप्रमंडूकाऽअवादिषुः ॥ दिव्याआपोऽअभियदेनमायन्दृतिंनशुष्कंसरसीशयानं ॥ गवामहनमायु
र्वत्सिनीनांमंडूकानांवग्नुरत्रासमेति ॥ यदीमेनाँऽउशतोऽअभ्यवर्षीत्तृष्यावतःप्रावृष्यागतायां ॥
अक्खलीकृत्यापितरंनपुत्रोऽअन्योऽअन्यमुपवदंतमेति ॥ अन्योऽअन्यमनुगृभ्णात्येनोरपांप्रसर्गेय
दमंदिषातां ॥ मंडूकोयदभिवृष्टःकनिष्कन्पृश्निःसंपृक्तेहरितेनवाचं ॥ यदेषामन्योऽअन्यस्यवाचंशा
क्तस्येववदतिशिक्षमाणः ॥ सर्वंतदेषांसमृधेवपर्वयत्सुवाचोवदथनाध्यप्सु ॥३॥ गोमायुरेकोऽअजमा
युरेकःपृश्निरेकोहरितऽएकंऽएषां ॥ समानंनामबिभ्रतोविरूपाःपुरुत्रावाचंपिपिशुर्वदंतः ॥ ब्राह्मणा

सोंऽअतिरात्रेनसोमेसरोनपूर्णमभितोवदंतः ॥ संवत्सरस्यतदहःपरिष्ठयन्मंडूकाःप्रावृषीणंबभूव॥ब्राह्म
णासःसोमिनोवाचमक्रतब्रह्मकृण्वंतःपरिवत्सरीणं॥ अध्वर्यवोघर्मिणःसिष्विदानाऽआविर्भवंतिगुह्या
नकेचित्॥देवहितिंजुगुपुर्द्वादशस्यऽऋतुनरोनप्रमिनंत्येते॥संवत्सरेप्रावृष्यागंतायांतप्ताघर्माऽअश्नुवते
विसर्गं॥गोमायुरदादजमायुरदात्पृश्निरदाद्धरितोनोवसूनि ॥ गवांमंडूकाददतः शतानिसहस्रसावेप्रति
रंतऽआयुः॥१०॥उपप्लवदमंडूकिवर्षमावदतादुरि॥मध्येह्रदस्यप्लवस्वनिगृह्यचतुरःपरः॥इतिप्रथमसूक्तं
॥१॥अच्छावदतवसंगीर्भिराभिःस्तुहिपर्जन्यंनमसाविवास॥कनिक्रदद्वृषभोजीरदानूरेतोदधात्योषधी
षुगर्भं॥विवृक्षान्हंत्युतहंतिरक्षसोविश्वंबिभायभुवनंमहावधात्॥उतानागाऽईषतेवृष्ण्यावतोयत्पर्जन्यः
स्तनयन्हंतिदुष्कृतः ॥ रथीवकशयाश्वाँऽअभिक्षिपन्नाविर्दूतान्कृणुतेवर्ष्याँ१अह ॥ दूरात्सिंहस्यस्त
नथाऽउदीरतेयत्पर्जन्यःकृणुतेवर्ष्यं१नभः ॥ प्रवातावांतिपतयंतिविद्युतऽउदोषधीर्जिहतेपिन्वतेस्वः॥
इराविश्वस्मैभुवनायजायतेयत्पर्जन्यःपृथिवींरेतसावति ॥ यस्यव्रतेपृथिवीनन्नमीतियस्यव्रतेशफव

ज्जर्भुरीति ॥ यस्यव्रतऽओषधीर्विश्वरूपाःसनः पर्जन्यमहिशर्मयच्छ ॥ १ ॥ दिवोनोवृष्टिंमरुतोर
रीध्वंप्रपिन्वतवृष्णोऽअश्वस्यधाराः ॥ अर्वाङेतेनस्तनयित्नुनेह्यपोनिषिंचन्नसुरःपितानः ॥ अभि
क्रंद्स्तनयगर्भमाधाऽउदन्वतापरिदीयारथेन ॥ दृतिंसुकर्षविषितंन्यंचंसमाभवंतूद्वतोनिपादाः ॥
महांतंकोशमुदचानिषिंचस्यंदंतांकुल्याविषिताःपुरस्तात् ॥ घृतेनद्यावापृथिवीव्युंधिसुप्रपाणंभवत्व
घ्न्याभ्यः ॥ यत्पर्जन्यकनिक्रदस्तनयन्हंसिदुष्कृतः ॥ प्रतीदंविश्वंमोदतेयत्किंचपृथिव्यामधि ॥
अवर्षीर्वर्षमुदुषूगृभायाकर्धन्वान्यत्येतवाऽउ ॥ अजीजनऽओषधीर्भोजनायकमुतप्रजाभ्योविदोम
नीषां ॥ २ ॥ द्वि० सूक्तं ॥ बळित्था० ऋ० १॥ स्तोमासस्त्वाविचारिणिप्रतिष्टोभंत्यक्तुभिः ॥
प्रयावाजंनहेषंतंपेरुमस्यस्यर्जुनि ॥ दृळहाचिद्यावनस्पतीन्क्ष्मयादर्धर्ष्योजसा ॥ यत्तेऽअभ्रस्यविद्यु
तोदिवोवर्षंतिवृष्टयः ॥ वर्षंतुतेविभावरिदिवोऽअभ्रस्यविद्युतः ॥ रोहंतुसर्वबीजान्यवब्रह्मद्विषोजहि
॥ १ ॥ ॥ प्रदेवत्राब्रह्मणेगातुरेत्वपोऽअच्छामनसोनप्रयुक्ति ॥ महींमित्रस्यवरुणस्यधासिंपृथुज्र

थंसेरीरधासुवृक्तिं ॥ अध्वर्यवोहविष्मंतोहिभूताच्छापऽइतोशतीरुशंतः ॥ अवयाश्चष्टेऽअरुणःसुपर्ण
स्तमास्यध्वमूर्मिमद्यासुहस्ताः ॥ अध्वर्यवोपऽइतासमुद्रमपांनपातंहविषायजध्वं ॥ सवोददद
र्मिमद्यासुपूतंतस्मैसोमंमधुमंतमुनोत ॥ योऽअनिध्मोदीदयदप्स्वं १तर्यंविप्रासऽइळतेऽअध्व
रेषु ॥ अपांनपान्मधुमतीरपोदायाभिरिंद्रोवावृधेवीर्याय ॥ याभिःसोमोमोदतेहर्षतेचकल्याणीभि
र्युवतिभिर्नमर्यः ॥ ताऽअध्वर्योअपोऽअच्छापरेहियदासिंचाऽओषधीभिःपुनीतात् ॥ १ ॥ एवेद्यू
नेयुवतयोनमंतयदीमुशन्नुशतीरेत्यच्छ ॥ संजानतेमनसासंचिकित्रेऽध्वर्यवोधिषणापश्चदेवीः ॥ यो
वोवृताभ्योऽअकृणोदुलोकंयोवोमह्याऽअभिशस्तेरमुंचत् ॥ तस्माऽइंद्रायमधुमंतमूर्मिंदेवमादनंप्रहि
णोतनापः ॥प्रास्मैहिनोतमधुमंतमूर्मिंगर्भोयोवःसिंधवोमध्वउत्सः॥घृतपृष्ठमीड्यमध्वरेष्वापोरेवतीःशृ
णुताहवंमे ॥ तंसिंधवोमत्सरमिंद्रपानमूर्मिंप्रहेतयऽउभेऽइयर्ति॥ मदच्युतमौशानंनभोजांपरित्रितंतु
विचरंतमुत्सं ॥ आवर्वृततीरधनुद्विधारागोषुयुधोननियवंचरंतीः॥ऋषेजनित्रीर्भुवनस्यपत्नीरपोवंदस्व

सद्यःसयोनी ॥ २ ॥ हिनोतानोऽअध्वरंदेवयज्याहिनोतब्रह्मसनयेधनानां ॥ ऋतस्ययोगेविष्यं
ध्वमूधःश्रुष्टीवरीभूतनास्मभ्यंमापः ॥ आपोरेवतीःक्षयथाहिवस्वःक्रतुंचभद्रंबिभृथामृतंच ॥ राय
श्चस्थस्वपत्यस्यपत्नीःसरस्वतीतद्गृणतेवयोधात् ॥ प्रतियदापोऽअदृश्रमायतीघृतंपयांसिबिभ्रतीर्म
धूनि ॥ अध्वर्युभिर्मनसासंविदानाऽइंद्रायसोमंसुषुतंभरंतीः ॥ एमाऽअग्मन्रेवतीर्जीवधन्याऽअध्वर्य
वःसादयतासखायः ॥ निबर्हिषिधत्तनसोम्यासोपांनप्त्रासंविदानासऽएनाः ॥ आग्मन्नापऽउशतीर्ब
र्हिरेदंन्यध्वरेऽअसदन्देवयंतीः ॥ अध्वर्यवःसुनुतेंद्रायसोममभूदुवःसुशकादेवयज्या ॥ ३ ॥ तृ.सू. ॥
॥ बृहस्पतेप्रतिमेदेवतामिहिमित्रोवायद्वरुणोवासिपूषा ॥ आदित्यैर्वायद्वसुभिर्मरुत्वान्त्सपर्जन्यंशं
तनवेवृषाय ॥ आदेवोदूतोऽअजिरश्चिकित्वान्त्वद्देवापेऽअभिमामगच्छत् ॥ प्रतीचीनःप्रतिमामाव
वृत्स्वदधामितेद्युमतीवाचमासन् ॥ अस्मेधेहिद्युमतींवाचमासन्बृहस्पतेऽअनमीवामिषिरां ॥ यया
वृष्टिंशंतनवेवनावदिवोद्रप्सोमधुमाँऽआविवेश ॥ आनोद्रप्सामधुमंतोविशंत्विंद्रदेह्यधिरथंसहस्रं ॥ नि

षींदहोत्रमृतुथायजस्वदेवान्देवापेहविषासपर्य ॥ आर्ष्टिषेणोहोत्रमृषिर्निषीदन्देवापिर्देवसुमतिंचिकि
त्वान्॥सऽउत्तरस्मादधरंसमुद्रमपोदिव्याऽअसृजद्वर्ष्याऽअभि॥अस्मिन्त्समुद्रेऽअध्युत्तरस्मिन्नापोदे
वेभिर्निवृताऽअतिष्ठन्॥ ताऽअद्रवन्नार्ष्टिषेणेनसृष्टादेवापिनाप्रेषिताभृक्षिणीषु॥१॥यद्देवापिःशंतनवे
पुरोहितोहोत्रायवृतःकृपयन्नदीधेत् ॥ देवश्रुतंवृष्टिवनिंरराणोबृहस्पतिर्वाचमस्माऽअयच्छत्॥ यंत्वा
देवापिःशुशुचानोऽअग्नऽआर्ष्टिषेणोमनुष्यःसमीधे ॥ विश्वेभिर्देवैरनुमद्यमानःप्रपर्जन्यमीरयावृष्टि
मंतं ॥ त्वांपूर्वऽऋषयोगीर्भिरायन्त्वामध्वरेषुपुरुहूतविश्वे ॥ सहस्राण्यधिरथान्यस्मेऽआनोयज्ञंरो
हिदश्वोपयाहि ॥ एतान्यग्नेनवतिर्नवत्वेऽआहुतान्यधिरथासहस्रा ॥ तेभिर्वर्धस्वतन्वःशूरपूर्वीर्दिवो
नोवृष्टिमिषितोरिरीहि ॥ एतान्यग्नेनवतिंसहस्रासंप्रयच्छवृष्णऽइन्द्रायभागं ॥ विद्वान्पथऽऋतुशोदेव
यानानप्यौलानंदिविदेवेषुधेहि ॥ अग्नेबाधस्वविमृधोविदुर्गहापामीवामपरक्षांसिसेध ॥ अस्मात्समु
द्रादृहतोदिवोनोपांभूमानमुपनःसृजेह ॥ २ ॥ अकारहकारादिमंत्राः ॥ आग्नाऽअग्नइहावसेहोत्रां

यविष्ठभारतीं ॥ वरूत्रींधिषणांवह ॥ अधीवासंपरिमातूरिहन्नहतुविग्रेभिःसत्वभिर्यातिविज्रयः ॥
वयोदधत्पद्वतेरिरिहत्सदानुश्येनीसचतेवर्तनीरह ॥ अयंयज्ञोदेवयाऽअयंमियेधऽइमाब्रह्माण्ययमिं
द्रसोमः ॥ स्तीर्णंबर्हिरातुशक्रमयाहिपिबानिषद्यविमुचाहरीऽइह ॥ अनीयामनिदस्तिरःस्वस्तिभिः
हित्वावद्यमरातीः ॥ वृष्टीशंयोरापऽउस्रिभेषजंस्याममरुतःसह ॥ अग्नेरक्षाणोऽअंहसःप्रतिष्मदेवरी
षतः ॥ तपिष्ठैरजरोदह ॥ १ ॥ अग्नेमवसुष्वमिधासमिद्धऽउतबर्हिरुर्वियाविस्तृणीतां ॥ उतद्वारउश
तीर्विश्रयंतामुतदेवाँऽउशतऽआवहेह ॥ अद्यामुरीययदियातुधानोऽअस्मियदिवायुस्ततपपूरुषस्य
अधासवीरैर्दशभिर्वियूयायोमामोघंयातुधानेत्याह ॥ अध्वर्योद्रावयात्वंसोममिंद्रः पिपासतिऽउपनूनं
युयुजेवृषणाहरीऽआचजगामवृत्रहा ॥ अग्निंदूतंपुरोदधेहव्यवाहमुपब्रुवे ॥ देवाँऽआसादयादिह ॥
अग्नेबाधस्वविमृधोविदुर्गहापामीवामपरक्षांसिसेध ॥ अस्मात्समुद्राद्बृहतोदिवोनोऽपांभूमानमुपनःसृ
जेह ॥ २ ॥ विश्वेत्तातेसवनेषुप्रवाच्यायाचकर्थमघवन्निंद्रसुन्वते ॥ पारावतंयत्पुरुसंभृतंवस्वपावृ

णोंःशर्मायऽक्वावैवंधवे ॥ २ ॥ उपाकरणमंत्राः ॥ यज्ञोपवीतंपरमंपवित्रंप्रजापतेर्यत्सहजंपुरस्ता
त् ॥ आयुष्यमग्र्यंप्रतिमुंचशुभ्रंयज्ञोपवीतंबलमस्तुतेजः ॥ १ ॥ हिरण्यवर्णाः शुचयः पावकाया
सुजातःकश्यपोयास्विंद्रः अग्निंयागर्भंदधिरेविरूपास्तानऽआपःशंस्योनाभवंतु ॥ यासांराजा
वरुणोयातिमध्येसत्यानृतेऽअवपश्यन्जनानां ॥ मधुश्चुतःशुचयोयाः पावकास्तानऽआपःशंस्यो
ना० ॥ यासांदेवादिविकृण्वंतिभक्षंयाऽअंतरिक्षेबहुधाभवंति ॥ याः पृथिवीं पयसोंदंतिशुक्रास्तान
आपःशंस्यो० ॥ शिवेनमाचक्षुषापश्यतापःशिवयातनुवोपस्पृशतत्वचंमे ॥ सर्वांऽअग्नींऽरप्सुषदो
हुवेवोमयिवर्चोबलमोजोनिधत्त ॥ पवमानःसुवर्जनः ॥ पवित्रेणविचर्षणिः ॥ यःपोतासपुनातुमा ॥
पुनंतुमादेवजनाः ॥ पुनंतुमनवोधिया ॥ पुनंतुविश्वऽआयवः ॥ जातवेदःपवित्रवत् ॥ पवित्रेणपुनाहिमा ॥
शुक्रेणदेवदीद्यत् ॥ अग्नेक्रत्वाक्रतूंऽरनु ॥ यत्तेपवित्रमर्चिषि ॥ अग्नेविततमंतरा ॥ ब्रह्मतेनपुनीमहे ॥
उभाभ्यांदेवसवितः ॥ पवित्रेणसवेनच ॥ इदंब्रह्मपुनीमहे ॥ वैश्वदेवीपुनतीदेव्यागात् ॥ यस्यैब

ह्रीस्तनुवोवीतपृष्ठाः ॥ तयामदंतःसधमाद्येषु ॥ वयंस्यामपतयोरयीणां ॥ वैश्वानरोरश्मिभिर्मापु
नातु ॥ वातःप्राणेनेषिरोमयोभूः ॥ द्यावापृथिवीपयसापयोभिः ॥ ऋतावरीयज्ञियेमापुनीतां ॥
बृहद्भिःसवितस्तृभिः ॥ वर्षिष्ठैर्देवमन्मभिः ॥ अग्नेदक्षैःपुनाहिमा ॥ येनदेवाऽअपुनत ॥ येनापो
दिव्यंकशः ॥ तेनदिव्येनब्रह्मणा ॥ इदंब्रह्मपुनीमहे ॥ यःपावमानीरध्येति ॥ ऋषिभिःसंभृतंरसं॥
सर्वंसपूतमश्नाति ॥ स्वदितंमातरिश्वना ॥ पावमानीर्योऽअध्येति ॥ ऋषिभिःसंभृतंरसं ॥ तस्मै
सरस्वतीदुहे ॥ क्षीरंसर्पिर्मधूदकं ॥ पावमानीःस्वस्त्ययनीः ॥ सुदुघाहिपयस्वतीः ॥ ऋषिभिःसं
भृतोरसः ॥ ब्राह्मणेष्वमृतंहितं ॥ पावमानीर्दिशंतुनः ॥ इमंलोकमथोऽअमुं ॥ कामान्त्समर्धय
तुनः ॥ देवीर्देवैःसमाभृताः ॥ पावमानीःस्वस्त्ययनीः ॥ सुदुघाहिघृतश्चुतः ॥ ऋषिभिःसंभृतोर
सः ॥ ब्राह्मणेष्वमृतंहितं ॥ येनदेवाःपवित्रेण ॥ आत्मानंपुनतेसदा ॥ तेनसहस्रधारेण ॥ पाव
मान्यःपुनंतुमा ॥ प्राजापत्यंपवित्रं ॥ शतोद्यामंहिरण्मयं ॥ तेनब्रह्मविदोवयं ॥ पूतंब्रह्मपुनीम

हे ॥ इंद्रः सुनीती सह मां पुनातु ॥ सोमः स्वस्त्या वरुणः समीच्यां ॥ यमो राजा प्रमृणाभिः पुनातु मा ॥
जातवेदा मूर्जयंत्या पुनातु ॥ १ ॥ भूरग्निं च पृथिवीं च मां च ॥ त्रींश्च लोकान्संवत्सरं च ॥ प्रजाप
तिस्त्वा सादयतु ॥ तया देवतयांगिरस्वद्ध्रुवा सीद ॥ भुवो वायुं चांतरिक्षं च मां च ॥ त्रीँ॰ प्र॰ त॰ ॥ स्वरा
दित्यं च दिवं च मां च ॥ त्रीँ॰ प्र॰ त॰ ॥ भूर्भुवः स्वश्चंद्रमसं च दिशश्च मां च ॥ त्रीँ॰ प्र॰ त॰ ॥ २ ॥ सद्यो
जातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः ॥ भवे भवे नातिभवे भवस्व मां भवोद्भवाय नमः ॥ वामदेवाय
नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो
बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः ॥ अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः ॥ स
र्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्तेऽअस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि ॥ तन्नो रुद्रः प्र
चोदयात् ॥ ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मेऽअस्तु
सदाशिवोम् ॥ ३ ॥ इ॰ उ॰ प्र॰ स॰ ॥ ॥ अथ भुवनेश्वरीमंत्राः ॥ तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धी

महि ॥ धियोयोनःप्रचोदयात् ॥ गंध०आप्या०दधि० ॥ शुक्रमसिज्योतिरसितेजोसि ॥ देव०
आपो० ॥ शुची० स्वस्त्य० ॥ १ ॥ सास्मिवाजंभरंददातिवीरंश्रुत्यंकर्मनिष्ठां ॥ रोदसीविचरत्समं
जन्नारीवीरकुक्षिंपुरंधिं ॥ अग्नेसःसमिदस्तुभद्रामहीरोदसीऽआविवेश ॥ एकंचोदयत्समत्सुवृत्राणि
दयतेपुरूणि ॥ हत्यंजरंतःकर्णमावाग्न्योनिरदहज्जरूथं ॥ अत्रिंघर्मेऽउरुष्यदंतनूमेधंप्रजयासृजत्सं॥
दाद्दविणंवीरपेशाऽऋषिंयःसहस्रासनोति ॥ द्विविहव्यमाततानधामानिविभृतापुरुत्रा ॥ उक्थैर्ऋष
योविह्वयतेनरोयामनिबाधितासः ॥ वयोऽअंतरिक्षेपततःसहस्रापरियातिगोनां ॥ विशऽईळतेमानु
षीयामनुषोनहुषोविजाताः ॥ गांधर्वीपथ्यामृतस्यगव्यूतिर्घृतऽआनिषत्ता ॥ ब्रह्मऽऋभवस्ततक्षुर्म
हामवोचामासुवृक्तिं ॥ प्रावजरितारंयविष्ठमहिद्रविणमायजस्व ॥ २ ॥ अग्निःसास्मिवाजंभरंददात्य
ग्निर्वीरंश्रुत्यंकर्मनिष्ठां ॥ अग्नीरोदसीविचरत्समंजन्नग्निर्नारींवीरकुक्षिंपुरंधिं ॥ अग्नेरप्नसःसमिदस्तुभ
द्राग्निर्महीरोदसीऽआविवेश ॥ अग्निरेकंचोदयत्समत्स्वग्निर्वृत्राणिदयतेपुरूणि ॥ अग्निर्हत्यंजरंतः

अग्निरत्रिं घर्मऽउरुष्यदंतरग्निर्नृमेधं प्रजयासृजत्सं ॥ अग्निर्दा
कर्णमावाग्निरद्भ्योनिरंदहज्जरूथं ॥ अग्निरत्रिं घर्मऽउरुष्यदंतरग्निर्नृमेधंप्रजयासृजत्सं ॥ अग्निर्दा
द्रविणंवीरपेशाऽअग्निर्ऋषिंयःसहस्रासनोति ॥ अग्निर्दिविहव्यमाततानाग्नेर्धामानिविभृतापुरुत्रा ॥
अग्निमुक्थैर्ऋषयोविह्वयंतेग्निंनरोयामनिबाधितासः ॥ अग्निंवयोऽअंतरिक्षेपतंतोग्निःसहस्रापरियाति
गोनां ॥ अग्निंविशऽईळतेमानुषीर्याऽअग्निंमनुषोनहुषोविजाताः ॥ अग्निर्गांधर्वीपथ्यामृतस्याग्नेर्ग
व्यूतिघृतऽआनिषत्ता ॥ अग्नयेब्रह्मऋभवस्ततक्षुरग्निंमहामवोचामासुवृक्तिं ॥ अग्नेप्रावजरितारंयवि
ष्ठाग्नेमहिद्रविणमायजस्व ॥ ३ ॥ असुनीतेपुनरस्मासुचक्षुः पुनःप्राणमिहनोधेहिभोगं ॥ ज्यो
क्पश्येमसूर्यमुच्चरंतमनुमतेमृळयानःस्वस्ति ॥ चत्वारिवाक्परिमितापदानितानिविदुर्ब्राह्मणायेम-
नीषिणः ॥ गुहात्रीणिनिहितानेंगयंतितुरीयंवाचोमनुष्यावदंति ॥ ४ ॥ प्रसुवऽआपोमहिमानमुत्त
मंकारुर्वोचातिसदनेविवस्वतः ॥ प्रसप्तसप्तत्रेधाहिचक्रमुःप्रसृत्वरीणामतिसिंधुरोजसा ॥ प्रतेरदद्व
रुणोयातवेपथः सिंधोयद्वाजाँऽअभ्यद्रवस्त्वं ॥ भूम्याऽअधिप्रवतायासिसानुनायदेषामग्रंजगता-

मिरज्यसि ॥ दिविस्वनोयततेभूम्योपर्यनंतंशुष्ममुदियर्तिभानुना ॥ अभ्रादिवप्रस्तनयंतिवृष्टयः
सिंधुर्यदेतिवृषभोनरोरुवत् ॥ अभित्वासिंधोशिशुमिन्नमातरोवाश्राऽअर्षतिपयसेवधेनवः राजेवयु
ध्वानयसित्वमित्सिचौयदासामग्रंप्रवतामिनक्षसि ॥ इमंमेगंगेयमुनेसर० ऋक् १ ॥ ५ ॥ तृष्टाम
याप्रथमंयातवेसजूःसुसर्त्वारसयाश्वेत्यात्या ॥ त्वंसिंधोकुभयागोमतींक्रुमुंमेहत्न्वासरथंयाभिरीयसे ॥
ऋजीत्येनीरुशतीमहित्वापरिज्रयांसिभरतेरजांसि ॥ अदब्धासिंधुरपसामपस्तमाश्वानचित्रावपुषी
वदर्शता ॥ स्वश्वासिंधुःसुरथासुवासाहिरण्ययीसुकृतावाजिनीवती ॥ ऊर्णावतीयुवतिःसील
मावत्युताधिवस्तेसुभगामधुवृधं ॥ सुखंरथंयुयुजेसिंधुरश्विनंतेनवाजंसनिषदस्मिन्नाजौमहान्ह्यस्य
महिमापनस्यतेदब्धस्ययशसोविरप्शिनः ॥ ६ ॥ पाः प्र० ॥ हिरण्यवर्णाहरिणींसुवर्णरज
तस्रजां ॥ चंद्रांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोममावह ॥ तांमऽआवहजातवेदोलक्ष्मीमनपगामिनीं ॥
यस्यांहिरण्यंविंदेयंगामश्वंपुरुषानहं ॥ अश्वपूर्वांरथमध्यांहस्तिनादप्रमोदिनीं ॥ श्रियंदेवीमुप

ह्वयेश्रीर्मादेवीर्जुषतां ॥ कांसोस्मितांहिरण्यप्राकारामार्द्रांज्वलंतींतृप्तांतर्पयंतीं ॥ पद्मेस्थितांपद्म
वर्णांतामिहोपह्वयेश्रियं ॥ चंद्रांप्रभासांयशसाज्वलंतींश्रियंलोकेदेवजुष्टामुदारां ॥ तांपद्मनेमिं
शरणमहंप्रपद्येअलक्ष्मीर्मेनश्यतांत्वांवृणोमि ॥ १ ॥ आदित्यवर्णेतपसोधिजातोवनस्पतिस्तववृक्षो
थबिल्वः ॥ तस्यफलानितपसानुदंतुमायांतरायाश्चबाह्याऽअलक्ष्मीः ॥ उपैतुमांदेवसखः कीर्तिश्च
मणिनासह ॥ प्रादुर्भूतोसुराष्ट्रेस्मिन्कीर्तिमृद्धिंददातुमे ॥ क्षुत्पिपासामलांज्येष्ठाऽअलक्ष्मींनाशया
म्यहं ॥ अभूतिमसमृद्धिंचसर्वांनिर्णुदमेगृहात् ॥ गंधद्वारांदुराधर्षांनित्यपुष्टांकरीषिणीं ॥ ईश्वरीं
सर्वभूतानांतामिहोपह्वयेश्रियं ॥ मनसःकाममाकूतिंवाचःसत्यमशीमहि ॥ पशूनांरूपमन्नस्यम
यिश्रीःश्रयतांयशः ॥ २ ॥ कर्दमेनप्रजाभूतामयिसंभ्रमकर्दम ॥ श्रियंवासयमेकुलेमातरंपद्ममालि
नीं ॥ आपःस्रजंतुस्निग्धानिचिक्लीतवसमेगृहे ॥ नीचदेवींमातरंश्रियंवासयमकुले ॥ आर्द्रांपु-
ष्करिणींपुष्टिंसुवर्णांहेममालिनीं ॥ सूर्यांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोममावह ॥ आर्द्रांपुष्करिणींपुष्टिं-

पिंगलोंपद्ममालिनीं ॥ चंद्रांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोममावह ॥ तांमऽआवहजातवेदोलक्ष्मीमं-
लंपगामिनीं ॥ यस्यांहिरण्यंप्रभूतिंगावोदास्योश्वान्विंदेयंपुरुषानहम् ॥ यःशुचिःप्रयतोभूत्वाजुहु
यादाज्यमन्वहं ॥ सूक्तंपंचदशर्चंचश्रीकामःसततंजपेत् ॥३॥ इ०श्रीसूक्तं ॥ अथरुद्रसूक्तानि॥क-
द्रुद्रायप्रचेतसेमीळ्हुष्टमायतव्यसे ॥ वोचेमशंतमंहृदे ॥ यथानोऽअदितिःकरत्पश्वेनृभ्योयथाग
वे ॥ यथातोकायरुद्रियं ॥ यथानोमित्रोवरुणोयथारुद्रश्चिकेतति ॥ यथाविश्वेसजोषसः ॥ गाथ
पतिंमेधपतिंरुद्रंजलाषभेषजं ॥ तच्छंयोःसुम्नमीमहे ॥ यःशुक्रऽइवसूर्योहिरण्यमिवरोचते ॥ श्रे
ष्ठोदेवानांवसुः ॥ १ ॥ शंनः करत्यर्वतेसुगंमेषायमेष्ये ॥ नृभ्योनारिभ्योगवे ॥ अस्मेसोमश्रियम
धिनिधेहिशतस्यनृणां ॥ महिश्रवस्तुविनृम्णं ॥ मानःसोमपरिबाधोमारातयोजुहुरंत ॥ आनइंदो
वाजेभज ॥ यास्तेप्रजाऽअमृतस्यपरस्मिन्धामन्नृतस्य ॥ मूर्धानाभासोमवेनऽआभूषंतीः सोमवे
दः ॥ २ ॥ १ ॥ ॥ इमारुद्रायतवसेकपर्दिनेक्षयद्वीरायप्रभरामहेमतीः ॥ यथाशमसद्द्विपदेचतुष्प

मृळानोरुद्रोतनोमयस्कृधिक्षयद्वीरायनमसाविधेमते ॥ यच्छंचयोश्च
देविश्वंपुष्टंग्रामेऽअस्मिन्ननातुरं ॥ मृळानोरुद्रोतनोमयंस्कृधिक्षयद्वीरायनमसाविधेमते ॥ यच्छंचयोश्च
मनुरायेजेपितातदश्यामतवरुद्रप्रणीतिषु ॥ अश्यामतेसुमतिंदेवयज्ययाक्षयद्वीरस्यतवरुद्रमीढ्वः ॥
सुम्नायन्निद्विशोऽअस्माकमाचरारिष्टवीराजुहवामतेहविः ॥ त्वेषंवयंरुद्रंयज्ञसाधंवंकुंकविमवसेनि
ह्वयामहे ॥ आरेऽअस्मद्दैव्यंहेळोऽअस्यतुसुमतिमिद्वयमस्यावृणीमहे ॥ दिवोवराहमरुषंकपर्दिनं
त्वेषंरूपंनमसानिह्वयामहे ॥ हस्तेबिभ्रद्भेषजावार्याणिशर्मवर्मच्छर्दिरस्मभ्यंयंसत् ॥ १ ॥ इदंपित्रे
मरुतामुच्यतेवचःस्वादोःस्वादीयोरुद्रायवर्धनं ॥ रास्वाचनोऽअमृतमर्तभोजनं त्मनेतोकायतनं
यायमृळ ॥ मानोमहान्तमुतमानोऽअर्भकंमानऽउक्षन्तमुतमानऽउक्षितं ॥ मानोवधीःपितरंमोत
मातरंमानःप्रियास्तन्वोरुद्ररीरिषः ॥ मानस्तोकेतनयेमानऽआयौमानोगोषुमानोऽअश्वेषुरीरिषः ॥
वीरान्मानोरुद्रभामितोवधीर्हविष्मन्तःसदमित्त्वाहवामहे ॥ उपंतेस्तोमान्पशुपाइवाकरंरास्वापितर्मरु
तांसुम्नमस्मे ॥ भद्राहितेसुमतिर्मृळयत्तमाथावयमवऽइत्तेवृणीमहे ॥ आरेतेगोघ्नमुतपूरुषघ्नंक्षयद्वीर

सुम्नमस्मेतेऽअस्तु ॥ मृळाचनोऽअधिचब्रूहिदेवाधाचनःशर्मयच्छद्विबर्हाः ॥ अर्वाञ्चामनमोऽअस्मा
ऽअवस्यवःशृणोतुनोहवंरुद्रोमरुत्वान् ॥ तन्नोमित्रोवरुणोमामहंतामादितिःसिंधुःपृथिवीऽउत-
द्यौः ॥ २ ॥ ३. सूक्तं ॥ ॥ आतेपितर्मरुतांसुम्नमेतुमानःसूर्यस्यसंदृशोयुयोथाःअभिनो
वीरोऽअर्वतिक्षमेतप्रजायेमहिरुद्रप्रजाभिः ॥ त्वादत्तेभीरुद्रशंतमेभिःशतंहिमाऽअशीयभेषजेभिः ॥
व्य१स्मद्द्वेषोवितरंव्यंहोव्यमीवाश्चातयस्वाविषूचीः ॥ श्रेष्ठोजातस्यरुद्रश्रियासितवस्तमस्तवसांवज्र
बाहो ॥ पर्षिणःपारमंहसःस्वस्तिविश्वाऽअभीतीरपसोयुयोधि ॥ मात्वारुद्रचुक्रुधामानमोभिर्मादु-
ष्टुतीवृषभमासहूती ॥ उन्नोवीराँऽअर्पयभेषजेभिर्भिषक्तमंत्वाभिषजांशृणोमि ॥ हवीमभिर्हवतेयो
हविर्भिरवस्तोमेभीरुद्रंदिषीय ॥ ऋदूदरःसुहवोमानोऽअस्यैबभ्रुःसुशिप्रोरीरधन्मनायै ॥ १ ॥ उ-
न्मामममंदवृषभोमरुत्वान्त्वक्षीयसावयसानाधमानं ॥ घृणीवच्छायामरपाऽअशीयाविवासेयंरुद्र
स्यसुम्नं ॥ क्व१स्यतेरुद्रमृळयाकुर्हस्तोयोऽअस्तिभेषजोजलाषः ॥ अपभर्तारपसोदैव्यस्याभी

नुमांवृषभचक्षमीथाः ॥ प्रबभ्रवेवृषभायश्वितीचेमहोमहींसुष्टुतिमीरयामि ॥ नमस्याकल्मली
किनंनमोभिर्गृणीमसित्वेषंरुद्रस्यनाम ॥ स्थिरेभिरंगैःपुरुरूपऽउग्रोबभ्रुःशुक्रेभिः पिपिशे
हिरंण्यैः ॥ ईशानादस्यभुवनस्यभूरेर्नवाऽउंयोषद्रुद्रादसुर्यं ॥ अर्हन्बिभर्षिसायकानिधन्वार्हन्निष्कं
यजतंविश्वरूपं ॥ अर्हन्निदंदयसेविश्वमभ्वंनवाऽओजीयोरुद्रत्वदस्ति ॥२॥स्तुहिश्रुतंगर्तसदंयुवा
नंमृगंनभीममुपहत्नुमुग्रं ॥ मृळाजरित्रेरुद्रस्तवानोन्यंतेऽअस्मन्निवंपंतुसेनाः ॥ कुमारश्चित्पितरं
वंदमानंप्रतिनानामरुद्रोपयंतं ॥ भूरेर्दातारंसत्पतिंगृणीषेस्तुतस्त्वंभेषजारास्यस्मे ॥ यावोभेषजा
मरुतःशुचीनियाशंतमावृषणोयामयोभु ॥ यानिमनुरवृणीतापितानस्ताशंचयोश्चरुद्रस्यवश्मिपरि
णोहेतीरुद्रस्यवृज्याःपरित्वेषस्यदुर्मतिर्महीगात् ॥ अवस्थिरामघवंद्भ्यस्तनुष्वमीढ्वस्तोकायतनंया
यमृळ ॥ एवाबभ्रोवृषभचेकितानयथादेवनहृणीषेनहंसि ॥ हवनश्रुन्नोरुद्रेहबोधिबृहद्वदेमविदथे
सुवीराः ॥ ३ ॥ इ. सू. ॥ इमारुद्रायस्थिरधन्वनेगिरःक्षिप्रेषवेदेवायस्वधाव्ने ॥ अषाळ्हायस

हंमानायवेधसेतिग्मायुधायभरताशृणोतुनः ॥ सहिक्षयेणक्षम्यस्यजन्मनःसाम्राज्येनदिव्यस्यचे
तति ॥ अवन्नवंतीरुपनोदुरश्चरानमीवोरुद्रजासुनोभव ॥ यातेदिद्युदवसृष्टादिवस्परिक्ष्मयाचरति
 परिसावृणक्तुनः ॥ सहस्रंतेस्वपिवातभेषजामानस्तोकेषुतनयेषुरीरिषः ॥ मानोवधीरुद्रमापरादामा-
तेभूमप्रसितौहीळितस्य ॥ आनोभजबर्हिषिजीवशंसेयूयंपा०॥१॥आवोराजानमध्वरस्यरुद्रंहो-
तारंसत्ययजंरोदस्योः ॥ अग्निंपुरातनयित्नोरचित्ताद्धिरण्यरूपमवसेकृणुध्वं ॥ तमुष्टुहियःस्विषुः
सुधन्वायोविश्वस्यक्षयतिभेषजस्य ॥ यक्ष्वामहेसौमनसायरुद्रंनमोभिर्देवमसुरंदुवस्य ॥ भुवं०
त्र्यं० शंनं० शांताधृं० ॥ अथगर्भाधानोक्तमंत्राः ॥ ॥देवींवाचमजनयंतदेवास्तांवि-
श्वरूपाःपशवोवदंति ॥ सानोमंद्रेषमूर्जंदुहानाधेनुर्वागस्मानुपसुष्टुतैतु ॥ प्रत्यवरोहजातवेदःपुनस्त्वं
देवेभ्योहव्यंवहनःप्रजांपुष्टिंरयिमस्मासुधेह्यथाभवयजमानायशंयोः ॥ अयंतेयोनिर्ऋत्वियोयतो-
जातोऽअरोचथाः ॥ तजानन्नग्नऽआसीदाथानोवर्धयागिरः ॥ १ ॥ विष्णुर्योनिंकल्पयतुत्वष्टा

रूपाणि पिंशतु ॥ आसिंचतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु ते ॥ गर्भं धेहि सिनीवालि गर्भं धेहि सरस्वति ॥
गर्भं तेऽअश्विनौ देवावाधत्तां पुष्करस्रजा ॥ हिरण्ययी अरणी यं निर्मंथतोऽअश्विना ॥ तं ते गर्भं हवाम
हे दशमे मासि सूतवे ॥२॥ नेजमेष परापत सुपुत्रः पुनरापत ॥ अस्यै मे पुत्रकामायै गर्भमाधेहि यः पुमान् ॥
यथेयं पृथिवी मह्युत्ताना गर्भमादधे ॥ एवं तं गर्भमाधेहि दशमे मासि सूतवे ॥ विष्णोः श्रेष्ठेन रूपेणास्यां ना
र्यां गवीन्यां ॥ पुमांसं पुत्रानाधेहि दशमे मासि सूतवे ॥३॥ प्रजापते० ॥ अप नः शोशुचदघमग्ने शुशुग्ध्या
रयिं ॥ अप नः शोशुचदघं ॥ सुक्षेत्रिया सुगातुया वसूया च यजामहे ॥ अप०॥ प्र यद्भंदिष्ठ एषां प्रा
स्माकासश्च सूरयः ॥ अप० ॥ प्र यत्ते अग्ने सूरयो जायेमहि प्र ते वयं ॥ अ० ॥ प्र यदग्नेः सहस्वतो वि
श्वतो यंति भानवः ॥ अप नः शोशु० ॥ त्वं हि विश्वतोमुख विश्वतः परिभूरसि ॥ अ० ॥ द्विषो नो विश्व
तोमुखाति नावेव पारय ॥ अप० ॥ स नः सिंधुमिव नावयाति पर्षा स्वस्तये ॥ अप० ॥ ४ ॥ याः फ
लिनीर्या० ॥ वधेन दस्युं प्र हि चातयस्व वयः कृण्वानस्तन्वे३ स्वायै ॥ पिपर्षि यत्सहसस्पुत्र देवान्सो अग्ने

पाहिनृतमवाजेऽअस्मान् ॥ वयंतेऽअग्नऽउक्थैर्विधेमवयंहव्यैःपावकभद्रशोचे ॥ अस्मेरयिंविश्ववारं
सामिन्वास्मेविश्वानिद्रविणानिधेहि॥अस्माकमग्नेऽअध्वरंजुषस्वसहसःसूनोत्रिषधस्थहव्यं॥वयंदेवेषु
सुकृतःस्यामशर्मणानस्त्रिवरूथेनपाहि॥विश्वानिनोदुर्गहाजातवेदःसिंधुंननावादुरितातिपर्षि॥अग्नेऽअ
त्रिवन्नमसागृणानोऽस्माकंबोध्यविताननूनां॥यस्त्वाहृदाकीरिणामन्यमानोमर्त्यंमर्त्योजोहवीमि ॥
जातवेदोयशोऽअस्मासुधेहिप्रजाभिरग्नेऽमृतत्वमश्यां ॥ यस्मैत्वं० ऋक् ॥ अग्निस्तु० ऋ०२ सूर्यो
नोदि०वर्ग ॥ १ ॥ ॥ उदीर्ष्वातःपतिवतीह्येषाविश्वावसुंनमसागीर्भिरीळे ॥ अन्यामिच्छपि
तृषदंव्यक्तांसतेभागोजनुषातस्यविद्धि ॥ उदीर्ष्वातोविश्वावसोनमसेळामहेत्वा ॥ अन्यामिच्छप्र
फर्व्यं संजायांपत्यासृज ॥ तांपूषन्छिवतमामेरयस्वयस्यांबीजंमनुष्याऽवपंति ॥ यानऽऊरूऽउ
शतीविश्रयातियस्यामुशंतःप्रहरामशेपं ॥ योगर्भमो० ऋ०॥ अहंगर्भमदधामोषधीष्वहंविश्वेषुभुवने
ष्वंतः ॥ अहंप्रजाऽअजनयंपृथिव्यामहंजनिभ्योऽअपरीषुपुत्रान् ॥ ६॥ इंद्रोऽअंगमहद्भयमभीषद

इंद्रश्चमृळयातिनोननःपश्चाद्‌घंनशत् ॥भद्रंभवातिनःपुरः॥इंद्र
पंचुच्यवत् ॥ सहिस्थिरोविचर्षणिः ॥ इतिगर्भाधानमंत्राः॥ अथपुंसवनान
आशांभ्यस्परिसर्वाभ्योऽअभयंकरत्॥जेताशत्रून्विचर्षणिः॥ १॥आवीरोजायतांपुत्रस्तेदशमा
वलोभनसीमंतोन्नयनमंत्राः॥ ॥आतेगर्भोयोनिमैतुपुमान्बाणइवेषुधिं॥आवीरोजायतांपुत्रस्तेदशमा
स्यः॥अग्निरैतुप्रथमोदेवतानांसोस्यैप्रजांमुंचतुमृत्युपाशात् ॥तदयंराजावरुणोनुमन्यतांयथेयंस्त्रीपौत्र
मघंनरोदात् ॥ धातादंदातुदाशुषेप्राचींजीवातुमक्षितां ॥ वयंदेवस्यधीमहिसुमतिंवाजिनीवतः॥ धा
ताप्रजानामुतरायऽईशेधातेदंविश्वंभुवनंजजानं ॥ धाताकृष्टीरनिमिषाभिचष्टेधात्रऽइद्धव्यंघृतव
ज्जुहोत ॥ राकामहंसुहवांसुष्टुतीहुवेशृणोतुनःसुभगाबोधतुत्मनां ॥ सीव्यत्वपःसूच्याच्छिद्यमानया
ददातुवीरंशतदायमुक्थ्यं॥ यास्तेराकेसुमतयःसुपेशसोयाभिर्ददासिदाशुषेवसूनि ॥ ताभिर्नोऽअद्यसु
मनाऽउपागहिसहस्रपोषंसुभगेरराणा ॥ १ ॥ नेज० ३॥ प्रजा० ॥ यत्तेसुशीमेहृदयेहितमंतःप्रज -
पतौ ॥ मन्येहंमांतद्विद्वांसंमाहंपौत्रमघंनियां ॥ सोमंराजानंसंगायेतां ॥ सोमोनोराजावतुमानुपीः

प्रजानिविष्टचक्रासौ ॥ २ ॥ इतिपुंसव०समा० ॥ अथजातकर्ममंत्राः ॥ प्रतेंददामिमधुनोघृ
तस्यवेदंसवित्राप्रसूतंमघोनां ॥ आयुष्मानगुप्तोदेवताभिःशतंजीवशरदोलोकेऽअस्मिन् ॥ मेधांते
देवःसं०स्रजा ॥ अश्माभवपरशुर्भवहिरण्यमस्तृतंभव ॥ वेदोवैपुत्रनामासिसजीवशरदःशतं ॥ इंद्र
श्रे०क्र० ॥ अस्मेप्रयंधिमघवन्नृजीषिन्निंद्रायोविश्ववारस्यभूरेः ॥ अस्मेशतंशरदोजीवसेधाऽअ
स्मेवीरान्छश्वतऽइंद्रशिप्रिन् ॥ अंगादंगात्संभवसिहृदयादधिजायसे ॥ आत्मावैपुत्रनामासिसजीव
शरदःशतं ॥ इमांकुमारोजरांधयतुदीर्घमायुःप्रजीवसे ॥ अस्यैस्तनौप्रयुंजानांआयुर्वर्चोयशोबलं
॥ तमवंतु० ॥ १ ॥ इतिजातक० ॥ ८ ॥ नामकरणनिष्क्रमणान्नप्राशनचौलमंत्राः ॥ गौरीमिं० ॥
तदस्तु० गृहावै० ॥ अन्नपतेन्नस्यनोधेह्यनमीवस्यशुष्मिणः ॥ प्रप्रदातारंतारिषऽऊर्जंनोधेहिद्विपदेच
तुष्पदे ॥ अग्नऽआयूंषिपवसऽआसुवोर्जमिषंचनः ॥ आरेबाधस्वदुच्छुनां ॥ अग्निर्ऋषिःपवमानः
पांचजन्यःपुरोहितः ॥ तमीमहेमहागयं ॥ अग्नेपवस्वस्वपाऽअस्मेवर्चःसुवीर्यं ॥ दधद्रयिंमयिपोषं ॥

प्रजा० ॥ अदितिःकेशांन्वपत्वापंऽउंदंतुवर्चसे ॥ औषधेत्रायंस्वैनं ॥ स्वधितेमैनंहिंसीः ॥ १ ॥ येनांवप
त्सविताक्षुरेणसोमस्यराज्ञोवरुणस्यविद्वान् ॥ तेनंब्रह्माणोवपतेदमस्यायुष्मान्जरदष्टिर्यथासंत् ॥ येनं
धाताबृहस्पतेरग्नेरिंद्रस्यचायुषेवपत् ॥ तेनंतऽआयुषेवपामिसुश्लोक्यायस्वस्तये ॥ येनभूयश्चरा
त्यांज्योक्चपश्यातिसूर्यं ॥ तेनंतआयुषेवपामिसुश्लो० ॥ प्रच्छिद्यप्रच्छिद्यप्रागग्रान्छमीपर्णैःसहमा
त्रेप्रयच्छतितानानडुहेगोमयेनिदधाति ॥ यत्क्षुरेणमर्चयंतासुपेशंसावपसिकेशान् ॥ शुंधिशिरो
मास्यायुःप्रमोषीः ॥ ८ ॥ ॥ इतिनामक० सहचौलमंत्राःसमाप्ताः ॥ ॥ अथोपनयनमंत्राः ॥
येयज्ञेनदक्षिणयासमक्ताऽइंद्रस्यसख्यममृतत्वमानश ॥ तेभ्योभद्रमंगिरसोवोऽअस्तुप्रतिगृभ्णीत
मानवंसुमेधसः ॥ यऽउदाजन्पितरोगोमयंवस्वृतेनाभिंदन्परिवत्सरेवलं ॥ दीर्घायुत्वमंगिरसोवोऽअ
स्तुप्रतिगृ० ॥ यऽऋतेनसूर्यमारोहयन्दिव्यप्रथयन्पृथिवींमातरंवि ॥ सुप्रजास्त्वमंगिरसोवोऽअस्तु
प्र० ॥ अयंनाभावदतिवल्गुवोगृहेदेवपुत्राऽऋषयस्तच्छृणोतन ॥ सुब्रह्मण्यमंगिरसोवोऽअस्तुप्र० ॥

विरूपास इदृषयस्त इद्गंभीरवेपसः ॥ ते अंगिरसः सूनवस्ते अग्नेः परिजज्ञिरे ॥ १ ॥ ये अग्नेः परि
जज्ञिरे विरूपासो दिवस्परि ॥ नवग्वो नु दशग्वो अंगिरस्तमः सचा देवेषु मंहते ॥ इंद्रेण युजा निः सृजंत वा
घतो व्रजं गोमंतमश्विनं ॥ सहस्रं मे ददतो अष्टकर्ण्यः श्रवो देवेष्वक्रत ॥ प्र नूनं जायतामयं मनुस्तोक्मेव
रोहतु ॥ यः सहस्रं शताश्वं सद्यो दानाय मंहते ॥ न तमश्नोति कश्चन दिव इव सान्वारभं ॥ सावर्ण्यस्य
दक्षिणा वि सिंधुरिव पप्रथे ॥ उत दासा परिविषे स्मद्दिष्टी गोपरीणसा ॥ यदुस्तुर्वश्च मामहे ॥ सहस्रदा
ग्रामणीर्मा रिषन्मनुः सूर्येणास्य यतमानैतु दक्षिणा ॥ सावर्णेर्देवाः प्र तिरंत्वायुर्यस्मिन्नश्रांता असनाम
वाजं ॥ २ ॥ परावतो ये दिधिषंत आप्यं मनुप्रीतासो जनिमा विवस्वतः ॥ ययातेर्ये नहुष्यस्य बर्हिषि
देवा आसते ते अधि ब्रुवंतु नः ॥ विश्वा हि वो नमस्यानि वंद्या नामानि देवा उत यज्ञियानि वः ॥ ये स्थ जा
ता अदितेरद्भ्यस्परि ये पृथिव्यास्ते म इह श्रुता हवं ॥ येभ्यो माता मधुमत्पिन्वते पयः पीयूषं द्यौरदि
तिरद्रिबर्हाः ॥ उक्थशुष्मान्वृषभरान्त्स्वप्नसस्ताँ आदित्याँ अनु मदा स्वस्तये ॥ नृचक्षसो

ऽअनिमिषंतोऽअर्हणांवृहद्देवासोऽअमृतत्वमानशुः ॥ ज्योतीरथाऽअहिमायाऽअनागसोदि
वोवर्ष्माणंवसतेस्वस्तये ॥ सम्राजोयेसुवृधोयज्ञमाययुरपरिह्वृतादधिरेदिविक्षयं ॥ ताँऽआ
विवासनमसासुवृक्तिभिर्महोऽआदित्याँऽअदितिंस्व० ॥ ३ ॥ कोवस्तोमंराधतियंजुजोषथविश्वे
देवासोमनुषोयतिष्ठन ॥ कोवोध्वरंतुविजाताऽअरंकरद्योनःपर्षदत्यंहःस्वस्तये ॥ येभ्योहोत्रां
प्रथमामायेजेमनुःसमिद्धाग्निर्मनसासप्तहोतृभिः ॥ तऽआदित्याऽअभयंशर्मयच्छतसुगानःकर्त
सुपथास्वस्तये ॥ यऽईशिरेभुवनस्यप्रचेतसोविश्वस्यस्थातुर्जगतश्चमंतवः ॥ तेनःकृतादकृता
देनसस्पर्यद्यादेवासःपिपृतास्वस्तये ॥ भरेष्विन्द्रंसुहवंहवामहेंहोमुचंसुकृतंदैव्यंजनं ॥ अग्निंमित्रंवरु
णंसातयेभगंद्यावापृथिवीमरुतःस्वस्तये ॥ सुत्रामाणंपृथिवींद्यामनेहसंसुशर्माणमदितिंसुप्रणीतिं ॥
दैवींनावंस्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमारुहेमास्व० ॥ ४ ॥ विश्वेयजत्राऽअधिवोचतोतयेत्रायध्वंनोदुरे
वायाऽअभिह्रुतः ॥ सत्ययावोदेवहूत्याहुवेमशृण्वतोदेवाऽअवसेस्व० ॥ अपामीवामपविश्वामनाहु

तिमपारांतिंदुर्विदत्रामघायतः ॥ आरेदेवाद्वेषोऽअस्मद्युयोतनोरुणःशर्मयच्छतास्वस्तये ॥ अरि
ष्टःसमर्तोविश्वंऽएधतेप्रप्रजाभिर्जायतेधर्मणस्परि ॥ यमादित्यासोनयथासुनीतिभिरतिविश्वानिदुरि
तास्व० ॥यंदेवासोवथवाजसातौयंशूरसातामरुतोहितेधने ॥ प्रातर्यावाणंरथमिंद्रसानसिमरिष्यंतमा
रुहेमास्व०॥स्वस्तिनःपथ्यासुधन्वसुस्वस्त्यप्सुवृजनेस्वर्वति ॥ स्वस्तिनःपुत्रकृथेषुयोनिषुस्वस्ति
रायेमरुतोदधातन ॥ स्वस्तिरिद्धिप्रपथेश्रेष्ठारेक्णस्वत्यभियावाममेति ॥ सानोऽअमासोऽअरणेनि
पातुस्वावेशाभवतुदेवगोपा ॥ एवाप्लतेःसूनुरवीवृधद्वोविश्वंऽआदित्याऽअदितेमनीषी ॥ ईशाना
सोनरोऽअमर्त्येनास्ताविजनोदिव्योगयेन ॥ ५ ॥ बृहस्पतेप्रथमंवाचोऽअग्रंयत्प्रैरतनामधेयंदधानाः ॥
यदेषांश्रेष्ठंयदरिप्रमासीत्प्रेणातदेषांनिहितंगुहाविः ॥ सक्तुमिवतितउनापुनंतोयत्रधीरामनसावाचम
क्रत ॥ अत्रासखायःसख्यानिजानतेभद्रैषांलक्ष्मीर्निहिताधिवाचि ॥ यज्ञेनवाचःपदवीयमायन्ताम
न्वविंदन्नृषिषुप्रविष्टां ॥तामाभृत्याव्यदधुःपुरुत्रातांसप्तरेभाऽअभिसंनवंते ॥उतत्वःपश्यन्नददर्शवाचं

मुतत्वःशृण्वन्नशृणोत्येनां ॥ उतोत्वस्मैतन्वं१विसंस्रेजायेवपत्यंऽउशतीसुवासाः ॥ उतत्वंसख्येस्थि
रपीतमाहुर्नैनंहिन्वंत्यपिवाजिनेषु ॥ अधेन्वाचरतिमाययैषवाचंशुश्रुवाँऽअफलामपुष्पां ॥ १ ॥
यस्तित्याजसचिविदंसखायंनतस्यवाच्यपिभागोऽअस्ति ॥ यदींशृणोत्यलकंशृणोतिनहिप्रवेदसुकृ
तस्यपंथां ॥ अक्षण्वंतःकर्णवंतःसखायोमनोजवेष्वसमाबभूवुः ॥ आदघ्नासऽउपकक्षास
ऽउत्वेह्रदाऽइवस्नात्वाऽउत्वेददृश्रे ॥ हृदातष्टेषुमनसोजवेषुयद्ब्राह्मणाःसंयजंतेसखायः ॥ अ
त्राहत्वंविजहुर्वेद्याभिरोहब्रह्माणोविचरंत्युत्वे ॥ इमेयेनार्वाङ्नपरश्चरंतिनब्राह्मणासोनसुतेकरासः ॥
तऽएतेवाचमभिपद्यपापयासिरीस्तंत्रंतन्वतेऽअप्रजज्ञयः ॥ सर्वेनंदंतियशसागतेनसभासाहेनसख्या
सखायः ॥ किल्बिषस्पृत्पितुषणिर्ह्येषामरंहितोभवतिवाजिनाय ॥ ऋचांत्वःपोषमास्तेपुपुष्वान्गाय
त्रंत्वोगायतिशक्वरीषु ॥ ब्रह्मात्वोवदतिजातविद्यांयज्ञस्यमात्रांविमिमीतऽउत्वः ॥ २ ॥ ध्रुवाद्यौर्ध्रु
वापृथिवीध्रुवासःपर्वताऽइमे ॥ ध्रुवंविश्वमिदंजगद्ध्रुवोराजाविशामयं ॥ ध्रुवंतेराजावरुणोध्रुवंदेवोबृ

हस्पतिः ॥ ध्रुवंतऽइंद्रश्चाग्निश्चराष्ट्रंधारयतांध्रुवं ॥ ध्रुवंध्रुवेणहविषाभिसोमंमृशामसि ॥ अथोतऽइं
द्रःकेवलीर्विशोबलिहृतस्करत् ॥ युवंव० मित्रस्यचक्षुर्धरुणंबलीयस्तेजोयशस्विस्थविरंसमिद्धं ॥ अ
नाहनस्यंवसनंजरिष्णुपरीदंवाज्यजिनंदधेहं ॥ यज्ञोप० अग्नआ० प्रजा० ॥ तत्सवितुर्वृणीमहेवयं
देवस्यभोजनं ॥ श्रेष्ठंसर्वधातमंतुरंभगस्यधीमहि ॥ देवस्य० हस्ताभ्यांहस्तंगृह्णामि ॥ सवितातेह
स्तमग्रभीत् ॥ अग्निराचार्यस्तव ॥ देवसवितरेषतेब्रह्मचारीतंगोपायसमामृतेति ॥ मित्रस्यत्वाच
क्षुषाप्रतीक्षे ॥ कस्यब्रह्मचार्यसि । प्राणस्यब्रह्मचार्यसि । कस्त्वाकमुपनयते ॥ कायत्वापरिददा
मि ॥ युवासु० ॥ अग्नयेसमिधमाहार्षंबृहतेजातवेदसे ॥ तयात्वमग्नेवर्धस्वसमिधाब्रह्मणावयंस्वा० ॥
तेजसामासमनज्मि ॥ मयिमेधांमयिप्रजांमय्यग्निस्तेजोदधातु ॥ मयिमेधांमयिप्रजांमयींद्रइं
द्रियंदधातु ॥ मयिमेधांमयिप्रजांमयिसूर्योभ्राजोदधातु ॥ यत्तेअग्नेतेजस्तेनाहंतेजस्वीभूयासं ॥
यत्तेअग्नेवर्चस्तेनाहंवर्चस्वीभूयासं ॥ यत्तेअग्नेहरस्तेनाहंहरस्वीभूयासं॥ मानस्तोके० तत्स० ॥ मम

व्रतेहृदयंतेदधामिममचित्तमनुचित्तंतेअस्तु ॥ ममवाचमेकव्रतोजुषस्वबृहस्पतिष्ट्वानियुनक्तुमह्यं ॥
इयंदुरुक्तात्परिबाधमानाच्छर्मवरूथंपुनतीनआगात् ॥ प्राणापानाभ्यांबलमाभरंतीप्रियादेवानांसुभ
गामेखलेयं ॥ ऋतस्यगोप्त्रीतपसःपरस्पीघ्नतीरक्षःसहमानाअरातीः ॥ सानःसमंतमनुपरीहिभद्रयाभ
र्तारस्तेमेखलेमारिषाम ॥ स्वस्तिनो० ॥ १ ॥ तेवदन्प्रथमाब्रह्मकिल्बिषेकूपारःसलिलोमातरिश्वा ॥
वीळुहरास्तपऽउग्रोमयोभूरापोदेवीःप्रथमजाऽऋतेन ॥ सोमोराजाप्रथमोब्रह्मजायांपुनःप्रायच्छद
हृणीयमानः ॥ अन्वर्तितावरुणोमित्रऽआसीदग्निर्होताहस्तगृह्यानिनाय ॥ हस्तेनैवग्राह्यआधिर
स्याब्रह्मजायेयमितिचेदवोचन् ॥ नदूतायप्रह्येतस्थएषातथाराष्ट्रंगुपितंक्षत्रियस्य ॥ देवाऽएतस्या
मवदंतपूर्वेसप्तऽऋषयस्तपसेयेनिषेदुः ॥ भीमाजायाब्राह्मणस्योपनीतादुर्धांदधातिपरमेव्योमन् ॥
ब्रह्मचारीचर० ॥ पुनर्वैदेवाऽअददुःपुनर्मनुष्याऽउत ॥ राजानःसत्यंकृण्वानाब्रह्मजायांपुनर्ददुः ॥
पुनर्दायब्रजायांकृत्वीदेवैर्निकिल्बिषं ॥ ऊर्जंपृथिव्याभक्त्वायोरुगायमुपासते ॥ २ ॥ सदसस्पतिम

द्भुतंप्रियमिंद्रस्यकाम्यं ॥ सनिंमेधामयासिषं ॥ सुश्रवःसुश्रवाअसियथात्वंसुश्रवःसुश्रवाऽअस्येवं सं.
ऋ.मं मांसुश्रवःसौश्रवसंकुरु ॥ यथात्वंदेवानांयज्ञस्यनिधिपोस्येवमहंमनुष्याणांवेदस्यनिधिपोभूयासं ॥
॥ ३ ॥मेधांमह्यमंगिरसोमेधांसप्तर्षयोददुः ॥ मेधामिंद्रश्चाग्निश्चमेधांधाताददातुते ॥ मेधांमेवरुणो
३० राजामेधांदेवीसरस्वती ॥ मेधांतेऽअश्विनौदेवावाधत्तांपुष्करस्रजा ॥ यामेधाऽअप्सरःसुगंधर्वेषुचय
न्मनः॥ दैवीयामानुषीमेधासामामाविशतादुमां॥यन्मेनोक्तंतद्रमतांशकेयंयदनुब्रुवे ॥ निशामतंनिशा
मयमयिव्रतंसहव्रतेनभूयासंब्रह्मणासंगमेमहि॥शरीरंमेविचक्षणंवाङ्मेमधुमद्दुहा ॥ अहंद्धमहमसौसू
र्योब्रह्मणआणीस्थश्रुतंमेमाप्रहासीः ॥ मेधांदेवींमनसारेजमानांगंधर्वजुष्टांप्रतिनोजुषस्व ॥ मह्यं
मेधांवदमह्यंश्रियंवदमेधावीभूयासमजरांजरिष्णुः ॥ सदसस्पति० ऋक् ॥ यांमेधांदेवगणाःपितर
श्चोपासते ॥ तयामामेधयामेमेधाविनंकुरु ॥ मेधाव्य१हंसुमनाःसुप्रतीकःश्रद्धामनाःसत्यमतिःसु ३०
शेवः ॥ महायशाधारयिष्णुःप्रयुक्तोभूयासमस्यैस्वधयाप्रयोगे ॥ ४ ॥ भूःस्वा० भुवःस्वा० स्वःस्वा०

भूर्भुवःस्वःस्वा०॥भूरग्नयेचपृथिव्यैचमहतेचस्वा०॥भुवोवायवेचांतरिक्षायचमहतेचस्वा०॥सुवरादि
त्यायचदिवेचमहतेचस्वा०॥भूर्भुवःसुवश्चंद्रमसेचनक्षत्रेभ्यश्चदिग्भ्यश्चमहतेचस्वा०॥ पाहिनोऽअग्न
ऽएनसेस्वा० ॥ पाहिनोविश्ववेदसेस्वाहा ॥ यज्ञंपाहिविभावसोस्वाहा ॥ सर्वंपाहिशतक्रतोस्वा०॥
पुनरूर्जानिवर्तस्वपुनरग्नऽइषायुषा॥पुनर्नःपाहिविश्वतःस्वा०॥सहरय्यानिवर्तस्वाग्नेपिन्वस्वधारया॥
विश्वप्स्न्यायाविश्वतस्परिस्वा०॥५॥इत्युपनयनादिप्रायश्चित्तहोमांतमंत्राः१०अथसमावर्तनमंत्राः ॥
आदितिःश्मश्रूणिवपत्वापउंदंतुवर्चसे ॥ ओषधेत्रायस्वमां॥स्वधितेमामाहिंसीः ॥ यत्क्षुरेणमर्चयता
सुपेशसावप्तावपसिश्मश्रूणि ॥ शुंधिशिरोमुखंमामआयुःप्रमोषीः ॥ (शेषंचौळवत्) अश्मनस्ते
जोसिचक्षुर्मेपाहि ॥ अश्मनस्तेजोसिश्रोत्रंमेपाहि ॥ अनालास्यनार्तोहंभूयासम् ॥ देवानांप्रतिष्ठे
स्थः ॥ सर्वतोमापातम् ॥ दिवश्छन्नासि ॥ वेणुरसिवानस्पत्योसिसर्वतोमापाहि ॥ १ ॥ आयुष्य
सूक्तं ॥ आयुष्यंवर्चस्यंरायस्पोषमौद्भिदं ॥ इदंहिरण्यंवर्चस्वज्जैत्रायाविशतादुमां ॥ उच्चैर्वाजिपृत

नाषाद्संभासाहंधनंजयं ॥ सर्वाःसमग्राऋद्धयोहिरण्येस्मिन्त्समाहिताः ॥ शुनमहंहिरण्यस्यपितु
र्नामेवजग्रभं ॥ तेनेमांसूर्यत्वचमकरंपूरुषंप्रियं ॥ सम्राजंचविराजंचाभिष्टिर्याचमेध्रुवा ॥ लक्ष्मी
राष्ट्रस्ययामुखेतयामामिंद्रसंसृज ॥ १ ॥ अग्नेःप्रजातंपरियद्धिरण्यममृतंजज्ञेअधिमर्त्येषु ॥ यएं
नद्वेदसइदेनमर्हतिजरामृत्युर्भवतियोबिभर्तियद्वेदराजावरुणोयदुदेवीसरस्वती ॥ इंद्रोयद्वृत्रहावेद
तन्मेवर्चसआयुषे ॥ नतद्रक्षांसिनपिशाचास्तरंतिदेवानामोजःप्रथमजंह्येऽतत् ॥ योबिभर्तिदाक्षा
यणंहिरण्यंसदेवेषुकृणुतेदीर्घमायुःसमनुष्येषुकृणुतेदीर्घमायुः ॥ यदाबध्नन्दाक्षायणाहिरण्यंशतानी
कायसुमनस्यमाना ॥ तन्मऽआबध्नामिशतशारदायायुष्मान्जरदष्टिर्यथासत् ॥ घृतादुल्लुप्तंमधुमत्सु
वर्णंधनंजयंधरुणंधारयिष्णु ॥ वृणक्सपत्नानधरांश्चकृण्वदारोहमांमहतेसौभगाय ॥ प्रियंमाकुरुदेवे
षुप्रियंराजसुमाकुरु ॥ प्रियंविश्वेषुगोप्त्रेषुमयिधेहिरुचारुचं ॥ अग्निर्येनविराजतिसूर्योयेनविराजति ॥
विराड्येनविराजतितेनास्मान्ब्रह्मणस्पतेविराजसमदंकुरु ॥ २ ॥ स्मृतांनिंदांचविद्यांचश्रद्धांप्रज्ञांच

पंचमी ॥ इष्टंदत्तमधीतंचकृतंसत्यंश्रुतंव्रतं ॥ १ ॥ स्मृतंचमेऽअस्मृतंचमेतन्मउभयंव्रतं ॥ निंदा
चमेअनिंदाचमेत० ॥ विद्याचमेअविद्याचमेत० ॥ श्रद्धाचमेअश्रद्धाचमेत० ॥ प्रज्ञाचमेअप्रज्ञा
चमेत० ॥ इष्टंचमेअनिष्टंचमेत० ॥ दत्तंचमेअदत्तंचमेत० ॥ अधीतंचमेअनधीतंचमेत०॥ कृतं
चमेअकृतंचमेतन्मउभयव्रतं ॥ सत्यंचमेअसत्यंचमेत०॥श्रुतंचमेअश्रुतंचमेत०॥ व्रतंचमेअव्रतंच
मे०॥ यदग्नेसेंद्रस्यंसप्रजापतिकस्यंसऽऋषिकस्यंसऽऋषिराजन्यस्यंसपितृकस्यंसपितृराजन्यस्यंसम
नुष्यस्यंसमनुष्यराजन्यस्यंसाकाशस्यंसातीकाशस्यसानूकाशस्यंसप्रतीकाशस्यंसदेवमनुष्यस्यंसगं
धर्वाप्सरस्कस्यंसहारण्यैश्चंपशुभिर्ग्राम्यैश्चंयन्मआत्मनआत्मनिव्रतंतन्मेसर्वव्रतमिदमहमग्नेसर्वव्रतो
भवामिस्वाहा ॥ २ ॥ ममाग्नेवर्चोविहवेष्वस्तुवयंत्वेंधानास्तन्वंपुषेम ॥ मह्यंनमंतांप्रदिशश्चतस्रस्त्व
याध्यक्षेणपृतनाजयेम ॥ ममदेवाविहवेसंतुसर्वइंद्रवंतोमरुतोविष्णुरग्निः ॥ ममांतरिक्षमुरुलोक
मस्तुमह्यंवातःपवतांकामेऽअस्मिन् ॥ मयिदेवाद्रविणमायजंतांमय्याशीरस्तुमयिदेवहूतिः ॥ दै

व्याहोतारोवनुषंतपूर्वेरिष्टास्यामनन्वासुवीराः ॥ मह्यंयजंतुममयानिहव्याकूतिःसत्यामनसोमेअस्तु ॥
एनोमानिगांकतमच्चनाहंविश्वेदेवासोऽअधिवोचतान ॥ देवीःषळुर्वीरुरुनःकृणोतविश्वेदेवासऽइहवी
रयध्वं ॥ माहास्महिप्रजयामातनूभिर्मारधामद्विषतेसोमराजन् ॥ १ ॥ अग्नेमन्युंप्रतिनुदन्परेषामद
ब्धोगोपाःपरिपाहिनस्त्वं ॥ प्रत्यंचोयंतुनिगुतःपुनस्तेऽमैषांचित्तंप्रबुधांविनेशत् ॥ धाताधातॄणांभुव
नस्ययस्पतिर्देवंत्रातारमभिमातिषाहं ॥ इमंयज्ञमश्विनोभाबृहस्पतिर्देवाःपांतुयजमानंन्यर्थात् ॥
उरुव्यचानोमहिषः शर्मयंसदस्मिन्हवेपुरुहूतःपुरुक्षुः ॥ सनःप्रजायैहर्यश्वमृळयेंद्रमानोरीरिषोमाप
रादाः ॥ येनःसपत्नाऽअपतेभवंत्विंद्राग्निभ्यामवबाधामहेतान् ॥ वसवोरुद्राऽआदित्याउपरिस्पृशं
मोग्रंचेत्तारमधिराजमक्रन् ॥ अर्वांचमिंद्रममुतोहवामहेयोगोजिद्धनजिदश्वजिद्यः ॥ इमंनोयज्ञं
विहवेजुषस्वास्यकुल्मोहरिवोमेदिनंत्वा ॥ २ ॥ उदुत्तमंव० ॥ अथविवाहमंत्राः ॥
अनृक्षरा० ॥ अर्वांचीसुभगेभवसीतेवंदामहेत्वा ॥ यथानःसुभगाससियथानःसुफलाससि ॥ प्रमु

ग्मंतांधियसानस्यंसक्षणिंवरेभिर्वराँऽअभिषुप्रसीदंतः ॥ अस्माकमिंद्रःऽउभयंजुजोषतियत्सोम्य
स्यांधसोबुबोधति ॥ १ ॥ हिङ्कृण्वतीवंसुपत्नीवसूनांवत्समिच्छंतीमनंसाभ्यागांत् ॥ दुहामश्विभ्यां
पयोऽअघ्न्येयंसावर्धतांमहतेसौभंगाय ॥ समिद्धस्यश्रयंमाणःपुरस्ताद्ब्रह्मंवन्वानोऽअजरंसुवीरं
आरेऽअस्मदमंतिंबाधंमानऽउच्छ्रंयस्वमहतेसौभंगाय ॥ वनंस्पतेशतवंल्शोविरोंहसहस्रंवल्शावि
वयंरुहेम ॥ यंत्वामयंस्वधितिस्तेजंमानःप्रणिनायंमहतेसौभंगाय ॥ इंदुर्देवानामुपंसख्यमाय
न्त्सहस्रंधारःपवतेमदाय ॥ नृभिःस्तवानोऽअनुधामपूर्वमगन्निंद्रंमहतेसौ० ॥ अस्यपिबस्तुमत
प्रस्थितस्येंद्रसोमंस्यवरमासुतस्य ॥ स्वस्तिदामनंसामादयस्वार्वाचीनोरेवतेसौभं० ॥ घृतादुल्लुप्तंम
धुमत्सुवर्णंधनंजयंधरुणंधारयिष्णु ॥ वृणक्सपत्नानधरांश्चकृण्वदारोहमांमहतेसौ० ॥ २ ॥ इतिवा
ग्दानमंत्राः ॥ अथमधुपर्कमंत्राः ॥ अहंवर्ष्मंसजातानांविद्युतांमिवसूर्यः ॥ इदंतमधितिष्ठामियो
माकश्चाभिदासंति ॥ अस्मिन्राष्ट्रेश्रियमावेशयाम्यतोदेवीःप्रतिपश्याम्यापः ॥ दक्षिणंपादमवने

निजेस्मिन्राष्ट्रइंद्रियंदधामि ॥ सव्यंपादमवनेनिजेस्मिन्राष्ट्रइंद्रियंवर्धयामि ॥ पूर्वमन्यमपरमन्यंपा
दाववनेनिजे ॥ देवाराष्ट्रस्यगुप्त्याअभयस्यावरुध्यै ॥ आप:पादावनेजनीर्द्विषंतंनिर्दहंतुमे ॥ १ ॥
देवस्यत्वास०॥हस्ताभ्यांप्रतिगृह्णामि ॥ मधुवाताऽऋतायतेमधुक्षरंतिसिंधव:॥माध्वीर्नःसंत्वोषधी: ॥
मधुनक्तमुतोषसोमधुमत्पार्थिवंरज:॥ मधुद्यौरस्तुनःपिता ॥ मधुमान्नोवनस्पतिर्मधुमाँऽअस्तुसूर्य:॥
माध्वीर्गावोभवंतुन: ॥ वसवस्त्वागायत्रेणछंदसाभक्षयंतु ॥ रुद्रास्त्वात्रैष्टुभेनछं०॥आदित्यास्त्वा
जागतेनछंदसाभक्षयंतु॥विश्वेत्वादेवाआनुष्टुभेनछंदसाभक्षयंतु॥भूतेभ्यस्त्वा०॥विराजोदोहोसि०॥
विराजोदोहमशीय॥मयिदोह:पद्यायैविराज: ॥ सत्यंयश:श्रीर्मयिश्री:श्रयतां ॥ २ ॥ मातारुद्राणांदु
हितावसूनांस्वसादित्यानाममृतस्यनाभि: ॥ प्रनुवोचंचिकितुषेजनायमागामनागामदितिंवधिष्ट॥३॥
इतिमधुपर्क: ॥ अथकन्यादानमंत्रा: ॥ अभ्रातृघ्नींवरुणापतिघ्नींबृहस्पते ॥ इंद्रापुत्रघ्नींलक्ष्म्यं
तामस्यैसवित:सव ॥ सत्येनोत्तभिताभूमि:सूर्येणोत्तभिताद्यौ: ॥ ऋतेनादित्यास्तिष्ठंतिदिविसोमोऽ

अधिश्रितः ॥ सोमेनादित्याबलिनःसोमेनपृथिवीमही ॥ अथोनक्षत्राणामेषामुपस्थेसोमऽआहितः॥
सोमंमन्यतेपपिवान्यत्संपिंषंत्योषधिं ॥ सोमंयंब्रह्माणोविदुर्नतस्याश्नातिकश्चन ॥ आच्छद्विधानै
र्गुपितोबार्हतैःसोमरक्षितः ॥ ग्राव्णामिच्छृण्वन्तिष्ठसिनतेऽअश्नातिपार्थिवः॥ यत्त्वादेवप्रपिबंतित
तऽआप्यायसेपुनः ॥ वायुःसोमस्यरक्षितासमानांमासऽआकृतिः ॥ १ ॥ रैभ्यासीदनुदेयीनाराशं
सीन्योचनी ॥ सूर्यायाभद्रमिद्वासोगाथयैतिपरिष्कृतं ॥ चित्तिराऽउपबर्हणंचक्षुराऽअभ्यंजनं ॥
द्यौर्भूमिःकोशऽआसीद्यदयात्सूर्यापतिं ॥ स्तोमाऽआसन्प्रतिधयःकुरीरंछंदऽओपशः ॥ सूर्या
याऽअश्विनावराग्निरासीत्पुरोगवः ॥ सोमोवधूयुरभवदश्विनास्तामुभावरा ॥ सूर्यायत्पत्येशंसंतीमनं
सासविताददात् ॥ मनोअस्याऽअनऽआसीद्द्यौरासीदुतच्छदिः॥शुक्रावनड्वाहावास्तांयदयात्सूर्यागृहं
॥ २ ॥ ऋक्सामाभ्यामभिहितौगावौतेसामनावितः ॥ श्रोत्रंतेचक्रेऽआस्तांदिविपंथाश्चराचरः ॥
शुचीतेचक्रेयात्याव्यानोऽअक्षऽआहतः ॥ आनोमनस्मयंसूर्यारोहत्प्रयतीपतिं ॥ सूर्यायावहतुः

प्रागात्सवितायमवासृजत् ॥ अघासुहन्यंतेगावोर्जुन्योःपर्युह्यते ॥ यदश्विनापृच्छमानावयातंत्रिच
क्रेणवहतुंसूर्यायाः ॥ विश्वेदेवाऽअनुतद्वामजानन्पुत्रःपितरावद्वृणीतपूषा ॥ यदयातंशुभस्पतीवरे
यंसूर्यामुप ॥ क्वैकंचक्रंवामासीत्क्वदेष्ट्रायतस्थथुः ॥ २ ॥ द्वेतेचक्रेसूर्येब्रह्माणऽऋतुथाविदुः ॥
अथैकंचक्रंयद्गुहातदद्धातयऽइद्विदुः ॥ सूर्यायैदेवेभ्योमित्रायवरुणायच ॥ येभूतस्यप्रचेतसऽइदंतेभ्यो
करंनमः ॥ पूर्वापरंचरतोमाययैतौशिशूक्रीळंतौपरियातोऽअध्वरं ॥ विश्वान्यन्योभुवनाभिचष्टऽऋ
तूँरन्योविदधज्जायतेपुनः ॥ नवोनवोभ० ऋ० ॥ सुकिंशुकंशल्मलिंविश्वरूपंहिरण्यवर्णंसुवृतंसु
चक्रं ॥ आरोहसूर्येऽअमृतस्यलोकंस्योनंपत्येवहतुंकृणुष्व ॥ ४ ॥ उदीर्ष्वातःपतिवतीह्येषाविश्वा
वसुंनमसागीर्भिरीळे ॥ अन्यामिच्छपितृषदंव्यक्तांसतेभागोजनुषातस्यविद्धि ॥ उदीर्ष्वातोविश्वाव
सोनमसेळामहेत्वा ॥ अन्यामिच्छप्रफर्व्यंसंजायांपत्यासृज ॥ अनृक्षरा० ऋक् ॥ प्रत्वामुंचामिव
रुणस्यपाशाद्येनत्वाबध्नात्सवितासुशेवः ॥ ऋतस्ययोनौसुकृतस्यलोकेरिष्टांत्वासहपत्यादधामि ॥ प्रेतोमु

चामिनामुतः सुबद्धाममुतस्करं ॥ यथेयमिंद्रमीढ्वः सुपुत्रासुभगासति ॥ ५ ॥ पूषात्वेतोनयतुहस्तगृ
ह्याश्विनात्वाप्रवहतांरथेन ॥ गृहान्गच्छगृहपत्नीयथासोवशिनीत्वंविदथमावदासि ॥ इहप्रियंप्रजया
तेसमृध्यतामस्मिन्गृहेगार्हपत्यायजागृहि ॥ एनापत्यातन्वं१ संसृजस्वाधाजिव्रीविदथमावदाथः ॥
नीललोहितंभवतिकृत्यासक्तिर्व्यज्यते ॥ एधंतेऽअस्याज्ञातयः पतिर्बंधेषुबध्यते ॥ परादेहिशामुल्यं
ब्रह्मभ्योविभजावसु ॥ कृत्यैषापद्वतीभूत्व्याजायाविशतेपतिं ॥ अश्रीरातनूर्भवतिरुशतीपापयामु
या ॥ पतिर्यद्वध्वोवाससास्वमंगमभिधित्सते ॥ ६ ॥ येवध्वश्चंद्रंवहतुंयक्ष्मायंतिजनादनु ॥ पुन
स्तान्यज्ञियादेवानयंतुयतऽआगताः ॥ माविदन्परिपंथिनोयऽआसीदंतिदंपती ॥ सुगेभिर्दुर्गमती
तामपद्रांत्वरातयः ॥ सुमंगलीरियंवधूरिमांसमेतपश्यत ॥ सौभाग्यमस्यैदत्त्वायाथास्तंविपरेतन ॥
तृष्टमेतत्कटुकमेतदपाष्ठवद्विषवन्नैतदत्तवे ॥ सूर्यांयोब्रह्माविद्यात्सऽइद्वाधूयमर्हति ॥ आशसनंवि
शसनमथोऽअधिविकर्तनं ॥ सूर्यायाः पश्यरूपाणितानिब्रह्मातुशुंधति ॥ ७ ॥ गृभ्णामितेसौ० क्र० ॥

तांपूषञ्छिवतमामेरयस्वयस्यांबीजंमनुष्या३वपंति ॥ यानऽऊरूऽउशतीविश्रयातेयस्यामुशंतःप्र
हरामशेपं ॥ तुभ्यमग्रेपर्यवहन्त्सूर्यांवहतुनासह ॥ पुनःपतिभ्योजायांदाऽअग्नेप्रजयासह ॥ पुनः
पत्नीमग्निरदादायुषासहवर्चसा ॥ दीर्घायुरस्यायःपतिर्जीवातिशरदःशतं ॥ ८ ॥ सोमःप्रथमोविवि
देगंधर्वोविविदऽउत्तरः॥तृतीयोऽअग्निष्टेपतिस्तुरीयस्तेमनुष्यजाः॥सोमोददद्गंधर्वायगंधर्वोददद्ग्नये॥
रयिंचपुत्रांश्चादादग्निर्मह्यमथोऽइमां ॥ इहैवस्तंमावियौष्टंविश्वमायुर्व्यश्नुतं॥क्रीळंतौपुत्रैर्नप्तृभिर्मोद
मानौस्वेगृहे॥आनःप्रजांजनयतुप्रजापतिराजरसायसमनक्त्वर्यमा॥अदुर्मंगलीःपतिलोकमाविशशंनो
भवद्विपदेशंचतुष्पदे ॥ अघोरचक्षुरपतिघ्न्येधिशिवापशुभ्यःसुमनाःसुवर्चाः ॥ वीरसूर्देवकामास्योना
शंनोभ० ॥ इमांत्वमिंद्रमीढ्वःसुपुत्रांसुभगांकृणु ॥ दशास्यांपुत्रानाधेहिपतिमेकादशंकृधि ॥ सम्रा
ज्ञीश्वशुरेभवसम्राज्ञीश्वश्र्वांभव ॥ ननांदरिसम्राज्ञीभवसम्राज्ञीऽअधिदेवृषु ॥ समंजंतुविश्वेदेवाःस
मापोहृदयानिनौ ॥ संमातरिश्वासंधातासमुदेष्ट्रीदधातुनौ ॥ ९ ॥ अविधवाभववर्षाणिशतंसाग्रंतु

सुव्रता ॥ तेजस्वीचयशस्वीचधर्मपत्नीपतिव्रता ॥ जनयद्बहुपुत्राणिमाचदुःखंलभेत्कंचित् ॥ भर्ता
तैसोमपानित्यंभवेद्धर्मपरायणः ॥ अष्टपुत्राभवत्वंचसुभगाचपतिव्रता ॥ भर्तुश्चैवपितुर्भ्रातुर्हृदयानं
दिनीसदा ॥ इंद्रस्यतुयथेंद्राणीश्रीधरस्ययथाश्रिया ॥ शंकरस्ययथागौरीतद्भर्तुरपिभर्तरि ॥ अत्रे
र्यथानु० ॥ ध्रुवैधिपोष्यामयिमह्यंत्वादाद्बृहस्पतिः ॥ मयापत्याप्रजावतीसंजीवशरदःशतं ॥ १० ॥
प्रसुग्मंताधियसानस्यसक्षणिवरेभिर्वराँऽअभिषुप्रसीदतः ॥ अस्माकमिंद्रऽउभयंजुजोषतियत्सोम्य
स्यांधसोबुबोधति ॥ वीड्याासिदिव्यानिरोचनाविपार्थिवानिरजसापुरुष्टुत ॥ येत्वावहंतिमुहुरध्वराँऽ
उपतेसुवन्वंतुवग्वनाँऽअराधसः ॥ तदिन्मेच्छन्त्सद्वपुषोवपुष्टरंपुत्रोयज्जानंपित्रोरधीयति ॥ जाया
पतिंवहतिवग्नुनासुमत्पुंसऽइद्भद्रोवहतुःपरिष्कृतः ॥ तदित्सधस्थमभिचारुदीधयगावोयच्छासन्वहतुं
नधेनवः ॥ मातायन्मंतुर्यूथस्यपूर्व्याभिवाणस्यसप्तधातुरिज्जनः ॥ प्रवोच्छारिरिचेदेवयुष्पदमेकोरु
द्रेभिर्यातितुर्वणिः ॥ जरावायेष्वमृतेषुदावनेपरिवऽऊमेभ्यःसिंचतामधु ॥ १ ॥ निधीयमानमपगू

ळ्हमप्सुप्रमैदेवानांव्रतपाऽउवाच ॥ इंद्रोविद्वाँऽअनुहित्वाचचक्षतेनाहमग्नेऽअनुशिष्टऽआगां ॥ अक्षे
त्रवित्क्षेत्रविदंह्यप्राट्सप्रैतिक्षेत्रविदानुशिष्टः ॥ एतद्वैभद्रमनुशासनस्योतस्रुतिंविंदत्यंजसीनां ॥
अद्येदुप्राणीदममन्निमाहापीवृतोऽअधयन्मातुरूधः ॥ एमेनमापजरिमायुवानमहेळन्वसुःसुमनाबभू
व ॥ एतानिभद्राकलशक्रियामकुरुश्रवणददतोमघानि ॥ दानइद्वोमघवानःसोऽअस्त्वयंचसोमो
हृदियंबिभर्मि ॥ २ ॥ अनुक्ष०क्र० ॥ कऽइदंकस्माअदात्कामःकामायादात्कामोदाताकामःप्र
तिग्रहीताकामंसमुद्रमाविशकामेनत्वाप्रतिगृह्णामिकामैतत्तेवृष्टिरसिद्यौस्त्वाददातुपृथिवीप्रतिगृह्णातु
॥१॥ यत्कक्षीवांसंवननंपुत्रोऽअंगिरसामवेत् ॥ तेननोद्यविश्वेदेवाःसंप्रियांसमजीजनन् ॥ अनाधृ
ष्टमस्यनाधृष्यंदेवानामोजोऽअभिशस्तिपाः ॥ अनभिशस्त्यंजसासत्यमुपगेषांस्वितेमाधाः ॥ २ ॥
परित्वागिर्वणोगिरऽइमाभवंतुविश्वतः ॥ वृद्धायुमनुवृद्धयोजुष्टाभवंतुजुष्टयः ॥ तान्वोमहोमरुतं
एवयावोविष्णोरेषस्यप्रभृथेहवामहे ॥ हिरण्यवर्णान्ककुहान्यतस्रुचोब्रह्मण्यंतःशंस्यंराधऽईमहे ॥

दशावनिभ्योदशकक्ष्येभ्योदशयोक्त्रेभ्योदशयोजनेभ्यः ॥ दशाभीशुभ्योऽअर्चताजरेभ्योदशधुरोद
शंयुक्तावहद्भ्यः ॥ तेऽअद्रयोदशयंत्रासऽआशवस्तेषामाधानंपर्येतिहर्यतं ॥ तऽऊंसुतस्यसोम्यस्या
धसोशोःपीयूषंप्रथमस्यभेजिरे ॥ तेसोमादोहरीऽइंद्रस्यानिंसतेंशुंदुहंतोऽअध्यासतेगवि ॥ तेभिर्दुग्धं
पपिवान्त्सोम्यंमध्विंद्रोवर्धतेप्रथतेवृषायते ॥ वृषावोऽअंशुर्नकिलारिषाथनेळावंतःसदमित्स्थना
शिताः ॥ रैवत्येवमहसाचारवःस्थनयस्यग्रावाणोअजुषध्वमध्वरं ॥ १ ॥ अग्नेविश्वेभिःस्वनीकदे
वैरूर्णावंतंप्रथमःसीदयोनिं ॥ कुलायिनंघृतवंतंसवित्रेयज्ञंनययजमानायसाधु ॥ भगोमेकामःस
मृध्यतां ॥ यज्ञोमेकामःसमृ० ॥ श्रियोमेकामःस० ॥ धर्मोमेकामःस० ॥ प्रजामेकामःस० ॥
यशोमेका० ॥ १ ॥ त्वमर्यमाभवसियत्कनीनांनामस्वधावन्गुह्यंबिभर्षि ॥ अंजंतिमित्रंसुधितंन
गोभिर्यद्दंपतीसमनसाकृणोषि ॥ अर्यमणंनुदेवंकन्याऽअग्निमयक्षत ॥ सइमांदेवोअर्यमाप्रेतोमुंचा
तुनामुतःस्वा० ॥ वरुणंनुदेवंकन्या० सइमांदेवोवरुणःप्रे० ॥ पूषणंनुदेवंक० सइमांदेवःपूषाप्रे० ॥

अमोहमस्मिसात्वंसात्वमस्यमोहंद्यौरहंपृथिवीत्वंसामाहमृक्त्वंतावेहविवहावहै ॥ प्रजांप्रजनयाव
हैसंप्रियौरोचिष्णूसुमनस्यमानौजीवेवशरदःशतं ॥ इममश्मानमारोहाश्मेवत्वंस्थिराभव ॥ सहस्व
पृतनायतोभितिष्ठपृतन्यतः ॥ २ ॥ इषऽएकपदीभवसामामनुव्रताभव ॥ पुत्रान्विंदावहैबहूंस्ते
संतुजरदष्टयः॥ ऊर्जेद्विपदीभवसा०॥रायस्पोषायत्रिपदीभवसा०॥मायोभव्यायचतुष्पदीभवसा०॥
प्रजाभ्यःपंचपदीभवसामा०॥ ऋतुभ्यःषट्पदीभवसा०॥ सखासप्तपदीभवसा० ॥३॥ मांगल्यतंतु
नानेनभर्तृजीवनहेतुना ॥ कंठेबध्नामिसुभगेसाजीवशरदःशतं ॥ इतिविवाहमंत्राःसमाप्ताः ॥
अथार्कविवाहमंत्राः ॥ ॥ संगोभिरांगिरसोनक्षमाणोभगऽइवेदर्यमणंनिनाय ॥ जनेमित्रोनदं
पतीअनक्तिबृहस्पतेवाजयाशूँरिवाजौ ॥ यस्मैत्वंकाममकामायवयंसम्राडयजामहे ॥ तमस्मभ्यं
कामंदत्वाथेदंत्वंघृतंपिब ॥ १ ॥ अग्निद्वयसंसर्गमंत्राः ॥ अग्निमीळे० वर्ग २ ॥ अयंतेयो
निर्ऋत्वियोयतोजातोअरोचथाः ॥ तंजानन्नग्नऽआसीदाथानोवर्धयागिरः ॥ प्रत्यवरो० ॥ अ

ग्रावग्निश्चरतिप्रविष्टऽऋषीणांपुत्रोअधिराजऽएषः ॥ तस्मैजुहोमिहविषांघृतेनमादेवानांमोमुहद्भाग
धेयंमोऽअस्माकंमोमुहद्भागधेयं ॥ अग्निनाग्निःसमिध्यतेकविर्गृहपतिर्युवा ॥ हव्यवाड्जुह्वास्यः ॥
अस्तीदमधिमंथनमस्तिप्रजननंकृतंएतांविश्पत्नीमाभराग्निंमंथामपूर्वथा ॥ अरण्योर्निहितोजातवे
दागर्भऽइवसुधितोगर्भिणीषु ॥ दिवेदिवईड्योजागृवद्भिर्हविष्मद्भिर्मनुष्येभिरग्निः ॥ उत्तानायाम
वंभराचिकित्वान्सद्यःप्रवीतावृषणंजजान ॥ अरुषस्तूपोरुशदस्यपाजऽइळायास्पुत्रोवयुनेजनिष्ट॥
पाहिनोऽअग्नऽएकयापाह्युतद्वितीयया ॥ पाहिगीर्भिस्तिसृभिरूर्जांपतेपाहिचतसृभिर्वसो ॥ पा
हिविश्वस्माद्रक्षसोऽअराव्णःप्रस्मवाजेषुनोव ॥ त्वामिद्धिनेदिष्ठंदेवतातयऽआपिंनक्षामहेवृधे ॥
आनोऽअग्नेवयोवृधंरयिंपावकशंस्यं ॥ रास्वाचनऽउपमातेपुरुस्पृहंसुनीतीस्वयशस्तरं ॥ २ ॥ वृ
हत्सामक्षत्रभृद्वृद्धवृष्णियंत्रिष्टुभोजःशुभितमुग्रवीरं ॥ इंद्रस्तोमेनपंचदशेनमध्यमिदंवातेनसगरेण
रक्ष ॥ १ ॥ अथसायंप्रातर्होममंत्राः ॥ तंतुंतन्वन्रजसोभानुमन्विहिज्योतिष्मतःपथोरक्षाधि

याकृतान् ॥ अनुल्बणंवयतजोगुवामपोमनुर्भवजनयादैव्यंजनं ॥ हिरण्यगर्भःसमवर्तताग्रेभूतस्य
जातःपतिरेकंऽआसीत् ॥ सदाधारपृथिवींद्यामुतेमांकस्मैदेवायहविषाविधेम ॥ १ ॥ अथाप
त्काल्होममंत्राः ॥ हविष्यांतमजरंस्वर्विदिदिविस्पृश्याहुतंजुष्टमग्नौ ॥ तस्यभर्मणेभुवनायदे
वाधर्मणेकंस्वधयापप्रथंत ॥ गीर्णंभुवनंतमसापगूळ्हमाविःस्वरभवज्जातेऽअग्नौ ॥ तस्यदेवाःपृ
थिवीद्यौरुतापोरंणयन्नोषधीःसख्येऽअस्य ॥ देवेभिर्न्विषितोयज्ञियेभिरग्निंस्तोषाण्यजरंबृहंतं ॥
योभानुनापृथिवींद्यामुतेमामाततानरोदसीऽअंतरिक्षं ॥ थोहोतासीत्प्रथमोदेवजुष्टोयंसमांजन्नाज्ये
नावृणानाः ॥ सपतत्रीत्वरंस्थाजगद्यच्छ्वात्रमग्निरकृणोज्जातवेदाः ॥ यज्जातवेदोभुवनस्यमूर्धन्न
तिष्ठोऽअग्नेसहरोचनेन ॥ तंत्वाहेममतिभिर्गीर्भिरुक्थैःसयज्ञियोऽअभवोरोदसिप्राः ॥ १ ॥
अथाग्निसमारोपमंत्राः ॥ अयंते० ॥ यातेंऽअग्नेयज्ञियातनूस्तयेह्यारोहात्मात्मानमच्छावसूं
निकृण्वन्नस्मेनर्यापुरूणि। यज्ञोभूत्वायज्ञमासीदस्वांयोनिंजातवेदोभुवऽआजायमानःसक्षयऽएहि॥

पुनःसंधानमं० ॥ इदंतऽएकंपरऽऊंतऽएकंतृतीयेनज्योतिषासंविशस्व ॥ संवेशनेतन्वं१श्चारुरेधिप्रियो
देवानांपरमेजनित्रे ॥ १ ॥ त्वमग्नेसप्रथाऽअसिजुष्टोहोतावरेण्यः ॥ त्वयायज्ञंवितन्वते ॥ योऽअग्निं
देववीतयेहविष्मांऽआविवासति ॥ तस्मैपावकमृळय ॥ त्वंनोऽअग्नेतवदेवपायुभिर्मघोनोरक्षतन्वं
श्चवंद्य ॥ त्रातातोकस्यतनयेगवामस्यनिमेषंरक्षमाणस्तववृते ॥ २ ॥ अथश्रवणाकर्ममंत्राः ॥
॥ अग्नेनयसुपथाराये‌ऽअस्मान्विश्वानिदेववयुनानिविद्वान् ॥ युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठांते
नमऽउक्तिंविधेम ॥ अग्नेत्वंपारयानव्योऽअस्मान्त्स्वस्तिभिरतिदुर्गाणिविश्वा ॥ पूश्चपृथ्वीबहु
लानऽउर्वीभवातोकायतनयायशंयोः ॥ अग्नेत्वमस्मद्युयोध्यमीवाऽअनग्नित्राऽअभ्यमंतकृष्टीः ॥
पुनरस्मभ्यंसुवितायदेवक्षांविश्वेभिरमृतेभिर्यजत्र ॥ पाहिनोऽअग्नेपायुभिरजस्रैरुतप्रियेसदनऽआ
शुशुक्वान् ॥ मातेभयंजरितारंयविष्ठनूनंविदन्मापरंसहस्वः ॥ मानोऽअग्नेवसृजोऽअघायाविष्यवे
रिपवेदुच्छुनायै ॥ मादत्वतेदशतेमादतेनोमारीषतेसहसावन्परादाः ॥ १ ॥ शंनोभवंतुवाजिनो

हवेंषुदेवतातामितद्द्रंवःस्वर्काः ॥ जंभयंतोहिंस्कंरक्षांसिसनैम्यद्युयवन्नमीवाः ॥ २ ॥ सर्पबलिमंत्राः
॥ येसर्पाःपार्थिवायेअंतरिक्ष्यायेदिव्यायेदिश्यास्तेभ्यइमंबलिमाहार्षंतेभ्यइमंबलिमुपाकरोमि ॥ स
र्पोसिसर्पतांसर्पाणामधिपतिरस्यन्नेनमनुष्यांस्त्रायसेपूपेनसर्पान्यज्ञेनदेवांस्त्वयिमासंतंत्वयिसंतःसर्पा
माहिंसिषुर्ध्रुवांतेपरिददामिध्रुवामुंतेपरिददामि ॥ १ ॥ अथाश्वयुजीकर्ममंत्रः ॥ ऊनं
मेपूर्यतांपूर्णंमेमोपसदत्पृषातकाय ॥ अथाग्रयणमंत्राः ॥ सजूर्ऋतुभिःसजूर्वि
धाभिःसजूरिंद्राग्निभ्यां ॥ सजूर्ऋतुभिःस० विश्वेभ्योदेवेभ्यः ॥ सजू० द्यावापृथिवीभ्यां
॥ १ ॥ प्रजापतयेत्वाग्रहंगृह्णामिमह्यंश्रियैमह्यंयशसेमह्यमन्नाद्याय ॥ भद्रान्नःश्रेयःसमनैष्टदे
वास्त्वयावसेनसमशीमहित्वा ॥ सनोंमयोभूःपितवाविशेहशंनोंभवद्विपदेशंचतुष्पदे ॥ १ ॥
अमोसिप्राणतदृतंब्रवीम्यमासिसर्वानसिप्रविष्टः ॥ समेजरांरोगमपनुद्यशरीरादमामएधिमामृथा
मइंद्र ॥ २ ॥ अथप्रत्यवरोहणमंत्राः ॥ अपश्वेतपदाजहिपूर्वेणचापरेणच ॥

समचवारुणीरिमाःसर्वाश्चराजबांधवीः ॥ नवैश्वेतश्चाभ्यागारेह्रिजघानकिंचन ॥ श्वेतायवैदा
वीयनमः ॥ अभयंनप्राजापत्येभ्योभूयात् ॥ १ ॥ ॥ सभार्यस्यप्रवासेअग्निसमा० मंत्राः ॥
गृहामाबिभीतोपवः स्वस्त्येवोस्मासुचप्रजायध्वंमाचवोगोपतीरिषत् ॥ गृहानहंसुमनसःप्रपद्येवी
रघ्नोवीरवंतःसुवीरान् ॥ इरांवहंतोघृतमुक्षमाणातेष्वहंसुमनाःसंविशानि ॥ अंगादंगात्संभवसिहृद
यादधिजायसे ॥ आत्मावैपुत्रनामासिसजीवशरदःशतं ॥ अभयंवोभयंमेस्तु ॥ १ ॥ आथाक्ष्यु
पघातादिप्रायश्चित्तमंत्राः ॥ पुनस्त्वादित्यारुद्रावसवःसमिंधतांपुनर्ब्रह्माणोवसुनीथयज्ञैः ॥
घृतेनत्वंतनुवोवर्धयस्वसत्याःसंतुयजमानस्यकामाः ॥१॥ ततंमऽआपस्तदुतायतेपुनःस्वादिष्ठाधीति
रुचथायशस्यते ॥ अयंसमुद्रऽउतविश्वभेषजःस्वाहाकृतस्यसमुतृष्णुभवः ॥ २ ॥ यन्मऽआ
त्मनोमिंदाभूदग्निस्तत्पुनराहार्जातवेदाविचर्षणिः॥३॥पुनरग्निश्चक्षुरदात्पुनरिंद्रोबृहस्पतिः॥ पुनर्मेऽअ
श्विनायुवंचक्षुराधत्तमक्ष्योः ॥ ४ ॥ त्वमग्नेअयास्ययासन्मनसाहितः ॥ अयासन्हव्यमूहिषेयानोधे

हिभेषजं ॥५॥ इदंतएकंपरऊंतएकंतृतीयेनज्योतिषासंविशस्व ॥ संवेशनस्तनुवेचारुरेधिप्रियोदेवा
नांपरमेसधस्थे ॥ ६ ॥ आभिर्गीर्भिर्यदतोनऊनमाप्यायय हरिवोवर्धमानः ॥ यदास्तोतृभ्योमहि
गोत्रारुजासिभूयिष्ठभाजोअधतेस्याम ॥ ७ ॥ मनोज्योतिर्जुषतामाज्यंविच्छिन्नंयज्ञंसमिमंद
धातु ॥ याइष्टाउषसोनिम्रुचश्चताःसंदधामिहविषाघृतेन ॥ ८ ॥ आश्रावितमत्याश्रावितंवषट्कृत
मत्यनूक्तंचयज्ञे ॥ अतिरिक्तंकर्मणोयच्चहीनंयज्ञःकर्माणिप्रतिरन्नेतिकल्पयन्स्वाहाकृताहुतिरेतुदे
वान् ॥ ९ ॥ स्वस्तिदाविशस्पतिर्वृत्रहाविमृधोवशी ॥ वृषेन्द्रःपुरएतुनःस्वस्तिदाअभयंकरः॥१०॥
यत्रवेत्थवनस्पतेदेवानांगुह्यानामानि ॥ तत्रहव्यानिगामय ॥ ११ ॥ त्वंनोअग्नेवरुणस्यविद्वान्देव
स्यहेडोवयासिसीष्ठाः ॥ यजिष्ठोवह्नितमःशोशुचानोविश्वाद्वेषांसिप्रमुमुग्ध्यस्मत् ॥१२॥ सत्वंनो
अग्नेवमोभवोतीनेदिष्ठोअस्याउषसोव्युष्टौ ॥ अवयक्ष्वनोवरुणंरराणोवीहिमृडीकंसुहवोनएधि
॥ १३ ॥ सतेपयांसिसमुयंतुवाजाःसंवृष्ण्यान्यभिमातिषाहः ॥ आप्यायमानोअमृतायसोमदि

विश्ववां॒ऽस्युत्तमानिंधिष्व ॥ १४ ॥ देवाजनमगन्यज्ञस्तस्यमाशीरवतुवर्धतां ॥ भूतिर्घृतेनमुंचतुय
ज्ञोयज्ञपतिमंहसः ॥ १५ ॥ द्रप्सश्चस्कंदपृथिवीमनुद्यामिमंचयोनिमनुयश्चपूर्वः ॥ तृतीयंयोनिमनु
संचरंतंद्रप्संजुहोम्यनुसप्तहोत्राः ॥ १६ ॥ उद्दीप्यस्वजातवेदोपघ्नंनिर्ऋतिंमम ॥ पशूँ॒श्चमह्यमाव
हजीवनंचदिशोदश ॥ १७ ॥ मानोहिं॒सीज्जातवेदोगामश्वंपुरुषंजगत् ॥ अबिभ्रदग्नआगहिश्रि
यामापरिपातय ॥१८॥ इदंवि० ॥१९॥ त्र्यंबकं० ॥ २० ॥ अथमंडलदेवतामंत्राः ॥ ब्रह्म
जज्ञानं०॥ आप्यायं० ॥ अभित्वादेवसवितरीशानंवार्याणां ॥ सदावन्भागमीमहे ॥ इंद्रंवोवि०
अग्निदू० यमाय० मोषुणःप० तत्त्वाया० वायोशतं० ॥ ज्मयाअत्रवसवोरंतदेवाउरावंतरिक्षेमर्ज
यंतशुभ्राः॥अर्वाक्पथऽउरुज्रयःकृणुध्वंश्रोतादूतस्यजग्मुषोनोऽअस्यआरुद्रासइंद्रवंतःसजोषसोहि
रण्यरथाःसुवितायगंतन ॥ इयंवोऽअस्मत्प्रतिहर्यतेमतिस्तृष्णजेनदिवउत्साउदन्यवे ॥ त्यांनुक्षत्रि
यॉँऽअवऽआदित्यान्याचिषामहे ॥ सुमृळीकाँऽअभिष्टये ॥ अश्विनावर्तिरस्मदागोमद्दस्राहिरण्य

वत् ॥ अर्वाग्रथंसमनसानियच्छतं ॥ ओमासश्चर्षणीधृतोविश्वेदेवासऽआगत ॥ दाश्वांसोदाशु
षःसुतं ॥ अभित्यंदेवंसवितारमोण्योःकविक्रतुमर्चामिसत्यसवंरत्नधामभिप्रियंमतिंकविं ॥ ऊर्ध्वा
यस्यामतिर्भाऽअदिद्युतत्सवीमनिहिरण्यपाणिरमिमीतसुक्रतुःकृपास्वः ॥ आयंगौः० ॥ अप्सर
सांगंधर्वाणांमृगाणांचरणेचरन् ॥ केशीकेतस्यविद्वान्त्सखास्वादुर्मदिन्तमः ॥ कुमारंमातायुवतिः
समुब्धंगुहाबिभर्तिनददातिपित्रे ॥ अनीकमस्यनमिनज्जनासःपुरःपश्यंतिनिहितमरतौ ॥ ऋषभं
मासमानानांसपत्नानांविषासहिं ॥ हंतारंशत्रूणांकृधिविराजंगोपतिंगवां ॥ अदितिर्ह्यजनिष्टदक्ष
यादुहितातव ॥ तांदेवाऽअन्वजायंतभद्राऽअमृतबंधवः ॥ तामग्निवर्णां०॥ इदंवि०॥ उदीरता० ॥
परंमृत्योऽअनुपरेहिपंथांयस्तेस्वऽइतरोदेवयानात् ॥ चक्षुष्मतेशृण्वतेतेब्रवीमिमानःप्रजांरीरिषोमोत
वीरान् ॥ गणानां० ॥ शंनोदे० ॥ मरुतोयस्यहिक्षयेपाथादिवोविमहसः ॥ ससुगोपातमोजनः॥
स्योनापृ०॥ इमंमेग० ॥ धाम्नोधाम्नोराजन्नितोवरुणनोमुंच ॥ यदापोअघ्न्याऽइतिवरुणेतिशपामहे

ततोवरुणनोमुंच ॥ मयिवापोमोषधीर्हिंसीरतोविश्वव्यचाभूस्त्वेतोवरुणनोमुंच ॥२१॥ इतिमंडलदे
वतामंत्राः ॥ ॥ अथशांतिपाठः ॥ ॥ आनोभद्राःक्रतवोयंतुविश्वतोदब्धासोअपरीतासऽउ
द्भिदः ॥ देवानोयथासदमिद्वृधेऽअसन्नप्रायुवोरक्षितारोदिवेदिवे ॥ देवानांभद्रासुमतिर्ऋजूयतांदे
वानांरातिरभिनोनिवर्ततां ॥ देवानांसख्यमुपसेदिमावयंदेवानऽआयुःप्रतिरंतुजीवसे ॥ तान्पूर्वया
निविदाहूमहेवयंभगंमित्रमदितिंदक्षमस्रिधं ॥ अर्यमणंवरुणंसोममश्विनासरस्वतीनःसुभगामय
स्करत् ॥ तन्नोवातोमयोभुवातुभेषजंतन्मातापृथिवीतत्पिताद्यौः ॥ तद्ग्रावाणःसोमसुतोमयो
भुवस्तदश्विनाशृणुतंधिष्ण्यायुवं ॥ तमीशानंजगतस्तस्थुषस्पतिंधियंजिन्वमवसेहूमहेवयं ॥
पूषानोयथावेदसामसद्वृधेरक्षितापायुरदब्धःस्वस्तये ॥ १ ॥ स्वस्तिनऽइंद्रोवृद्धश्रवाःस्वस्ति
नःपूषाविश्ववेदाः ॥ स्वस्तिनस्तार्क्ष्योऽअरिष्टनेमिःस्वस्तिनोबृहस्पतिर्दधातु ॥ पृषदश्वामरुतः
पृश्निमातरःशुभंयावानोविदथेषुजग्मयः ॥ अग्निर्जिह्वामनवःसूरचक्षसोविश्वेनोदेवाऽअवसागम

न्निह ॥ भद्रंकर्णेभिःशृणुयामदेवाभद्रंपश्येमाक्षभिर्यजत्राः ॥ स्थिरैरंगैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्व्यशे
मदेवहितंयदायुः ॥ शतमिन्नुशरदोऽअंतिदेवायत्रानश्चक्राजरसंतनूनां ॥ पुत्रासोयत्रपितरोभ
वंतिमानोमध्यारीरिषतायुर्गंतोः ॥ अदितिर्द्यौरदितिरंतरिक्षमदितिर्मातासपितासपुत्रः ॥ विश्वेदे
वाऽअदितिःपंचजनाअदितिर्जातमदितिर्जनित्वं ॥ २ ॥ स्वस्तिनोमिमीतामश्विनाभगःस्वस्तिदेव्य
दितिरनर्वणः॥स्वस्तिपूषाऽअसुरोदधातुनःस्वस्तिद्यावापृथिवीसुचेतुना ॥ स्वस्तयेवायुमुपब्रवामहैसो
मंस्वस्तिभुवनस्ययस्पतिः ॥ बृहस्पतिंसर्वगणंस्वस्तयेस्वस्तयऽआदित्यासोभवंतुनः ॥ विश्वेदेवा
नोऽअद्यास्वस्तयेवैश्वानरोवसुरग्निःस्वस्तये ॥ देवाऽअवंत्वृभवःस्वस्तयेस्वस्तिनोरुद्रःपात्वंहसः ॥
स्वस्तिमित्रावरुणास्वस्तिपथ्येरेवति ॥ स्वस्तिनऽइंद्रश्चाग्निश्चस्वस्तिनोऽअदितेकृधि ॥ स्वस्तिपंथाम
नुचरेमसूर्याचंद्रमसाविव ॥ पुनर्ददताघ्नताजानतासंगमेमहि ॥१॥ स्वस्त्ययनंताक्ष्यमरिष्टनेमिंमहद्भूतंवा
यसंदेवतानां ॥ असुरघ्नमिंद्रसखंसमत्सुबृहद्यशोनावमिवारुहेम ॥ अंहोमुचमांगिरसंगयंचस्वस्त्यात्रे

यंमनसाचतार्क्ष्यं ॥ प्रयतपाणिःशरणंप्रपद्येस्वस्तिसंबाधेष्वभयंनोअस्तु ॥ २ ॥ शंनऽइंद्राग्नीभव
तामवोभिःशंनऽइंद्रावरुणारातहव्या ॥ शमिंद्रासोमासुवितायशंयोःशंनऽइंद्रापूषणावाजसातौ ॥
शंनोभगःशमुनःशंसोऽअस्तुशंनःपुरंधिःशमुसंतुरायः ॥ शंनःसत्यस्यसुयमस्यशंसःशंनोऽअर्यमापुरुजा
तोऽअस्तु॥शंनोधाताशमुधर्तानोऽअस्तुशंनऽउरूचीभवतुस्वधाभिः ॥ शंरोदसीबृहतीशंनोअद्रिःशंनो
देवानांसुहवानिसंतु ॥ शंनोऽअग्निर्ज्योतिरनीकोऽअस्तुशंनोमित्रावरुणावश्विनाशं ॥ शंनःसुकृतांसु
कृतानिसंतुशंनऽइषिरोऽअभिवातुवातः ॥ शंनोद्यावापृथिवीपूर्वहूतौशमंतरिक्षंदृशयेनोअस्तु ॥
शंनओषधीर्वनिनोभवंतुशंनोरजसस्पतिरस्तुजिष्णुः ॥ १ ॥ शंनऽइंद्रोवसुभिर्देवोऽअस्तुशमादित्ये
भिर्वरुणःसुशंसः ॥ शंनोरुद्रोरुद्रेभिर्जलाषःशंनस्त्वष्टाग्नाभिरिहशृणोतु ॥ शंनःसोमोभवतुब्रह्मशं
नःशंनोग्रावाणःशमुसंतुयज्ञाः॥ शंनःस्वरूणांमितयोभवंतुशंनःप्रस्व१शम्वस्तुवेदिः॥ शंनःसूर्यऽउरुच
क्षाऽउदेतुशंनश्चतस्रःप्रदिशोभवंतु ॥ शंनःपर्वताध्रुवयोभवंतुशंनःसिंधवःशमुसंत्वापः ॥ शंनोऽअदिति

भवंतुव्रतेभिःशंनोभवंतुमरुतःस्वर्काः॥शंनोविष्णुःशमुपूषानोऽअस्तुशंनोभवित्रंशम्वस्तुवायुः॥ शंनो
देवःसवितात्रायमाणःशंनोभवंतूषसोविभातीः ॥ शंनःपर्जन्योभवतुप्रजाभ्यःशंनःक्षेत्रस्यपतिरस्तुशं
भुः॥२॥ शंनोदेवाविश्वदेवाभवंतुशंसरस्वतीसहधीभिरस्तु॥ शमभिषाचःशमुरातिषाचःशंनोदिव्याःपा
र्थिवाःशंनोऽअप्याः ॥ शंनःसत्यस्यपतयोभवंतुशंनोऽअर्वंतःशमुसंतुगावः ॥ शंनऽऋभवःसुकृतः
सुहस्ताःशंनोभवंतुपितरोहवेषु॥ शंनोऽअजऽएकपाद्देवोऽअस्तुशंनोहिर्बुध्न्यः१शंसमुद्रः॥ शंनोअपां
नपात्पेरुरस्तुशंनःपृश्निर्भवतुदेवगोपा॥ आदित्यारुद्रावसवोजुषंतेदंब्रह्मक्रियमाणंनवीयः॥ शृण्वंतुनो
दिव्याःपार्थिवासोगोजाताऽउतयेयज्ञियासः ॥ येदेवानांयज्ञियायज्ञियानांमनोर्यजत्राऽअमृताऋत
ज्ञाः॥तेनोरासंतामुरुगायमद्ययूयंपा०॥३॥शंवतीःपारयंत्येतेतंपृच्छंतिवचोयुजा॥अभ्यारंतंयमाकेतु
यऽएवेदमितिब्रवन् ॥ भासाकेतुंपरिस्रुतंभारतीब्रह्मवर्धनीः ॥ संजानानामहीमातायऽएवेदमिति
ब्रवंत्॥इंद्रस्तंकिंविभुंप्रभुंभानुनेयंसरस्वती॥ येनसूर्यमरोचयद्येनेमेरोदसीउभे॥ जुषस्वाग्नेअंगिरःका

पवंमेध्यातिथिं ॥ मात्वासोमस्यवर्हसुतस्यमधुमत्तमः ॥ त्वमग्नेअंगिरःशोचस्वदेववीतमः॥ आशं
तमशंतमाभिरभिष्टिभिःशांतिस्वस्तिमकुर्वत ॥ शंनःकनिक्रदद्देवःपर्जन्योअभिवर्षतु ॥ शंनोद्यावापृ
थिवीशंप्रजाभ्यःशंनएधिद्विपदेशंचतुष्पदे ॥४॥ यतइंद्रभयामहेततोनोऽअभयंकृधि ॥ मघवञ्छग्धि
तवतन्नऊतिभिर्विद्विषोविमृधोजहि ॥ त्वंहिराधस्पतेराधसोमहःक्षयस्यासिविधतः ॥ तंत्वावयंमघ
वन्निंद्रगिर्वणःसुतावंतोहवामहे इंद्रःस्पळुतवृत्रहापरस्पानोवरेण्यः॥सनोरक्षिषच्चरमंसमध्यमंसपश्चात्पा
तुनःपुरः ॥ त्वंनःपश्चादधरादुत्तरात्पुरइंद्रनिपाहिविश्वतः ॥ आरेऽअस्मत्कृणुहिदैव्यंभयमारेहेतीर
देवीः ॥ अद्याद्याश्वःश्वइंद्रत्रास्वपरेचनः ॥ विश्वाचनोजरितृन्त्सत्पतेऽअहादिवानक्तंचरक्षिषः ॥
प्रभंगीशूरोमघवातुवीमघःसंमिश्लोवीर्यायकं ॥ उभातेबाहूवृषणाशतक्रतोनियावज्रंमिमिक्षतुः ॥
भद्रंनोऽअपिवातयमनः ॥ १ ॥ आशुःशिशानोवृषभोनभीमोघनाघनःक्षोभणश्चर्षणीनां ॥ संक्र
दनोनिमिषऽएकवीरःशतंसेनाऽअजयत्साकमिंद्रः ॥ संक्रंदनेनानिमिषेणजिष्णुनायुत्कारेणदुश्च्यवने

नधृष्णुना ॥ तदिंद्रेणजयततत्सहध्वंयुधोनरइषुहस्तेनवृष्णा ॥ सइषुहस्तैःसनिषंगिभिर्वशीसंस्रष्टास
युधइंद्रोगणेन ॥ संसृष्टजित्सोमपाबाहुशर्ध्यु१ग्रधन्वाप्रतिहिताभिरस्ता ॥ बृहस्पतेपरिदीयारथें
४४ नरक्षोहामित्राँऽअपबाधमानः॥ प्रभंजन्त्सेनाःप्रमृणोयुधाजयन्नस्माकमेध्यविताग्रथानां॥ बलविज्ञा
यःस्थविरःप्रवीरःसहस्वान्वाजीसहमानउग्रः ॥ अभिवीरोऽअभिसत्वासहोजैत्रमिंद्ररथमातिष्ठगोवि
त्॥ गोत्रभिदंगोविदंवज्रबाहुंजयंतमज्मप्रमृणंतमोजसा ॥ इमंसजाताऽअनुवीरयध्वमिंद्रंसखायो
ऽअनुसंरभध्वं ॥ १ ॥ अभिगोत्राणिसहसागाहमानोदयोवीरःशतमन्युरिंद्रः ॥ दुश्च्यवनः
पृतनाषाळयुध्योऽस्माकंसेनाऽअवतुप्रयुत्सु ॥ इंद्रऽआसांनेताबृहस्पतिर्दक्षिणायज्ञःपुरऽएतुसोमः ॥
देवसेनानामभिभंजतीनांजयंतीनांमरुतोयंत्वग्रं ॥ इंद्रस्यवृष्णोवरुणस्यराज्ञऽआदित्यानांमरुतां
शर्धऽउग्रं ॥ महामनसांभुवनच्यवानांघोषोदेवानांजयतामुदस्थात् ॥ उद्धर्षयमघवन्नायुधा ४४
न्युत्सत्वनांमामकानांमनांसि ॥ उद्वृत्रहन्वाजिनांवाजिनान्युद्रथानांजयतांयंतुघोषाः ॥ अस्मा

कमिंद्रःसमृतेषुध्वजेष्वस्माकंयाऽइषवस्ताजयंतु ॥ अस्माकंवीराऽउत्तरेभवंत्वस्माँऽउदेवाऽअव
ताहवेषु ॥ अमीषांचित्तंप्रतिलोभयंतीगृहाणांगान्यप्वेपरेहि ॥ अभिप्रेहिनिर्दहहृत्सुशोकैरं
धेनामित्रास्तमसासचंतां ॥ प्रेताजयतानरऽइंद्रोवःशर्मयच्छतु ॥ उग्रावःसंतुबाहवोनाधृष्यायथा
सथ ॥ असौयासेनामरुतःपरेषामभ्येतिनऽओजसास्पर्धमाना ॥ तांगूहततमसापव्रतेनयथा
मीषामन्योऽअन्यंनजानात् ॥ अंधाऽअमित्राभवताशीर्षाणाऽअहयऽइव ॥ तेषांवोऽअग्निदग्धा
नामग्निमूढानामिंद्रोहंतुवरंवरं ॥ २ ॥ रात्रीव्यख्यदायतीपुरुत्रादेव्य१क्षभिः ॥ विश्वाऽअधिश्रि
योधित ॥ ओर्वप्राऽअमर्त्यानिवतोदेव्यु१द्वतः ॥ ज्योतिषाबाधतेतमः ॥ निरुस्वसारमस्कृतोषसंदे
व्यायती॥ अपेदुहासतेतमः॥ सानोऽअद्ययस्यावयंनितेयामन्नविक्ष्महि ॥ वृक्षेनवसतिंवयः॥ निग्रामा
सोऽअविक्षतनिपद्वंतोनिपक्षिणः॥ निश्येनासश्चिदर्थिनः॥ यावयावृक्यं१वृकंयवयस्तेनमूर्म्ये॥ अथा
नःसुतराभव॥ उपमापेपिशत्तमःकृष्णंव्यक्तमस्थित ॥ उषऽऋणेवयातय ॥ उपतेगाऽइवाकरंवृणीष्वदु

हितर्दिवः ॥ रात्रिस्तोमंनजिग्युषे॥१॥ आरात्रिपार्थिवंरजःपितरंप्रायुधामभिः ॥ दिवःसदांसिबृहती
वितिष्ठसऽआत्वेषंवर्ततेतमः॥ येतेरात्रीनृचक्षसोयुक्तासोनवतिर्नव ॥ अशीतिःसंत्वष्टाउतोतेसप्तसप्त
तीः ॥ रात्रींप्रपद्येजननींसर्वभूतनिवेशनीं॥ भद्रांभगवतींकृष्णांविश्वस्यजगतोदिशां ॥ संवेशनींसंय
मिनींग्रहनक्षत्रमालिनीं ॥ प्रपन्नोहंशिवांरात्रींभद्रेपारमशीमहीभद्रेपारमशीमह्योंनमः ॥ स्तोष्या
मिप्रयतोदेवींशरण्यांबह्वृचप्रियां॥ सहस्रसंमितांदुर्गांजातवेदसेसुनवामसोमं॥ शांत्यर्थंतद्द्विजातीनामृ
षिभिःसोमपाश्रिताः ॥ ऋग्वेदेत्वंसमुत्पन्नामरातीयतोनिदहातिवेदः ॥ येत्वांदेविप्रपद्यंतिब्राह्मणा
हव्यवाहनीः ॥ अविद्याबहुविद्यावासनःपर्षदतिदुर्गाणिविश्वा ॥ येऽअग्निवर्णांशुभांसौम्यांकीर्त
यिष्यंतियेद्विजाः ॥ तान्तारयतिदुर्गाणिनावेवसिंधुंदुरितात्यग्निः ॥ २ ॥ दुर्गेषुविषमेघोरेसंग्रामेरि
पुसंकटे ॥ अग्निचोरनिपातेषुदुष्टग्रहनिवारणेदुष्टग्रहनिवारण्योंनमः ॥ दुर्गेषुविषमेषुत्वंसंग्रामेषु
वनेषुच ॥ मोहयित्वाप्रपद्यंतेतेषांमेऽअभयंकुरुतेषांमेऽअभयंकुर्वोंनमः ॥ केशिनींसर्वभूतानां

पंचमीतिचनामंच ॥ सामांसमांनिशांदेवींसर्वतःपरिरक्षंतुसर्वतःपरिरक्षत्वोंनमः ॥ तामग्निवर्णांत
पसाज्वलंतींवैरोचनींकर्मफलेषुजुष्टांदुर्गांदेवींशरणमहंप्रपद्येसुतरंसितरसेनमःसुतरंसितरसेनमः॥ दुर्गा
दुर्गेषुस्थानेषुशंनोदेवीरभिष्टयेयइमंदुर्गास्तवंपुण्यंरात्रौरात्रौसदापठेत् ॥ रात्रिःकुशिकसोभरौरात्रि
स्तपोगायत्री ॥ रात्रिसूक्तंजपेन्नित्यंतत्कालउपपद्यते ॥ ३ ॥ उलूकयातुंशुशुलूकयातुंजहि
श्वयातुमुतकोकयातुं ॥ सुपर्णयातुमुतगृध्रयातुंदृषदेवप्रमृणरक्षइंद्र ॥ ४ ॥ पिशंगभृष्टिमंभृणं
पिशाचिमिंद्रसमृण ॥ सर्वंरक्षोनिबर्हय ॥ ५ ॥ यमस्यत्वाजरायुणाशालेपरिव्ययामसी ॥
उतहृदोहिंनोभुवोग्निर्ददातुभेषजं ॥ शंतिहृदोहिंनोभुवोग्निर्ददातुभेषजं ॥ अंतिकामग्निर्मजर
दूर्वादःशिशुरागमत् ॥ अजातपुत्रपक्षायांहृदयंममहूयते ॥ विपुलंवनंबह्वाकाशंचरंजातवेदःका
माय ॥ मांचरक्षपुत्रांश्चशरणमभूत्तव ॥ पिंगाक्षलोहितग्रीवकृष्णवर्णनमोस्तुते ॥ अस्यांनिबर्ह
णस्योनांसागरस्योर्मयोयथा ॥ इंद्रःक्षत्रंददातुवरुणमभिषिंचतु ॥ शत्रवोनिधनंयांतुजयस्त्वंब्रह्मते

जंसा ॥ कपिलजटींसर्वंभक्षंचाग्निंप्रत्यक्षदैवतं ॥ वरुणंचवशाम्यग्रेममपुत्रांश्वरक्षतुममपुत्रांश्वरक्ष
त्वोंनमः ॥ १ ॥ साग्रंवर्षशतंजीवपिबखादचमोदच ॥ दुःखितांश्चद्विजांश्चैवप्रजांचपशुपालय ॥
यावदादित्यस्तपतियावद्भ्राजतिचंद्रमाः ॥ यावद्रामकथालोकेतावद्राज्यंबिभीषणे॥यावच्चंद्रश्चसूर्य
श्चतावत्तिष्ठतिमेदिनी ॥ यावद्वायुःप्रवायतीतावज्जीवजयाजय ॥ येनकेनप्रकारेणकोविनामनुजी
वंति ॥ परेषामुपकारार्थंयज्जीवंतिसजीवंति ॥ एतांवैश्वानरींभूत्वासर्वदेवनमोस्तुते ॥ नचौरभयंनच
सर्पभयंनचव्याघ्रभयंनचमृत्युभयं ॥ यस्यापमृत्युर्नचमृत्युः सर्वंलभतेसर्वंजयते ॥ २ ॥ रक्षाणो
अग्नेतवरक्षणेभोरारक्षाणःसुमखप्रीणानः ॥ प्रतिष्फुरविरुजवीड्वंहोजहिरक्षोमहिचिद्वावृधानं॥ब्रह्मच
तेजातवेदोनमश्वेयंचगीःसदमिद्वर्धनीभूत् ॥ रक्षाणोअग्नेतनयानितोकारक्षोतनस्तन्वोऽअप्रयुच्छन्
॥ १ ॥ गणानांत्वा० ऋक् ॥ जातवेदसेसुनवामसोममरातीयतोनिदहातिवेदः ॥ सनःपर्षदतिदुर्गा
णिविश्वानावेवसिंधुंदुरितात्यग्निः ॥ क्षेत्रस्यपतिनावयंहितेनैवजयामसि ॥ गामश्वंपोषयित्न्वासनो

मृळातीदृशे ॥ २ ॥ वास्तोष्पते प्र० ऋक् ॥ ४ ॥ स्वप्नः स्वप्नाधिकरणे सर्वं निष्वापया जनं ॥ आसू
र्यमन्यान्स्वापयन्नव्युष १ ळं जागृयादहं ॥ अजगरो नाम सर्पः सर्पिरविषो महान् ॥ यस्मिन्निद्दसर्पः सुधि
तस्तेनत्वा स्वापयामसि ॥ सर्पः सर्पोऽअजगरः सर्पिरविषो महान् ॥ यस्य सर्पारिसंधवस्तस्य गांधमशी
महि ॥ कालिको नाम सर्पो नवनागसहस्रबलः ॥ यमुनन्हृदे हसो जातो योनारायणवाहनः ॥ यदिंका
लिकं दूतस्य यदिकाः कालिकाद्भयात् ॥ जन्मभूमिमतिक्रांतो निर्विषो याति कालिकः ॥ आयाहींद्र
पथिभिरीळितेभिर्यज्ञमिमंनोभागधेयंजुपस्व ॥ तृप्तांजहुर्मातुलस्येव योषा भागस्तेपैतृष्वसेयीवपामिं
व ॥ यशस्करं बलवंतं प्रभुत्वं तमेव राजाधिपतिर्बभूव ॥ संकीर्णनागाश्वपतिर्नराणां सुमंगल्यं सततं दी
र्घमायुः ॥ कर्कोटको नाम सर्पो योदृष्टीविषउच्यते ॥ तस्यं सर्पस्यं सर्पत्वं तस्मै सर्पनमोस्तुते ॥ नमो
ऽअस्तु सर्पेभ्यो येकेच पृथिवीमनु ॥ येअंतरिक्षे येदिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ॥ १ ॥ माविंसेर्नमरिष्यसि
परित्वा पामि सर्वतः ॥ घनेन हन्मि वृश्चिकमहं दंडेनागतं ॥ आदित्यरथवेगेन विष्णोर्बाहुबलेनच ॥

गरुडपक्षनिपातेनभूमिंगच्छमहायशाः ॥ गरुडस्यजातमात्रेणत्रयोलोकाःप्रकंपिताः ॥ प्रकंपिता
महीसर्वा सशैलवनकानना ॥ गगनंनष्टचंद्रार्कंज्योतिषंनप्रकाशते ॥ देवताभयभीताश्चमारुतोनप्र
वायतिमारुतोनप्रवायत्योंनमः ॥ २ ॥ भोसर्पभद्रभद्रंतेदूरंगच्छमहायशाः ॥ जन्मेजयस्ययज्ञांते
आस्तीकवचनंस्मर ॥ आस्तीकवचनंश्रुत्वायःसर्पोननिवर्तते ॥ शतधाभिद्यतेमूर्ध्निशिंशवृक्षफलं
यथा॥नर्मदायैनमःप्रातर्नर्मदायैनमोनिशि ॥ नमोस्तुनर्मदेतुभ्यंत्राहिमांविषसर्पतः ॥ योजरत्कारुणा
जातोजरत्कन्यांमहायशाः ॥ तस्यसर्पापभद्रंतेदूरंगच्छमहायशाः ॥ ३ ॥ आकृष्णेनेत्यादिनवमं
त्राः ॥ १ ॥ मुंचामित्वाहविषाजीवनायकमज्ञातयक्ष्मादुतराजयक्ष्मात् ॥ ग्राहिर्जग्राहयदिवैतदेनं
तस्याइंद्राग्नीप्रमुमुक्तमेनं॥यदिक्षितायुर्यदिवापरेतोयदिमृत्योरंतिकंनीतएव॥ तमाहरामिनिर्ऋतेरुप
स्थादस्पार्षमेनंशतशारदाय ॥४॥ सहस्राक्षेणशतशारदेनशतायुषाहविषाहार्षमेनं॥ शतंयथेमंशरदो
नयातींद्रोविश्वस्यदुरितस्यपारं ॥ शतंजीवशरदोवर्धमानःशतंहेमंतान्छतमुवसंतान् ॥ शतमिंद्राग्नी

सविताबृहस्पतिः शतायुंपाहविपेमंपुनर्दुः ॥ आद्वांपैत्वाविदंत्वापुनरागाःपुनर्नव ॥ सर्वांगसर्वंते-
चक्षुःसर्वमायुश्चतेविदं ॥ ५ ॥ त्यमूपुवाजिनंदेवजूतंसहावानंतरुतारंरथानां ॥ अरिष्टनेमिंपृतनाजं
माशुंस्वस्तयेतार्क्ष्यमिहाहुवेम ॥ इंद्रस्येवरातिमाजोहुवानाः स्वस्तयेनावमिवारुहेम ॥ उर्वीनपृथ्वी
बहुलेगभीरेमावामेतौमापरेतौरिपाम ॥ सद्यश्चिद्यः शवसापंचकृष्टीः सूर्यऽइवज्योतिपापस्तताना ॥
सहस्रसाः शतसाऽअस्यरंहिर्नस्मावरंतेयुवतिंनशर्यां ॥ ६ ॥ महित्रीणामवोस्तुद्युक्षंमित्रस्यार्यम्णः॥
दुराधर्षवरुणस्य ॥ नहितेषाममाचननाध्वंसुवारणेपु ॥ ईशेरिपुरघशंसः ॥ यस्मैपुत्रासोऽआदि-
तेः प्रजीवसेमर्त्याय ॥ ज्योतिर्यच्छंत्यजस्रं ॥ ६ ॥ तच्छंयोरावृणीमहेगातुंयज्ञायगातुंयज्ञपतये-
दैवीस्वस्तिरस्तुनः स्वस्तिर्मानुषेभ्यः ॥ ऊर्ध्वंजिगानुभेपजंशंनोऽअसुद्विपदेशंचतुष्पदे ॥ नमोब्रह्म
णेनमोऽअस्त्वग्नयेनमः पृथिव्यैनमऽओपधीभ्यः ॥ नमोवाचेनमोवाचस्पतयेनमोविष्णवेमहते
करोमि ॥ ७ ॥ शांतापृथिवीशिवमंतरिक्षंद्यौर्नोदेव्यभयंनोऽअस्तु ॥ शिवादिशः प्रदिशऽउद्दिशो

नऽआपोविद्युतः परिपांतुसर्वतः ॥ शांतिः ॥ ३ ॥ ८ ॥ तमर्वतंनसानसिमरुषंनदिवः शिशुं ॥
मर्मृज्यंतेदिवेदिवे ॥ बोधयन्माहरिभ्यांकुमारः सांहदेव्यः ॥ अच्छानहुतऽउदरं ॥ उतत्यायंजता
हरीकुमारात्सांहदेव्यात् ॥ प्रयतासद्यऽआददे ॥ एषवांदेवावश्विनाकुमारः सांहदेव्यः ॥ दीर्घा
युरस्तुसोमकः ॥ तंयुवंदेवावश्विनाकुमारंसांहदेव्यं ॥ दीर्घायुषंकृणोतन ॥ ९ ॥ सहस्राक्षेणशत०॥
सर्वस्याप्त्यैसर्वस्यजित्यैसर्वमेवतेनाप्नोतिसर्वंजयति ॥ श्रीवर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधात्पवमा
नंमहीयते ॥ धान्यधनंपशुंबहुपुत्रलाभंशतसंवत्सरंदीर्घमायुः ॥ १० ॥ इति शांतिपाठः ॥
अथ प्रातःसंध्यामंत्राः ॥ आपोहिष्ठामयोभुवस्तानऊर्जेदधातन ॥ महेरणायचक्षसे ॥ योवः
शिवतमोरसस्तस्यभाजयतेहनः ॥ उशतीरिवमातरः ॥ तस्माअरंगमामवोयस्यक्षयायजिन्वथ ॥
आपोजनयथाचनः ॥ शंनोदेवीरभिष्टयऽआपोभवंतुपीतये ॥ शंयोरभिस्रवंतुनः ॥ ईशानावा
र्याणांक्षयंतीश्चर्षणीनां ॥ अपोयाचामिभेषजं ॥ अप्सुमेसोमोऽअब्रवीदंतर्विश्वानिभेषजा ॥

अग्निंचविश्वशंभुवं ॥ आपःपृणीतभेषजंवरूथंतन्वे३मम ॥ ज्योक्चसूर्यंदृशे ॥ इदमापःप्रवहत
यत्किंचदुरितंमयि ॥ यद्वाहमभिदुद्रोहयद्वाशेपउतानृतं ॥ आपोऽअद्यान्वचारिषंरसेनसमगस्महि ॥
पयस्वानग्नऽआगहितंमासंसृजवर्चसा ॥ सस्रुषीस्तदपसोदिवानक्तंचसस्रुषीः ॥ वरेण्यक्रतूरह
माद्देवीरवसेहुवे ॥ १ ॥ प्रातर्देवीमदितिंजोहवीमिमध्यंदिनउदितासूर्यस्य ॥ रायेमित्रावरुणास
र्वतातेळेतोकायतनयायशंयोः ॥ उतायातंसंगवेप्रातरह्नोमध्यंदिनउदितासूर्यस्य ॥ दिवानक्तमव
सांशंतमेननेदानींपीतिरश्विनाततान ॥ मोष्व१द्यदुर्हणावान्त्सायंकरदारेऽअस्मत् ॥ अश्वीरइवजा
माता ॥ २ ॥ मित्रोजनान्यातयतिब्रुवाणोमित्रोदाधारपृथिवीमुतद्यां ॥ मित्रःकृष्टीरनिमिषाभि
चष्टेमित्रायहव्यंघृतवज्जुहोत ॥ प्रसमित्रमर्तोऽअस्तुप्रयस्वान्यस्तऽआदित्यशिक्षतिव्रतेन ॥ नह
न्यतेनजीयतेत्वोतोनैनमंहोऽअश्नोत्यन्तितोनदूरात् ॥ अनमीवासइळयामदन्तोमितज्ञवोवरिमन्ना
पृथिव्याः ॥ आदित्यस्यव्रतमुपक्षियन्तोवयंमित्रस्यसुमतौस्याम ॥ अयंमित्रोनमस्यःसुशेवोराजा

९

सुक्षत्रोऽअजनिष्टवेधाः ॥ तस्यंवयंसुमतोयज्ञियस्यापिभद्रेसौमनसेस्याम ॥ महाँऽआदित्योनम
सोपसद्योयातयज्जंनोगृणतेसुशेवः ॥ तस्माएतत्पन्यतमायजुष्टमग्नौमित्रायहविराजुहोत ॥ १ ॥
मित्रस्यचर्षणीधृतोवोदेवस्यसानसि ॥ द्युम्नंचित्रश्रवस्तमं ॥ अभियोमहिनादिवंमित्रोबभूवसप्र
थाः ॥ अभिश्रवोभिःपृथिवीं ॥ मित्रायपंचयेमिरेजनाऽअभिष्टिशवसे ॥ सदेवान्विश्वान्बि
भर्ति ॥ मित्रोदेवेष्वायुषुजनायवृक्तबर्हिषे ॥ इषइष्टव्रताऽअकः॥२॥ तद्वोदिवोदुहितरोविभातीरुप
ब्रुवउषसोयज्ञकेतुः॥ वयंस्यामयशसोजनेषुलद्द्यौश्चधत्तांपृथिवीचदेवी॥३॥ ॥अथ माध्यान्हसंध्या
मंत्राः॥ ॥ आपःपुनंतुपृथिवींपृथिवीपूतापुनातुमां॥ पुनंतुब्रह्मणस्पतिर्ब्रह्मपूतापुनातुमां ॥ यदुच्छिष्ट
मभोज्यंयद्वादुश्चरितंमम ॥ सर्वंपुनातुमामापोसतांचप्रतिग्रहंस्वाहा॥१॥ ॥अथ सायंसंध्यामंत्राः॥
यच्चिद्धितेविशोयथाप्रदेववरुणव्रतं॥ मिनीमसिद्यविद्यवि ॥ मानोवधायहत्नवेजिहीळानस्यरीरधः॥
माहृणानस्यमन्यवे ॥ विमृळीकायतेमनोरथीरश्वंनसंदितं ॥ गीर्भिर्वरुणसीमहि॥ पराहिमेविमन्यवः

पतंतिवस्यंइष्टये ॥ वयोनवसतीरुपं ॥ कदाक्षत्रश्रियंनरमावरुणंकरामहे॥मृळीकायोरुचक्षसं ॥१॥
तदित्समानमाशातेवेनंतानप्रयुच्छतः ॥ धृतव्रतायदाशुषे ॥ वेदायोवीनांपदमंतरिक्षेणपततां ॥
वेदनावःसमुद्रियः ॥ वेदमासोधृतव्रतोद्वादशप्रजावतः ॥ वेदायउपजायते ॥ वेदवातस्यवर्तनिमुरो
र्ऋष्वस्यबृहतः॥ वेदायेअध्यासते ॥ निषसादधृतव्रतोवरुणःपस्त्याइस्वा॥ साम्राज्यायसुक्रतुः ॥२॥
॥ इति सायंसंध्यामंत्राः॥ ॥ अथस्वाध्यायमंत्राः॥ ॥ ॐअग्निमीळे०॥ अग्निःपूर्वेभिर्ऋषिभिरीड्यो
नूतनैरुत॥ सदेवाँएहवक्षति॥ अग्निनारयिमश्नवत्पोषमेवदिवेदिवे ॥ यशसंवीरवत्तमं॥ अग्नेयंयज्ञ
मध्वरंविश्वतःपरिभूरसि ॥ सइद्देवेषुगच्छति ॥ अग्निर्होताकविक्रतुःसत्यश्चित्रश्रवस्तमः ॥ देवोदेवे
भिरागमत् ॥ १ ॥ यदंगदाशुषेत्वमग्नेभद्रंकरिष्यसि ॥ तवेत्तत्सत्यमंगिरः ॥ उपत्वाग्नेदिवेदिवेदोषा
वस्तर्धियावयं ॥ नमोभरंतएमसि॥ राजंतमध्वराणांगोपामृतस्यदीदिविं ॥ वर्धमानंस्वेदमे ॥ सनः
पितेवसूनवेऽग्नेसूपायनोभव ॥ सचस्वानःस्वस्तये ॥ २ ॥ वायवायाहिदर्शतेमेसोमाअरंकृताः ॥ ते

ऋ.मं. षांपाहिश्रुधीहवं ॥ वायउक्थेभिर्जरंतेत्वामच्छांजरितारः ॥ सुतसोमाऽअहर्विदः॥ वायोतवप्रपृंचती सं.
धेनाजिगातिदाशुषे ॥ उरूचीसोमपीतये॥ इंद्रवायूऽइमेसुताउपप्रयोभिरागतं ॥ इंदवोवामुशंतिहि॥
५० वायविंद्रश्चचेतथःसुतानांवाजिनीवसू ॥ तावायातमुपद्रवत् ॥ ३ ॥ वायविंद्रश्चसुन्वतआयातमुप
निष्कृतं ॥ मक्ष्विं१त्थाधियानरा ॥ मित्रंहुवेपूतदक्षंवरुणंचरिशादसं ॥ धियंघृताचींसाधंता ॥ ऋते
नमित्रावरुणावृतावृधावृतस्पृशा ॥ क्रतुंबृहंतमाशाथे ॥ कवीनोमित्रावरुणातुविजाताउरुक्षया ॥
दक्षंदधातेऽअपसं ॥ ४ ॥ अश्विनायज्वरीरिषोद्रवत्पाणीशुभस्पती ॥ पुरुभुजाचनस्यतं ॥ अ-
श्विनापुरुदंससानराशवीरयाधिया ॥ धिष्ण्यावनतंगिरः ॥ दस्रायुवाकवःसुतानासत्यावृक्तबर्हिषः ॥
आयातंरुद्रवर्तनी ॥ इंद्रायाहिचित्रभानोसुताऽइमेत्वायवः ॥ अण्वीभिस्तनापूतासः ॥ इंद्रायाहि
धियेषितोविप्रजूतःसुतावतः ॥ उपब्रह्माणिवाघतः ॥ इंद्रायाहितूतुजानऽउपब्रह्माणिहरिवः ॥ सुते ५०
दधिष्वनश्चनः ॥ ५ ॥ ओमासश्चर्षणीधृतोविश्वेदेवासऽआगत ॥ दाश्वांसोदाशुषःसुतं ॥

विश्वेदेवासोऽअप्तुरःसुतमागंततूर्णयः ॥ उस्राऽइंवस्वसराणि ॥ विश्वेदेवासोऽअस्रिधएहिमायासोऽ
अद्रुहः ॥ मेधंजुषंतवह्नयः ॥ पावकानःसरस्वतीवाजेभिर्वाजिनीवती ॥ यज्ञंवष्टुधियावसुः ॥
चोदयित्रीसूनृतानांचेतंतीसुमतीनां ॥ यज्ञंदधेसरस्वती ॥ महोऽअर्णःसरस्वतीप्रचेतयतिकेतुना ॥
धियोविश्वाविराजति ॥ ६ ॥ सुरूपकृत्नुमूतयेसुदुघामिवगोदुहे ॥ जुहूमसिद्यविद्यवि ॥ उपनः
सवनागहिसोमस्यसोमपाःपिब ॥ गोदाऽइद्रेवतोमदः ॥ अथातेऽअंतमानांविद्यामसुमतीनां ॥
मानोऽअतिख्यऽआगहि ॥ परेहिविग्रमस्तृतमिंद्रंपृच्छाविपश्चितं ॥ यस्तेसखिभ्यऽआवरं ॥ उत
ब्रुवंतुनोनिदोनिरन्यतश्चिदारत ॥ दधानाऽइंद्रइद्दुवः ॥ ७ ॥ उतनःसुभगाँअरिर्वोचेयुर्दस्मकृष्टयः ॥
स्यामेदिंद्रस्यशर्मणि ॥ एमाशुमाशवेभरयज्ञश्रियंनृमादनं ॥ पतयन्मंदयत्सखं ॥ अस्यपीत्वाशतक्र
तोघनोवृत्राणामभवः ॥ प्रावोवाजेषुवाजिनं ॥ तंत्वावाजेषुवाजिनंवाजयामःशतक्रतो ॥ धनाना
मिंद्रसातये ॥ योरायो३वनिर्महान्त्सुपारः सुन्वतःसखा ॥ तस्माऽइंद्रायगायत ॥ ८ ॥ आत्वेता

निषीदतेंद्रमभिप्रगायत ॥ सखायःस्तोमवाहसः ॥ पुरूतमंपुरूणामीशानंवार्याणां ॥ इंद्रंसोमेसचा
सुते ॥ सघानोयोगआभुवत्सरायेसपुरंध्यां ॥ गमद्वाजेभिरासनः ॥ यस्यसंस्थेनवृण्वतेहरीसमत्सु
शत्रवः ॥ तस्माइंद्रायगायत ॥ सुतपाव्नेसुताइमेशुचयोयंतिवीतये ॥ सोमासोदध्याशिरः ॥ ९ ॥
त्वंसुतस्यपीतयेसद्योवृद्धोअजायथाः ॥ इंद्रज्यैष्ठ्यायसुक्रतो ॥ आत्वाविशंत्वाशवःसोमासइंद्र
गिर्वणः॥शंतेसंतुप्रचेतसे ॥ त्वांस्तोमाअवीवृधन्त्वामुक्थाशतक्रतो॥ त्वांवर्धंतुनोगिरः॥ अक्षितोतिः
सनेदिमंवाजमिंद्रःसहस्रिणं ॥ यस्मिन्विश्वानिपौंस्या ॥ मानोमर्ताअभिद्रुहन्तनूनामिंद्रगिर्वणः ॥
ईशानोयवयावधं ॥ १० ॥ युंजंतिब्रध्नमरुषंचरंतंपरितस्थुषः ॥ रोचंतेरोचनादिवि ॥ युंजंत्यस्य
काम्याहरीविपक्षसारथे ॥ शोणाधृष्णूनृवाहसा ॥ केतुंकृण्व० ऋक् ॥ आदहस्वधामनुपुनर्गर्भत्व
मेरिरे ॥ दधानानामयज्ञियं ॥ वीळुचिदारुजत्नुभिर्गुहाचिदिंद्रवह्निभिः ॥ अविंदउस्रियाअनु ॥
॥ ११ ॥ देवयंतोयथामतिमच्छाविदद्वसुंगिरः ॥ महामनूपतश्रुतं ॥ इंद्रेणसंहिदृक्षसेसंजग्मानोअ

विभ्युपा ॥ मंदूसंमानवर्चसा ॥ अनवद्यैरभिद्युभिर्मखःसहस्वदर्चति ॥ गणैरिंद्रस्यकाम्यैः ॥ अतः
परिज्मन्नागहिदिवोवारोचनादधि ॥ समस्मिन्नृंजतेगिरः॥ इतोवासातिमीमहेदिवोवापार्थिवादधि ॥
इंद्रंमहोवारजसः ॥ १२ ॥ इंद्रमिद्गाथिनोबृहदिंद्रमर्केभिरर्किणः ॥ इंद्रंवाणीरनूपत ॥ इंद्रइद्धर्योः
सचासंमिश्लआवचोयुजा ॥ इंद्रोवज्रीहिरण्ययः ॥ इंद्रोदीर्घायचक्षसआसूर्यंरोहयद्दिवि ॥
विगोभिरद्रिमैरयत् ॥ इंद्रवाजेषुनोवसहस्रप्रधनेषुच ॥ उग्रउग्राभिरूतिभिः॥ इंद्रंवयंमहाधनइंद्रमर्भे
हवामहे ॥ युजंवृत्रेषुवज्रिणं ॥ १३ ॥ सनोवृषन्नमुंचरुंसत्रादावन्नपावृधि ॥ अस्मभ्यमप्रति
ष्कुतः ॥ तुंजेतुंजेयउत्तरेस्तोमाइंद्रस्यवज्रिणः ॥ नविंधेअस्यसुष्टुतिं ॥ वृषायूथेववंसगःकृष्टीरि
यर्त्योजसा ॥ ईशानोअप्रतिष्कुतः ॥ यएकश्चर्षणीनांवसूनामिरज्यति ॥ इंद्रःपंचक्षितीनां ॥
इंद्रंवोविश्वतस्परिहवामहेजनेभ्यः ॥ अस्माकमस्तुकेवलः ॥ १४ ॥ एंद्रसानसिंरयिंसजित्वानंस
दासहं ॥ वर्षिष्ठमूतयेभर ॥ नियेनमुष्टिहत्ययानिवृत्रारुणधामहै ॥ त्वोतासोन्यर्वता ॥ इंद्रत्वोतास

ऽआवधंवज्रंघनाददीमहि॥ जयेमसंयुधिस्पृधः॥ वयंशूरेभिरस्तृभिरिंद्रत्वयायुजावयम् ॥ सासह्याम
पृतन्यतः ॥ महाँइंद्रःपरश्चनुमहित्वमस्तुवज्रिणे ॥ द्यौर्नप्रथिनाशवः ॥ १५ ॥ समोहेवायऽआश
तनरस्तोकस्यसनितौ ॥ विप्रासोवाधियायवः ॥ यःकुक्षिःसोमपातमःसमुद्रइवपिन्वते ॥ उर्वीरापोन
काकुदः॥ एवाह्यस्यसूनृताविरप्शीगोमतीमही॥पक्वाशाखानदाशुषे॥ एवाहितेविभूतयऊतयइंद्रमा
वते ॥ सद्यश्चित्संतिदाशुषे ॥ एवाह्यस्यकाम्यास्तोमउक्थंचशंस्या ॥ इंद्रायसोमपीतये॥१६॥इंद्रेहिम
त्स्यंधसोविश्वेभिःसोमपर्वभिः॥महाँऽअभिष्टिरोजसा ॥ एमेनंसृजतासुतेमंदिमिंद्रायमंदिने ॥ चक्रिंवि
श्वानिचक्रये ॥ मत्स्वासुशिप्रमंदिभिःस्तोमेभिर्विश्वचर्षणे ॥ सचैषुसवनेष्वा ॥ असृग्रमिंद्रतेगिरःप्र
तित्वामुदहासत ॥ अजोषावृषभंपतिं ॥ संचोदयचित्रमर्वाग्राधइंद्रवरेण्यं ॥ असदित्तेविभु
प्रभु ॥ १७ ॥ अस्मान्त्सुतत्रचोदयेंद्ररायेरभस्वतः ॥ तुविद्युम्नयशस्वतः ॥ संगोमदिंद्रवाजवद
स्मेपृथुश्रवोबृहत् ॥ विश्वायुर्धेह्यक्षितं ॥ अस्मेधेहिश्रवोबृहद्द्युम्नंसहस्रसातमं ॥ इंद्रतारथिनी

रिषः ॥ वसोरिंद्रंवसुपतिंगीर्भिर्गृणंतंऋग्मियं ॥ होमगंतारमूतये ॥ सुतेसुतेन्योकसेबृहद्बृहतए
दरिः ॥ इंद्रायशूषमर्चति ॥ १८ ॥ गायंतित्वागायत्रिणोर्चंत्यर्कमर्किणः ॥ ब्रह्माणस्त्वाशतक्र
तऽउद्वंशमिवयेमिरे ॥ यत्सानोःसानुमारुहद्भूर्यस्पष्टकर्त्वं ॥ तदिंद्रोऽअर्थंचेततियूथेनवृष्णिरे
जति ॥ युक्ष्वाहिकेशिनाहरीवृषणाकक्ष्यप्रा ॥ अथानइंद्रसोमपागिरामुपश्रुतिंचर ॥ एहिस्तो
माँऽअभिस्वराभिगृणीह्यारुव ॥ ब्रह्मचनोवसोसचेंद्रयज्ञंचवर्धय ॥ उक्थमिंद्रायशंस्यंवर्धनंपुरु
निःषिधे ॥ शक्रोयथासुतेषुणोरारणत्सख्येषुच ॥ तमित्सखित्वईमहेतंरायेतंसुवीर्ये ॥ सशक्र
उतनः शकदिंद्रोवसुदयमानः ॥ १९ ॥ सुविवृतंसुनिरजमिंद्रत्वादातमिद्यशः ॥ गवाम
पव्रजंवृधिकृणुष्वराधोऽअद्रिवः ॥ नहित्वारोदसीउभेऽऋघायमाणमिन्वतः ॥ जेषःस्वर्वतीरपः
संगाअस्मभ्यंधूनुहि ॥ आश्रुत्कर्णश्रुधीहवंनूचिद्दधिष्वमेगिरः ॥ इंद्रस्तोममिमंममकृष्वायुजश्चि
दंतरं ॥ विद्माहित्वावृषन्तमंवाजेषुहवनश्रुतं ॥ वृषन्तमस्यहूमहऽऊतिंसहस्रसातमां ॥ आतूनइं

द्रकौशिकमंदसानःसुतंपिब ॥ नव्यमायुःप्रसूतिरकृधीसंहस्रसामृषिं ॥ परित्वागिर्वणोगिरं
ऽइमाभंवंतुविश्वतः ॥ वृद्धायुमनुवृद्धंयोजुष्टाभवंतुजुष्टंयः ॥ २० ॥ इंद्रंविश्वाऽअवीवृधन्समुद्र
व्यंचसंगिरः ॥ रथीतमंरथीनांवाजानांसत्पतिंपतिं ॥ सख्येतइंद्रवाजिनोमाभेमशवसस्पते ॥
त्वामभिप्रणोनुमोजेतारमपराजितं ॥ पूर्वीरिंद्रस्यरातयोनविदस्यंत्यूतयः ॥ यदीवाजस्यगोम
तःस्तोतृभ्योमंहतेमघंपुरांभिंदुर्युवाकविरमितौजाऽअजायत ॥ इंद्रोविश्वस्यकर्मणोधर्तावज्री
पुरुष्टुतः ॥ त्वंवलस्यगोमतोपावरद्रिवोबिलं ॥ त्वांदेवाऽअबिभ्युपस्तुज्यमानासऽआविपुः ॥
तवाहंशूररातिभिःप्रत्यायंसिंधुमावदन् ॥ उपातिष्ठंतगिर्वणोविदुष्टेतस्यकारवः ॥ मायाभिरिं
द्रमायिनंत्वंशुष्णमवातिरः ॥ विदुष्टेतस्यमेधिरास्तेषांश्रवांस्युत्तिर ॥ इंद्रमीशानमोजसाभि
स्तोमाऽअनूषत ॥ सहस्रंयस्यरातयऽउतवासंतिभूयसीः ॥ २१ ॥ ॥ इतिस्वाध्यायमंत्राः ॥
॥ अथ गणपतिसूक्तं ॥ आतूनइंद्रक्षुमंतंचित्रंग्राभंसंगृभाय ॥ महाहस्तीदक्षिणेन ॥ विद्माहित्वातु

विक्रूमैंतुविदेंष्णंतुवीमंघं ॥ तुविमात्रमवौभिः ॥ नहित्वांशूरदेवानमर्तासोदित्संतं ॥ भीमंनगांवार
थंते ॥ एतोन्विंद्रंस्तवामेशानंवस्वःस्वराजं ॥ नराधंसामधिपन्त्नः ॥ प्रस्तौपदुपंगासिपच्छूवत्सामंगी
यमानं ॥ अभिराधंसाजुगुरत् ॥ १ ॥ आनोंमरदक्षिणेनाभिसव्येनप्रमृंश ॥ इंद्रमानोवसोर्निर्भा
क् ॥ उपंक्रमस्वाभंरधृषताधृंष्णोजनानां ॥ अदांशूष्टरस्यवेदः ॥ इंद्रयऽउनुतेऽअस्तिवाजोविप्रेभिः
सनित्वः ॥ अस्माभिःसुतंसनुहि ॥ सद्योजुवंस्तेवाजाऽअस्मभ्यंविश्वश्चंद्राः ॥ वेशैश्चमक्षूजरंते ॥ २ ॥
॥ अथपुरुषसूक्तं ॥ सहस्रंशीर्षापुरुंषःसहस्राक्षःसहस्रंपात् ॥ सभूमिंविश्वतोंवृत्वात्यंतिष्ठद्दशांगुलं ॥
पुरुंषएवेदंसर्वंयद्भूतंयच्चभव्यं ॥ उतामृतत्त्वस्येशांनोयदन्नेंनातिरोहंति॥एतावानस्यमहिमातोज्यायाँ
श्चपूरुंषः ॥ पादोस्यविश्वांभूतानिंत्रिपादस्यामृतंदिवि ॥ त्रिपादूर्ध्वउदैत्पुरुंषःपादोस्येहाभंवत्पुनः॥
ततोविष्वङ्व्यंक्रामत्साशनानशनेऽअभि ॥ तस्मांद्विराळजायतविराजोऽअधिपूरुंषः ॥ सजातो
ऽअत्यंरिच्यंतपश्चाद्भूमिमथोंपुरः ॥ १ ॥ यत्पुरुंषेणहविषांदेवायज्ञमतंन्वत ॥ वसंतोऽअंस्यासीदा

जंग्रीष्मइध्मःशरद्धविः ॥ तंयज्ञंबर्हिषिप्रौक्षन्पुरुषंजातमग्रतः ॥ तेनदेवाऽअयजंतसाध्याऽऋषय
श्चये ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतःसंभृतंपृषदाज्यं ॥ पशून्तांश्चक्रेवायव्यानारण्यान्ग्राम्याश्चये ॥ तस्मा
द्यज्ञात्सर्वहुतऽऋचःसामानिजज्ञिरे॥ छंदांसिजज्ञिरेतस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥ तस्मादश्वाऽअजा
यंतयेकेचोभयादतः॥गावोहजज्ञिरेतस्मात्तस्माज्जाताऽअजावयः ॥२॥ यत्पुरुषंव्यदधुःकतिधाव्यक
ल्पयन् ॥ मुखंकिमस्यकौबाहूकाऊरूपादाउच्येते॥ब्राह्मणोस्यमुखमासीद्बाहूराजन्यःकृतः॥ऊरूतद
स्ययद्वैश्यःपद्भ्यांशूद्रोऽअजायत॥ चंद्रमामनसोजातश्चक्षोःसूर्योऽअजायत ॥ मुखादिंद्रश्चाग्निश्चप्रा
णाद्वायुरजायत॥नाभ्याऽआसीदंतरिक्षंशीर्ष्णोद्यौःसमवर्तत॥ पद्भ्यांभूमिर्दिशःश्रोत्रात्तथालोकाँऽ
अकल्पयन्॥सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिःसप्तसमिधःकृताः॥देवायद्यज्ञंतन्वानाऽअबध्नन्पुरुषंपशुं॥यज्ञेन
यज्ञमयजंतदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन्॥ तेहनाकंमहिमानःसचंतयत्रपूर्वेसाध्याःसंतिदेवाः॥३॥
॥ अथ पवमानसूक्तं ॥ ॐ स्वादिष्ठयामदिष्ठयापवस्वसोमधारया ॥ इंद्रायपातवेसुतः ॥ रक्षोहा

विश्वचर्षणिरभियोनिमयोहृतं ॥ द्रुणांसधस्थमासदत् ॥ वरिवोधातमोभवमंहिष्ठोवृत्रहन्तमः ॥
पर्षिराधोमघोनां ॥ अभ्यर्षमहानांदेवानांवीतिमंधसा ॥ अभिवाजमुतश्रवः ॥ त्वामच्छाचराम
सितदिदर्थंदिवेदिवे ॥ इंद्रोत्वेनंऽआशसः ॥ १ ॥ पुनातितेपरिस्रुतंसोमंसूर्यस्यदुहिता ॥ वारेणश
श्वतातना ॥ तमीमण्वीःसमर्यऽआगृभ्णंतियोषणोदश ॥ स्वसारःपार्येदिवि ॥ तमींहिन्वंत्यग्रुवोधमं
तिवाकुरंदृतिं ॥ त्रिधातुवारणंमधु ॥ अभीऽममघ्न्याउतश्रीणंतिधेनवःशिशुं ॥ सोममिंद्रायपातवे ॥
अस्येदिंद्रोमदेष्वाविश्वावृत्राणिजिघ्नते ॥ शूरोमघाचमंहते ॥ २ ॥ पवस्वदेववीरतिपवित्रंसोमरं
ह्या ॥ इंद्रमिंदोवृषाविश ॥ आवच्यस्वमहिप्सरोवृषेन्दोद्युम्नवत्तमः ॥ आयोनिंधर्णसिःसदः ॥
अधुक्षतप्रियंमधुधारासुतस्यवेधसः ॥ अपोवसिष्टसुक्रतुः ॥ महान्तंत्वामहीरन्वापोअर्षंतिसिंधवः ॥
यद्गोभिर्वासयिष्यसे ॥ समुद्रोऽअप्सुमामृजेविष्टंभोधरुणोदिवः ॥ सोमःपवित्रेऽअस्मयुः ॥ ३ ॥
अचिक्रदद्वृषाहरिर्महान्मित्रोनदर्शतः ॥ संसूर्येणरोचते ॥ गिरस्तइंदऽओजसामर्मृज्यंतेऽअप

स्युवः ॥ याभिर्मदायशुंभसे ॥ तंत्वामदायघृष्वयऽउलोककृत्नुमीमहे ॥ तवप्रशस्तयोमहीः ॥
अस्मभ्यमिंदाविंद्रयुर्मध्वःपवस्वधारया ॥ पर्जन्योवृष्टिमाँऽइव ॥ गोषाइंदोनृषाऽअस्यश्वसावा
जसाउत ॥ आत्मायज्ञस्यपूर्व्यः ॥ ४ ॥ एषदेवोऽअमर्त्यःपर्णवीरिवदीयति ॥ अभिद्रोणान्या
सदं ॥ एषदेवोविपाकृतोतिह्वराँसिधावति ॥ पवमानोऽअदाभ्यः ॥ एषदेवोविपन्युभिःपवमानऽऋ
तायुभिः ॥ हरिर्वाजायमृज्यते ॥ एषविश्वानिवार्याशूरोयन्निवसत्वभिः ॥ पवमानःसिषासति ॥
एषदेवोरथर्यतिपवमानोदशस्यति ॥ आविष्कृणोतिवग्वनुं ॥ ५ ॥ एषविप्रैरभिष्टुतोपोदेवोवि
गाहते ॥ दधद्रत्नानिदाशुषे ॥ एषदिवंविधावतितिरोरजाँसिधारया ॥ पवमानःकनिक्रदत् ॥
एषदिवंव्यासरत्तिरोरजांस्यस्पृतः ॥ पवमानःस्वध्वरः ॥ एषप्रत्नेनजन्मनादेवोदेवेभ्यःसुतः ॥
हरिःपवित्रेऽअर्षति ॥ एषउस्यपुरुव्रतोजज्ञानोजनयन्निषः ॥ धारयापवतेसुतः ॥ ६ ॥ सना
चसोमजेषिचपवमानमहिश्रवः ॥ अथानोवस्यसस्कृधि ॥ सनाज्योतिःसनास्व१र्विश्वाचसोमसौ

भंगा ॥ अथानो० ॥ सनांदक्षमुतक्रतुमपसोममृधोजहि ॥ अथानो० ॥ पवीतारःपुनीतन
सोममिंद्रायपातवे ॥ अथा० ॥ त्वंसूर्यनऽआभंजतवक्रत्वातवोतिभिः ॥ अथानो० ॥ ७ ॥
तवक्रत्वातवोतिभिर्ज्योकपश्येमसूर्यं ॥ अथा० ॥ अभ्यर्षस्वायुधसोमद्विबर्हसंरयिं ॥ अथा०॥
अभ्यर्ष१र्षानपच्युतोरयिंसमत्सुसासहिः ॥ अथा०॥ त्वांयज्ञैरवीवृधन्पवमानविधर्मणि ॥ अथा०॥
रयिंनश्चित्रमश्विनमिंदोविश्वायुमाभर ॥ अथा० ॥८॥ समिद्धोविश्वतस्पतिःपवमानोविराजति ॥
प्रीणन्वृषाकनिक्रदत् ॥ तनूनपात्पवमानःशृंगेशिशानोऽअर्षति॥अंतरिक्षेणरारजत् ॥ ईळेन्यःपवमा
नोरयिर्विराजतिद्युमान् ॥ मधोर्धाराभिरोजसा ॥ बर्हिःप्राचीनमोजसापवमानःस्तृणन्हरिः ॥ देवे
षुदेवईयते ॥ उदातैर्जिहतेबृहद्द्वारोदेवीर्हिरण्ययीः ॥ पवमानेनसुष्टुताः ॥ १ ॥ सुशिल्पेबृहतीम
हीपवमानोवृषण्यति॥ नक्तोषासानदर्शते ॥ उभादेवानृचक्षसाहोतारादैव्याहुवे॥ पवमानइंद्रोवृषा ॥
भारतीपवमानस्यसरस्वतीळामही ॥ इमंनोयज्ञमागमन्तिस्रोदेवीःसुपेशसः ॥ त्वष्टारमग्रजांगोपां

पुरोयावानमाहुवे ॥ इंदुरिंद्रोवृषाहरिःपवमानःप्रजापतिः ॥ वनस्पतिंपवमानमध्वासमंग्धिधारया ॥
सहस्रंवल्शंहरितंभ्राजमानंहिरण्ययं ॥ विश्वेदेवाःस्वाहाकृतिंपवमानस्यागत ॥ वायुर्बृहस्पतिःसू
र्योग्निरिंद्रःसजोषसः ॥ १० ॥ मंद्रयासोमधारयावृषापवस्वदेवयुः ॥ अव्योवारेष्वस्मयुः ॥
अभित्यंमद्यंमदमिंदविंद्रइतिक्षर ॥ अभिवाजिनोऽअर्वतः ॥ अभित्यंपूर्व्यंमदंसुवानोऽअर्ष
पवित्रऽआ ॥ अभिवाजमुतश्रवः ॥ अनुद्रप्सासइंदवऽआपोनप्रवतासरन् ॥ पुनानाइंद्रमाशत ॥
यमत्यमिववाजिनंमृजंतियोषणोदश ॥ वनेक्रीळंतमत्यविं ॥ ११ ॥ तंगोभिर्वृषणंरसंमदायदेववी
तये ॥ सुतंभरायसंसृज ॥ देवोदेवायधारयेंद्रायपवतेसुतः ॥ पयोयदस्यपीपयत् ॥ आत्मायज्ञस्य
रंह्यासुष्वाणःपवतेसुतः ॥ प्रत्नंनिपातिकाव्यं ॥ एवापुनानऽइंद्रयुर्मदंमदिष्ठवीतये ॥ गुहाचिद्दधिषे
गिरः ॥ १२ ॥ असृग्रमिंदवःपथाधर्मन्नृतस्यसुश्रियः ॥ विदानाऽअस्ययोजनं ॥ प्रधारामध्वो
ऽअग्रियोमहीरपोविगाहते ॥ हविर्हविःषुवंद्यः ॥ प्रयुजोवाचोऽअग्रियोवृषावचक्रदद्वने ॥ सद्मा

भिसत्योअंध्वरः ॥ परियत्काव्याकविर्नृम्णावसानोऽअर्षति ॥ स्वर्वाजीसिषासति ॥ पवमानो
ऽअभिस्पृधोविशोराजेवसीदति ॥ यदीमृण्वंतिवेधसः ॥ १३ ॥ अव्योवारेपरिप्रियोहरिर्वनेषुसी
दति ॥ रेभोवनुष्यतेमती ॥ सवायुमिंद्रमश्विनासाकंमदेनगच्छति ॥ रणायोऽअस्यधर्मभिः ॥
आमित्रावरुणाभगंमध्वःपवंतऊर्मयः ॥ विदानाऽअस्यशक्मभिः ॥ अस्मभ्यंरोदसीरयिमध्वोवा
जस्यसातये ॥ श्रवोवसूनिसंजितं ॥ १४ ॥ एतेसोमाऽअभिप्रियमिंद्रस्यकाममक्षरन् ॥ वर्धंतो
ऽअस्यवीर्यं ॥ पुनानासश्चमूषदोगच्छंतोवायुमश्विना ॥ तेनोधांतुसुवीर्यं ॥ इंद्रस्यसोमराधसेपुना
नोहार्दिचोदय ॥ ऋतस्ययोनिमासदं ॥ मृजंतित्वादशक्षिपोहिन्वंतिसप्तधीतयः ॥ अनुविप्रा
ऽअमादिषुः ॥ देवेभ्यस्त्वामदायकंसृजानमतिमेष्यः ॥ संगोभिर्वासयामसि ॥१५॥ पुनानःकलशे
ष्वावस्त्राण्यरुषोहरिः॥परिगव्यान्यव्यत॥मघोनऽआपवस्वनोजहिविश्वाऽअपद्विषः ॥ इंदोसखायमा
विश॥वृष्टिंदिवःपरिस्रवद्युम्नंपृथिव्याऽअधि॥सहोनःसोमपृत्सुधाः॥ नृचक्षसंत्वावयमिंद्रपीतंस्वर्विदं ॥

भक्षीमहिंप्रजामिषं ॥ १६ ॥ परिंप्रियादिवःकविर्वयांसिनप्त्योर्हितः ॥ सुवानोयातिकविक्रंतुः ॥
प्रप्रक्षयायपन्यंसेजनायजुष्टोऽअद्रुहे ॥ वीत्यर्षचनिष्ठया ॥ समूनुर्मातराशुचिर्जातोजातेऽअरोच
यत् ॥ महान्महीऽऋंतावृधा ॥ सप्तसप्तधीतिभिर्हितोनद्योऽअजिन्वदद्रुहः ॥ याएकमक्षिवावृधुः ॥
ताऽअभिसंतमस्तृतंमहेयुवानमादधुः ॥ इंदुमिंद्रतवव्रते ॥ १७ ॥ अभिवह्निरमर्त्यःसप्तपश्यतिवाव
हिः ॥ क्रिविर्देवीरतर्पयत् ॥ अवाकल्पेषुनःपुमस्तमांसिसोमयोध्या ॥ तानिपुनानजंघनः ॥ नूनव्यं
सेनवीयसेसूक्तायसाधयापथः ॥ प्रत्नवद्रोचयारुचः ॥ पवमानमहिश्रवोगामश्वंरासिवीरवत् ॥ सनो
मेधांसनास्वः ॥ १८॥ प्रस्वानासोरथाऽइवार्वतोनश्रवस्यवः ॥ सोमासोरायेअक्रमुः ॥ हिन्वानासो
रथाइवदधन्विरेगभस्त्योः॥भरासःकारिणामिव ॥ राजानोनप्रशस्तिभिःसोमासोगोभिरंजते ॥ यज्ञो
नसप्तधातृभिः ॥ परिसुवानासइंदवोमदायबर्हणागिरा ॥ सुताऽअर्षंतिधारया ॥ आपानासोविव
स्वतोजनंतऽउषसोभगं ॥ सूराऽअण्वंवितन्वते ॥ १९ ॥ अपद्वारामतीनांप्रत्नाऽऋण्वंतिकारवः ॥

वृष्णोहरंसऽआयवंः ॥ समीचीनासंऽआसतेहोतारःसप्तजामयः ॥ पदमेकंस्यपिप्रंतः ॥ नाभानाभिं
नःआददेचक्षुश्चित्सूर्येंसचा ॥ कवेरपंत्यमादुहे ॥ अभिप्रियादिवस्पदमध्वयुंभिर्गुहाहितं ॥ सूरः
पश्यतिचक्षंसा ॥२०॥ उपांस्मैगायतानरःपवमानायेंदवे ॥ अभिदेवाँऽइयंक्षते ॥ अभिनेमधुनाप
योर्थर्वाणोऽअशिश्रयुः ॥ देवंदेवायंदेवयुः ॥ सनःपवस्वशंगवेशंजनायशमर्वंते ॥ शंराजन्नोपंधी
भ्यः ॥ बभ्रवेनुस्वतंवसेरुणायंदिविस्पृशें ॥ सोमायगाथमंचंत ॥ हस्तंच्युतेभिरद्रिभिःसुतंसोमंपु
नीतन ॥ मधावाधांवतामधु ॥ २१ ॥ नमसेदुपंसीदतदध्नेदभिश्रीणीतन ॥ इंदुमिंद्रेदधातन ॥
अमित्रहाविचर्षणिःपवंस्वसोमशंगवें ॥ देवेभ्योऽअनुकामकृत् ॥ इंद्रायसोमपातवेमदायपरिषिच्य
से ॥ मनश्चिन्मनंसस्पतिः ॥ पवमानसुवीर्यंरयिंसोमरिरीहिनः ॥ इंदविंद्रेणनोयुजा ॥२२॥ सोमा
ऽअसृग्रमिंदवःसुताऽऋतस्यसादने ॥ इंद्रायमधुमत्तमाः ॥ अभिविप्राऽअनूषतगावोवत्संनमातरः ॥
इंद्रंसोमंस्यपीतयें ॥ मदच्युत्क्षेतिसादनेसिंधोरूर्माविपश्चित् ॥ सोमोगौरीऽअधिश्रितः ॥ दिवोना

भाविचक्षणोन्योवारैमहीयते ॥ सोमोयःसुक्रतुःकविः ॥ यःसोमःकलशेष्वाँऽअंतःपवित्रऽआहितः॥
तमिंदुःपरिषस्वजे ॥ २३ ॥ प्रवाचमिंदुरिष्यतिसमुद्रस्याधिविष्टपि ॥ जिन्वन्कोशंमधुश्चुतं ॥ नि
त्यंस्तोत्रोवनस्पतिर्धीनामंतःसबर्दुघः ॥ हिन्वानोमानुषायुगा ॥ अभिप्रियादिवस्पदासोमोहि
न्वानोऽअर्षति ॥ विप्रस्यधारयाकविः ॥ आपवमानधारयरयिंसहस्रवर्चसं ॥ अस्मेऽइंदोस्वाभुवं॥
॥ २४ ॥ ॥ प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥ ॥ ॐ सोमःपुनानोऽअर्षतिसहस्रधारोऽअत्यविः॥
वायोरिंद्रस्यनिष्कृतं॥ पवमानमवस्यवोविप्रमभिप्रगायत॥सुष्वाणंदेववीतये॥पवंतेवाजसातयेसोमाः
सहस्रपाजसः॥गृणानादेववीतये॥उतनोवाजसातयेपवस्वबृहतीरिषः॥द्युमदिंदोसुवीर्यं॥तेनःसहस्रिणं
रयिंपवंतामासुवीर्यं॥ सुवानादेवासइंदवः॥१॥ अत्याहियानानहेतृभिरसृग्रंवाजसातये ॥ विवारमव्य
माशवः ॥ वाश्राऽअर्षंतींदवोभिवत्संनधेनवः ॥ दधन्विरेगभस्त्योः ॥ जुष्टइंद्रायमत्सरःपवमानक
निक्रदत् ॥ विश्वाऽअपद्विषोजहि ॥ अपघ्नंतोऽअराव्णःपवमानाःस्वर्दृशः ॥ योनावृतस्यसीदत

॥ २ ॥ परि॒प्रासि॑ष्यदत्क॒विः सिंधो॑रू॒र्मावधि॑श्रि॒तः ॥ का॒रं बिभ्र॑त्पुरु॒स्पृह॑म् ॥ गि॒रा यदी॒ सब॑न्धवः॒ पंच॒ व्रा॑ता अप॒स्यवः॑ ॥ प॒रि॒ष्कृ॒ण्वन्ति॑ धर्ण॒सिम् ॥ आद॑स्य शु॒ष्मिणो॒ रसे॒ विश्वे॑ दे॒वा अ॑मत्सत ॥ यदी॒ गोभि॑र्वसा॒यते॑ ॥ निरि॒णानो॒ वि धा॑वति॒ जह॒च्छर्या॑णि॒ तान्वा॑ ॥ अत्रा॒ सं जि॑घ्नते यु॒जा ॥ न॒प्तीभि॒र्यो वि॒वस्व॑तः शु॒भ्रो न मा॑मृ॒जे युवा॑ ॥ गाः कृ॑ण्वा॒नो न नि॒र्णिज॑म् ॥ ३ ॥ अति॑ श्रि॒ती ति॑र॒श्चता॑ ग॒व्या जि॑गा॒त्यण्व्या॑ ॥ व॒ग्नुमि॑यर्ति॒ यं वि॒दे ॥ अ॒भि क्षि॑प॒: सम॑ग्मत म॒र्जय॑न्तीरि॒षस्पति॑म् ॥ पृ॒ष्ठा गृ॑भ्णत वा॒जिनः॑ ॥ परि॑ दि॒व्यानि॒ मर्मृ॑श॒द्विश्वा॑नि सोम॒ पार्थि॑वा ॥ वसू॑नि याह्यस्म॒युः ॥ ४ ॥ ए॒ष धि॒या या॒त्यण्व्या॒ शूरो॒ रथे॑भिरा॒शुभि॑: ॥ गच्छ॒न्निन्द्र॑स्य निष्कृ॒तम् ॥ ए॒ष पु॒रू धि॑यायते बृह॒ते दे॒वता॑तये ॥ यत्रा॒मृता॑स॒ आस॑ते ॥ ए॒ष हि॒तो वि नी॑यते॒ऽन्तः शु॒भ्राव॑ता प॒था ॥ यदी॑ तु॒ञ्जन्ति॒ भूर्ण॑यः ॥ ए॒ष शृङ्गा॑णि॒ दोधु॑व॒च्छिशी॑ते यू॒थ्यो॒३॒॑ वृषा॑ ॥ नृ॒म्णा दधा॑न॒ ओज॑सा ॥ ए॒ष रु॒क्मिभि॑रीयते वा॒जी शु॒भ्रेभि॑र॒ंशुभि॑: ॥ पति॒: सिन्धू॑नां॒ भव॑न् ॥ ए॒ष वसू॑नि पिब्द॒ना परु॑षा ययि॒वाँ अति॑ ॥ अव॒ शादे॑षु गच्छति ॥ ए॒तं मृ॑जन्ति॒ मर्ज्य॒मुप॒ द्रोणे॑ष्वा॒यव॑: ॥

प्रचक्राणंमहीरिषः ॥ एतमुत्यंदशक्षिपोमृजंतिसप्तधीतयः ॥ स्वायुधंमदिन्तमं ॥ ५ ॥ प्रतेसोता
रऽओण्योइरसंमदायघृष्वये ॥ सर्गोनतक्त्येतशः ॥ क्रत्वादक्षस्यरथ्यमपोवसानमंधसा ॥ गोपा
मण्वेषुसश्चिम ॥ अनेसमप्सुदुष्टरंसोमंपवित्रऽआसृज ॥ पुनीहींद्रायपातवे ॥ प्रपुनानस्यचेतसा
सोमःपवित्रेऽअर्षति ॥ क्रत्वासधस्थमासदत् ॥ प्रत्वानमोभिरिंदवइंद्रसोमाऽअसृक्षत ॥
महेभरायकारिणः ॥ पुनानोरूपेऽअव्ययेविश्वाऽअर्षन्नभिश्रियः ॥ शूरोनगोषुतिष्ठति ॥ दिवो
नसानुपिप्युषीधारासुतस्यवेधसः ॥ वृथापवित्रेऽअर्षति ॥ त्वंसोमविपश्चितंतनापुनानऽआयुषु ॥
अव्योवारंविधावसि ॥ ६ ॥ प्रनिम्नेनेवसिंधवोघ्नंतोवृत्राणिभूर्णयः ॥ सोमाअसृग्रमाशवः ॥ अभि
सुवानासइंदवोवृष्टयःपृथिवीमिव ॥ इंद्रंसोमासोऽअक्षरन् ॥ अत्यूर्मिर्मत्सरोमदःसोमःपवि
त्रेऽअर्षति ॥ विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः ॥ आकलशेषुधावतिपवित्रेपरिषिच्यते ॥ उक्थैर्यज्ञेषुवर्धते ॥
अतित्रीसोमरोचनारोहन्नभ्राजसेदिवं ॥ इष्णन्त्सूर्यंनचोदयः ॥ अभिविप्राऽअनूषतमूर्धन्यज्ञ

स्यंकारवः ॥ दधानाश्वक्षंसिप्रियं ॥ तमुंत्वावाजिनंनरोधीभिर्विप्राऽअवस्यवंः ॥ मृजंतिदेवतां
तये ॥ मधोर्धारामनुंक्षरतीव्रःसधस्थमासंदः ॥ चारुंर्ऋतायपीतयें ॥ ७ ॥ परिसुवानोगिं
रिष्ठाःपवित्रेसोमोंऽअक्षाः ॥ मदेंषुसर्वधाऽअंसि ॥ त्वंविप्रस्त्वंकविर्मधुप्रजातमंधसः ॥ मदें
षु० ॥ तवविश्वेंसजोषसोदेवासःपीतिमाशत ॥ मदेंषु० ॥ आयोविश्वानिवार्यावसूंनिहस्तं
योर्दधे ॥ मदेंषु० ॥ यइमेरोदसीमहीसंमातरेवदोहते ॥ मदेंषु० ॥ परियोरोदसीउभेसद्योवा
जेभिरर्षति ॥ मदेंषु० ॥ सशुष्मीकलशेष्वापुनानोऽअंचिक्रदत् ॥ मदेंषु० ॥ ८ ॥ यत्सोम
चित्रमुक्थ्यंदिव्यंपार्थिवंवसुं ॥ तन्नःपुनानऽआभर ॥ युवंहिस्थःस्वर्पतीइंद्रश्चसोमगोप
ती ॥ ईशानापिप्यतंधियः ॥ वृषापुनानऽआयुषुस्तनयन्नाधिबर्हिषि ॥ हरिःसन्योनिमा
संदत ॥ अवावशंतधीतयोवृषभस्याधिरेतसि ॥ सूनोर्वत्सस्यमातरः ॥ कुविद्वृष
ण्यंतीभ्यःपुनानोगर्भमादधत् ॥ याःशुक्रंदुहतेपयः ॥ उपशिक्षापतस्थुषोभियसमाधेहिशत्रुषु ॥

पवमानविदारयिं ॥ निशत्रोंःसोमवृष्ण्यंनिशुष्मंनिवयस्तिर ॥ दूरेवासतोऽअंतिवा ॥ ९ ॥ प्रकवि
र्देववीतयेव्योवारेभिरर्षति ॥ साह्वान्विश्वाऽअभिस्पृधः ॥ सहिष्माजरितृभ्यऽआवाजंगोमंतमिन्व
ति ॥ पवमानःसहस्रिणं ॥ परिविश्वानिचेतसामृशसेपवसेमती ॥ सनःसोमश्रवोविदः ॥ अभ्यर्षबृ
हद्यशोमघवंद्भ्योध्रुवंरयिं ॥ इषंस्तोतृभ्यआभर ॥ त्वंराजेवसुव्रतोगिरःसोमाविवेशिथ ॥ पुनानोवह्ने
ऽअद्भुत ॥ सवह्निरप्सुदुष्टरोमृज्यमानोगभस्त्योः ॥ सोमश्चमूषुसीदति ॥ क्रीळुर्मखोनमंहयुःपवित्रंसो
मगच्छसि ॥ दधत्स्तोत्रेसुवीर्यं॥१०॥एतेधावंतींदवःसोमाऽइंद्रायघृष्वयः॥मत्सरासःस्वर्विदः॥प्रवृण्वं
तोअभियुजःसुष्वयेवरिवोविदः ॥ स्वयंस्तोत्रेवयस्कृतः ॥ वृथाक्रीळंतइंदवःसधस्थमभ्येकमित्॥ सिं
धोरूर्माव्यक्षरन् ॥ एतेविश्वानिवार्यापवमानासऽआशत ॥ हितानसप्तयोरथे ॥ आस्मिन्पिशंगमिंद
वोदधातावेनमादिशे ॥ योऽअस्मभ्यमरावा ॥ ऋभुर्नरथ्यंनवंदधाताकेतमादिशे ॥ शुक्राःपवध्व
मर्णसा ॥ एतउत्येऽअवीवशन्काष्ठांवाजिनोऽअक्रत ॥ सतःप्रासाविषुर्मतिं ॥११ ॥ एतेसोमासआ

शवोरथांऽइवप्रवाजिनंः ॥ सर्गाःसृष्टाऽअहेषत ॥ एतेवातांऽइवोरवंःपर्जन्यस्येववृष्टयंः ॥ अग्नेरिव
भ्रमाद्यथा ॥ एतेपूताविपश्चितःसोमासोदध्याशिरः ॥ विपाव्यानशुर्धियंः ॥ एतेमृष्टाऽअमर्त्याः
ससृवांसोनशश्रमुः ॥ इयंक्षंतःपथोरजंः ॥ एतेपृष्ठानिरोदसोर्विप्रयंतोव्यानशुः ॥ उतेदमुत्तमं
रजंः ॥ तंतुंतन्वानमुत्तममनुप्रवतंऽआशत ॥ उतेदमुत्तमाय्यं ॥ त्वंसोमपणिभ्यऽआवसुगव्यां
निधारयः ॥ ततंतंतुमचिक्रदः ॥ १२ ॥ सोमाऽअसृग्रमाशवोमधोर्मदस्यधारंया ॥ अभिवि
श्वानिकाव्या ॥ अनुप्रत्नासंऽआयवंःपदंनवीयोऽअक्रमुः ॥ रुचेजनंतसूर्यं ॥ आपवमाननोभरा
र्योऽअदाशुषोगयं ॥ कृधिप्रजावंतीरिषंः ॥ अभिसोमासऽआयवंःपवंतेमद्यंमदं ॥ अभिकोशं
मधुश्चुतं ॥ सोमोअर्षतिधर्णसिर्दधानइंद्रियंरसं ॥ सुवीरोऽअभिशस्तिपाः॥इंद्रायसोमपवसेदेवेभ्यःस
धमाद्यः॥इंदोवाजंसिषाससि॥अस्यपीत्वामदानामिंद्रोवृत्राण्यप्रति॥जघानंजघनंचनु॥१३॥प्रसोमा
सोऽअधन्विषुःपवमानासइंदंवः ॥ श्रीणानाऽअप्सुमृंजत ॥ अभिगावोअधन्विषुरापोनप्रवतांय

तीः ॥ पुनानाइंद्रमाशत ॥ प्रपंवमानधन्वसिसोमेंद्रायपातवे ॥ नृभिर्यतोविनीयसे ॥ त्वंसोमनृमा
दंनःपवंस्वचर्षणीसहे ॥ सस्निर्योऽअनुमाद्यः ॥ इंदोयदद्रिभिःसुतःपवित्रंपरिधावंसि ॥ अरमिंद्र
स्यधाम्ने ॥ पवंस्ववृत्रहन्तमोक्थेभिरनुमाद्यः ॥ शुचिःपावकोऽअद्भुतः ॥ शुचिःपावकउच्यतेसोमः
सुतस्यमध्वः ॥ देवावीरघशंसहा ॥ १४ ॥ पवंस्वदक्षसाधनोदेवेभ्यःपीतयेहरे ॥ मरुद्भ्योवायवेम
दः ॥ पवंमानधियाहितोऽभियोनिंकनिक्रदत् ॥ धर्मणावायुमाविंश ॥ संदेवैःशोभतेवृषाकविर्योना
वधिप्रियः ॥ वृत्रहादेववीतमः ॥ विश्वारूपाण्याविशन्पुनानोयातिहर्यतः ॥ यत्रामृतासऽआसते ॥
अरुषोजनयन्गिरःसोमःपवतऽआयुषक् ॥ इंद्रंगच्छन्कविक्रतुः ॥ आपवस्वमदिन्तमपवित्रंधारं
याकवे ॥ अर्कस्ययोनिमासदं ॥ १५ ॥ तममृक्षंतवाजिनमुपस्थेऽअदितेरधि ॥ विप्रासोऽअण्व्या
धिया ॥ तंगावोऽअभ्यनूषतसहस्रधारमक्षितं ॥ इंदुंधर्तारमादिवः ॥ तंवेधांमेधयाह्यन्पवमानमधि
द्यावि ॥ धर्णसिंभूरिधायसं ॥ तमह्यन्भुरिजोर्धियासंवसानंविवस्वतः ॥ पतिंवाचोऽअदाभ्यं ॥ तं

सानावधिजामयोहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः ॥ हर्यंतंभूरिचक्षसं ॥ तंत्वाहिन्वंतिवेधसःपवमानगिरावृधं ॥
इंदाविंद्रायमत्सरं ॥ १६ ॥ एषकविरभिष्टुतःपवित्रेऽअधितोशते ॥ पुनानोघ्नन्नपस्रिधः ॥ एषइंद्राय
वायवेस्वर्जित्परिषिच्यते ॥ पवित्रेदक्षसाधनः ॥ एषनृभिर्विनीयतेदिवोमूर्धावृषासुतः ॥ सोमोवने
षुविश्ववित् ॥ एषगव्युरचिक्रदत्पवमानोहिरण्ययुः ॥ इंदुःसत्राजिदस्तृतः ॥ एषसूर्येणहासतेपवमा
नोऽअधिद्यवि ॥ पवित्रेमत्सरोमदः ॥एषशुष्म्यसिष्यददंतरिक्षेवृषाहरिः ॥ पुनानइंदुरिंद्रमा ॥१७॥
एषवाजीहितोनृभिर्विश्वविन्मनसस्पतिः ॥ अव्योवारंविधावति ॥ एषपवित्रेऽअक्षरत्सोमोदेवेभ्यः
सुतः॥विश्वाधामान्याविशन्॥एषदेवःशुभायतेधियोनावमर्त्यः॥ वृत्रहादेववीतमः ॥ एषवृषाकनिक्र
दद्दशभिर्जामिभिर्यतः॥अभिद्रोणानिधावति॥एषसूर्यमरोचयत्पवमानोविचर्षणिः॥ विश्वाधामानिवि
श्ववित्॥एषशुष्म्यदाभ्यःसोमःपुनानोऽअर्षति॥देवावीरघशंसहा॥१८॥ प्रास्यधाराऽअक्षरन्वृष्णःसुत
स्यौजसा॥ देवाँऽअनुप्रभूषतः ॥ सप्तिंमृजंतिवेधसोगृणंतःकारवोगिरा ॥ ज्योतिर्जज्ञानमुक्थ्यं ॥

सुषहांसोमतानितिपुनानायंप्रभूवसो॥ वर्धासमुद्रमुक्थ्यं॥ विश्वावसूंनिसंजयन्पवस्वसोमधारया॥ इ
नुद्वेषांसिसध्र्यक्॥ रक्षासुनोऽअररुषःस्वनात्समस्यकस्यचित्॥ निदोयत्रमुमुच्महे॥ एंदोपा
र्थिवंरयिंदिव्यंपवस्वधारया॥ द्युमंतंशुष्ममाभर॥ १९॥ प्रधाराऽअस्यशुष्मिणोवृथापवित्रेऽ
अक्षरन्॥ पुनानोवाचमिष्यति॥ इंदुर्हियानःसोतृभिर्मृज्यमानःकनिक्रदत्॥ इयर्तिवग्नुमिंद्रि
यं॥ आनःशुष्मंनृषाह्यंवीरवंतंपुरुस्पृहं॥ पवस्वसोमधारया॥ प्रसोमोऽअतिधारयापवमानो
असिष्यदत्॥ अभिद्रोणान्यासदं॥ अप्सुत्वामधुमत्तमंहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः॥ इंदविंद्रायपीतये॥सुनो
तामधुमत्तमंसोममिंद्रायवज्रिणे॥ चारुंशर्धायमत्सरं॥ २०॥ प्रसोमासःस्वाध्यः१पवमानासोअक्र
मुः॥ रयिंकृण्वंतिचेतनं॥ दिवस्पृथिव्याऽअधिभवेंदोद्युम्नवर्धनः॥ भवावाजानांपतिः॥तुभ्यंवाता
अभिप्रियस्तुभ्यमर्षंतिसिंधवः॥ सोमवर्धंतितेमहः॥ आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यं॥ भ
वावाजस्यसंगथे॥ तुभ्यंगावोघृतंपयोबभ्रोदुदुह्रेऽअक्षितं॥ वर्षिष्ठेऽअधिसानवि॥ स्वायुधस्य

तेसतोभुवनस्यपतेवयं ॥ इंदोसखित्वमुश्मसि ॥ २१ ॥ प्रसोमासोमदच्युतःश्रवसेनोमघोनः ॥ सु
ताविदथेऽअक्रमुः ॥ आदींत्रितस्ययोषणोहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः ॥ इंदुमिंद्रायपीतये ॥ आदींहंसो
यथागणंविश्वस्यावीवशन्मतिं ॥ अत्योनगोभिरज्यते ॥ उभेसोमावचाकशन्मृगोनतक्तोऽअर्ष
सि ॥ सीदन्नृतस्ययोनिमा ॥ अभिगावोऽअनूषतयोषाजारमिवप्रियं ॥ अगन्नाजिंयथाहितं ॥ अ
स्मेधेहिद्युमद्यशोमघवद्भ्यश्चमह्यंच ॥ सनिंमेधामुतश्रवः ॥ २२ ॥ प्रसोमासोविपश्चितोपांनयंत्यू
र्मयः ॥ वनानिमहिषाइव ॥ अभिद्रोणानिबभ्रवःशुक्राऽऋतस्यधारया ॥ वाजंगोमंतमक्षरन् ॥
सुताइंद्रायवायवेवरुणायमरुद्भ्यः ॥ सोमाऽअर्षंतिविष्णवे ॥ तिस्रोवाचउदीरतेगावोमिमंतिधेनवः ॥
हरिरेतिकनिक्रदत् ॥ अभिब्रह्मीरनूषतयह्वीऽऋतस्यमातरः ॥ मर्मृज्यंतेदिवःशिशुं ॥ रायःसमुद्रां
श्चतुरोस्मभ्यंसोमविश्वतः ॥ आपवस्वसहस्रिणः ॥ २३ ॥ प्रसुवानोधारयातनेंदुर्हिन्वानोअर्षति ॥
रुजद्दृळ्हाव्योजसा ॥ सुतइंद्रायवायवेवरुणायमरुद्भ्यः ॥ सोमोऽअर्षतिविष्णवे ॥ वृषाणंवृषभिर्य

तंसुन्वंतिसोममद्रिभिः ॥ दुहंतिशक्मनापयः ॥ भुवंत्रितस्यमर्ज्योभुवादिंद्रायमत्सरः ॥ संरूपैरज्य
तेहरिः ॥ अभीमृतस्यविष्टपंदुहृतेपृश्निमातरः ॥ चारुप्रियतमंहविः ॥ समेनमह्रुताइमागिरोऽअ
र्षतिसस्रुतः ॥ धेनूर्वाश्रोऽअवीवशत् ॥ २४ ॥ आनःपवस्वधारयापवमानरयिंपृथुं ॥ ययाज्यो
तिर्विदासिनः ॥ इंदोसमुद्रमींखयपवस्वविश्वमेजय ॥ रायोधर्तानऽओजसा ॥ त्वयावीरेणवीरवोभि
ष्यामपृतन्यतः ॥ क्षराणोऽअभिवार्यं ॥ प्रवाजमिंदुरिष्यतिसिषासन्वाजसाऽऋषिः ॥ व्रताविदा
नऽआयुधा ॥ तंगीर्भिर्वाचमींखयंपुनानंवासयामसि ॥ सोमंजनस्यगोपतिं ॥ विश्वायस्यव्रतेजनो
दाधारधर्मणस्पतेः ॥ पुनानस्यप्रभूवसोः ॥ २५ ॥ असर्जिरथ्योयथापवित्रेचम्वोःसुतः ॥
कार्ष्मन्वाजीन्यक्रमीत् ॥ सवह्निःसोमजागृविःपवस्वदेववीरति ॥ अभिकोशंमधुश्चुतं ॥ सनोज्यो
तींषिपूर्व्यपवमानविरोचय ॥ क्रत्वेदक्षायनोहिनु ॥ शुंभमानऽऋतायुभिर्मृज्यमानोगभस्त्योः ॥ पवते
वारेऽअव्यये ॥ सविश्वादाशुषेवसुसोमोदिव्यानिपार्थिवा ॥ पवतामांतरिक्ष्या ॥ आदिवस्पृष्ठ

मश्वयुर्गव्ययुःसोमरोहसि ॥ वीरयुःशवसस्पते ॥ २६ ॥ ससुतःपीतयेवृषासोमःपवित्रेऽअर्षति ॥
विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः ॥ सपवित्रेविचक्षणोहरिरर्षतिधर्णसिः ॥ अभियोनिंकनिक्रदत् ॥ सवाजी
रोचनादिवःपवमानोविधावति ॥ रक्षोहावारमव्ययं ॥ सत्रितस्याधिसानविपवमानोऽअरोचयत् ॥
जामिभिःसूर्यंसह ॥ सवृत्रहावृषासुतोवरिवोविददाभ्यः ॥ सोमोवाजमिवासरत् ॥ सदेवःक
विनेषितोऽभिद्रोणानिधावति ॥ इंदुरिंद्रायमंहना ॥ २७ ॥ एषउस्यवृषारथोऽव्योवारेभिर
र्षति ॥ गच्छन्वाजंसहस्रिणं ॥ एतंत्रितस्ययोषणोहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः ॥ इंदुमिंद्रायपीतये ॥ एतं
त्यंहरितोदशमर्मृज्यंतेऽअपस्युवः ॥ याभिर्मदायशुंभते ॥ एषस्यमानुषीष्वाश्येनोनविक्षुसीद
ति ॥ गच्छंजारोनयोषितं ॥ एषस्यमद्योरसोवचष्टेदिवःशिशुः ॥ यइंदुर्वारमाविशत् ॥
एषस्यपीतयेसुतोहरिरर्षतिधर्णसिः ॥ क्रंदन्योनिमभिप्रियं ॥ २८ ॥ आशुरर्षबृहन्मतेपरिप्रि
येणधाम्ना ॥ यत्रदेवाइतिब्रवन् ॥ परिष्कृण्वन्ननिष्कृतंजनाययातयन्निषः ॥ वृष्टिंदिवःपरिस्रव ॥

सुतएंतिपवित्रऽआत्विषिंदधानऽओजसा ॥ विचक्षाणोविरोचयंन् ॥ अयंसयोदिवस्परिरघुयामापवित्रऽआ ॥ सिंधोरूर्मान्यक्षरत् ॥आविवासन्परावतोऽअथोऽअर्वावतःसुतः॥इंद्रायसिच्यतेमधु॥समीचीनाऽअंनूषतहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः ॥ योनावृतस्यसीदत ॥ २९ ॥ पुनानोऽअंक्रमीदभिविश्वामृधोविचर्षणिः ॥ शुंभंतिविप्रंधीतिभिः ॥ आयोनिमरुणोरुहद्गमदिंद्रंवृषासुतः ॥ ध्रुवेसदसिसीदति ॥ नूनोरयिंमहामिंदोऽस्मभ्यंसोमविश्वतः ॥ आपवस्वसहस्रिणं ॥ विश्वासोमपवमानद्युम्नानींदवाभर ॥ विदाःसहस्रिणीरिषः ॥ सनःपुनानऽआभररयिंस्तोत्रेसुवीर्यं ॥ जरितुर्वर्धयागिरः ॥ पुनानइंदवाभर सोमद्विबर्हसंरयिं ॥ वृषन्निंदोनउक्थ्यं ॥ ३० ॥ प्रयेगावोनभूर्णयस्त्वेषाऽअयाऽसोऽअक्रमुः ॥ घ्नंतःकृष्णामपत्वचं ॥ सुवितस्यमनामहेतिसेतुंदुराव्यं ॥ साह्वांसोदस्युमव्रतं ॥ शृण्वेवृष्टेरिवस्वनः पवमानस्यशुष्मिणः ॥ चरंतिविद्युतोदिवि ॥ आपवस्वमहीमिषंगोमदिंदोहिरण्यवत् ॥ अश्वावद्वाजवत्सुतः ॥ सपवस्वविचर्षणऽआमहीरोदसीपृण ॥ उषाःसूर्योनरश्मिभिः ॥ परिणःशर्मयंत्याधारं

यासोमविश्वतः॥सरारसेवविष्टपं ॥३१॥ जनयन्रोचनादिवोजनयन्नप्सुसूर्यं॥त्वसांनोगाऽअपोहरिः॥
एषप्रत्नेनमन्मनादेवोदेवेभ्यस्परि॥ धारयापवतेसुतः॥वावृधानायतूर्वयेपवनेवाजसातये॥सोमाःसृ
प्रत्नमित्पयःपवित्रेपरिषिच्यते ॥ कंदन्देवाँऽअजीजनत् ॥ अभिविश्वानिवा
सपाजसः ॥ दुहानःप्रत्नमित्पयःपवित्रेपरिषिच्यते ॥ गोमन्नःसोमवीरवदश्वावद्वाजवत्सुतः ॥ पवस्व
र्याभिदेवाँऽऋतावृधः ॥ सोमःपुनानोऽअर्षति ॥ तंगीर्भिर्वासयामसि ॥ तन्नोविश्वा
बृहतीरिषः ॥ ३२ ॥ योऽअत्यइवमृज्यतेगोभिर्मदायहर्यतः ॥ पुनानोयातिहर्यतःसोमोगीर्भिःपरिष्कृतः ॥
ऽअवस्युवोगिरःशुम्भन्तिपूर्वथा ॥ इंदुमिंद्रायपीतये ॥ इंदोसहस्रवर्चसं ॥ इंदुरत्योनवा
विप्रस्यमेध्यातिथेः ॥ पवमानविदारयिमस्मभ्यंसोमसुश्रियं ॥ पवस्ववाजसातयेविप्रस्यगृणतोवृधे ॥
जसृत्कनिक्रंतिपवित्रऽआ ॥ यदक्षारतिदेवयुः ॥ ॥ ॐ प्रणइंदोमहेतनऊर्मिन
सोमरास्वसुवीर्यं ॥ ३३ ॥ इतिद्वितीयोऽध्यायः ॥ मतीष्टिजोधुयाहितःसोमोहिन्वेपरावति ॥ वि
विभ्रंदर्षसि ॥ अभिदेवाँऽअयास्यः ॥

प्रस्यधारयाकविः ॥ अयंदेवेषुजागृविःसुतएतिपवित्रऽआ ॥ सोमोयातिविचर्षणिः ॥ सनः
पवस्ववाजयुश्चक्राणश्चारुमध्वरं ॥ बर्हिष्माँऽआविवासति ॥ सनोभगायवायवेविप्रवीरःसदावृधः ॥
६५ सोमोदेवेष्वायमत् ॥ सनोऽअद्यवसुत्तयेक्रतुविद्गातुवित्तमः ॥ वाजंजेषिश्रवोबृहत् ॥ १ ॥ सपवस्वम
दायकंनृचक्षादेववीतये ॥ इंदविंद्रायपीतये ॥ सनोऽअर्षाभिदूत्यं१त्वमिंद्रायतोशसे ॥ देवा
न्त्सखिभ्यऽआवरं ॥ उतत्वामरुणंवयंगोभिरज्मोमदायकं ॥ विनोरायेदुरोवृधि ॥ अत्यूप
वित्रमक्रमीद्वाजीधुरंनयामनि ॥ इंदुर्देवेषुपत्यते ॥ समीसखायोऽअस्वरन्वनेक्रीळंतमत्यविं ॥
इंदुंनावाऽअनूषत ॥ तयापवस्वधारयाययापीतोविचक्षसे ॥ इंदोस्तोत्रेसुवीर्यं ॥ २ ॥ असृ
ग्रन्देववीतयेत्यासःकृत्व्याइव ॥ क्षरंतःपर्वतावृधः ॥ परिष्कृतासइंदवोयोषेवपित्र्यावती ॥ वा
युंसोमाऽअसृक्षत ॥ एतेसोमासइंदवःप्रयस्वंतश्चमूसुताः ॥ इंद्रंवर्धंतिकर्मभिः ॥ आधावतासुह
स्त्यःशुक्रागृभ्णीतमंथिना ॥ गोभिःश्रीणीतमत्सरं ॥ सपवस्वधनंजयप्रयंताराधसोमहः ॥ अस्मभ्यं

सोमगातुवित् ॥ एतंमृंजंतिमर्ज्यंपवमानंदशक्षिपः ॥ इंद्रायमत्सरंमदं ॥ ३ ॥ अयासोमःसुकृत्य
यांमहश्चिदभ्यवर्धत ॥ मंदानउद्वृषायते ॥ कृतानीदस्यकर्त्वाचेतंतेदस्युतर्हणा ॥ ऋणाचधृष्णुश्च
यते ॥ आत्सोमइंद्रियोरसोवज्रःसहस्रसाभुवत् ॥ उक्थंयदस्यजायते ॥ स्वयंकविर्विधर्तरिविप्राय
रत्नमिच्छति ॥ यदीमर्मृज्यतेधियः ॥ सिषासतूरयीणांवाजेष्ववर्तामिव ॥ भरेषुजिग्युषामसि॥४॥
तंत्वानृम्णानिबिभ्रतंसधस्थेषुमहोदिवः ॥ चारुंसुकृत्ययेमहे ॥ संवृक्तधृष्णुमुक्थ्यंमहामहिव्रतंमदं ॥
शतंपुरोरुरुक्षणिं ॥ अतस्त्वारयिमभिराजानंसुक्रतोदिवः ॥ सुपर्णोऽअव्यथिर्भरत्॥विश्वस्माइत्स्वर्दृ
शेसाधारणंरजस्तुरं ॥ गोपामृतस्यविर्भरत् ॥ अधाहिन्वानइंद्रियंज्यायोमहित्वमानशे ॥ अभिष्टिकृ
द्विचर्षणिः ॥ ५ ॥ पवस्ववृष्टिमासुनोपामूर्मिंदिवस्परि ॥ अयक्ष्माबृहतीरिषः ॥ तयापवस्वधार
यययागावइहागमन् ॥ जन्यासउपनोगृहं ॥ घृतंपवस्वधारयायज्ञेषुदेववीतमः ॥ अस्मभ्यंवृ
ष्टिमापव ॥ सनऊर्जेव्य१व्ययंपवित्रंधावधारया ॥ देवासःशृणवन्हिकं ॥ पवमानोऽअसिष्यद

द्रक्षोस्यपुजंघंनत् ।।प्रत्नवद्रोचयन्रुचः ॥ ६ ॥ उत्तेशुष्मासईरतेसिंधोरूर्मेरिवस्वनः ॥ वाणस्यचोद
यापविं ॥ प्रसवेतउदीरतेतिस्रोवाचोमखस्युवः ॥ यदव्यएषिसानवि ॥ अव्योवारेपरिप्रियंहरिंहि
न्वंत्यद्रिभिः ॥ पवमानंमधुश्चुतं ॥ आपवस्वमदिन्तमपवित्रंधारयाकवे ॥ अर्कस्ययोनिमासदं ॥ स
पवस्वमदिन्तमगोभिरंजानोऽअक्तुभिः ॥ इंदविंद्रायपीतये ॥ ७ ॥ अध्वर्योऽअद्रिभिःसुतंसोमंप
वित्रऽआसृज ॥ पुनीहींद्रायपातवे ॥ दिवःपीयूषमुत्तमंसोममिंद्रायवज्रिणे ॥ सुनोतामधुमत्तमं ॥
तवत्यइंदोऽअंधसोदेवामधोर्व्यश्नते ॥ पवमानस्यमरुतः ॥ त्वंहिसोमवर्धयन्त्सुतोमदायभूर्णये ॥
वृषन्त्स्तोतारमूतये ॥ अभ्यर्षविचक्षणपवित्रंधारयासुतः ॥ अभिवाजमुतश्रवः ॥ ८ ॥ परिद्युक्षः
सनद्रयिर्भरद्वाजंनोऽअंधसा ॥ सुवानोऽअर्षपवित्रऽआ ॥ तवप्रत्नेभिरध्वभिरव्योवारेपरिप्रियः ॥
सहस्रधारोयात्तना ॥ चरुर्नयस्तमींखयेंदोनदानमींखय ॥ वधैर्वधस्नवींखय ॥ निशुष्ममिंदवे
षांपुरुहूतजनानां ॥ योऽअस्माँऽआदिदेशति ॥ शतंनइंदऊतिभिःसहस्रंवाशुचीनां ॥ पवस्वमंह

यद्वंयिः ॥ १ ॥ उत्तेशुष्मासोऽअस्थूरक्षोभिंदन्तोऽअद्रिवः ॥ नुदस्वयाःपरिस्पृधः ॥ अयानिजघ्नि
रोजंसारथसंगेधनेहिते ॥ स्तवाऽअबिभ्युषाहृदा ॥ अस्यंव्रतानिनाधृषेपवमानस्यदूढ्या ॥ रुजय
स्त्वापृतन्यति ॥ तंहिन्वंतिमदच्युतंहरिंनदीषुवाजिनं ॥ इंदुमिंद्रायमत्सरं ॥१०॥ अस्यप्रत्नामनुद्यु
तंशुक्रंदुदुह्रेऽअह्रयः ॥ पयःसहस्रसामृषिं ॥ अयंसूर्यइवोपदृगयंसरांसिधावति ॥ सप्तप्रवतऽआदि
वम् ॥ अयंविश्वानितिष्ठतिपुनानोभुवनोपरि ॥ सोमोदेवोनसूर्यः ॥ परिणोदेववीतयेवाजाँऽअ
र्षसिगोमतः॥ पुनानइंदविंद्रयुः॥११॥ यवंयवंनोऽअंधसापुष्टंपुष्टंपरिस्रव॥ सोमविश्वाचसौभगा ॥ इं
दोयथातवस्तवोयथातेजातमंधसः॥निबर्हिषिप्रियेसदः॥उतनोगोविदश्ववित्पवस्वसोमांधसा ॥ मक्षूत
मेभिरहभिः ॥ योजिनातिनजीयतेहंतिशत्रुमभीत्य ॥ सपवस्वसहस्रजित् ॥ १२ ॥ परिसोमऽऋतं
बृहदाशुःपवित्रेऽअर्षति ॥ विघ्नन्रक्षांसिदेवयुः ॥ यत्सोमोवाजमर्षतिशतंधाराअपस्युवः ॥ इंद्रस्य
सख्यमाविशन् ॥ अभित्वायोषणोदशंजारंनकन्यानूषत ॥ मृज्यसेसोमसातये ॥ त्वामिंद्रायवि

ष्णवेस्वादुरिंदोपरिस्रव ॥ नृन्स्तोतृन्पाह्यंहसः ॥ १३ ॥ प्रतेधाराऽअसश्चतोदिवोनयंतिवृष्टयः ॥
अच्छावाजंसहस्रिणं ॥ अभिप्रियाणिकाव्याविश्वाचक्षाणोऽअर्षति ॥ हरिस्तुंजानऽआयुधा ॥
सम॑र्मृजानआयुभिरिभोराजेवसुव्रतः ॥ श्येनोनवंसुषीदति ॥ सनोविश्वादिवोवसूतोपृथिव्याऽअ
धि ॥ पुनानइंदवाभर ॥ १४ ॥ तरत्समंदीधावतिधारासुतस्यांधसः ॥ तरत्समंदीधावति ॥ उस्रावे
दवसूनांमर्तस्यदेव्यवसः ॥ तर० ॥ ध्वस्रयोःपुरुषंत्योरासहस्राणिदद्महे ॥ तर० ॥ आययोस्त्रिंशतं
तनासहस्राणिचदद्महे॥तर०॥१५॥पवस्वगोजिदश्वजिद्विश्वजित्सोमरण्यजित्॥प्रजावद्रत्नमाभर ॥
पवस्वाभ्योऽअदाभ्यःपवस्वौषधीभ्यः ॥ पवस्वधिषणाभ्यः ॥ त्वंसोमपवमानोविश्वानिदुरितातर॥
कविःसीदनिबर्हिषि ॥ पवमानस्वर्विदोजायमानोभवोमहान् ॥ इंदोविश्वाँऽअभीदसि ॥ १६ ॥
प्रगायत्रेणगायतपवमानंविचर्षणिं ॥ इंदुंसहस्रचक्षसं ॥ तंत्वासहस्रचक्षसमथोसहस्रभर्णसं ॥ अ
तिवारमपाविषुः ॥ अतिवारान्पवमानोऽआसिष्यदत्कलशाँऽअभिधावति ॥ इंद्रस्यहार्द्याविशन् ॥

इंद्रस्यसोमराधसेशंपवस्वविचर्षणे ॥ प्रजावद्रेतऽआभर ॥ १७ ॥ अयावीनीपरिस्रवयस्तइंद्रोमदे
ष्वा ॥ अवाहन्नवतीर्नव ॥ पुरःसद्यइत्थाधियेदिवोदासायशंबरं ॥ अधत्यंतुर्वशंयदुं ॥ परिणोऽअ
श्वमश्वविद्गोमदिंदोहिरण्यवत् ॥ क्षरासहस्रिणीरिषः ॥ पवमानस्यतेवयंपवित्रमभ्युंदतः ॥ सखि
त्वमावृणीमहे ॥ येतेपवित्रमूर्मयोभिक्षरंतिधारया ॥ तेभिर्नःसोममृळय ॥ १८ ॥ सनःपुनानऽ
आभररयिंवीरवतीमिषं ॥ ईशानःसोमविश्वतः ॥ एतमुत्यंदशक्षिपोमृजंतिसिंधुमातरं ॥ समादि
त्येभिरख्यत ॥ समिंद्रेणोतवायुनासुतएतिपवित्रऽआ ॥ संसूर्यस्यरश्मिभिः ॥ सनोभगायवायवे
पूष्णेपवस्वमधुमान् ॥ चारुर्मित्रेवरुणेच ॥ उच्चातेजातमंधसोदिविषद्भूम्याददे ॥ उग्रंशर्ममहि
श्रवः ॥ १९ ॥ एनाविश्वान्यर्यऽआद्युम्नानिमानुषाणां ॥ सिषासंतोवनामहे ॥ सनइंद्राय
यज्यवेवरुणायमरुद्भ्यः ॥ वरिवोवित्परिस्रव ॥ उपोषुजातमप्तुरंगोभिर्भंगंपरिष्कृतं ॥ इंदुं
देवाऽअयासिषुः ॥ तमिद्वर्धंतुनोगिरोवत्संसंशिश्वरीरिव ॥ यइंद्रस्यहृदंसनिः ॥ अर्षाणःसो

मशंगवेंधुक्षस्वंपिप्युपीमिषं ॥ वर्धांसमुद्रमुक्थ्यं ॥ २० ॥ पवमानोऽअजीजनद्दिवश्चि
त्रंनतंन्यतुं ॥ ज्योतिर्वैश्वानरंबृहत् ॥ पवमानस्यतेरसोमदोराजन्नदुच्छुनः ॥ विवारमव्यमर्षति ॥
पवमानरसस्तवदक्षोविराजतिद्युमान् ॥ ज्योतिर्विश्वंस्वर्दृशे ॥ यस्तेमदोवरेण्यस्तेनापवस्वांधसा ॥
देवावीरघशंसहा ॥ जघ्निर्वृत्रममित्रियंसस्निर्वाजंदिवेदिवे ॥ गोपाउऽअश्वसाऽअसि ॥ २१ ॥ सं
मिश्लोऽअरुषोभवसूपस्थाभिर्नधेनुभिः ॥ सीदञ्छ्येनोनयोनिमा ॥ सपवस्वयऽआविथेंद्रंवृत्राय
हंतवे ॥ वव्रिवांसंमहीरपः ॥ सुवीरासोवयंधनाजयेमसोममीढ्वः ॥ पुनानोवर्धनोगिरः ॥ त्वोतासस्त
वावसास्यामवन्वंतऽआमुरः ॥ सोमव्रतेपुजागृहि ॥ अपघ्नन्पवतेमृधोपसोमोऽअराव्णः ॥ गच्छ
न्निंद्रस्यनिष्कृतं ॥ २२ ॥ महोनोरायऽआभरपवमानजहीमृधः ॥ रास्वेंदोवीरवद्यशः ॥ नत्वाशतं
चनहुतोराधोदित्संतमामिनन् ॥ यत्पुनानोमखस्यसे ॥ पवस्वेंदोऽपासुतःकृधीनोयशसोजने ॥
विश्वाऽअपद्विषोजहि ॥ अस्यतेसख्येवयंतवेंदोद्युम्नउत्तमे ॥ सासह्यामपृतन्यतः ॥ यातेभीमा

न्यायुधानितिग्मानिसंतिधूर्वणे ॥ रक्षासमस्यनोनिदः ॥ २३ ॥ एतेऽअसृग्रमिंदवस्तिरःपवित्रमाश
वः ॥ विश्वान्यभिसौभगा ॥ विघ्नंतोदुरितापुरुसुगातोकायवाजिनः ॥ तनाकृण्वंतोऽअर्वते ॥ कृ
ण्वंतोवरिवोगवेभ्यर्षंतिसुष्टुतिं ॥ इळामस्मभ्यंसंयतं ॥ असाव्यंशुर्मदायाप्सुदक्षोगिरिष्ठाः ॥
श्येनोनयोनिमासदत् ॥ शुभ्रमंधोदेववातमप्सुधूतोनृभिःसुतः ॥ स्वदंतिगावःपयोभिः ॥ २४ ॥
आदीमश्वंनहेतारोशूशुभन्नमृताय ॥ मध्वोरसंसधमादे ॥ यास्तेधारामधुश्चुतोसृग्रमिंदऊतये ॥
ताभिःपवित्रमासदः ॥ सोऽअर्षेंद्रायपीतयेतिरोरोमाण्यव्यया ॥ सीदन्योनावनेष्वा ॥ त्वमिंदोप
रिस्रवस्वादिष्ठोऽअंगिरोभ्यः ॥ वरिवोविद्घृतंपयः ॥ अयंविचर्षणिर्हितःपवमानःसचेतति ॥ हिन्वा
नऽआप्यंबृहत् ॥ २५ ॥ एषवृषावृषव्रतःपवमानोऽअशस्तिहा ॥ करद्वसूनिदाशुषे ॥ आपवस्व
सहस्रिणंरयिंगोमंतमश्विनं ॥ पुरुश्चंद्रंपुरुस्पृहं ॥ एषस्यपरिषिच्यतेमर्मृज्यमानऽआयुभिः ॥
उरुगायःकविक्रतुः ॥ सहस्रोतिःशतामघोविमानोरजसःकविः ॥ इंद्रायपवतेमदः ॥ गिराजातइ

तमः ॥ तमींमृजंत्यायवोहरिंनदीषुवाजिनं ॥ इंदुमिंद्रायमत्सरं ॥ आपवस्वहिरण्यवदश्वावत्सो-
मवीरवत् ॥ वाजंगोमंतमाभर ॥ परिवाजेनवाजयुमव्योवारेषुसिंचत ॥ इंद्रायमधुमत्तमं ॥ कविंमृजं
तिमर्ज्यंधीभिर्विप्राऽअवस्यवः ॥ वृषाकनिक्रदर्षति ॥ ३३ ॥ वृषणंधीभिरप्सुरंसोममृतस्यधारया ॥
मतीविप्राःसमस्वरन् ॥ पवस्वदेवायुषगिंद्रंगच्छतुतेमदः ॥ वायुमारोहधर्मणा ॥ पवमाननितोशसेर
यिंसोमश्रवाय्यं ॥ प्रियःसमुद्रमाविश ॥ अपघ्नन्पवसेमृधःक्रतुवित्सोममत्सरः ॥ नुदस्वादेवयुंजनं ॥
पवमानाऽअसृक्षतसोमाःशुक्रासइंदवः ॥ अभिविश्वानिकाव्या ॥ ३४ ॥ पवमानासऽआशवःशु
भ्राऽअसृग्रमिंदवः ॥ घ्नंतोविश्वाऽअपद्विषः ॥ पवमानादिवस्पर्यंतरिक्षादसृक्षत ॥ पृथिव्याऽअधि
सानवि ॥ पुनानःसोमधारयेंदोविश्वाऽअपस्रिधः ॥ जहिरक्षांसिसुक्रतो ॥ अपघ्नन्त्सोमरक्षसोभ्य
र्षकनिक्रदत् ॥ द्युमंतंशुष्ममुत्तमं ॥ अस्मेवसूनिधारयसोमदिव्यानिपार्थिवा ॥ इंदोविश्वानि
वार्या ॥ ३५ ॥ वृषासोमद्युमाँऽअसिवृषादेववृषव्रतः ॥ वृषाधर्माणिदधिषे ॥ वृष्णस्तेवृष्ण्यंशवो

वृषावनंवृषामदः ॥ सत्यंवृषन्वृषेदसि ॥ अश्वोनचक्रदोवृषासंगाइंदोसमर्वतः ॥ विनोरायेदुरोवृ
धि ॥ असृक्षतप्रवाजिनोगव्यासोमासोऽअश्वया ॥ शुक्रासोवीरयाशवः ॥ शुंभमानाऽऋतायुभिं
र्मृज्यमानागभस्त्योः ॥ पवंतेवारेऽअव्यये ॥३६॥ तेविश्वादाशुषेवसुसोमादिव्यानिपार्थिवा ॥ पवं
तामांतरिक्ष्या ॥ पवमानस्यविश्वविल्प्रतेसर्गाऽअसृक्षत ॥ सूर्यस्येवनरश्मयः ॥ केतुंकृण्वन्दिवस्प
रिविश्वारूपाभ्यर्षसि ॥ समुद्रःसोमपिन्वसे ॥ हिन्वानोवाचमिष्यसिपवमानविधर्मणि ॥ अक्रा
न्देवोनसूर्यः॥ इंदुःपविष्टचेतन.प्रियःकवीनांमती ॥ सृजदश्वंरथीरिव ॥ ३७ ॥ऊर्मिर्यस्तेपवित्रऽआ
देवावीःपर्यक्षरत् ॥ सीदन्नृतस्ययोनिमा ॥ सनोऽअर्षपवित्रऽआमदोयोदेववीतमः ॥ इंदविंद्राय
पीतये ॥ इषेपवस्वधारयामृज्यमानोमनीषिभिः ॥ इंदोरुचाभिगाइहि ॥ पुनानोवरिवस्कृध्यूर्जंज
नायगिर्वणः ॥ हरेसृजानऽआशिरं ॥ पुनानोदेववीतयइंद्रस्ययाहिनिष्कृतं ॥ द्युतानोवाजिभिर्य
तः ॥३८॥ प्रहिन्वानासइंदवोच्छासमुद्रमाशवः ॥ धियाजूताऽअसृक्षत ॥ मर्मृजानासऽआयवोवृ

क्र.मं. थासमुद्रमिंदवः ॥ अग्मंन्नृतस्ययोनिमा ॥ परिणोयाह्यस्मयुर्विश्वावसून्योजसा ॥ पाहिनः सं.
शर्मवीरवत् ॥ मिमातिवह्निरेतशःपदंयुजानऽऋक्वभिः ॥ प्रयत्समुद्रऽआहितः ॥ आयद्योनिंहिर
७१ ण्ययमाशुर्ऋतस्यसीदति ॥ जहात्यप्रचेतसः ॥३९॥ अभिवेनाऽअनूषतेयक्षंतिप्रचेतसः ॥ मज्जंत्य-
विचेतसः ॥ इंद्रायेंदोमरुत्वतेपवस्वमधुमत्तमः ॥ ऋतस्ययोनिमासदं ॥ तंत्वाविप्रावचोविदःपरिष्कृ
ण्वंतिवेधसः ॥ संत्वामृजंत्यायवः ॥ रसंतेमित्रोऽअर्यमापिबंतिवरुणःकवे ॥ पवमानस्यमरुतः ॥त्वंसो
मविपश्चितंपुनानोवाचमिष्यसि ॥ इंदोसहस्रभर्णसं ॥४०॥ उतोसहस्रभर्णसंवाचंसोममखस्युवं ॥
पुनानइंदवाभर ॥ पुनानइंदवेपांपुरुहूतजनानां ॥ प्रियःसमुद्रमाविश ॥ दविद्युतत्यारुचापरिष्टोभं
त्याकृपा ॥ सोमाःशुक्रागवाशिरः ॥ हिन्वानोहेतृभिर्यतऽआवाजंवाज्यक्रमीत् ॥ सीदंतोवनुषोय
था ॥ ऋधक्सोमस्वस्तयेसंजग्मानोदिवःकविः ॥ पवस्वसूर्योदृशे ॥ ४१ ॥ इतिपवमानेतृतीयो
ध्यायः ॥३॥ ॥ ॐहिन्वंतिसूरमुस्रयःस्वसारोजामयस्पतिं ॥ महामिंदुंमहीयुवः ॥पवमानरुचारुचादे ७१

वोदेवेभ्यस्परि ॥ विश्वावसून्याविश ॥ आपवमानसुष्टुतिंवृष्टिंदेवेभ्योदुवः ॥ इषेपवस्वसंयतम् ॥
वृषात्यासिभानुनाद्युमंतंत्वाहवामहे ॥ पवमानस्वाध्यः ॥ आपवस्वसुवीर्यंमंदमानःस्वायुध ॥ इहो
ष्विंदवागहि ॥ १ ॥ यदद्भिःपरिषिच्यसेमृज्यमानोगभस्त्योः ॥ द्रुणासधस्थमश्नुषे ॥ प्रसोमाय
व्यश्ववत्पवमानायगायत ॥ महेसहस्रचक्षसे ॥ यस्यवर्णंमधुश्चुतंहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः ॥ इंदुमिंद्रा
यपीतये ॥ तस्यतेवाजिनोवयंविश्वाधनानिजिग्युषः ॥ सखित्वमावृणीमहे ॥ वृषापवस्वधारयाम
रुत्वतेचमत्सरः ॥ विश्वादधानऽओजसा ॥ २ ॥ तंत्वाधर्तारमोण्योःऽपवमानस्वर्दृशं ॥ हिन्वेवाजे
षुवाजिनं ॥ अयाचित्तोविपानयाहरिःपवस्वधारया ॥ युजंवाजेषुचोदय ॥ आनइंदोमहीमिषंप
वस्वविश्वदर्शतः ॥ अस्मभ्यंसोमगातुवित् ॥ आकलशाऽअनूषतेंदोधाराभिरोजसा ॥ एंद्रस्यपीत
येविश ॥ यस्यतेमद्यंरसंतीव्रंदुहंत्यद्रिभिः ॥ सपवस्वाभिमातिहा ॥ ३ ॥ राजामेधाभिरीयतेपवमा
नोमनावधि ॥ अंतरिक्षेणयातवे ॥ आनइंदोशतग्विनंगवांपोषंस्वश्व्यं ॥ वहाभगत्तिमूतये ॥

आनःसोमसहोजुवोरूपंनवर्चसेभर ॥ सुष्वाणोदेववीतये ॥ अर्षासोममद्युत्तमोभिद्रोणानिरो
रुवत् ॥ सीदन्छ्येनोनयोनिमा ॥ अप्साइंद्रायवायवेवरुणायमरुद्भ्यः ॥ सोमोऽअर्षनिविष्णवे ॥४॥
इषंतोकायनोदधदस्मभ्यंसोमविश्वतः ॥ आपवस्वसहस्रिणं॥येसोमासःपरावतियेऽअर्वावतिसुन्विरे॥
येवादःशर्यणावति ॥ यऽआर्जीकेषुकृत्वसुयेमध्येपस्त्यानां ॥ येवाजनेषुपंचसु ॥ तेनोवृष्टिंदिव
स्परिपवंतामासुवीर्यं ॥ सुवानादेवासइंदवः ॥ पवतेहर्यतोहरिर्गृणानोजमदग्निना ॥ हिन्वानोगोर
धित्वचि ॥५॥ प्रशुक्रासोवयोजुवोहिन्वानासोनसप्तयः ॥ श्रीणानाऽअप्सुमृंजत ॥ तंत्वासुतेष्वा
भुवोहिन्विरेदेवतातये ॥ सपवस्वानयारुचा ॥ आतेदक्षंमयोभुवंवह्निमद्यावृणीमहे ॥ पांतमापुरुस्पृ
हं ॥ आमंद्रमावरेण्यमाविप्रमामनीषिणं॥पांतमा०॥आरयिमासुचेतुनमासुक्रतोतनूष्वा॥पांतमा०॥
॥६॥ पवस्वविश्वचर्षणेभिविश्वानिकाव्या ॥ सखासखिभ्यईड्यः ॥ ताभ्यांविश्वस्यराजसियेपवमा
नधामनी ॥ प्रतीचीसोमतस्थतुः ॥ परिधामानियानितेत्वंसोमासिविश्वतः ॥ पवमानऽऋतुभिःकवे ॥

पवंस्वजनयन्निपोभिविश्वानिवार्या ॥ सखासखिभ्यऊतये ॥ तवशुक्रासोऽअर्चयोदिवस्पृष्ठेवितं-
न्वते ॥ पवित्रंसोमधामभिः ॥ ७ ॥ तवेमेसप्तसिंधवःप्रशिषंसोमसिस्रते ॥ तुभ्यंधावंतिधेनवः ॥ प्र-
सोमयाहिधारयासुतइंद्रायमत्सरः ॥ दधानोऽअक्षितिश्रवः ॥ समुत्वाधीभिरस्वरन्हिन्वतीःसप्तजा-
मयः ॥ विप्रमाजाविवस्वतः ॥ मृजंतित्वासमग्रुवोऽव्येजीरावधिष्वणि ॥ रेभोयदज्यसेवने ॥ पवमा
नस्यतेकवेवाजिन्त्सर्गाऽअसृक्षत ॥ अर्वन्तोनश्रवस्यवः ॥ ८ ॥ अच्छाकोशंमधुश्चुतमसृग्रंवारेऽअ
व्यये ॥ अवावशंतधीतयः ॥ अच्छासमुद्रमिंदवोस्तंगावोनधेनवः ॥ अग्मन्नृतस्ययोनिमा ॥ प्रण
इंदोमहेरणऽआपोऽअर्षंतिसिंधवः ॥ यद्गोभिर्वासयिष्यसे ॥ अस्यतेसख्येवयमियक्षंतस्त्वोतयः ॥
इंदोसखित्वमुश्मसि ॥ आपवस्वगविष्टयेमहेसोमनृचक्षसे ॥ एंद्रस्यजठरेविश ॥ ९ ॥ महाँऽअसिसोमज्ये
ष्ठउग्राणामिंदऽओजिष्ठः ॥ युध्वासञ्छश्वज्जिगेथ ॥ यउग्रेभ्यश्चिदोजीयाञ्छूरेभ्यश्चिच्छूरतरः ॥ भूरिदा
भ्यश्चिन्मंहीयान् ॥ त्वंसोमसूरऽएषस्तोकस्यसातातनूनाम् ॥ वृणीमहेसख्यायवृणीमहेयुज्याय ॥ अ

ग्नऽआयूँषिपवसऽआसुवोर्जमिषँचनः ॥ आरेबाधस्वदुच्छुनाँ ॥ अग्निर्ऋषिःपवमानःपांचजन्यःपुरो
हितः ॥ तमीमहेमहागयं ॥ १० ॥ अग्नेपवस्वस्वपाऽअस्मेवर्चःसुवीर्यँ ॥ दधद्रयिंमयिपोषं ॥ प
वमानोऽअतितिस्रिधोभ्यर्षतिसुष्टुतिं ॥ सूरोनविश्वदर्शतः ॥ समर्मृजानऽआयुभिःप्रयस्वान्प्रयसे
हितः ॥ इंदुरत्योविचक्षणः ॥ पवमानऽऋतंबृहच्छुक्रंज्योतिरजीजनत् ॥ कृष्णातमांसिजंघनत्॥
पवमानस्यजंघ्नतोहरेश्चंद्राऽअसृक्षत ॥ जीराऽअजिरशोचिषः ॥ ११ ॥ पवमानोरथीतमःशुभ्रेभिः
शुभ्रशस्तमः ॥ हरिश्चंद्रोमरुद्गणः ॥ पवमानोव्यश्नवद्रश्मिभिर्वाजसातमः ॥ दधत्स्तोत्रेसुवीर्यँ ॥
प्रसुवानइंदुरक्षाःपवित्रमत्यव्ययँ ॥ पुनानइंदुरिंद्रमा ॥ एषसोमोऽअधित्वचिगवांक्रीळत्यद्रिभिः ॥
इंद्रंमदायजोहुवत् ॥ यस्यतेद्युम्नवत्पयःपवमानाभृतंदिवः ॥ तेननोमृळजीवसे ॥ १२ ॥ त्वंसोमा
सिधारयुर्मंद्रऽओजिष्ठोअध्वरे ॥ पवस्वमंहयद्रयिः ॥ त्वंसुतोनृमादनोदधन्वान्मत्सरिन्तमः ॥ इंद्रा
यसूरिरंधसा ॥ त्वंसुष्वाणोऽअद्रिभिरभ्यर्षकनिक्रदत् ॥ द्युमंतंशुष्ममुत्तमम् ॥ इंदुर्हिन्वानोऽअर्ष

तितिरोवारांण्यव्यया ॥ हरिर्वाजंमचिक्रदत् ॥ इंद्रोव्यव्यमर्षसिविश्रवांसिविसौभगा ॥ विवाजा
न्त्सोमगोमंतः ॥ १३ ॥ आनइंदोशतग्विनंरयिंगोमंतमश्विनं ॥ भरासोमसहस्त्रिणं ॥ पवमानास
इंदवस्तिरःपवित्रमाशवः ॥ इंद्रंयामेभिराशत ॥ ककुहःसोम्योरसइंदुरिंद्रायपूर्व्यः ॥ आयुःपवतऽ
आयवे ॥ हिन्वंतिसूरमुस्रयःपवमानंमधुश्चुतं ॥ अभिगिरासमस्वरन् ॥ अविताऽनोऽअजाश्वःपूषा
यामंनियामनिआभक्षत्कन्यासुनः ॥१४॥ अयंसोमःकपर्दिनेघृतंनपवतेमधु ॥आभ०॥ अयंतऽआ
घृणेसुतोघृतंनपवतेशुचि ॥ आभ० ॥ वाचोजंतुःकवीनांपवस्वसोमधारया॥ देवेषुरत्नधाऽअसि ॥
आकलशेषुधावतिश्येनोवर्मविगाहते ॥ अभिद्रोणाकनिक्रदत् ॥ परिप्रसोमतेरसोसर्जिकलशेसुत॥
श्येनोनतक्तोअर्षति ॥१५॥ पवस्वसोममंदयन्निंद्रायमधुमत्तमः ॥ असृग्रन्देववीतयेवाजयंतोरथा
इव॥तेसुतासोमदिन्तमाःशुक्रावायुमसृक्षत ॥ग्राव्णातुन्नोऽअभिष्टुतःपवित्रंसोमगच्छसि ॥ दधत्स्तोत्रे
सुवीर्यं॥एषतुन्नोअभिष्टुतःपवित्रममतिगाहते॥रक्षोहावारमव्ययं ॥१६॥ यदंतियच्चदूरकेभयंविंदति

मामिह॥पवमानवितज्जहि॥पवमानःसोऽअद्यनःपवित्रेणविचर्षणिः॥यःपोतासपुनातुनः ॥ यत्तेपवि
त्रमर्चिष्यग्नेविततमंतरा ॥ ब्रह्मतेनपुनीहिनः ॥ यत्तेपवित्रमर्चिवदग्नेतेनपुनीहिनः ॥ ब्रह्मसवैःपुनी
हिनः ॥ उभाभ्यांदेवसवितःपवित्रेणसवेनच ॥ मांपुनीहिविश्वतः ॥ १७ ॥ त्रिभिष्टुंदेवसवितर्व
र्षिष्ठैःसोमधामभिः ॥ अग्नेदक्षैःपुनीहिनः ॥ पुनंतुमांदेवजनाः ॥ पुनंतुवसवोधिया. ॥ विश्वेदेवाः
पुनीतमाजातवेदःपुनीहिमा ॥ प्रप्यायस्वप्रस्यंदस्वसोमविश्वेभिरंशुभिः ॥ देवेभ्यउत्तमंहविः ॥
उपप्रियंपनिप्नतंयुवानमाहुतीवृधं ॥ अगन्मबिभ्रतोनमः ॥ अलाय्यस्यपरशुर्ननाशतमापवस्वदेव
सोम ॥ आखुंचिदेवदेवसोम ॥ यःपावमानीरध्येत्यृषिभिःसंभृतंरसं ॥ सर्वंसपूतमश्नातिस्वदितंमा
तरिश्वना ॥ पावमानीर्योऽअध्येत्यृषिभिःसंभृतंरसं ॥ तस्मैसरस्वतीदुहेक्षीरंसर्पिर्मधूदकं ॥ १८ ॥
पावमानीःस्वस्त्ययनीःसुदुघाहिघृतश्चुतः ॥ ऋषिभिःसंभृतोरसोब्राह्मणेष्वमृतंहितं ॥ पावमानीर्दि
शंतुनइमंलोकमथोऽअमुं ॥ कामान्त्समर्धयंतुनोदेवैर्देवीःसमाहिताः ॥ येनदेवाःपवित्रेणात्मानंपुन

तेसदा ॥ तेनसहस्रधारेणपावमान्यःपुनंतुमां ॥ प्राजापत्यंपवित्रंशतोद्योमंहिरण्मयं ॥ तेनब्रह्मवि
दोवयंपूतंब्रह्मपुनीमहे ॥ इंद्रःसुनीतीसहमापुनातुसोमःस्वस्त्यावरुणःसमीच्या ॥ यमोराजाप्रमृणा
भिःपुनातुमाजातवेदामूर्जयंत्यापुनातु ॥ १९ ॥ ऋषयस्तुतपस्तेपुःसर्वेस्वर्गजिगीषवः ॥ तपसं
स्तपसोग्रंतुपावमानीऋचोब्रवीत् ॥ यन्मेगर्भेवसतःपापमुग्रंयज्जायमानस्यचकिंचिदन्यत् ॥ जा
तस्यचयच्चापिचवर्धतोमेतत्पावमानीभिरहंपुनामि ॥ मातापित्रोर्यन्नकृतंवचोमेयस्थावरंजंगमंमा
बभूव ॥ विश्वस्यतत्प्रहृषितंवचोमेतत्पाव०॥गोघ्नात्तस्करत्वात्स्त्रीवधाद्यच्चकिल्बिषं ॥ पापकंचचरं
णेभ्यस्तत्पावमानी० ॥ बालघ्नान्मातृपितृवधाद्भूमितस्करात्सर्ववर्णगमनमैथुनसंगमात् ॥ पापेभ्यश्च
प्रतिग्रहात्सद्यःप्रहरतिसर्वदुष्कृतंतत्पा० ॥ ब्रह्मवधात्सुरापानात्स्वर्णस्तेयाद्वृषलिगमनमै० ॥ गुरो
र्दाराभिगमनाच्चतत्पा० ॥ क्रयविक्रयाद्योनिदोषाभक्ष्याभक्ष्याद्भोज्यात्प्रतिग्रहात् ॥ असंभोजनाच्चापि
नृशंसंतत्पाव० ॥२०॥ दुर्यष्टंदुरधीतंपापंयच्चाज्ञानतोकृतं॥ अयाजिताश्चासंयाज्यास्तत्पाव० ॥अभं

त्रमन्नंयत्किंचिद्धूयतेचहुताशने॥संवत्सरकृतंपापंतत्पाव०॥ ऋतस्ययोनयोमृतस्यधामविश्वादेवेभ्यः
पुण्यगंधाः ॥ तानऽआपःप्रवहंतिपापंशुद्धागच्छामिसुकृतामुल्लोकंतत्पा० ॥ पावमानीःस्वस्त्ययनी
र्याभिर्गच्छतिनांदनं ॥ पुण्यांश्चभक्षान्भक्षयत्यमृतत्वंचगच्छति ॥ पावमानीःपितॄन्देवान्ध्यायेद्य
श्वसरस्वतीं ॥ पितॄँस्तस्योपतिष्ठेतक्षीरंसर्पिर्मधूदकं ॥ पावमानंपरंब्रह्मशुक्रंज्योतिःसनातनं ॥ ऋ
षिंस्तस्योपतिष्ठेतक्षीरंसर्पिमधूदकं ॥ पावमानंपरंब्रह्मयेपठंतिमनीषिणः ॥ सप्तजन्मभवेद्विप्रोधनाढ्य
योवेदपारगः॥दशोत्तराण्यृचांचैवपावमानीःशतानिषट्॥एतज्जुह्वन्जपेन्मंत्रंघोरमृत्युभयंहरेत ॥२१॥
चतुर्थोध्यायः ॥ ४ ॥ अथवैश्वदेवसूक्तं ॥ नतमंहोनदुरितंदेवासोऽअष्टमर्त्यं ॥ सजोषसोयमर्यमा
मित्रोनयंतिवरुणोअतिद्विषः ॥ तद्धिवयंवृणीमहेवरुणमित्रार्यमन् ॥ येनानिरंहसोयूयंपाथनेथाचम
र्त्यमतिद्विषः ॥तेनूनंनोयमूतयेवरुणोमित्रोअर्यमा ॥ नयिष्ठाउनोनेपणीपर्षिष्ठाउनःपर्षण्यतिद्विषः ॥
यूयंविश्वंपरिपाथवरुणोमि० ॥ युष्माकंशर्मणिप्रियेस्यामसुप्रणीतयोतिद्विषः ॥ आदित्यासोऽअति

स्त्रिधोवरुणोमि० ॥ उग्रंमरुद्भीरुद्रंहुवेमेंद्रमग्निंस्वस्तयेतिद्विपः ॥ नेतारऊपुणस्तिरोवरुणोमि० ॥ अ
तिविश्वानिदुरितराजानश्चर्षणीनामतिद्विपः ॥ शुनमस्मभ्यमूतयेवरुणोमि० ॥ शर्मयच्छंतुसप्रथऽ
आदित्यासोयदीमहेऽअतिद्विपः ॥ यथाहत्यद्वसवोगौर्यंचित्पदिषितामभुंचतायजत्राः ॥ एवोऽस्म
स्मन्मुंचताव्यंहःप्रतार्यग्नेप्रतरंनऽआयुः ॥ १ ॥ ३ ॥ अथैंद्रस्तवसूक्तं ॥ ॥ इतिवाइतिमेमनोगा
मश्वंसनुयामिति ॥ कुवित्सोमस्यापामिति ॥ प्रवाताइवदोधतउन्मापीताऽअयंसत ॥ कुवित्सोमस्या० ॥
उन्मापीताऽअयंसतरथमश्वाइवाशवः ॥ कुवि० ॥ उपमामतिरस्थितवाश्रापुत्रमिवप्रियं ॥ कुवि० ॥
अहंतष्टेववंधुरंपर्यंचामित्हृदामतिं ॥ कुवि० ॥ नहिमेअक्षिपच्चनाच्छान्त्सुःपंचकृष्टयः ॥ कुवि० १ ॥
नहिमेरोदसीउभेऽअन्यंपक्षंचनप्रति ॥ कुवि० ॥ अभिद्यांमहिनाभुवमभीमांपृथिवींमहीं ॥ कुवि० ॥
हंताहंपृथिवीमिमांनिदधानीहवेहवा ॥ कुवि० ॥ ओषमित्पृथिवीमहंजंघनानीहवेहवा ॥ कुवि० ॥
दिविमेऽअन्यःपक्षोऽधोऽअन्यमचीकृषं ॥ कु० ॥ अहमस्मिमहामहोऽभिनभ्यमुदीषितः ॥ कु० ॥

गृहोयाम्यरंकृतोदेवेभ्योहव्यवाहनः ॥ कुवि० ॥ २ ॥ ॥ अथज्ञानमोक्षसूक्तं ॥ अस्यवामस्यपलित
स्यहोतुस्तस्यभ्रातामध्यमोऽअस्त्यश्नः ॥ तृतीयोभ्राताघृतपृष्ठोअस्यात्रापश्यंविश्पतिंसप्तपुत्रं ॥
सप्तयुंजंतिरथमेकचक्रमेकोऽअश्वोवहतिसप्तनामा ॥ त्रिनाभिचक्रमजरमनर्वंयत्रेमाविश्वाभुवना
धितस्थुः॥इमंरथमधियेसप्ततस्थुःसप्तचक्रंसप्तवहंत्यश्वाः ॥ सप्तस्वसारोऽअभिसंनवंतेयत्रगवांनिहिता
सप्तनाम ॥ कोददर्शप्रथमंजायमानमस्थन्वंतंयदनस्थाबिभर्ति ॥ भूम्याऽअसुरसृगात्माक्वस्वित्को
विद्वांसमुपगात्प्रष्टुमेतत् ॥ पाकःपृच्छामिमनसाविजानन्देवानामेनानिहितापदानि ॥ वत्सेबष्कये
धिसप्ततंतून्विततिरेकवयऽओतवाउ ॥ १ ॥ आचिकित्वान्चिकितुषश्चिदत्रकवीन्पृच्छामिविद्मने
नविद्वान् ॥ वियस्तस्तंभषळिमारजांस्यजस्यरूपेकिमपिस्विदेकं ॥ इहब्रवीतुयईमंगवेदास्यवाम
स्यनिहितंपदंवेः ॥ शीर्ष्णःक्षीरंदुह्रतेगावोऽअस्यवव्रिंवसानाउदकंपदापुः ॥ मातापितरमृतऽआव
भाजधीत्यग्रेमनसासंहिजग्मे ॥ साबीभत्सुर्गर्भरसानिविद्धानमस्वंतइदुपवाकमीयुः ॥ युक्तामाता

सींद्रुरिदक्षिणायाऽआतिष्ठद्गर्भोवृजनीष्वंतः ॥ अमीमेद्वत्सोऽअनुगामपश्यद्विश्वरूप्यंत्रिषुयोजनेषु ॥
तिस्रोमातॄस्त्रीन्पितॄन्बिभ्रदेकऊर्ध्वस्तस्थौनेमवग्लापयंति ॥ मंत्रयंतेदिवोऽअमुष्यपृष्ठेविश्वविदंवाच
मविश्वमिन्वां ॥ २ ॥ द्वादशारंनहितज्जरायवर्वर्तिचक्रंपरिद्यामृतस्य ॥ आपुत्राऽअग्नेमिथुनासो
ऽअत्रसप्तशतानिविंशतिश्चतस्थुः ॥ पंचपादंपितरंद्वादशाकृतिंदिवऽआहुःपरेऽअर्धेपुरीषिणं ॥ अ
थेमेऽअन्यउपरेविचक्षणंसप्तचक्रेषळरऽआहुरर्पितं ॥ पंचारेचक्रेपरिवर्तमानेतस्मिन्नातस्थुर्भुवना
निविश्वा ॥ तस्यनाक्षस्तप्यतेभूरिभारःसनादेवनशीर्यतेसनाभिः ॥ सनेमिचक्रमजरंविवावृतउत्ता
नायांदशयुक्तावहंति ॥ सूर्यस्यचक्षूरजसैत्यावृतंतस्मिन्नार्पिताभुवनानिविश्वा ॥ साकंजानांसप्त
थमाहुरेकजंषळिद्यमाऽऋषयोदेवजाइति ॥ तेषामिष्टानिविहितानिधामशःस्थात्रेरेजंतेविकृतानि
रूपशः ॥ ३ ॥ स्त्रियःसतीस्ताँउमेपुंसऽआहुःपश्यदक्षण्वान्नविचेतदंधः ॥ कविर्यःपुत्रःसईमाचि
केतयस्ताविजानात्सपितुष्पितासत् ॥ अवःपरेणपरएनावरेणपदावत्संबिभ्रतीगौरुदस्थात् ॥ साकद्रीची

कस्विदर्धंपरागात्क्वंस्वित्सूतेनहियूथेऽअंतः ॥ अवःपरेणपितरंयोऽअस्यानुवेदंपरएनावरेण ॥
कवीयमानःकइहप्रवोचद्देवंमनःकुतोऽअधिप्रजातं ॥ येऽअर्वांचस्ताँऽउपराचऽआहुर्येपराँचस्ताँउंअ
र्वाचंऽआहुः ॥ इंद्रश्चयाचक्रथुःसोमतानिधुरानयुक्तारजंसोवहंति ॥ द्वासुपर्णासयुजासखायासमानं
वृक्षंपरिपस्वजाते ॥ तयोरन्यःपिप्पलंस्वाद्वत्त्यनश्नन्नन्योअभिचाकशीति ॥ ४ ॥ यत्रासुपर्णाअमृ
तस्यभागमनिमेषंविदथाभिस्वरंति ॥ इनोविश्वस्यभुवनस्यगोपाःसमाधीरःपाकमत्राविवेश॥ यस्मिं
न्वृक्षेमध्वदःसुपर्णानिविशंतेसुवतेचाधिविश्वे ॥ तस्येदाहुःपिप्पलंस्वाद्वग्रेतन्नोन्नशद्यःपितरंनवेद॥ य
द्गायत्रेऽअधिगायत्रमाहितंत्रैष्टुभाद्वात्रैष्टुभंनिरतक्षत ॥ यद्वाजगज्जगत्याहितंपदंयइत्तद्विदुस्तेऽअं
मृतत्वमानशुः ॥ गायत्रेणप्रतिमिमीतेअर्कमर्केणसामत्रैष्टुभेनवाकं ॥ वाकेनवाकंद्विपदाचतु
ष्पदाक्षरेणमिमतेसप्तवाणीः ॥ जगतासिंधुंदिव्यंस्तभायद्रथंतरेसूर्यंपर्यपश्यत् ॥ गायत्रस्यसमिधं
स्तिस्रऽआहुस्ततोमह्नाप्ररिरिचेमहित्वा ॥ ५ ॥ उपह्वयेसुदुघांधेनुमेतांसुहस्तोगोधुगुतदोहदेनां ॥

श्रेष्ठंसवंसवितासाविषन्नोभीद्धोघर्मस्तदुप्रवोचं ॥ हिङ्कृण्वतीवसुपत्नीवसूनांवत्समिच्छंतीमनसा
भ्यागांत् ॥ दुहामश्विभ्यांपयोअघ्न्येयंसावर्धतांमहतेसौभगाय ॥ गौरमीमेदनुवत्संमिषंतंमूर्धानंहि
ङ्ङकृणोन्मातवाउ ॥ सृक्वाणंघर्ममभिवावशानामिमातिमायुंपयतेपयोभिः ॥ अयंसशिङ्क्तेयेनगौरभी
वृतामिमातिमायुंध्वसनावधिश्रिता ॥ साचित्तिभिर्निहिचकारमर्त्यंविद्युद्भवंतीप्रतिवव्रिमौहत ॥
अनच्छयेतुरगातुजीवमेजद्ध्रुवंमध्यऽआपस्त्यानां ॥ जीवोमृतस्यचरतिस्वधाभिरमर्त्योमर्त्येनासयो
निः ॥६॥ अपश्यंगोपामनिपद्यमानमाचपराचपथिभिश्चरंतं ॥ ससध्रीचीःसविषूचीर्वसानऽआवरीव
र्तिभुवनेष्वंतः ॥ यईंचकारनसोऽअस्यवेदयईंददर्शहिरुगिन्नुतस्मात् ॥ समातुर्योनापरिवीतोऽ
अंतर्बहुप्रजानिर्ऋतिमाविवेश ॥ द्यौर्मेपिताजनितानाभिरत्रबंधुर्मेमातापृथिवीमहीयं ॥ उत्तानयो
श्चम्वोर्योनिरंतरत्रापितादुहितुर्गर्भमाधात् ॥ पृच्छामित्वापरमंतंपृथिव्याःपृच्छामियत्रभुवनस्यना
भिः ॥ पृच्छामित्वावृष्णोऽअश्वस्यरेतःपृच्छामिवाचःपरमंव्योम ॥ इयंवेदिःपरोऽअंतःपृथिव्याऽअयंय

ज्ञोभुवनस्यनाभिः॥अयंसोमोवृष्णोऽअश्वस्यरेतोब्रह्मायंवाचःपरमंव्योम ॥७॥ सप्तार्धगर्भाभुवनस्य
रेतोविष्णोस्तिष्ठंतिप्रदिशाविधर्मणि ॥ तेधीतिभिर्मनसातेविपश्चितःपरिभुवःपरिभवंतिविश्वतः ॥
नविजानामियदिवेदमस्मिनिण्यःसंनद्धोमनसाचरामि ॥ यदामागन्प्रथमजाऽऋतस्यादिद्वाचो
अश्नुवेभागमस्याः ॥ अपाङ्प्राङेतिस्वधयागृभीतोमर्त्योमर्त्येनासयोनिः ॥ ताशश्वंताविषूचीनावि
यंतान्यं१न्यंचिक्युर्नन्यं ॥ ऋचोऽअक्षरेपरमेव्योमन्यस्मिन्देवाऽअधिविश्वेनिषेदुः ॥ यस्तन्नवेद
किमृचाकरिष्यतियइत्तद्विदुस्तइमेसमासते ॥ सूयवसाद्भगवतीहिभूयाऽअथोवयंभगवंतःस्याम ॥
अद्धितृणमघ्न्येविश्वदानींपिबशुद्धमुदकमाचरंती ॥ ८ ॥ गौरीर्मिमायसलिलानितक्षत्येकपदी
द्विपदीसाचतुष्पदी ॥ अष्टापदीनवपदीबभूवुषीसहस्राक्षरापरमेव्योमन्॥ तस्याःसमुद्राअधिविक्षरं
तितेनजीवंतिप्रदिशश्चतस्रः ॥ ततःक्षरत्यक्षरंतद्विश्वमुपजीवति ॥ शकमयंधूममारादपश्यंविषूव
तापरएनावरेण ॥ उक्षाणंपृश्निमपचंतवीरास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् ॥ त्रयःकेशिनऽऋतुथावि

चंक्षतेसंवत्सरेवपतएकंएषां ॥ विश्वमेकोऽअभिचष्टेशचीभिर्ध्राजिरेकंस्यददृशेनरूपं॥ चत्वारिवाक्प
रिमितापदानितानिविदुर्ब्राह्मणायेमनीषिणः ॥ गुहात्रीणिनिहितानेंगयंतितुरीयंवाचोमनुष्यावदंति
॥ इंद्रंमित्रं०क्र. १॥१॥ आत्मस्तवसूक्तं कृष्णंनि०क्र. १॥ द्वादशप्रधयश्चक्रमेकंत्रीणिनभ्यानिकउत
च्चिकेत ॥ तस्मिन्त्साकंत्रिशतानशंकवोऽर्पिताःषष्टिर्नचलाचलासः॥ यस्तेस्तनःशशयोयोमयोभूर्येन
विश्वापुष्यसिवार्याणि ॥ योरत्नधावसुविद्यःसुदत्रःसरस्वतिनमिहधातवेकः ॥ यज्ञेनयज्ञ० ॥
समानमेतदुदकमुच्चैत्यवचाहभिः ॥ भूमिंपर्जन्याजिन्वंतिदिवंजिन्वंत्यग्नयः ॥ दिव्यंसुपर्णंवाय
सवृहंतमपांगर्भंदर्शतमोषधीनां ॥ अभीपतोवृष्टिभिस्तर्पयंतंसरस्वंतमवसेजोहवीमि ॥ १० ॥
॥ अथविष्णुसूक्त ॥ अतोदेवाऽअवंतुनोयतोविष्णुर्विचक्रमे ॥ पृथिव्याःसप्तधामभिः ॥ इदंवि
ष्णुर्विचक्रमेत्रेधानिदधेपदं ॥ समूळ्हमस्यपांसुरे ॥ त्रीणिपदाविचक्रमेविष्णुर्गोपाऽअदाभ्यः॥
अतोधर्माणिधारयन् ॥ विष्णोःकर्माणिपश्यतयतोव्रतानिपस्पशे ॥ इंद्रस्ययुज्यःसखा ॥ तद्विष्णोः

परमंपदंसदापश्यंतिसूरयः ॥ दिवीवचक्षुराततं ॥ तद्विप्रासोविपन्यवोजागृवांसःसमिंधते ॥ विष्णो
र्यत्परमंपदं ॥ १ ॥ विष्णोर्नुकंवीर्याणिप्रवोचंयःपार्थिवानिविममेरजांसि ॥ योऽअस्कभायदुत्तरं
सधस्थंविचक्रमाणस्त्रेधोरुगायः ॥ प्रतद्विष्णुःस्तवतेवीर्येणमृगोनभीमःकुचरोगिरिष्ठाः ॥ यस्योरुषु
त्रिषुविक्रमणेष्वधिक्षियंतिभुवनानिविश्वा ॥ प्रविष्णवेशूषमेतुमन्मगिरिक्षितउरुगायायवृष्णे ॥ यइ
दंदीर्घंप्रयतंसधस्थमेकोविममेत्रिभिरित्पदेभिः ॥ यस्यत्रीपूर्णामधुनापदान्यक्षीयमाणास्वधयामदं
ति ॥ यउत्रिधातुपृथिवीमुतद्यामेकोदाधारभुवनानिविश्वा ॥ तदस्यप्रियमभिपाथोऽअश्यांनरोयत्र
देवयवोमदंति ॥ उरुक्रमस्यसहिबंधुरित्थाविष्णोःपदेपरमेमध्वउत्सः ॥ तावांवास्तून्युश्मसिगमध्यै
यत्रगावोभूरिशृंगाऽअयासः ॥ अत्राहतदुरुगायस्यवृष्णःपरमंपदमवभातिभूरि ॥ २ ॥ प्रवःपांतमं
धसोधियायतेमहेशूरायविष्णवेचार्चत ॥ यासानुनिपर्वतानामदाभ्यामहस्तस्थतुरर्वतेवसाधुना ॥
त्वेषमित्थासमरणंशिमीवतोरिंद्राविष्णूसुतपावामुरुष्यति ॥ यामर्त्यायप्रतिधीयमानमित्कृशानोरस्तु

रसनामुरुष्यथः ॥ ताईंवर्धंतिमह्यस्यपौंस्यंनिमातरानयतिरेतसेभुजे ॥ दधातिपुत्रोवरंपरंपितुर्नाम
तृतीयमधिरोचनेदिवः ॥ तत्तदिदस्यपौंस्यंगृणीमसीनस्यत्रातुरवृकस्यमीळ्हुषः ॥ यःपार्थिवानित्रि
भिरिद्विगामभिरुरुक्रमिष्टोरुगायायजीवसे ॥ द्वेइदस्यक्रमणेस्वर्दृशोभिख्यायमर्त्योभुरण्यति ॥ तृ
तीयमस्यनकिरादधर्षतिवयश्चनपतयंतःपतत्रिणः ॥ चतुर्भिःसाकंनवतिंचनामभिश्चक्रंनवृत्तंव्यतींरवी
विपत् ॥ बृहच्छरीरोविमिमानऋक्वभिर्युवाकुमारःप्रत्येत्याहवं ॥ ३ ॥ भवामित्रोनशेव्योघृतासुति
र्विभूतद्युम्नएवयाउसप्रथाः ॥ अधातेविष्णोविदुषाचिदर्ध्यःस्तोमोयज्ञश्चराध्योहविष्मता ॥ यःपूर्व्याय
वेधसेनवीयसेसुमज्जानयेविष्णवेददाशति ॥ योजातमस्यमहतोमहिब्रवत्सेदुश्रवोभिर्युज्यंचिदभ्य
सत् ॥ तमुस्तोतारःपूर्व्यंयथाविदऋतस्यगर्भंजनुषापिपर्तन ॥ आस्यजानंतोनामचिद्विवक्तनमहस्ते
विष्णोसुमतिंभजामहे ॥ तमस्यराजावरुणस्तमश्विनाक्रतुंसचंतमारुतस्यवेधसः ॥ दाधारदक्षमुत्त
ममहर्विदंव्रजंचविष्णुःसखिवाँअपोर्णुते ॥ आयोविवायसचथायदैव्यइंद्रायविष्णुःसुकृतेसुकृ

त्तरः ॥ वेधाऽअजिन्वत्त्रिषधस्थआर्यमृतस्यभागेयजमानमाभजत् ॥ तवांश्रियेमरुतोमर्जयंतरुद्र
यत्तेजनिमचारुचित्रं ॥ पदंयद्विष्णोरुपमंनिधायितेनपासिगुह्यंनामगोनां ॥ ४ ॥ संवांकर्मणा
समिषाहिनोमींद्राविष्णूऽअपसस्पारेऽअस्य ॥ जुषेथांयज्ञंद्रविणंचधत्तमरिष्टैर्नःपथिभिःपारयंता ॥
याविश्वासांजनितारामतीनामिंद्राविष्णूकलशासोमधाना ॥ प्रवांगिरःशस्यमानाऽअवंतुप्रस्तोमा
सोगीयमानासोऽअर्कैः॥ इंद्राविष्णूमदपतीमदानामासोमंयातंद्रविणोदधाना॥ संवामंजंत्वक्तुभिर्मती
नांसंस्तोमासःशस्यमानासउक्थैः ॥ आवामश्वासोऽअभिमातिषाहइंद्राविष्णूसधमादोवहंतु ॥ जु
षेथांविश्वाहवनामतीनामुपब्रह्माणिशृणुतंगिरोमे ॥ इंद्राविष्णूतत्पनयाय्यंवांसोमस्यमदउरुचंक्रमा
थे॥ अकृणुतमंतरिक्षंवरीयोप्रथतंजीवसेनोरजांसि ॥ इंद्राविष्णूहविषावावृधानाग्राद्वानानमसारा
तहव्या॥ घृतासुतीद्रविणंधत्तमस्मेसमुद्रःस्थःकलशःसोमधानः ॥ इंद्राविष्णूपिबतंमध्वोऽअस्यसोम
स्यदस्राजठरंपृणेथां॥ आवामंधांसिमदिराण्यग्मन्नुपब्रह्माणिशृणुतंहवंमे ॥ उभाजिग्यथुर्नपराजयेथे

नपराजिग्येकतरश्चनैनोः ॥ इंद्रश्चविष्णोयदपस्पृधेथांत्रेधासहस्रंवितदैरयेथां ॥५॥ परोमात्रयातन्वा
वृधानननतेमहित्वमन्वश्नुवंति॥उभेतेविद्मरजसीपृथिव्याविष्णोदेवत्वंपरमस्यवित्से ॥ नतेविष्णोजाय
मानोनजातोदेवमहिम्नःपरमंतमाप ॥ उदस्तभ्नानाकमृष्वंबृहंतंदाधर्थप्राचींककुभंपृथिव्याः ॥ इरा
वतीधेनुमतीहिभूतंसूयवसिनीमनुषेदशस्या ॥ व्यस्तभ्नारोदसीविष्णवेतेदाधर्थपृथिवीमभितोमयू
खैः ॥ उरुंयज्ञायचक्रथुरुलोकंजनयंतासूर्यमुषासमग्निं ॥ दासस्यचिद्वृषशिप्रस्यमायाजघ्नथुर्नरापृ
तनाज्येषु ॥ इंद्राविष्णूदृंहिताःशंबरस्यनवपुरोनवतिंचश्नथिष्टं ॥ शतंवर्चिनःसहस्रंचसाकंहथोअप्रत्य
सुरस्यवीरान् ॥ इयंमनीषाबृहतीबृहंतोरुक्रमातवसावर्धयंती ॥ ररेवांस्तोमंविदथेषुविष्णोपिन्वतमि
षोवृजनेष्विंद्र ॥ वषट्तेविष्णवासआकृणोमितन्मेजुषस्वशिपिविष्टहव्यं॥ वर्धंतुत्वासुष्टुतयोगिरोमे
यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः ॥६॥ नूमर्तोदयतेसनिष्यन्योविष्णवउरुगायायदाशत्॥ प्रयःसत्राचामनसा
यजातएतावंतंनर्यमाविवासात्॥ त्वंविष्णोसुमतिंविश्वजन्यामप्रयुतामेवयावोमतिंदाः॥ पर्चोयथानः

सुवितस्यभूरेरश्वावतःपुरुश्चंद्रस्यरायः ॥ त्रिर्देवःपृथिवीमेषएतांविचक्रमेशतर्चसंमहित्वा ॥ प्रविष्णुर
स्तुतवसस्तवीयान्त्वेषंह्यस्यस्थविरस्यनाम ॥ विचक्रमेपृथिवीमेषएतांक्षेत्रायविष्णुर्मनुषेदशस्यन् ॥
ध्रुवासोऽअस्यकीरयोजनासउरुक्षितिंसुजनिमाचकार ॥ प्रतत्तेऽअद्यशिपिविष्टनामार्यःशंसामिव
युनानिविद्वान् ॥ तंत्वागृणामितवसमतव्यान्क्षयंतमस्यरजसःपराके ॥ किमित्तेविष्णोपरिचक्ष्यं
भूत्प्रयद्ववक्षेशिपिविष्टोऽअस्मि ॥ मावर्पोऽअस्मदपगूहएतद्यदन्यरूपःसमिथेबभूथ ॥ वषट्ते॰
क॰ ॥ ७ ॥ इतिविष्णुसूक्तं ॥ ॥ अथहरिसूक्तं ॥ आयात्वर्वाङुपवंधुरेष्ठास्तवेदनुप्रदिवःसोम
पेयं ॥ प्रियासखायाविमुचोपबर्हिस्त्वामिमेहव्यवाहोहवंते ॥ आयाहिपूर्वीरातिचर्षणीराँऽअर्यऽआ
शिषउपनोहरिभ्यां ॥ इमाहित्वामतयःस्तोमतष्टाइंद्रहवंतेसख्यंजुषाणाः ॥ आनोयज्ञंनमोवृधंस
जोषाइंद्रदेवहरिभिर्याहितूयं ॥ अहंहित्वामतिभिर्जोहवीमिघृतप्रयाःसधमादेमधूनां ॥ आचत्वा
मेताहृषणावहातोहरीसखायासुधुरास्वंगो ॥ धानावदिंद्रःसवनंजुषाणःसखासख्युःशृणवद्वंदनानि ॥

कुविन्मांगोपांकरसेजनंस्यकुविद्राजानंमघवन्नृजीपिन् ॥ कुविन्मऽऋषिंपपिवांसंसुतस्यकुविन्मेव
स्वोऽअमृतंस्यशिक्षाः ॥ आत्वांबृहंतोहरयोयुजानाऽअर्वागिंद्रसधमादोंवहंतु ॥ प्रयेद्विताद्विवऽ
ऋंजंत्यातोःसुसंमृष्टासोवृषभस्यमूराः ॥ इंद्रपिबवृषधूतस्यवृष्णऽआयंतेश्येनऽउशतेजभार ॥ य
स्यमदेच्यावयसिप्रकृष्टीर्यस्यमदेऽअपगोत्राववर्थ ॥ शुनंहुवेममघवानमिंद्रमस्मिन्भरेनृतमंवाज
सातौ ॥ शृण्वंतमुग्रमूतयेसमत्सुघ्नंतंवृत्राणिसंजितंधनानां ॥ १ ॥ अयंतेऽअस्तुहर्यतःसोम
ऽआहरिंभिःसुतः ॥ जुषाणइंद्रहरिभिर्नऽआगह्यातिष्ठहरिंतंरथं ॥ हर्यन्नुषसंमर्चयःसूर्यंहर्यन्नरोच
यः ॥ विद्वांश्चिकित्वान्हर्यश्ववर्धसइंद्रविश्वाऽअभिश्रियः ॥ द्यामिंद्रोहरिधायसंपृथिवींहरिवर्पसं ॥
अधारयद्धरितोर्भूरिभोजनंययोरंतर्हरिश्चरंत् ॥ जज्ञानोहरितोवृषाविश्वमाभातिरोचनं ॥ हर्यश्वोह
रितंधत्तऽआयुधमावज्रंबाह्वोर्हरिं ॥ इंद्रोहर्यंतमर्जुनंवज्रंशुक्रैरभीवृतं ॥ अपावृणोद्धरिभिरद्रिभिःसु
तमुद्गाहरिंभिराजत ॥२॥ आमंद्रैरिंद्रहरिभिर्याहिमयूररोमभिः॥मात्वाकेचिन्नियंमन्विंनपाशिनोतिध

न्वेवताँऽइहिहत्रखादोवलंरुजःपुरांदर्मोऽअपामजः ॥ स्थातारथस्यहर्योरभिस्वरइंद्रोदृळ्हाचिदा
रुजः॥ गंभीराँऽउदधीँरिवक्रतुंपुष्यसिगाइव॥ प्रसुगोपायवसंधेनवोयथाह्रदंकुल्याइवाशत॥ आनस्तु
जंरयिंभरांशंनप्रतिजानते॥ वृक्षंपक्वंफलमंकीवधूनुहींद्रसंपारणंवसु॥ स्वयुरिंद्रस्वराळसिस्मद्दिष्टिःस्व
यशस्तरः ॥ सवावृधानऽओजसापुरुष्टुतभवानःसुश्रवस्तमः ॥३॥ प्रतेमहेविदथेशंसिषंहरीप्रतेवन्वेव
नुषोहर्यतंमदं ॥ घृतंनयोहरिभिश्चारुसेचतऽआत्वाविशंतुहरिवर्पसंगिरः ॥ हरिंहियोनिमभियेसमस्व
रन्हिन्वंतोहरीदिव्यंयथासदः ॥ आयंपृणंतिहरिभिर्नधेनवइंद्रायशूषंहरिवंतमर्चत ॥ सोऽअस्यवज्रो
हरितोयऽआयसोहरिर्निकामोहरिरागभस्त्योः ॥ द्युम्नीसुशिप्रोहरिमन्युसायकइंद्रेनिरूपाहरितामि
मिक्षिरे ॥ दिविनकेतुरधिधायिहर्यतोविव्यचद्वज्रोहरितोनरंह्या ॥ तुददहिंहरिशिप्रोयऽआयसः
सहस्रशोकाऽअभवद्धरिंभरः ॥ त्वंत्वमहर्यथाउपस्तुतःपूर्वेभिरिंद्रहरिकेशयज्वभिः ॥ त्वंहर्यसि
तवविश्वमुक्थ्यं१मसामिराधोहरिजातहर्यतं ॥ १ ॥ तावज्रिणंमंदिनंस्तोम्यंमदइंद्रंरथेवहतो

हर्यंताहरीपुरूण्यस्मैसर्वनानिहर्यंतइंद्रायसोमाहर्योदधन्विरे ॥ अरंकामायहर्योदधन्विरेस्थिराय
हिन्वन्हर्योहरीतुरा ॥ अर्वद्भिर्योहरिभिजोषमीयतेसोऽअस्यकामंहरिवंतमानशे ॥ हरिश्मशारु
हरिकेशऽआयसस्तुरस्पेयेयोहरिपाऽअवर्धत ॥ अर्वद्भिर्योहरिभिर्वाजिनीवसुरतिविश्वादुरितापारि
षद्धरी ॥ स्रुवेवयस्यहरिणीविपेततुःशिप्रेवाजायहरिणीदविध्वतः ॥ प्रयत्कृतेचमसेमर्मृजद्धरी
पीत्वामदस्यहर्यतस्यांधसः ॥ उतस्मसद्महर्यतस्यपस्त्योरत्योनवाजंहरिवाँऽअचिक्रदत् ॥ महीचि
द्धिधिषणाहर्यदोजसाबृहद्वयोदधिषेहर्यतश्चिदा ॥ २ ॥ आरोदसीहर्यमाणोमहित्वानव्यंनव्यंहर्यसि
मन्मनुप्रियं ॥ प्रपस्त्यमसुरहर्यतंगोराविष्कृधिहरयेसूर्याय ॥ आत्वाहर्यतंप्रयुजोजनानांरथेवहंतुहरि
शिप्रमिंद्र॥पिबायथाप्रतिभृतस्यमध्वोहर्यन्यज्ञंसधमादेदशोणिं ॥ अपाःपूर्वेषांहरिवःसुतानामथोइदं
सवनंकेवलंते॥ममद्धिसोमंमधुमंतमिंद्रसत्रावृषन्जठरऽआवृषस्व॥३॥ इतिद्वितीयंहरिसूक्तं॥२॥ हिर
ण्यगर्भसूक्तं॥हिरण्यगर्भःसमवर्तताग्रेभूतस्यजातःपतिरेकऽआसीत्॥सदाधारपृथिवींद्यामुतेमांकस्मै

देवायहविषाविधेम ॥ यऽआत्मदाबलदायस्यविश्वऽउपासतेप्रशिषंयस्यदेवाः ॥ यस्यछायामृतय
स्यमृत्युःकस्मैदे०॥ यःप्राणतोनिमिषतोमहित्वैकइद्राजाजगतोबभूव ॥ यईशेऽअस्यद्विपदश्चतुष्पदः
कस्मै०॥ यस्येमेहिमवंतोमहित्वायस्यसमुद्रंरसयासहाहुः ॥ यस्येमाःप्रदिशोयस्यबाहूकस्मै० ॥ ये
नद्यौरुग्रापृथिवीचदृळ्हायेनस्वःस्तभितंयेननाकः ॥ योऽअंतरिक्षेरजसोविमानःकस्मै० ॥ १ ॥ यं
क्रंदसीऽअवसातस्तभानेऽअभ्यैक्षेतांमनसारेजमाने ॥ यत्राधिसूरउदितोविभातिकस्मै०॥ आपोह
यद्बृहतीविश्वमायन्गर्भंदधानाजनयंतीरग्निं॥ ततोदेवानांसमवर्ततासुरेकःकस्मै०॥ यश्चिदापोमहिना
पर्यपश्यद्दक्षंदधानाजनयंतीर्यज्ञं ॥ योदेवेष्वधिदेवएकऽआसीत्कस्मै० ॥ मानोहिंसीज्जनितायः
पृथिव्यायोवादिवंसत्यधर्माजजान ॥ यश्चापश्चंद्राबृहतीर्जजानकस्मै० ॥ प्रजापतेन० ऋक् ॥ २ ॥
॥ अथसौरसूक्तं ॥ उदुत्यंजातवेदसंदेवंवहंतिकेतवः ॥ दृशेविश्वायसूर्यं ॥ अपत्येतायवोयथानक्ष
त्रायंत्यक्तुभिः ॥ सूरायविश्वचक्षसे ॥ अदृश्रमस्यकेतवोविरश्मयोजनाँऽअनु ॥ भ्राजंतोऽअग्नयो

रिद्यावापृथिवीयँतिसद्यः ॥ तत्सूर्यस्यदेवत्वंतन्महित्वंमध्याकर्तोर्विततंसंजभार ॥ यदेदयुक्तहरितः
सधस्थादाद्रात्रीवासस्तनुतेसिमस्मै ॥ तन्मित्रस्यवरुणस्याभिचक्षेसूर्योरूपंकृणुतेद्योरुपस्थे ॥ अ
नंतमन्यद्रुशदस्यपाजःकृष्णमन्यद्धरितःसंभरंति ॥ अद्यादेवाउदितासूर्यस्यनिरंहसःपिपृतानिरव
द्यात् ॥ तन्नोमित्रोवरुणोमामहंतामदितिःसिंधुःपृथिवीउतद्यौः ॥ ३ ॥ इंद्रंमित्रंवरुणमग्निमाहुर
थोदिव्यःससुपर्णोगरुत्मान् ॥ एकंसद्विप्राबहुधावदंत्यग्निंयमंमातरिश्वानमाहुः ॥ कृष्णंनियानं
हरयःसुपर्णाऽअपोवसानादिवमुत्पतंति ॥ तऽआववृत्रन्त्सदनादृतस्यादिद्घृतेनपृथिवीव्युद्यते ॥ हं
सःशुचिषद्वसुरंतरिक्षसद्धोतावेदिषदतिथिर्दुरोणसत् ॥ नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जागोजाऋतजा
ऽअद्रिजाऽऋतं ॥ यत्त्वासूर्यस्वर्भानुस्तमसाविध्यदासुरः ॥ अक्षेत्रविद्यथामुग्धोभुवनान्यदीधयुः
॥ ४ ॥ यदद्यसूर्यब्रवोनागाउद्यन्मित्रायवरुणायसत्यं ॥ वयंदेवत्रादितेस्यामतवप्रियासोऽअर्यमन्
गृणंतः ॥ उत्सूर्योबृहदर्चींष्यश्रेत्पुरुविश्वाजनिममानुषाणां ॥ समोदिवाददृशेरोचमानःक्रत्वाकृ

तःसुकृतःकर्तृभिर्भूत् ॥ ससूर्यंप्रतिपुरोनउद्गाएभिःस्तोमेभिरेतशेभिरेवैः ॥ प्रनोमित्रायवरुणायवो
चोनागसोऽअर्यम्णेऽअग्नयेच ॥ विनःसहस्रंशुरुधोरदंत्वृतावानोवरुणोमित्रोऽअग्निः ॥ यच्छंतुचं
द्राऽउपमंनोऽअर्कमानःकामंपूपुरंतुस्तवानाः ॥ ५ ॥ उद्वेतिसुभगोविश्वचक्षाःसाधारणःसूर्योमा
नुषाणां ॥ चक्षुर्मित्रस्यवरुणस्यदेवश्चर्मेवयःसमविव्यक्तमांसि ॥ उद्वेतिप्रसवीताजनानांमहान्केतु
रर्णवःसूर्यस्य ॥ समानंचक्रंपर्याविवृत्सन्यदेतशोवहंतिधूर्षुयुक्तः ॥ विभ्राजमानउषसामुपस्थाद्रेभै
रुदेत्यनुमद्यमानः ॥ एषमेदेवःसविताचच्छंदयःसमानंनप्रमिनातिधाम ॥ दिवोरुक्मउरुचक्षाउदेति
दूरेअर्थस्तरणिर्भ्राजमानः ॥ नूनंजनाःसूर्येणप्रसूताऽअयन्नर्थानिकृणवन्नपांसि ॥ यत्राचक्रुरमृता
गातुमस्मैश्येनोनदीयन्नन्वेतिपाथः ॥६॥ उदुत्यदर्शतंवपुर्दिवएतिप्रतिह्वरे ॥ यदीमाशुर्वहतिदेवएतं
शोविश्वस्मैचक्षसेऽअरं ॥ शीर्ष्णःशीर्ष्णोजगतस्तस्थुषस्पतिंसमयाविश्वमारजः ॥ सप्तस्वसारःसु
वितायसूर्यंवहंतिहरितोरथे ॥ तच्चक्षुर्देवहितंशुक्रमुच्चरत् ॥ पश्येमशरदःशतंजीवेमशरदःशतं ॥ ब

ण्महाँऽअसिसूर्यबळादित्यमहाँऽअसि ॥ महस्तेसतोमहिमापनस्यतेद्धादेवमहाँऽअसि ॥ बट्सूर्यश्र
वसामहाँऽअसिसत्रादेवमहाँअसि ॥ मन्हादेवानामसुर्यःपुरोहितोविभुज्योतिरदाभ्यं ॥ ७ ॥ नमो
मित्रस्यवरुणस्यचक्षसेमहोदेवायतदृतंसपर्यत ॥ दूरेदृशेदेवजातायकेतवेदिवस्पुत्राधसूर्यायशंसत ॥
सामासत्योक्तिःपरिपातुविश्वतोद्यावाचयत्रततनन्नहानिच ॥ विश्वमन्यन्निविशतेयदेजतिविश्वाहा
पोविश्वाहोदेतिसूर्यः ॥ नतेऽअदेवःप्रदिवोनिवासतेयदेतशेभिःपतरैरथर्यसि ॥ प्राचीनमन्यदनुवर्तते
रजउदन्येनज्योतिषायासिसूर्य ॥ येनसूर्यज्योतिषाबाधसेतमोजगच्चविश्वमुदियर्षिभानुना ॥ तेनो
स्मद्विश्वामनिरामनाहुतिमपामीवामपदुःष्वप्न्यंसुव ॥ विश्वस्यहिप्रेषितोरक्षसिव्रतमहेळयन्नुच्चरसि
स्वधाऽअनु ॥ यदद्यत्वासूर्योपब्रवामहैतंनोदेवाऽअनुमंसीरतक्रतुं ॥ तंनोद्यावापृथिवीतन्नऽआपइं
द्रःशृण्वंतुमरुतोहवंवचः ॥ माशूनेभूमसूर्यस्यसंदृशिभद्रंजीवंतोजरणामशीमहि ॥ ८ ॥ विश्वाहा
त्वासुमनसःसुचक्षसःप्रजावंतोऽअनमीवाऽअनागसः ॥ उद्यंतंत्वामित्रमहोदिवेदिवेज्योग्जीवाःप्रति

पश्येमसूर्यं ॥ महिज्योतिर्बिभ्रंतंत्वाविचक्षणंभास्वंतंचक्षुषेचक्षुषेमयः ॥ आरोहंतंबृहतःपाजसस्प
रिवयंजीवाःप्रतिपश्येमसूर्य ॥ यस्यतेविश्वाभुवनानिकेतुनाप्रचेरतेनिचविशंतेऽअक्तुभिः ॥ अ
नागास्त्वेनहरिकेशसूर्याह्नाह्नानोवस्यसावस्यसोदिहि ॥ शंनोभवचक्षसाशंनोऽअह्नाशंभानुनाशंहि
माशंघृणेन ॥ यथाशमध्वंछमसद्दुरोणेतत्सूर्यद्रविणंधेहिचित्रं ॥ अस्माकंदेवाउभयायजन्मने
शर्मयच्छतद्विपदेचतुष्पदे ॥ अदत्पिबदूर्जयमानमाशितंतदस्मेशंयोररपोदधातन ॥ यद्वोदेवाश्च
कृमजिह्वयागुरुमनसोवाप्रयुतीदेवहेळनं ॥ अरावायोनोऽअभिदुच्छुनायतेतस्मिन्तदेनोवसवो
निधेतन ॥ १ ॥ सूर्योनोदिवस्पातुवातोऽअंतरिक्षात् ॥ अग्निर्नःपार्थिवेभ्यः ॥ जोषास
वितर्यस्यतेहरःशतंसवाँऽअर्हति ॥ पाहिनोदिद्युतःपतंत्याः ॥ चक्षुर्नोदेवःसविताचक्षुर्नउतपर्व
तः ॥ चक्षुर्धातादधातुनः ॥ चक्षुर्नोधेहिचक्षुषेचक्षुर्विख्यैतनूभ्यः ॥ संचेदंविचपश्येम ॥
सुसंदृशंत्वावयंप्रतिपश्येमसूर्य ॥ विपश्येमनृचक्षसः ॥ १० ॥ विभ्राड्बृहत्पिबतुसोम्यंम

ध्वायुर्दधद्यज्ञपंतावविंह्रुतं ॥ वातंजूतोयोऽअभिरक्षंतित्मनाप्रजाःपुंपोषपुरुधाविराजति ॥ विभ्राड्बृ
हत्सुभृतंवाजसातमंधर्मन्दिवोधरुणेसत्यमर्पितं ॥ अमित्रहावृत्रहादस्युहंतमंज्योतिर्जज्ञेऽअसुरहा
संपत्नहा॥ इदंश्रेष्ठंज्योतिषांज्योतिरुत्तमंविश्वजिध्दनजिदुच्यतेबृहत्॥ विश्वभ्राड्भ्राजोमहिसूर्योदृ
शउरुपप्रथेसहऽओजोऽअच्युतं॥ विभ्राजन्ज्योतिषास्व१रगंच्छोरोचनंदिवः ॥ येनेमाविश्वाभुवना
न्याभृताविश्वकर्मणाविश्वदेव्यावता॥११॥आयंगौःपृश्निरक्रमीदसंदन्मातरंपुरः॥पितरंचप्रयन्त्स्वः॥
अंतश्चंरतिरोचनास्यप्राणादंपानती ॥ व्यंख्यन्महिषोदिवं ॥ त्रिंशद्धामविराजतिवाक्पतंगायधीयते
प्रतिवस्तोरहद्युभिः ॥ १२ ॥ ऋतंचसत्यंचाभीध्दात्तपसोध्यजायत ॥ ततोरात्र्यंजायततत्तःसमुद्रोऽ
अर्णवः ॥ समुद्रादर्णवादधिसंवत्सरोऽअजायत ॥ अहोरात्राणिविदधद्विश्वस्यमिषतोवशी ॥ सूर्याचं
द्रमसौधातायथापूर्वमकल्पयत॥ दिवंचपृथिवींचांतरिक्षमथोस्वः ॥ सविताप० ॥१३॥ ॥ अथब्रह्म
णस्पतिसूक्तं ॥ सोमानंस्वरणंकृणुहिब्रह्मणस्पते ॥ कक्षीवंतंयऽऔशिजः ॥ योरेवान्योऽअमीवहावसु

विपुष्टिवर्धनः ॥ सनः सिषक्तुयस्तुरः ॥ मानःशंसोऽअररुषोधूर्तिःप्रणङ्मर्त्यस्य ॥ रक्षाणोब्रह्मणस्पते ॥ सघा
वीरोनरिष्यतियमिन्द्रोब्रह्मणस्पतिः ॥ सोमोहिनोतिमर्त्यं ॥ त्वंतंब्रह्मणस्पतेसोमइंद्रश्चमर्त्यं ॥ दक्षिणा
पात्वंहसः ॥ १ ॥ उत्तिष्ठब्रह्मणस्पतेदेवयंतस्त्वेमहे ॥ उपप्रयंतुमरुतःसुदानवइंद्रप्राशूर्भवासचा ॥ त्वा
मिद्धिसहसस्पुत्रमर्त्यउपब्रूतेधनेहिते ॥ सुवीर्यंमरुतऽआस्वश्व्यंदधीतयोवऽआचके ॥ प्रैतुब्रह्मणस्प
तिःप्रदेव्येतुसूनृता ॥ अच्छावीरंनर्यंपंक्तिराधसंदेवायज्ञंनयंतुनः ॥ योवाघतेददातिसूनरंवसुसधत्ते
आक्षितिश्रवः ॥ तस्माइळांसुवीरामायजामहेसुप्रतूर्तिमनेहसं ॥ प्रनूनंब्रह्मणस्पतिर्मंत्रंवदत्युक्थ्यं ॥
यस्मिन्निन्द्रोवरुणोमित्रोऽअर्यमादेवाओकांसिचक्रिरे ॥ २ ॥ तमिद्वोचेमाविदथेषुशंभुवंमंत्रंदेवाअ
नेहसं ॥ इमांचवाचंप्रतिहर्यथानरोविश्वेद्वामावोऽअश्नवत् ॥ कोदेवयंतमश्नवज्जनंकोवृक्तबर्हिषं
प्रप्रदाश्वान्पस्त्याभिरस्थितांतर्वावत्क्षयंदधे ॥ उपक्षत्रंपृंचीतहंतिराजभिर्भयेचित्सुक्षितिंदधे ॥ नास्य
वर्तानतरुतामहाधनेनार्भेऽअस्तिवज्रिणः ॥ ३ ॥ गणानांत्वा० ऋ. ॥ १ ॥ देवाश्चित्तेऽअसुर्यप्रचे

तस्मोब्रह्स्पतेयज्ञियंभागमानशुः ॥ उस्राइवसूर्योज्योतिषामहोविश्वेषामिज्जनिताब्रह्मणामसि ॥
आविबाध्यापरिरापस्तमांसिचज्योतिष्मंतंरथमृतस्यतिष्ठसि ॥ बृहस्पतेभीमममित्रदंभनंरक्षोहणं
गोत्रभिदंस्वर्विदं ॥ सुनीतिभिर्नयसित्रायसेजनयस्तुभ्यंदाशान्नतमंहोऽअश्नवत् ॥ ब्रह्मद्विषस्त
पनोमन्युमीरसिबृहस्पतेमहितत्तेमहित्वनं ॥ नतमंहोनदुरितंकुतश्चननारातयस्तितिरुर्नद्वयाविनः॥
विश्वाइदस्माद्ध्वरसोविबाधसेयंसुगोपारक्षसिब्रह्मणस्पते ॥ ४ ॥ त्वंनोगोपाःपथिकृद्विचक्षणस्तव
व्रतायमतिभिर्जरामहे ॥ बृहस्पतेयोनोऽअभिह्वरोदधेस्वातंमर्मर्तुदुच्छुनाहरस्वती ॥ उतवायो
नोमर्चयादनागसोरातीवामर्तःसानुकोवृकः ॥ बृहस्पतेऽअपतंवर्तयापथःसुगंनोऽअस्यैदेववीतयेकृ
धि ॥ त्रातारंत्वातनूनांहवामहेवस्पतरधिवक्तारमस्मयुं ॥ बृहस्पतेदेवनिदोनिबर्हयमादुरेवाउत्तरं
सुम्नमुन्नशन् ॥ त्वयावयंसुवृधाब्रह्मणस्पतेस्पार्हावसुमनुष्यादंदीमहि ॥ यानोदूरेतळितोयाऽ
अरातयोभिसंतिजंभयाताऽअनमसः ॥ त्वयावयमुत्तमंधीमहेवयोबृहस्पतेपप्रिणासस्निनायुजा ॥

मानोदुःशंसोऽअभिदिप्सुरीशतप्रसुशंसामतिभिस्तारिषीमहि ॥ ५ ॥ अनानुदोवृषभोजग्मिराहवं
निष्टप्ताशत्रुंपृतनासुसासहिः ॥ असिसत्यऽऋणयाब्रह्मणस्पतउग्रस्यचिद्दमितावीळुहर्षिणः ॥ अदेवे
नमनसायोरिषण्यतिशासामुग्रोमन्यमानोजिघांसति ॥ बृहस्पतेमाप्रणक्तस्यनोवधोनिकर्मन्युंदु
रेवस्यशर्धतः ॥ भरेषुहव्योनमसोपसद्योगंतावाजेषुसनिताधनंधनं ॥ विश्वाइदर्योअभिदिप्स्वो
३मृधोबृहस्पतिर्विववर्हारथाँऽइव ॥ तेजिष्ठयातपनीरक्षसस्तपयेत्वानिदेदधिरेदृष्टवीर्यं ॥ आवि
स्तत्कृण्वयदसत्तउक्थ्यं१बृहस्पतेविपरिरापोऽअर्दय ॥ बृहस्पतेअति० ऋक् १ ॥ ६ ॥ मानःस्ते
नेभ्योयेऽअभिद्रुहस्पदेनिरामिणोरिपवोन्नेषुजागृधुः ॥ आदेवानामोहतेविव्रयोहृदिबृहस्पतेनपरःसा
म्नोविदुः ॥ विश्वेभ्योहित्वाभुवनेभ्यस्परित्वष्टाजनत्साम्नःसाम्नःकविः ॥ सऽऋणचिदृणयाब्रह्मण
स्पतिर्द्रुहोहंतामहऽऋतस्यधर्तरि ॥ नवाश्रियेव्यजिहीतपर्वतोगवांगोत्रमुदसृजोयदंगिरः ॥ इंद्रेण
युजातमसापरीवृतंबृहस्पतेनिरपामौब्जोऽअर्णवं ॥ ब्रह्मणस्पतेत्वमस्ययंतासूक्तस्यबोधितनयंच

जिन्व ॥ विश्वंतद्भद्रंयदवंतिदेवाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः ॥ ७ ॥ सेमामविड्ढिप्रभृतिंयईशिषेयावि
धेमनवयामहागिरा ॥ यथानोमीढ्वान्स्तवतेसखातवबृहस्पतेसीषधःसोतनोमतिं ॥ योनंत्वान्यनं
मन्न्योजसोतादर्दमन्युनाशंबराणिवि ॥ प्राच्यावयदच्युताब्रह्मणस्पतिराचाविशद्वसुमंतंविपर्वतं ॥
तद्देवानांदेवतमायकर्त्वमश्रथ्नन्दृळ्हाव्रदंतवीळिता ॥ उद्गाआजदभिनद्ब्रह्मणावलमगूहत्तमोव्यच
क्षयत्स्वः ॥ अश्मास्यमवतंब्रह्मणस्पतिर्मधुधारमभियमोजसातृणत् ॥ तमेवविश्वेपपिरेस्वर्दृशोब
हुसाकंसिसिचुरुत्समुद्रिणं ॥ सनाताकाचिद्भुवनाभवीत्वामाद्भिःशरद्भिर्दुरोवरंतवः ॥ अयतंताच
रतोऽअन्यदन्यदिद्याचकारवयुनाब्रह्मणस्पतिः ॥ ८ ॥ अभिनक्षंतोऽअभियेतमानशुर्निधिंप
णीनांपरमंगुहाहितं ॥ तेविद्वांसःप्रतिचक्ष्यानृतापुनर्यतउआयन्तदुदीयुराविशं ॥ ऋतावानःप्रति
चक्ष्यानृतापुनरानऽआतस्थुःकवयोमहस्पथः ॥ तेबाहुभ्यांधमितमग्निमश्मनिनकिःषोऽअस्त्यर
णोजहुर्हितं ॥ ऋतज्येनक्षिप्रेणब्रह्मणस्पतिर्यत्रवष्टिप्रतदश्नोतिधन्वना ॥ तस्यसाध्वीरिषवोया

भिरस्थंतिनृचक्षसोदृशयेकर्णयोनयः ॥ ससंनयःसविनयःपुरोहितःससुष्टुतःसयुधिब्रह्मणस्पतिः ॥
चाक्ष्मोयद्वाजंभरतेमतीधनादित्सूर्यस्तपतितप्यतुर्वृथा ॥ विभुप्रभुप्रथमंमेहनावतोबृहस्पतेःसुविद
त्राणिराध्या ॥ इमासानानिवेन्यस्यवाजिनोयेनजनाउभयेभुंजतेविशः ॥ ९ ॥ योवरेवृजनेविश्व
थाविभुर्महामुरण्वःशवसाववक्षिथ ॥ सदेवोऽदेवान्प्रतिपप्रथेपृथुविश्वेदुतापरिभूर्ब्रह्मणस्पतिः ॥ विश्वं
सत्यंमघवानायुवोरिदापश्चनप्रमिनंतिव्रतंवां ॥ अच्छेंद्राब्रह्मणस्पतीहविर्नोन्नंयुजेववाजिनाजिगातं ॥
उताशिष्ठाऽअनुशृण्वंतिवह्नयःसभेयोविप्रोभरतेमतीधना ॥ वीळुद्वेषाऽअनुवशऽऋणमाददिःसहवाजी
समिथेब्रह्म० ॥ ब्रह्मणस्पतेरभवद्यथावशंसत्योमन्युर्महिकर्माकरिष्यतः ॥ योगाऽउदाजत्सदिवेविचाभज
न्महीवरीतिःशवसासरत्पृथक् ॥ ब्रह्मणस्पतेसुयमस्यविश्वहारायःस्यामरथ्योवयस्वतः ॥ वीरेषुवीराँऽउ
पपृंग्धिनस्त्वंयदीशानोब्रह्मणावेषिमेहवं ॥ ब्रह्मणस्पतेत्व० ॥ १० ॥ इंधानोऽअग्निंवनवद्वनुष्यतःकृतब्रह्मा
शूशुवद्रातहव्यइत् ॥ जातेनजातमतिसप्रसर्सृतेयंयंयुजंकृणुतेब्रह्मणस्पतिः ॥ वीरेभिर्वीरान्वनवद्वनु

ष्यतोगोभीरयिंपप्रथद्बोधतित्मना ॥ तोकंचतस्यतनयंचवर्धतेयंयंयु० ॥ सिंधुर्नक्षोदःशिमीवाँऽऋ
घायतोवृषेवबध्रीँरभिवष्ट्योजसा ॥ अग्नेरिवप्रसितिर्नाहवर्तवेयंयंयु० ॥ तस्माऽअर्षंतिदिव्याअ
 सश्चतःससत्वभिःप्रथमोगोपुगच्छति ॥ अनिभृष्टतविषिर्हत्योजसायंयंयु०॥ तस्माइद्विश्वेधुनयंतसिं
धवोच्छिद्राशर्मंदधिरेपुरूणि ॥ देवानांसुम्नेसुभगःसएधतेयंयंयु० ॥११॥ ऋजुरिच्छंसोवनवद्वनुष्य
तोदेवयन्निददेवयंतमभ्यसत् ॥ सुप्रावीरिद्वनवत्पृत्सुदुष्टरंयज्वेदयज्योर्विभजातिभोजनं ॥ यजस्व
वीरप्रविहिमनायतोभद्रंमनःकृणुष्ववृत्रतूर्ये ॥ हविष्कृणुष्वसुभगोयथाससिब्रह्मणस्पतेरवऽआ
वृणीमहे ॥ सइज्जनेनसविशासजन्मनासपुत्रैर्वाजंभरतेधनानृभिः ॥ देवानांयःपितरमाविवास
तिश्रद्धामनाहविषाब्रह्मणस्पतिं ॥ योऽअस्मैहव्यैर्घृतवद्भिरविधत्प्रतंप्राचानयतिब्रह्मणस्पतिः ॥
उरुष्यतीमंहसोरक्षतीरिषोंऽहोश्चिदस्माउरुचक्रिरद्भुतः ॥ १२ ॥ तमुज्येष्ठंनमसाहविर्भिःसुशेवं
ब्रह्मणस्पतिंगृणीषे ॥ इंद्रंश्लोकोमहिदैव्यःसिषक्तुयोब्रह्मणोदेवकृतस्यराजा ॥ इयंवांब्रह्मण

स्पतेसुष्टुतिर्ब्रह्मेंद्रायवज्रिणेऽअकारि ॥ अविष्टंधियोजिगृतंपुरंधीर्जजस्तमर्योवनुषामरातीः ॥
चत्तोइतश्चत्तामुतःसर्वाभ्रूणान्यारुषी ॥ अराय्यंब्रह्मस्पतेतीक्ष्णशृंगोदृषन्निहि ॥ अदोयद्दारु
प्लवतेसिंधोःपारेऽअपूरुषं ॥ तदारभस्वदुर्हणोतेनगच्छपरस्तरं ॥ अग्निर्येनविराजतिसूर्यो
येनविराजति ॥ विराड्येनविराजतितेनास्मान्ब्रह्मणस्पतेविराजसमदंकुरु ॥ १२ ॥ इतिब्रह्म
णस्पतिसूक्तं ॥ अथदेवीसूक्तं ॥ अहंरुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यहमादित्यैरुतविश्वदेवैः ॥ अहंमित्रा
वरुणोभाबिभर्म्यहमिंद्राग्नीऽअहमश्विनोभा ॥ अहंसोममाहनसंबिभर्म्यहंत्वष्टारमुतपूषणंभगं ॥
अहंदधामिद्रविणंहविष्मतेसुप्राव्येयजमानायसुन्वते ॥ अहंराष्ट्रीसंगमनीवसूनांचिकितुषीप्रथ
मायज्ञियानां ॥ तांमादेवाव्यदधुःपुरुत्राभूरिस्थात्रांभूर्यावेशयंतीं ॥ मयासोऽअन्नमत्ति
योविपश्यतियःप्राणितियईंशृणोत्युक्तं ॥ अमंतवोमांतउपक्षियंतिश्रुधिश्रुतश्रद्धिवंतेवदामि ॥
अहमेवस्वयमिदंवदामिजुष्टंदेवेभिरुतमानुषेभिः ॥ यंकामयेतंतमुग्रंकृणोमितंब्रह्माणंतमृषिंतंसु

मेधां ॥ १ ॥ अहंरुद्रायधनुरातनोमिब्रह्मद्विषेशरवेहंतवाउ ॥ अहंजनायसमदंकृणोम्यहंद्यावा
पृथिवीऽआविवेश ॥ अहंसुवेपितरमस्यमूर्धन्ममयोनिरप्स्वं१तःसमुद्रे ॥ ततोवितिष्ठेभुवनानुविश्वो
तामूंद्यांवर्ष्मणोपस्पृशामि ॥ अहमेववातइवप्रवाम्यारभमाणाभुवनानिविश्वापरोदिवापरएनापृथि
व्यैतावतीमहिनासंबभूव ॥ २ ॥ इति देवी ॥ अथत्रिंशद्देवाः ॥ नमोमहद्भ्योनमोऽअर्भकेभ्यो
नमोयुवभ्योनमऽआशिनेभ्यः ॥ यजामदेवान्यदिशक्नवाममाज्यायसःशंसमावृक्षिदेवाः ॥१॥ मम
त्तुनःपरिज्मावसर्हामम त्तुवातोऽअपांवृषण्वान् ॥ शिशीतमिंद्रापर्वतायुवंनस्तन्नोविश्वेवरिवस्यंतु
देवाः ॥ २ ॥ कथातेऽअग्नेशुचयंतऽआयोर्ददाशुर्वाजेभिराशुषाणाः ॥ उभेयत्तोकेतनयेदधा
नाऽऋतस्यसामन्रणयंतदेवाः ॥ ३ ॥ यज्ञेनयज्ञ० ॥ ४ ॥ पराशुभ्राऽअयासोयव्यासाधारण्येव
मरुतोमिमिक्षुः ॥ नरोदसीऽअपनुदंतघोराजुषंतवृधंसख्यायदेवाः ॥ ५ ॥ त्वेरायइंद्रतोशतमाः
प्रणेतारःकस्यचिदृतायोः ॥ तेषुणोमरुतोमृळयंतुयेस्मापुरागातूयंतीवदेवाः ॥ ६ ॥ उभाशंसान

यीमामंविद्यामुभेमामूतीऽअवंसासचेतां ॥ भूरिंचिदर्यःसुदास्तरायेषामदंतइषयेमदेवाः ॥ ७ ॥
उतनईंमरुतोवृद्धसेनाःस्मद्रोदसीसमनसःसदंतु ॥ पृषदश्वासोवनयोनरथारिशादसोमित्रयुजोनदे
वाः ॥८॥ तवस्यामपुरुवीरस्यशर्मन्नुरुशंसस्यवरुणप्रणेतः ॥ यूयंनःपुत्राऽअदितेरदब्धाऽअभिक्ष
मध्वंयुज्यायदेवाः ॥ ९ ॥ दिवश्चिदातेरुचयंतरोकाउषोविभातीरनुभासिपूर्वीः ॥ अपोयदग्नउशध
ग्वनेषुहोतुर्मंद्रस्यपनयंतदेवाः ॥ १० ॥ २ ॥ शंसामहामिंद्रंयस्मिन्विश्वाऽआकृष्टयःसोमपाःकाममव्यन् ॥
यंसुक्रतुंधिषणेविभ्वतष्टंघनंवृत्राणांजनयंतदेवाः ॥ ११ ॥ त्रिरुत्तमादूणशोरोचनानित्रयोराजंत्यसुर
स्यवीराः ॥ ऋतावानइषिरादूळभासस्त्रिरादिवोविदथेसंतुदेवाः ॥ १२ ॥ नापाभूतनवोलीतृषामानिःशस्ता
ऽऋभवोयज्ञेऽअस्मिन् ॥ समिंद्रेणमदथसंमरुद्भिःसंराजभीरत्नधेयायदेवाः ॥ १३ ॥ अप्रतीतोजयतिसं
धनानिप्रतिजन्यान्युतयासजन्या ॥ अवस्यवेयोवरिवःकृणोतिब्रह्मणेराजातमवंतिदेवाः ॥ १४ ॥ कोवं
स्रातावसवःकोवरूताद्यावाभूमीऽअदितेत्रासीथांनः ॥ सहीयसोवरुणमित्रमर्तात्कोवोध्वरेवरिवोधाति

मन्युंविशंईळतेमानुषीर्याःपाहिनोमन्योतपसासजोषाः ॥ अभीहिमन्योतवसस्तवीयान्तपसायुजा
विजहिशत्रून् ॥ अमित्रहावृत्रहादस्युहाचविश्वावसून्याभरात्वंनः ॥ त्वंहिमन्योऽअभिभूत्योजाः
स्वयंभूर्भामोऽअभिमातिषाहः ॥ विश्वचर्षणिःसहुरिःसहावानस्मास्वोजःपृतनासुधेहि ॥ अभागः
सन्नपपरेतोअस्मितवक्रत्वातविषस्यप्रचेतः ॥ तंत्वामन्योऽअक्रतुर्जिहीळाहंस्वातनूर्बलदेयायमेहि ॥
अयंतेअस्म्युपमेह्यर्वाङ्प्रतीचीनःसहुरेविश्वधायः ॥ मन्योवज्रिन्नभिमामाववृत्स्वहनावदस्यूँरुतबो
ध्यापेः ॥ अभिप्रेहिदक्षिणतोभवामेधावृत्राणिजंघनावभूरि ॥ जुहोमितेधरुणंमध्वोऽअग्रमुभाउपां
शुप्रथमापिबाव ॥ १ ॥ त्वयामन्योसरथमारुजंतोहर्षमाणासोधृषितामरुत्वः ॥ तिग्मेषवऽआयुधा
संशिशानाऽअभिप्रयंतुनरोऽअग्निरूपाः ॥ अग्निरिवमन्योत्विषितःसहस्वसेनानीर्नःसहुरेहूतएधि ॥
हत्वायशत्रून्विभजस्ववेदऽओजोमिमानोविमृधोनुदस्व ॥ सहस्वमन्योऽअभिमातिमस्मेरुजन्मृणन्प्र
मृणन्प्रेहिशत्रून् ॥ उग्रंतेपाजोनन्वारुरुध्रेवशीवशंनयसएकजत्वं ॥ एकोबहूनामसिमन्यवीळितोवि

शंविशंयुध्येसंशिशाधि ॥ अकृत्तरुक्त्वयायुजावयंद्युमंतंघोषंविजयायकृण्महे ॥ विजेषकृदिंद्रइवा
नवब्रवोऽस्माकंमन्योअधिपाभवेह ॥ प्रियंतेनामसहुरेगृणीमसिविद्मातमुत्संयतऽआबभूथ ॥ आ
भूत्यासहजावज्रसायकसहोबिभर्ष्यभिभूतउत्तरं ॥ क्रत्वानोमन्योसहमेद्येधिमहाधनस्यपुरुहूतसंसृ
जि ॥ संसृष्टंधनमुभयंसमाकृतमस्मभ्यंदत्तांवरुणश्चमन्युः ॥ भियंदधानाहृदयेषुशत्रवःपराजितासो
ऽअपनिलयंतां ॥ २ ॥ ॥ अथसरस्वतीसूक्तं ॥ ॥ इयमददाद्रभसमृणच्युतंदिवोदासंवध्र्यश्वा
यंदाशुषे ॥ याशश्वंतमाचखादावसंपणितातेदात्राणितविषासरस्वति ॥ इयंशुष्मेभिर्बिसखाइवारु
जत्सानुगिरीणांतविषेभिरूर्मिभिः ॥ पारावतघ्नीमवसेसुवृक्तिभिःसरस्वतीमाविवासेमधीतिभिः ॥
सरस्वतिदेवनिदोनिबर्हयप्रजांविश्वस्यबृसयस्यमायिनः ॥ उतक्षितिभ्योवनीरविंदोविषमेभ्योऽअ
स्रवोवाजिनीवति ॥ प्रणोदेवीसरस्वतीवाजेभिर्वाजिनीवती ॥ धीनामवित्र्यवतु ॥ यस्त्वादेविसर
स्वत्युपब्रूतेधनेहिते ॥ इंद्रंनवृत्रतूर्ये ॥ १ ॥ त्वंदेविसरस्वत्यवावाजेषुवाजिनि ॥ रदापूषेवनःसनिं॥

॥ ऋ०सं०सू० ॥ पावकानः सरस्वतीवाजेभिर्वाजिनीवती ॥ यज्ञंवष्टुधियावसुः ॥ चोदयित्रीसू
नृतानांचेतंतीसुमतीनां ॥ यज्ञंदधेसरस्वती ॥ महोऽअर्णःसरस्वतीप्रचेतयतिकेतुना ॥ धियोवि
श्वाविराजति ॥ १ ॥ अंबितमेनदीतमेदेवितमेसरस्वति ॥ अप्रशस्ताइवस्मसिप्रशस्तिमंबनस्क
धि॥ त्वेविश्वासरस्वतिश्रितायूंपिदेव्यांशुनहोत्रेपुमत्स्वप्रजांदेविदिदिड्ढिनः॥ इमाब्रह्मसरस्वतिजुष
स्ववाजिनीवति ॥ यातेमन्मगृत्समदाऽऋतावरिप्रियादेवेषुजुह्वति ॥ २ ॥ यागुंगूर्यासिनीवाली
याराकायासरस्वती ॥ इंद्राणीमह्वऊतयेवरुणानींस्वस्तये ॥ ३ ॥ सरस्वतींदेवयंतोहवंतेसरस्वती
मध्वरेतायमाने ॥ सरस्वतींसुकृतोऽअह्वयंतसरस्वतीदाशुषेवार्यंदात् ॥ सरस्वतियासरथंययाथस्व
धाभिर्देविपितृभिर्मदंती ॥ आसद्यास्मिन्बर्हिपिमादयस्वानमीवाइपऽआधेह्यस्मे ॥ सरस्वतींयां
पितरोहवंतेदक्षिणायज्ञमभिनक्षमाणाः ॥ सहस्रार्घमिळोऽअत्रभागंरायस्पोषंयजमानेपुधेहि ॥१॥
चत्वारिवाक्प० ॥ १ ॥॥ अथबृहस्पतिसूक्तं ॥ अनर्वाणंवृषभंमंद्रजिह्वंबृहस्पतिंवर्धयानव्यमर्कैः॥

गाथान्यःसुरुचोयस्यदेवाऽआशृण्वंतिनवमानस्यमर्ताः ॥ तमृत्वियाउपवाचःसचंतेसर्गोनयोदेवयता
मसर्जि ॥ बृहस्पतिःसह्यंजोवरांसिविभ्वाभवत्समृतेमातरिश्वा ॥ उपस्तुतिंनमसउद्यतिंचश्लोकंयंस
त्सवितेवप्रबाहू॥अस्यक्रत्वाहन्योऽयोऽअस्तिमृगोनभीमोऽअरक्षसस्तुविष्मान्॥ अस्यश्लोकोदिवि
यतेपृथिव्यामत्योनयंसद्यक्षभृद्विचेताः ॥ मृगाणांनहेतयोयंतिचेमाबृहस्पतेरहिमायाँऽअभिद्यून् ॥ ये
त्वादेवोस्रिकंमन्यमानाःपापाभद्रमुपजीवंतिपज्राः ॥ नदूढ्येऽअनुददासिवामंबृहस्पतेचयसइत्पि
यारुं ॥ १ ॥ सुप्रैतुःसूयवसोनपंथादुर्नियंतुःपरिप्रीतोनमित्रः ॥ अनर्वाणोऽअभियेचक्षतेनोपीवृता
ऽअपोर्णुवंतोअस्थुः ॥ संयंस्तुभोवनयोनयंतिसमुद्रंनस्रवतोरोधचक्राः ॥ सविद्वाँऽउभयंचष्टेऽअंतर्बृ
हस्पतिस्तरआपश्चगृध्रः ॥ एवामहस्तुविजातस्तुविष्मान्बृहस्पतिर्वृषभोधायिदेवः ॥सनःस्तुतोवीरव
द्धातुगोमद्विद्यामेषंवृजनंजीरदानुं॥२॥आदेव्यावृणीमहेवांसिबृहस्पतिर्नोमहऽआसखायः ॥यथाभवे
न्मीढुषेऽअनागायोनोदातापरावतःपितेव॥सऽआनोयोनिंसदतुप्रेष्ठोबृहस्पतिर्विश्ववारोयोऽअस्ति ॥

कामौराय:सुवीर्यस्यतंदात्पर्षन्नोऽअतिसश्चतोऽअरिष्टान् ॥ तमानोऽअर्कममृतायजुष्टमिमेधासुर
मृतासःपुराजाः ॥ शुचिंक्रंदंयजतंपस्त्यानांबृहस्पतिमनर्वाणंहुवेम ॥ तंशग्मासोऽअरुषासोऽअ
श्वाबृहस्पतिंसहवाहोवहंति ॥ सहश्चिद्यस्यनीलवत्सधस्थंनभोनरूपमरुषंवसानाः ॥ सहिशुचिः
शतपत्रःसशुंध्युर्हिरण्यवाशीरिषिरःस्वर्षाः ॥ बृहस्पतिःसस्वावेशऽऋष्वःपुरूसखिभ्यऽआसुतिंकरि
ष्ठः ॥ देवीदेवस्यरोदसीजनित्रीबृहस्पतिंवावृधतुर्महित्वा ॥ दक्षाय्यायदक्षतासखायःकरद्ब्रह्मणेसु
तरासुगाधा ॥ २ ॥ इमांधियंसप्तशीर्ष्णीपितानऋतप्रजातांबृहतीमविंदत् ॥ तुरीयंस्विज्जनय
द्विश्वजन्योयास्यउक्थमिंद्रायशंसन् ॥ ऋतंशंसंतऽऋजुदीध्यानादिवस्पुत्रासोऽअसुरस्यवीराः ॥
विप्रंपदमंगिरसोदधानायज्ञस्यधामप्रथमंमनंत ॥ हंसैरिवसखिभिर्वावदद्भिरश्मन्मयानिनहनाव्यस्य
न् ॥ बृहस्पतिरभिकनिक्रदद्गाउतप्रास्तौदुच्चविद्वाँऽअगायत् ॥ अवोद्वाभ्यांपरएकयागागुहातिष्ठंती
रनृतस्यसेतौ ॥ बृहस्पतिस्तमसिज्योतिरिच्छन्नुदुस्राऽआकर्विहितिस्रऽआवः ॥ विभिद्यापुरंशय

थेमपांचींनिस्त्रीणिसाकमुदधेरकृंतत् ॥ बृहस्पतिरुपसंसूर्यंगामर्कंविवेदस्तनयन्निवद्यौः ॥ इंद्रोवलं
रक्षितारंदुघानांकरेणेवविचकर्तारवेण ॥ स्वेदांजिभिराशिरमिच्छमानोरोदयत्पणिमागाऽअमुष्णात् ॥
॥ ४ ॥ सईंसत्येभिःसखिभिःशुचद्भिर्गोधायसंविधनसैरदर्दः ॥ ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्घर्मस्वेदे
भिर्द्रविणंव्यानट् ॥ तेसत्येनमनसागोपतिंगाइयानासइषणयंतधीभिः ॥ बृहस्पतिर्मिथोऽअवद्यपे
भिरुदुस्रियाऽअसृजतस्वयुग्भिः ॥ तंवर्धयंतोमतिभिःशिवाभिःसिंहमिवनानदतंसधस्थे ॥ बृहस्पतिं
वृषणंशूरसातौभरेभरेऽअनुमदेमजिष्णुं ॥ यदावाजमसनद्विश्वरूपमाद्यामरुक्षदुत्तराणिसद्म बृहस्प
तिंवृषणंवर्धयंतोनानासंतोबिभ्रतोज्योतिरासा ॥ सत्यामाशिषंकृणुतावयोधैकीरिंचिद्ध्यवथस्वेभिरे
वैः ॥ पश्चामृधोऽअपभवंतुविश्वास्तद्रोदसीशृणुतंविश्वमिन्वे ॥ इंद्रोमह्नामहतोअर्णवस्यविमूर्धा
नमभिनदर्बुदस्य ॥ अहन्नहिमरिणात्सप्तसिंधून्देवैर्द्यावापृथिवीप्रावतंनः ॥ ५ ॥ उदप्रु
तोनवयोरक्षमाणावावदतोऽअभ्रियस्येवघोषाः ॥ गिरिभ्रजोनोर्मयोमदंतोबृहस्पतिमभ्य१र्काऽअ

नावन् ॥ संगोभिरांगिरसोनक्षमाणोभगइवेदर्यमणंनिनाय ॥ जनेमित्रोनदंपतीअनक्तिबृहस्पतेवा
जयाशूँरिवाजौ ॥ साध्वर्याऽअतिथिनीरिषिराःस्पार्हाःसुवर्णाऽअनवद्यरूपाः ॥ बृहस्पतिःपर्वतेभ्यो
वितूर्यानिर्गाऊपेयवमिवस्थिविभ्यः॥आप्रुषायन्मधुनऋतस्ययोनिमवक्षिपन्नर्कउल्कामिवद्योः ॥
बृहस्पतिरुद्धरन्नश्मनोगाभूम्याउद्नेववित्वचंबिभेद ॥ अपज्योतिषातमोऽअंतरिक्षादुद्नःशीपालमिव
वातआजत् ॥ बृहस्पतिरनुमृश्यावलस्याभ्रमिववातऽआचक्रआगाः ॥ यदावलस्यपीयतोजसुंभेद्बृ
हस्पतिरग्नितपोभिरर्कैः ॥ दद्भिर्नजिह्वापरिविष्टमाददाविर्निधीँरकृणोदुस्रियाणां ॥६॥ बृहस्पतिरमत
हित्यदासांनामस्वरीणांसदनेगुहायत्॥ आंडेवभित्वाशकुनस्यगर्भमुदुस्रियाःपर्वतस्यत्मनाजत्॥ अ
श्नापिनद्धंमधुपर्यपश्यन्मत्स्यंनदीनउदनिक्षियंतं॥ निष्टज्जभारचमसंनवृक्षाद्बृहस्पतिर्विरवेणाविकृत्य ॥
सोषामविंदत्सस्वः१सोऽअग्निंसोअर्केणविबबाधेतमांसि ॥ बृहस्पतिर्गोवपुषोवलस्यनिर्मज्जानंनप
र्वणोजभार ॥ हिमेवपर्णामुषितावनानिबृहस्पतिनाकृपयद्वलोगाः ॥ अनानुकृत्यमपुनश्चकारया

त्सूर्यामासामिथउच्चरातः ॥ अभिश्यावंनकृशनेभिरश्वंनक्षत्रेभिःपितरोद्यामपिंशन् ॥ रात्र्यांतमो
ऽअदधुर्ज्योतिरहन्बृहस्पतिर्भिनदद्रिंविदद्गाः ॥ इदमकर्मनमोअभ्रियाययःपूर्वीरन्वानोनवीति बृहस्प
तिःसहिगोभिःसोअश्वैःसवीरेभिःसनृभिर्नोवयोधात् ॥ ७ ॥ ॥ अथगोसूक्तं ॥ आगावोअ
ग्मन्नुतभद्रमक्रन्त्सीदंतुगोष्ठेरणयंत्वस्मे ॥ प्रजावतीःपुरुरूपाइहस्युरिंद्रायपूर्वीरुषसोदुहानाः ॥
इंद्रोयज्वनेपृणतेचशिक्षत्युपेद्ददातिनस्वंमुषायति ॥ भूयोभूयोरयिमिदस्यवर्धयन्नभिन्नेखिल्येनि
दधातिदेवयुं ॥ नतानशंतिनदभातितस्करोनासामामित्रोव्यथिरादधर्षति ॥ देवाँश्चयाभिर्यजतेद
दातिचज्योगित्ताभिःसचतेगोपतिःसह ॥ नताअर्वारेणुककाटोऽअश्नुतेनसंस्कृतत्रमुपयंतिताऽअ
भि ॥ उरुगायमभयंतस्यताऽअनुगावोमर्तस्यविचरंतियज्वनः ॥ गावोभगोगावइंद्रोमेअच्छान्गा
वःसोमस्यप्रथमस्यभक्षः ॥ इमायागावःसजनासइंद्रइच्छामीद्धृदामनसाचिदिंद्रं ॥ यूयंगावोमेद
यथाकृशंचिदश्रीरंचित्कृणुथासुप्रतीकं ॥ भद्रंगृहंकृणुथभद्रवाचोबृहद्वोवयउच्यतेसभासु ॥ प्रजा

वती:सूयवसंरिशंतीःशुद्धाऽअपःसुप्रपाणेपिबंतीः ॥ मावःस्तेनईशतमाघशंसःपरिवोहेतीरुद्रस्यवृ
ज्याः ॥ उपेदमुपपर्चनमासुगोषूपपृच्यतां ॥ उपंऋषभस्यरेतस्युपेंद्रतववीर्ये ॥ मातारुद्राणां० ॥
ऋ.१ ॥ वचोविदंवाचमुदीरयंतींविश्वाभिर्धीभिरुपतिष्ठमानां ॥ देवींदेवेभ्यःपर्येयुषींगामामावृक्त
मर्त्योदभ्रचेताः २ ॥ ॥ इतिगोसूक्तंसमाप्तम् ॥ ॥ अथप्रसवप्रतिबंधनिर्मुक्तिसूक्तं ॥ ॥ वि
जिहीष्ववनस्पतेयोनिःसूष्यंत्याइव ॥ श्रुतंमेऽअश्विनाहवंसप्तवध्रिंचमुंचतं ॥ भीतायनाधमाना
यऽऋषयेसप्तवध्रये ॥ मायाभिरश्विनायुवंवृक्षंसंचविचाचथः ॥ यथावातःपुष्करिणींसमिंगयं
तिसर्वतः॥ एवातेगर्भएजतुनिरैतुदशमास्यः॥यथावातोयथावनंयथासमुद्रएजति॥ एवात्वंदशमास्य
सहावेहिजरायुणा ॥ दशमासाञ्छशयानःकुमारोअधिमातरि ॥ निरैतुजीवोऽअक्षतोजीवोजीवं
त्याअधि ॥ प्रमंदिनेपितुमदर्चतावचोयःकृष्णगर्भानिरहन्नृजिश्वना ॥ अवस्यवोवृषणंवज्रदक्षि
णंमरुत्वंतंसख्यायहवामहे ॥ १ ॥ ॥ अथदुःस्वप्ननाशनमंत्राः ॥ ॥ अधस्वप्नस्यनिर्विदेभुंजे

तश्चरेवतः ॥ उभातावस्त्रिनश्यतः ॥ अद्यानोंदेवसवितःप्रजावत्सावीःसौभंगं ॥ परादुःष्वप्न्यंसुव ॥
विश्वानिदेवसवितर्दुरितानिपरासुव ॥ यद्भद्रंतन्नऽआसुव ॥ योमेराजन्युज्योवासखावास्वप्नेभयंभी
रवेमह्यमाह ॥ स्तेनोवायोदिप्संतिनोवृकोवात्वंतरमाद्वरुणपाह्यस्मान् ॥ यच्चगोषुदुःष्वप्न्यंयच्चास्मे
दुहितर्दिवः ॥ त्रितायतद्विभावर्याप्त्यायपरावहानेहसोवऊतयःसुऊतयोवऊतयः ॥ निष्कंवावाकृ
णवतेस्रजंवादुहितर्दिवः ॥ त्रितेदुःष्वप्न्यंसर्वमाप्त्येपरिदद्मस्यनेहसोव० ॥ तदन्नायतदपसेतंभाग
मुपसेदुषे ॥ त्रितायचद्वितायचोषोदुःष्वप्न्यंवहाने० ॥ यथाकलांयथाशफंयथर्णंसंनयामसि ॥
एवादुःष्वप्न्यंसर्वमाप्त्येसंनयामस्यने० ॥ अजैष्माद्यासनामचाभूमानागसोवयं ॥ उषोयस्माद्दुःष्व
प्न्यादभैष्मापतदुच्छत्वनेहसोव० ॥ २ ॥ ॥ रिपुरोगघ्नसूक्तं ॥ ॥ आदित्यानामवसानूतनेन
सक्षीमहिशर्मणाशंतमेन ॥ अनागास्त्वेऽअदितित्वेतुरासइमंयज्ञंदधतुश्रोषमाणाः ॥ आदित्या
सोऽअदितिर्मादयंतांमित्रोअर्यमावरुणोरजिष्ठाः ॥ अस्माकंसंतुभुवनस्यगोपाःपिबंतुसोममवसेनो

ऽअद्य ॥ आदित्याविश्वैमरुतंश्चविश्वैदेवाश्चविश्वंऽऋभवश्चविश्वै ॥ इंद्रोऽअग्निरश्विनातुष्टुवानायू
यंपा० ॥ १ ॥ आदित्यासोअदितयःस्यामपूर्देवत्रावसवोमर्त्यत्रा ॥ सनेममित्रावरुणासनंतोभ
वेमद्यावापृथिवीभवंतः ॥ मित्रस्तन्नोवरुणोमामहंतशर्मतोकायतनंयायगोपाः ॥ मावोभुजेमान्य
जातमेनोमातत्कर्मवसवोयच्चयध्वे ॥ तुरण्यवोगिरसोनक्षंतरत्नंदेवस्यसवितुरियानाः ॥ पिताचतन्नो
महान्यजत्रोविश्वैदेवाःसमनसोजुषंत ॥ २ ॥ ॥ अथशंतातीयसूक्तानि ॥ ॥ ईळेद्यावापृथि
वीपूर्वचित्तयेग्निंघर्मंसुरुचंयामन्निष्टये॥याभिर्भरेकारमंशायजिन्वथस्ताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतं ॥
युवोर्दानायसुभरोऽअसश्चतोरथमानस्थुर्वचसंनमंतवे॥याभिर्धियोवथःकर्मन्निष्टयेताभिरू०॥ युवंता
सांदिव्यस्यप्रशासनेविशांक्षयथोअमृतस्यमज्मना॥याभिर्धेनुमस्वंपिन्वथोनरानाभिरू०॥याभिःप
रिज्मातनयस्यमज्मनाद्विमातातूर्षुतरणिर्विभूषति॥याभिस्त्रिमंतुरभवद्विचक्षणस्ता०॥ याभीरेभंनिवृ
तंसितमभ्यउद्वंदनमैरयतंस्वर्दृशे॥याभिःकण्वंप्रसिषासंतमावतंताभि०॥३॥ याभिरंतकंजसमानमारे

णेभुज्युंयाभिरव्यथिभिर्जिजिन्वथुः॥याभिःकर्कंधुंवय्यंचजिन्वथस्ता०॥ याभिःशुचंतिंधनसांसुषंस
दंतप्तंघर्ममोम्यावंतमत्रये॥याभिःपृश्निगुंपुरुकुत्समावतंता०॥याभिःशचीभिर्वृषणापरावृजंप्रांधंश्रोणं
चक्षसएतवेकृथः॥याभिर्वर्तिकांग्रसिताममुंचतंता० ॥ याभिःसिंधुंमधुमंतमसश्चतंवसिष्ठंयाभिरजराव
जिन्वतं॥याभिःकुत्संश्रुतर्यंनर्यमावतंता०॥याभिर्विश्पलांधनसामथर्व्यंसहस्रमीळ्हऽआजावजिन्वतं
॥याभिर्वशमश्व्यंप्रेणिमावतंताभिरू०।२॥याभिःसुदानूऔशिजायवणिजेदीर्घश्रवसेमधुकोशोअक्ष
रत्॥कक्षीवंतंस्तोतारंयाभिरावतंता०॥याभीरसांक्षोदसोद्नःपिपिन्वथुरनश्वंयाभीरथमावतंजिषे॥या
भिस्त्रिशोकंउस्रियाउदाजतंता० ॥ याभिःसूर्यंपरियाथःपरावतिमंधातारंक्षैत्रपत्येष्वावतं ॥ याभि
र्विप्रंभरद्वाजमावतंता० ॥ याभिर्महामतिथिग्वंकशोजुवंदिवोदासंशंबरहत्यआवतं ॥ याभिःपू
र्भिद्येत्रसदस्युमावतंता० ॥ याभिर्वम्रंविपिपानमुपस्तुतंकलिंयाभिर्वित्तजानिंदुवस्यथः ॥ याभि
र्व्यश्वमुतपृथिमावतंता० ॥ ३ ॥ याभिर्नराशयवेयाभिरत्रयेयाभिःपुरामनवेगातुमीषथुः ॥ याभिः

शारीराजंतंस्यूमरश्मयेता० ॥ याभिःपठर्वाजठरस्यमज्मनाग्निर्नादीदेच्चितइद्धोअज्मन्ना ॥ याभिः
शर्यातमवथोमहाधनेता० ॥ याभिरंगिरोमनसानिरण्यथोग्रंगच्छथोविवरेगोअर्णसः ॥ याभिर्मनुं
शूरमिषासमावतंता० ॥याभिःपत्नीर्विमदायन्यूहथुराघवायाभिररुणीरशिक्षतं॥याभिःसुदासऊहथुःसु
देव्यं१ता०॥याभिःशंतातीभवथोददाशुषेभुज्युंयाभिरवथोयाभिरध्रिगुं ॥ ओम्यावतींसुभरामृतस्तु
भंता० ॥४॥ याभिःकृशानुमसनेदुवस्यथोजवेयाभिर्यूनोऽअर्वंतमावतं ॥ मधुप्रियंभरथोयत्सरड्भ्य
स्ता०॥याभिर्नरंगोषुयुधंनृषाह्येक्षेत्रस्यसातातनयस्यजिन्वथः॥याभीरथाँऽअवथोयाभिरर्वतस्ता०॥
याभिःकुत्समार्जुनेयंशतक्रतूप्रतुर्वीतिंप्रचदभीतिमावतं॥याभिर्ध्वसंतिंपुरुषंतिमावतंता०॥ अप्नस्वती
मश्विनावाचमस्मेकृतंनोदस्राव्टपणामनीषां॥अद्यूत्येवसेनिव्हयेवांवृधेचनोभवतंवाजसातौ ॥ द्युभिर
क्तुभिःपरिपातमस्मानरिष्टेभिरश्विनासौभगेभिः॥तन्नोमित्रोव० ॥५॥ ॥ शंता. द्वितीयसूक्तं ॥ ॥ इदं
हनूनमेषांसुम्नंभिक्षेतमर्त्यः॥आदित्यानामपूर्व्यंसवीमनि॥अनर्वाणोह्येषांपंथाआदित्यानां॥अदब्धाः

संतिपीयवंःसुगेदृधंः॥तत्सुनंःसविताभगोवरुंणोमित्रोऽअर्यमा॥ शर्मंयच्छंतुसप्रथोयदीमंहे ॥ देवेभिर्दैव्यदितेरिष्टभर्मन्नागंहि ॥ स्मत्सूरिभिःपुरुप्रियेसुशर्मंभिः ॥ तेहिपुत्रासोऽअदितेर्विदुर्द्वेषांसियोतंवे॥ अंहोश्चिदुरुचक्रयोनेहसंः ॥१॥ अदितिर्नोदिवापशुमदितिर्नक्तमद्वयाः ॥ अदितिःपात्वंहसःसदावृधा ॥ उतस्यानोदिवामतिरदितिरूत्यागमत् ॥साशंतातिमयस्करदपस्रिधंः॥उतत्यादैव्याभिषजाशंनःकरतोऽअश्विनां ॥ युयुयातामितोरपोऽअपस्रिधंः ॥ शमग्निरग्नि० ऋक् ॥ अपामीवामपस्रिधमपसेधतदुर्मतिं ॥ आदित्यासोयुयोतंनानोऽअंहसः ॥ २ ॥ युयोताशरुमस्मदाँआदित्यासउतामतिं ॥ ऋधग्द्वेषःकृणुतविश्ववेदसः ॥ तत्सुनःशर्मंयच्छतादित्यायन्मुमोचति॥ एनस्वंतंचिदेनसःसुदानवः ॥ योनःकश्चिद्रिरिक्षतिरक्षस्त्वेनमर्त्यः ॥ स्वैःषएवैरिरिषीष्टयुर्जनः ॥ समित्तमघमश्नवद्दुःशंसंमर्त्यंरिपुं॥ योऽअस्मत्रादुर्हणावाँउपद्वयुः ॥ पाकत्रास्थनदेवाहृत्सुजानीथमर्त्यं ॥ उपद्वयुंचाद्वयुंचवसवः ॥ ३ ॥ आशर्मपर्वतानामोतापांवृणीमहे ॥ द्यावाक्षामारेअस्मद्रपस्कृतं ॥ तेनोभद्रेणशर्मणायुष्माकंनावाव

सवः ॥ अतिविश्वानिदुरितापिपर्तन ॥ तुचेतनायतत्सुनोद्राघीयआयुर्जीवसें ॥ आदित्यासःसुमह
सःकृणोतन ॥ यज्ञोहीळोवोअंतरआदित्याऽअस्तिमृळत ॥ युष्मेइद्वोऽअपिष्मसिसजात्ये ॥ बृहद्व
रूथंमरुतांदेवंत्रातारमश्विना ॥ मित्रमीमहेवरुणंस्वस्तये॥ अनेहोमित्रार्यमन्नृवद्वरुणशंस्यं ॥ त्रिव
रूथंमरुतोयंतनश्छर्दिः ॥ येचिद्धिमृत्युबंधवऽआदित्यामनवःस्मसि॥ प्रसूनऽआयुर्जीवसेतिरेतन ॥
॥४॥ तृतीयसूक्तं ॥ उतदेवाऽअवहितंदेवाउन्नयथापुनः॥ उतागश्चक्रुषंदेवादेवाजीवयथापुनः॥ द्वा
विमौवातौवातआसिंधोरापरावतः॥ दक्षंतेऽअन्यआवातुपरान्योवातुयद्रपः ॥ आवातवाहिभेषजं
विवातवाहियद्रपः ॥ त्वंहिविश्वभेषजोदेवानांदूतईयसे ॥ आत्वागमंशंतातिभिरथोअरिष्टतातिभिः॥
दक्षंतेभद्रमाभार्षंपरायक्ष्मंसुवामिते ॥ त्रायंतामिह०पस्पृशामसि ॥ ऋक्॥३॥ इतिशंतातीयसूक्तं॥
अथवाध्र्यश्वसूक्तं ॥ ॥ भद्राअग्नेर्वध्र्यश्वस्यसंदृशोवामीप्रणीतिःसुरणाउपेतयः ॥ यदींसुमित्राविं
शोऽअग्रइंधतेघृतेनाहुतोजरतेदविद्युतत्॥ घृतमग्नेर्वध्र्यश्वस्यवर्धनंघृतमन्नंघृतम्वस्यमेदनं॥ घृतेनाहुं

तउर्वियाविपप्रथेसूर्यइवरोचतेसर्पिरासुतिः ॥ यत्तेमनुर्यदनीकंसुमित्रःसमीधेअग्नेतदिदंनवीयः ॥ सरे
वच्छोचसगिरोजुषस्वसवाजंदर्षिसइहश्रवोधाः ॥ यंत्वापूर्वमीळितोवध्र्यश्वःसमीधेअग्नेसइदंजुषस्व॥
सनःस्तिपाउतभवातनूपादात्रंरक्षस्वयदिदंतेअस्मे॥ भवाद्युम्नीवाध्र्यश्वोतगोपामात्वातारीदभिमाति
र्जनानां ॥ शूरइवधृष्णुश्च्यवनःसुमित्रःप्रनुवोचंवाध्र्यश्वस्यनाम॥ समज्न्यापर्वत्याऽवसूनिदासावृत्रा
ण्यार्याजिगेथ॥ शूरइवधृष्णुश्च्यवनोजनानांत्वमग्नेपृतनायूँरभिष्याः॥१॥ दीर्घतंतुर्बृहदुक्षायमग्निःसह
स्रस्तरीःशतनीथऋभ्वा ॥ द्युमान्द्युमत्सुनृभिर्मृज्यमानःसुमित्रेषुदीदयोदेवयत्सु ॥ त्वेधेनुःसुदुघाजा
तवेदोसश्चतेवसमनासबर्धुक् ॥ त्वंनृभिर्दक्षिणावद्भिरग्नेसुमित्रेभिरिध्यसेदेवयद्भिः॥देवाश्चित्तेअमृता
जातवेदोमहिमानंवाध्र्यश्वप्रवोचन्॥ यत्संपृच्छंमानुषीर्विशआयन्त्वंनृभिरजयस्त्वावृधेभिः ॥ पितेव
पुत्रमबिभरुपस्थेत्वामग्नेवध्र्यश्वःसपर्यन् ॥ जुषाणोअस्यसमिधंयविष्ठोतपूर्वाँअवनोर्व्राधतश्चित् ॥
शश्वदग्निर्वध्र्यश्वस्यशत्रून्नृभिर्जिगायसुतसोमवद्भिः ॥ समनंचिददहश्चित्रभानोवव्राधंतमभिनद्वृध

श्विंत्॥अयमग्निर्वध्र्यस्यश्वस्यंवृत्रहासंनकात्प्रेद्धोनमंसोपवाक्यः॥सनोअजामींरुतवाविजामीनभिर्ति
ष्ठशर्धतोवाध्र्यश्व ॥२॥ ॥ कपोतसूक्तं ॥ देवाःकपोतंइषितोयदिच्छन्दूतोनिर्ऋत्याइदमांजगाम॥
तस्मांअर्चामकृणवांमनिष्कृतिंशंनोंअस्तुद्विपदेशंचतुष्पदे ॥ शिवःकपोतंइषितोनोंअस्त्वनागादेवाः
शकुनोगृहेषु ॥ अग्निर्हिविप्रोंजुषतांहविर्नःपरिहेतिःपक्षिणीनोंवृणक्तु ॥ हेतिःपक्षिणीनदंभात्यस्मा
नाष्ट्र्यांपदंकृणुतेअग्निधानें ॥ शंनोगोभ्यंश्चपुरुषेभ्यश्चास्तुमानोंहिंसीदिहदेवाःकपोतंः॥यदुलूकोवदं
तिमोघमेतद्यत्कपोतःपदमग्नौकृणोतिं॥यस्यंदूतःप्रहितएषएतत्तस्मैयमायनमोअस्तुमृत्यवे॥ऋचाक
पोतंनुदतप्रणोदमिषंमदंतःपरिगांनयध्वं॥संयोपयंतोदुरितानिविश्वांहित्वानऊर्जंप्रपंतात्पतिंष्ठः॥१॥
॥ अथवरुणसूक्तं ॥ ॥ नहितेंक्षत्रंनसहोनमन्युंवयंश्चनामीपतयंतआपुः॥ नेमाआपोंअनिमिषंचरंती
र्नयेवातंस्यप्रमिनंत्यभ्वं ॥ अबुध्नेराजावरुणोवनंस्योर्ध्वंस्तूपंददतेपूतदंक्षः ॥ नीचीनाःस्थुरुपरिबुध्न
एषामस्मेअंतर्निहिंताःकेतवंःस्युः ॥ उरुंहिराजावरुणश्चकारसूर्यायपंथामन्वेतवाउं ॥ अपदेपादाप्र

तिंधातवेकरुनापवक्ताहृदयाविधश्चित् ॥ शतंतेराजन्भिषजःसहस्रमुर्वीगंभीरासुमतिष्टेऽअस्तु ॥
वाधस्वदूरेनिर्ऋतिंपराचैःकृतंचिदेनःप्रमुमुग्ध्यस्मत् ॥ अमीयऽऋक्षानिहितासउच्चानक्तंददृश्रेकुहं
चिद्दिवेयुः॥अदब्धानिवरुणस्यव्रतानिविचाकशच्चंद्रमानक्तमेति॥१॥तत्त्वायामि॰ ऋक्१॥तदिन्नक्तं
तद्दिवामह्यमाहुस्तदयंकेतोहृदआविचष्टे ॥ शुनःशेपोयमह्वद्गृभीतःसोऽअस्मान्राजावरुणोमुमो
क्तु ॥ शुनःशेपोह्यह्वद्गृभीतस्त्रिष्वादित्यंद्रुपदेषुबद्धः ॥ अवैनंराजावरुणःससृज्याद्विद्वाँऽअदब्धो
विमुमोक्तुपाशान् ॥ अवतेहेळो॰ऋ॰उदुत्तमंव॰ऋ॰१॥२॥ यच्चिद्धिते॰वर्गद्वयं ॥४ ॥ अतोविश्वा
न्यद्भुताचिकित्वाँऽअभिपश्यति ॥ कृतानियाचकर्त्वा ॥ सनोविश्वाहासुक्रतुरादित्यःसुपथाकरत् ॥
प्रणआयूंषितारिषत्॥विभ्रद्द्रापिंहिरण्ययंवरुणोवस्तनिर्णिजं॥परिस्पशोनिषेदिरे॥ नयंदिप्संतिदिप्स
वोनद्रुह्वाणोजनानां॥नदेवमभिमातयः॥उतयोमानुषेष्वायशश्चक्रेअसाम्या॥अस्माकमुदरेष्वा ॥५॥
परामेयंतिधीतयोगावोनगव्यूतीरनु ॥ इच्छंतीरुरुचक्षसं ॥ संनुवोचावहैपुनर्यतोमेमध्वाभृतं ॥ होतेव

वृक्षदंसेप्रियं ॥ दर्शंनुविश्वदर्शतंदर्शंरथमधिक्षमि ॥ एताजुंषतमेगिरः ॥ इमंमेवरुणश्रुधीहवंम
द्याचंमृळय ॥ त्वामवस्युराचंके॥त्वंविश्वंस्यमेधिरदिवश्चग्मश्चंराजसि ॥ सयामंनिप्रतिंश्रुधि ॥ उ
दुत्तमंमुमुग्धिनोविपाशंमध्यमंचृत॥अवाधमानिजीवसें॥६॥ ॥ द्वितीयंवरुणसूक्तं ॥ इदंकवेरादि
त्यस्यंस्वराजोविश्वानिसांत्यभ्यंस्तुमह्ना ॥ अतियोमंद्रोयजथायदेवःसुकीर्तिंभिक्षेवरुणस्यभूरेः ॥
तवंव्रतेसुभगासःस्यामस्वाध्योवरुणतुष्टुवांसः ॥ उपायंनउषसांगोमतीनामग्नयोनजरंमाणाअनुद्यू
न्॥नवंस्यामपु०॥ऋ१॥प्रसींमादित्योऽअसृजद्विधर्तांऋतंसिंधवोवरुणस्ययंति ॥नश्राम्यंतिनविमुंचं
त्येतेवयोनपंप्तूरघुयापरिंज्मन् ॥ विमच्छ्रथायरशनामिवागऽऋध्यामंतेवरुणखामृतस्यं ॥ मातंतुश्छे
दिवयंतोधियंमेमामात्राशार्यपसःपुरऋतोः ॥ १ ॥ अपोसुम्यंक्षवरुणभियसंमत्सम्राळृतावोनुंमागृ
भाय ॥ दामेववत्साद्विमुमुग्ध्यंहोनहित्वदारेनिमिषश्चनेशे ॥ मानोवधैर्वरुणयेतइष्टावेनःकृण्वंतम
सुरभ्रीणंति ॥ माज्योतिंषःप्रवसथानिगन्मविषूमृधःशिश्रथोजीवसेंनः ॥ नमःपुरातेवरुणोतनूनमु

तापरंतुविजातब्रवाम ॥ त्वेहिकंपर्वतेनश्रितान्यप्रच्युतानिदूळभव्रतानि ॥ परंॠणासावीरधमत्कृतानि
माहंराजन्नन्यकृतेनभोजं ॥ अभ्युष्टाइन्नुभूयसीरुषासऽआनोजीवान्वरुणतासुशाधि ॥ योमेराज०
ऋक् १॥ माहंमघोनोवरुणप्रियस्यभूरिदाव्नऽआविदंशूनमापेः॥ मारायोराजन्त्सुयमादवस्थांबृहद्द० ॥
॥२॥ ॥ तृतीयवरुणसूक्तं ॥ प्रसम्राजेबृहदर्चागभीरंब्रह्मप्रियंवरुणायश्रुताय ॥ वियोजघानश
मितेवचर्मोपस्तिरेपृथिवींसूर्याय ॥ वनेषुव्य१न्तरिक्षंततानवाजमर्वत्सुपयउस्रियासु ॥ हृत्सुक्रतुं
वरुणोअप्स्व१ग्निंदिविसूर्यमदधात्सोममद्रौ ॥ नीचीनबारंवरुणःकवंधंप्रससर्जरोदसीऽअंतरिक्षं ॥ तेन
विश्वस्यभुवनस्यराजायवंनवृष्टिर्व्युनत्तिभूम ॥ उनत्तिभूमिंपृथिवीमुतद्यांयदादुग्धंवरुणोवष्ट्या
दित् ॥ समभ्रेणवसतपर्वतासस्तविषीयंतःश्रथयंतवीराः ॥ इमामूष्वासुरस्यश्रुतस्यमहींमायांवरु
णस्यप्रवोचं ॥ मानेनेवतस्थिवाँऽअंतरिक्षेवियोममेपृथिवींसूर्येण ॥ १ ॥ इमामूनुकवितमस्यमायां
महींदेवस्यनकिरादधर्ष ॥ एकंयदुद्नानपृणंत्येनीरासिंचंतीरवनयःसमुद्रं ॥ अर्यम्यंवरुणमित्र्यंवास

त्वोयंवासदमिद्भ्रातरंवा ॥ वेशंवानित्यंवरुणारणंवाय्त्सीमागश्चकृमाशिश्रथस्तत् ॥ कितवासोय
द्रिरिपुर्नदीवियद्वाघासत्यमुतयन्नविद्म॥ सर्वाताविष्यंशिथिरेवदेवाधातेस्यामवरुणप्रियासः ॥ २ ॥
॥चतुर्थवरुणसूक्तं॥॥धीरात्वस्यमहिनाजनूंषिवियस्तस्तंभरोदसीचिदुर्वी॥प्रनाकमृष्वंनुनुदेबृहंतंद्विता
नक्षत्रंपप्रथच्चभूम ॥उतस्वयातन्वा३संवदेतत्कदान्वं१तर्वरुणेभुवानि ॥ किंमेहव्यमहृणानोजुषेतक
दामृळीकंसुमनाअभिख्यं ॥ पृच्छेतदेनोवरुणदिदृक्षूपोएमिचिकितुषोविपृच्छं॥समानमिन्मेकवय
श्चिदाहुरयंहतुभ्यंवरुणोहृणीते॥किमागआसवरुणज्येष्ठंयत्स्तोतारंजिघांससिसखायं॥प्रतन्मेवोचोदू
ळभस्वधावोवत्वानेनानमसातुरइयां॥अवद्रुग्धानिपित्र्यासृजानोवयावयंचकृमातनूभिः॥ अवराजन्प
शुतृपंनतायुंसृजावत्संनदाम्नोवसिष्ठं ॥ नसस्वोदक्षोवरुणध्रुतिःसासुरामन्युर्विभीदकोअचित्तिः ॥ अ
स्तिज्यायान्कनीयसउपारेस्वप्नश्चनेदनृतस्यप्रयोता॥ अरंदासोनमीळ्हुषेकराण्यहंदेवायभूर्णयेनागाः॥
अचेतयदचितोदेवोअर्योगृत्संरायेकवितरोजुनाति ॥ अयंसुतुभ्यंवरुणस्वधावोहृदिस्तोमउपश्रित

सं.
१०३

श्विदस्तु॥शंनःक्षेमेशमुयोगेनोऽअस्तुयूयंपा०॥१॥रदंतपथोवरुणःसूर्यायप्राणांसिसमुद्रियानदीनां॥स
र्गोनसृष्टोऽअर्वतीऋतायन्चकारमहीरवनीरहंभ्यः ॥ आत्मातेवातोरजआनवीनोत्पशुर्नभूर्णिर्यवं
सेससवान् ॥अंतर्मही बृहतीरोदसीमेविश्वातेधामंवरुणप्रियाणि ॥ परिस्पशोवरुणस्यस्मादिष्टाउ
भेपंश्यंतिरोदसीसुमेके ॥ ऋतावानःकवयोयज्ञधीराःप्रचेतसोयइषयंतमन्म ॥ उवाचमेवरुणोमे
धिरायत्रिःसप्तनामाघ्न्याबिभर्ति ॥ विद्वान्पदस्यगुह्यानवोचद्युगायविप्रउपरायशिक्षन् ॥ तिस्रोद्यावो
निहिताऽअंतरस्मिन्तिस्रोभूमीरुपराःषड्विधानाः॥गृत्सोराजावरुणश्चक्रएतंदिविप्रेंखंहिरण्ययंशुभेकं॥
अवसिंधुंवरुणोद्यौरिवस्थाद्द्रप्सोनश्वेतोमृगस्तुविष्मान् ॥ गंभीरशंसोरजसोविमानःसुपारक्षत्रःसतो
अस्यराजा॥योमृळयातिचक्रुषेचिदागोवयंस्यामवरुणेऽअनागाः॥अनुव्रतान्यदितेर्ऋधंतोयूयं०॥२॥
प्रशुंध्युवंवरुणायप्रेष्ठांमतिंवसिष्ठमीळ्हुषेभरस्व ॥ यईमर्वाचंकरतेयजत्रंसहस्रामघंवृषणंबृहंतं ॥
अधान्वस्यसंदृशंजगन्वानग्नेरनीकंवरुणस्यमंसि ॥ स्वं१र्यदश्मन्नधिपाउअंधोभिमावपुर्दृशयेनिनी

यात् ॥ आयद्रुहावरुणश्चनावंप्रयत्समुद्रमीरयावमध्यं ॥ अधियदपांस्नुभिश्चरांवप्रप्रेंखईंखयाव
हेशुभेकं ॥ वसिष्ठंहवरुणोनाव्याधादृषिंचकारस्वपामहोभिः ॥ स्तोतारंविप्रःसुदिनत्वेऽअन्हांयान्नु
द्यावस्ततनन्यादुषासः ॥ क्वंत्यानिनौसख्याबभूवुःसचावहेयदवृकंपुराचित् ॥ बृहंतंमानंवरुणस्व
धावःसहस्रद्वारंजगमागृहंते ॥ यआपिर्नित्योवरुणप्रियःसन्त्वामागांसिकृणवत्सखाते ॥ मानएनस्वं
तोयक्षिन्भुजेमयंधिष्मविप्रःस्तुवतेवरूथं ॥ ध्रुवासुत्वासुक्षितिषुक्षियंतोव्यस्मत्पाशंवरुणोमुमो
चत्॥अवोवन्वानाऽअदितेरुपस्थाद्यूयंपा० ॥३॥ मोषुवरुणमृन्मयंगृहंराजन्नहंगमं ॥ मृळासुक्षत्रमृ
ळय ॥ यदेमिप्रस्फुरन्निवदृतिर्नध्मातोऽअद्रिवः ॥ मृळा०॥ क्रत्वःसमहदीनतांप्रतीपंजगमाशुचे॥मृ
ळा० ॥ अपांमध्येतस्थिवांसंतृष्णाविदज्जरितारं॥मृळा०॥ यत्किंचेदंवरुणदैव्येजनेभिद्रोहंमनुष्याश्चं
श्चरामसि ॥ अचित्तीयत्तवधर्मायुयोपिममानस्तस्मादेनसोदेवरीरिषः ॥४॥ सुदेवोऽअसिवरुणयस्यं
तेसप्तसिंधवः॥अनुक्षरंतिकाकुदंसूर्म्यंसुषिरामिव ॥५॥ ॥ दुःस्वप्नघ्नसूक्तं ॥ ॥ अपेहिमनसस्पते

पंकामपरश्वर ॥ परोनिर्ऋत्याआचंक्ष्वबहुधाजीवतोमनः ॥ भद्रंवैवरंवृणतेभद्रंयुंजंतिदक्षिणं ॥ भद्रंवैवस्वतेचक्षुर्बहुत्राजीवतोमनः ॥ यदाशसानिःशसाभिशसोपारिमजाग्रतोयत्स्वपंतः ॥ अग्निर्विश्वान्यपंदुष्कृतान्यजुष्टान्यारेअस्मद्दधातु ॥ यदिंद्रब्रह्मणस्पतेभिद्रोहंचरामसि ॥ प्रचेतानआंगिरसोद्विषतांपात्वंहसः ॥ अजैष्माद्यासनामचाभूमानागसोवयं ॥ जाग्रत्स्वप्नःसंकल्पःपापोयंद्विष्मस्तंसऋच्छतुयोनोद्वेष्टितमृच्छतु ॥१॥ ॥भगसूक्तं॥ ॥ प्रातरग्निंप्रातरिंद्रंहवामहेप्रातर्मित्रावरुणाप्रातरश्विना ॥ प्रातर्भगंपूषणंब्रह्मणस्पतिंप्रातःसोममुतरुद्रंहुवेम ॥ प्रातर्जितंभगमुग्रंहुवेमवयंपुत्रमदितेर्योविधर्ता ॥ आध्रश्चिद्यंमन्यमानस्तुरश्चिद्राजाचिद्यंभगंभक्षीत्याह ॥ भगप्रणेतर्भगसत्यराधोभगेमांधियमुदवाददन्नः ॥ भगप्रणोजनयगोभिरश्वैर्भगप्रनृभिर्नृवंतःस्याम ॥ उतेदानींभगवंतःस्यामोतप्रपित्वउतमध्येअह्नां ॥ उतोदितामघवन्सूर्यस्यवयंदेवानांसुमतौस्याम॥भगएवभगवाँअस्तुदेवास्तेनवयंभगवंतःस्याम ॥ तंत्वाभगसर्वइज्जोहवीतिसनोभगपुरएताभवेह ॥ समध्वरायोषसोन

मंतदधिक्रावेंवृशुचंयेपदायं ॥ अर्वाचीनंवसुविदंभगंनोरथमिवाश्वांवाजिनऽआवहंतु ॥ अश्वावती
गोमतीर्नउषासोवीरवतीःसदमुच्छंतुभद्राः॥घृतंदुहानाविश्वतःप्रपीनायूयं०॥१॥ ॥नदीस्तुतिसूक्तं॥
आमामित्रावरुणेहरक्षतंकुलायर्यद्विश्वयन्मानआगंन् ॥ अजकावंदुर्दृशीकंतिरोदधेमामांपद्येनरपसा
विदुत्सरुः ॥ यद्विजामन्परुषिवंदनंभुवदष्ठीवंतौपरिकुल्फौचदेहत् ॥अग्निष्टच्छोचन्नपंबाधतामितो
मामांप० ॥ यच्छल्मलौभवतियन्नदीषुयदोषधीभ्यःपरिजायतेविषं ॥ विश्वेदेवानिरितस्तत्सुवंतुमा
मांप०॥याःप्रवतो०॥ऋक्॥१॥ ॥वामदेव्यसूक्तं॥ ॥हविष्पांतमजरंस्वर्विदिदिविस्पृश्याहुतंजुष्टमग्नौ॥
तस्यभर्मणेभुवनायदेवाधर्मणेकंस्वधयापप्रथंत ॥ गीर्णंभुवनंतमसापगूळ्हमाविःस्वरभवज्जातेऽअ
ग्नौ ॥ तस्यदेवाःपृथिवीद्यौरुतापोरणयन्नोपधीःसख्येऽअस्य॥ देवेभिर्न्विषितोयज्ञियेभिरग्निंस्तोषा
ण्यजरंबृहंतं ॥ योभानुनापृथिवींद्यामुतेमामाततानरोदसीऽअंतरिक्षं ॥ योहोतासीत्प्रथमोदेवजुष्टो
यंसमांजन्नाज्येनावृणानाः ॥ सपतत्रीत्वरंस्थाजगद्यच्छ्वात्रमग्निरकृणोज्जातवेदाः ॥ यज्जातवेदोभु

वनस्यमूर्धन्नतिष्ठोऽअग्नेसहरोचनेन ॥ तंत्वाहेममतिभिर्गीर्भिरुक्थैःसयज्ञियोऽअभवोरोदसिप्राः

॥ १ ॥ मूर्धाभुवोभवतिनक्तमग्निस्ततःसूर्योजायतेप्रातरुद्यन् ॥ मायामूतुयज्ञियानामेतामपोयत्तू

र्णिश्चरतिप्रजानन् ॥ दृशेन्योयोमहिनासमिद्धोरोचतदिवियोनिर्विभावा॥ तस्मिन्नग्नौसूक्तवाकेनदेवाह

विर्विश्वआजुहवुस्तनूपाः॥ सूक्तवाकंप्रथममादिदग्निमादिद्धविरजनयन्तदेवाः॥ सएषांयज्ञोऽअभवत्तनू

पास्तंद्यौर्वेदतंपृथिवीतमापः॥ यंदेवासोजनयन्ताग्निंयस्मिन्नाजुहवुर्भुवनानिविश्वा॥ सोऽअर्चिषापृथि

वींद्यामुतेमामृजूयमानोऽअतपन्महित्वा॥ स्तोमेनहिदिविदेवासोऽअग्निमजीजनञ्छक्तिभीरोदसिप्राम्॥

तमूअकृण्वन्त्रेधाभुवेकंसऽओषधीःपचतिविश्वरूपाः॥ २॥ यदेदेनमदधुर्यज्ञियासोदिविदेवाःसूर्यमादि

तेयं॥ यदाचरिष्णूमिथुनावभूतामादित्प्रापश्यन्भुवनानिविश्वा॥ विश्वस्माऽअग्निंभुवनायदेवावैश्वानरं

केतुमह्नामकृण्वन् ॥ आयस्ततानोषसोविभातीरपोऊर्णोतितमोऽअर्चिषायन्॥ वैश्वानरंकवयोयज्ञि

यासोऽग्निंदेवाऽअजनयन्नजुर्यं॥ नक्षत्रंप्रत्नममिनच्चरिष्णुयक्षस्याध्यक्षंतविषंबृहन्तं ॥ वैश्वानरंविश्वाह

ऋ.मं. दीदिवांसंमंत्रैरग्निंकविमच्छावदामः ॥ योमह्नापरिबभूवोर्वीउतावस्तादुतदेवःपरस्तात्॥ द्वेस्रुतीऽअं सं.
शृणवंपितॄणामहंदेवानामुतमर्त्यानां॥ताभ्यामिदंविश्वमेजत्समेतियदंतरापितरंमातरंच॥२॥द्वेसमीची
१०६ बिभृतश्चरंतंशीर्षतोजातंमनसाविमृष्टं॥ सम्प्रत्यङ्विश्वाभुवनानितस्थावप्रयुच्छन्तरणिर्भ्राजमानः॥ य
त्रावदेतेऽअवरःपरश्चयज्ञन्योःकतरोनौविवेद ॥ आशेकुरित्सधमादंसखायोनक्षंतयज्ञंकइदंविवोचत् ॥
कत्यग्नयःकतिसूर्यासःकत्युषासःकत्युस्विदापः ॥ नोपस्पिजंवःपितरोवदामिपृच्छामिवःकवयोविद्मने
कं ॥ यावन्मात्रमुषसोनप्रतीकंसुपर्ण्योवसतेमातरिश्वः॥ तावद्दधात्युपयज्ञमायन्ब्राह्मणोहोतुरवरोनि
षीदन्॥४॥ ॥वामदेव्य(बार्हस्पत्य)सूक्तं॥ ॥ यस्तस्तंभसहसाविज्मोअंतान्बृहस्पतिस्त्रिषधस्थोर
वेण ॥ तंप्रत्नासऋषयोदीध्यानाःपुरोविप्रादधिरेमंद्रजिव्हं ॥ धुनेतयःसुप्रकेतंमदंतोबृहस्पतेअभि
येनस्ततस्रे॥ पृषंतंसृप्रमदब्धमूर्वंबृहस्पतेरक्षतादस्ययोनिं ॥ बृहस्पतेयापरमापरावदतआतऽऋतस्पृ
शोनिषेदुः ॥ तुभ्यंखाताअवताअद्रिदुग्धामध्वःश्चोतंत्यभितोविरप्शं ॥ बृहस्पतिःप्रथमंजायमानो १०६

महोज्योतिषःपरमेव्योमन् ॥ सप्तास्यस्तुविजातोरवेणविसप्तरश्मिरधमत्तमांसि ॥ ससुष्टुभासऽऋक्कं
तागणेनवलंरुरोजफलिगंरवेण ॥ बृहस्पतिरुस्रियाहव्यसूदःकनिक्रदद्वावशतीरुदाजत् ॥ १ ॥ एवा
पित्रेविश्वदेवायवृष्णेयज्ञैर्विधेमनमसाहविर्भिः ॥ बृहस्पतेसुप्रजावीरवंतोवयंस्यामपतयोरयीणां ॥
सइद्राजाप्रतिजन्यानिविश्वाशुष्मेणतस्थावभिवीर्येण ॥ बृहस्पतिंयःसुभृतंबिभर्तिवल्गूयतिवंद
तेपूर्वभाजं ॥ सइत्क्षेतिसुधितओकसिस्वेतस्माइळापिन्वतेविश्वदानीं ॥ तस्मैविशःस्वय
मेवानमंतेयस्मिन्ब्रह्माराजनिपूर्वएति॥अप्रतीतो०॥ऋ॥२॥ अथध्रुवस्तुतिसूक्तं ॥ आत्वाहार्षमंत
रेधिध्रुवस्तिष्ठाविचाचलिः ॥ विशस्त्वासर्वावांछंतुमात्वद्राष्ट्रमधिभ्रशत् ॥ इहैवैधिमापच्योष्ठाःपर्वत
इवाविचाचलिः॥ इंद्रइवेहध्रुवस्तिष्ठेहराष्ट्रमुधारय ॥ इममिंद्रोअदीधरद्ध्रुवंध्रुवेणहविषा ॥ तस्मैसो
मोअधिब्रवत्तस्माउब्रह्मणस्पतिः॥ध्रुवाद्यौर्ध्रुवापृ०॥ऋ०२ ॥ १ ॥ अलक्ष्मीघ्नसूक्तं ॥ अरायिका
णेविकटेगिरिंगच्छसदान्वे ॥ शिरिंबिठस्यसत्वभिस्तेभिष्ट्वाचायामसि॥चत्तोइत०ऋ२ ॥ यद्धप्राची

रजंगंतोरोमंडूरधाणिकीः ॥ हताइंद्रस्यशत्रवःसर्वेबुद्बुदयाशवः ॥ परीमेगामनेषतपर्यग्निमंहृषत ॥
देवेष्वक्रतश्रवःकइमाँआदधर्षति ॥ १ ॥ सपत्नघ्नसूक्तं ॥ ऋषभंमांसमानानांसपत्नानांविषासहिं
हंतारंशत्रूणांकृधिविराजंगोपतिंगवां ॥ अहमस्मिसपत्नहेंद्रइवारिष्टोअक्षतः ॥ अधःसपत्नामेपदो
रिमेसर्वेअभिष्ठिताः ॥ अत्रैववोपिनह्याम्युभेआर्त्नीइवज्यया ॥ वाचस्पतेनिषेधेमान्यथामदधरं
वदान् ॥ अभिभूरहमागमंविश्वकर्मेणधाम्ना ॥ आवश्चित्तमावोव्रतमावोहंसमितिंददे ॥ योगक्षे
मंवआदायाहंभूयासमुत्तमआवोमूर्धानमक्रमीं ॥ अधस्पदान्मउद्वदतमंडूकाइवोदकान्मंडूकाउदका
दिव ॥ १ ॥ बृहस्पतिसू० ॥ बृहस्पतेजुषस्वनोहव्यानिविश्वदेव्य ॥ रास्वरत्नानिदाशुषे ॥ शुचिमर्कैर्बृह
स्पतिमध्वरेषुनमस्यत ॥ अनाम्योजआचके ॥ वृषभंचर्षणीनांविश्वरूपमदाभ्यं ॥ बृहस्पतिंवरेण्यं ॥ बृ
हस्पतिर्नयतुदुर्गहातिरःपुनर्नैपदघशंसायमन्म ॥ क्षिपदशस्तिमपदुर्मतिंहन्नथाकरद्यजमानायशं
योः ॥ नराशंसोनोवतुप्रयाजेशंनोअस्त्वनुयाजोहवेषु ॥ क्षिपद० ॥ तपुर्मूर्धातपतुरक्षसोयेब्रह्मद्वि

ष:शर्वेहंतवाउ।।क्षिप० ।।२।। ।।गोसूक्तं२।। ।।मयोभूर्वातोअभिवातूस्राऊर्जस्वतीरोषधीरारिशंता ॥
पीवस्वतीर्जीवधन्याःपिबंत्ववसायपद्वतेरुद्रमृळ।। याःसरूपाविरूपाएकरूपायासामग्निरिष्ट्यानामानि
वेद ॥ याअंगिरसस्तपसेहचक्रुस्ताभ्यःपर्जन्यमहिशर्मयच्छ।।यादेवेपुतन्व१मैरयंतयासांसोमोविश्वा
रूपाणिवेद ॥ ताअस्मभ्यंपयसापिन्वमानाःप्रजावतीरिंद्रगोष्ठेरिरीहि ॥ प्रजापतिर्मह्यमेताररा
णोविश्वैर्देवैःपितृभिःसंविदानः।।शिवाःसतीरुपनोगोष्ठमाकस्तासांवयंप्रजयासंसदेम ।।१।।इतिगोसू०
।।अथापांलिंगसूक्तं।। ॥ आपोयंवःप्रथमंदेवयंतइंद्रपानमूर्मिमकृण्वतेळः।।तंवोवयंशुचिमरिप्रमद्यघृतप्रु
षंमधुमंतंवनेम ॥ तमूर्मिमापोमधुमत्तमंवोपांनपादवत्वाशुहेमा ॥ यस्मिन्निंद्रोवसुभिर्मादयातेतमं
श्यामदेवयंतोवोअद्य ॥ शतपवित्राःस्वधयामदंतीर्देवीर्देवानामपियंतिपाथः ॥ ताइंद्रस्यनमिनंतिव्र
तानिसिंधुभ्योहव्यंघृतवज्जुहोत ॥ याःसूर्योरश्मिभिराततानयाभ्यइंद्रोअरदद्गातुमूर्मिं ॥ तेसिंध
वोवरिवोधातनानोयूयंपा०।।१।। ।।अर्थचर्यासूक्तं।। ॥ वयमुत्वापथस्पतेरथंनवाजसातये।। धियेपू

पन्नयुज्महि॥ अभिनोनर्यंवसुंवीरंप्रयंतदक्षिणं॥ वामंगृहपतिंनय ॥ अदित्संतंचिदाघृणेपूषन्दानाय
चोदय॥ पणेश्चिद्विम्रदामनः॥ विपथोवाजसातयेचिनुहिविमृधोजहि॥ साधंतामुग्रनोधियः॥परितृंधि
पणीनामार्याहृदयाकवे॥अथेमस्मभ्यंरंधय॥१॥विपूषन्नारयातुदपणेरिच्छहृदिप्रियं॥अथें०॥आरिं
खकिकिराकृणुपणीनांहृदयाकवे॥अथें०॥यांपूषन्ब्रह्मचोदनीमारांबिभर्ष्याघृणे॥ तयासमस्यहृदयमा
रिंखकिकिराकृणु॥यातेअष्ट्रागोओपशाघृणेपशुसाधनी॥तस्यास्तेसुम्नमीमहे ॥ उतनोगोषणिंधियम
श्वसांवाजसामुत॥नृवत्कृणुहिवीतये॥२॥ ॥नष्टाधिगमसूक्तं॥ ॥ संपूषन्विदुषानययोअंजसानुशा
संति॥ यएवेदमितिब्रवंत्॥ समुपूष्णागमेमहियोगृहाँअभिशासंति॥ इमएवेतिचब्रवंत्॥पूष्णश्चक्रंनरिं
ष्यतिनकोशोवपद्यते॥नोअस्यव्यथतेपविः॥योअस्मैहविषाविधन्नतंपूषापिमृष्यते॥प्रथमोविंदतेवसु॥
पूषागाअन्वेतुनःपूषारक्षत्वर्वतः॥पूषावाजंसनोतुनः॥१॥पूषन्ननुप्रगाइहियजमानस्यसुन्वतः॥अस्माकं
स्तुवतामुत॥माकिर्नेशन्माकींरिषन्माकींसंशारिकेवटे ॥अथारिष्टाभिरागहि॥शृण्वंतंपूषणंवयमिर्यमनं

ष्वेदसं ॥ ईशानंरायईमहे॥ पूषन्तवंव्रतेवयंनरिष्येमकदाचन॥स्तोतारंस्तइहस्मसि॥ परिपूषापरस्ता
द्धस्तंदधातुदक्षिणं॥ पुनर्नोनष्टमाजतु॥२॥ पंथासूक्तं ॥संपूषन्नध्वनस्तिरव्यंहोविमुचोनपात्॥सक्ष्वा
देवप्रणंस्पुरः॥ योनःपूषन्नघोवृकोदुःशेवआदिदेशति॥अपस्मतंपथोजहि॥ अपत्यंपरिपंथिनंमुषीवा
णंहुरश्चितं॥दूरमधिस्रुतेरंज ॥ त्वंतस्यंद्वयाविनोघशंसस्यकस्यचित् ॥ पदाभितिष्ठनपुंषिं ॥ आतत्ते
दस्रमंतुमःपूषन्नवोवृणीमहे ॥ येनपितृनचोदयः ॥१॥ अधानोविश्वसौभगहिरण्यवाशीमत्तम ॥ ध
नानिसुषणाकृधि ॥ अतिनःसश्चतोनयसुगानःसुपथाकृणु ॥ पूषन्निहक्रतुंविदः ॥ अभिसूयवसंनयन
नवज्वारोअध्वने ॥ पूष०॥शग्धिपूर्धिप्रयंसिचशिशीहिप्रास्युदरं ॥ पूष०॥ नपूषणंमेथामसिसूक्तैरभि
गृणीमसि ॥ वसूनिदस्ममीमहे ॥२॥ मृत्युनाशनसूक्तं ॥प्रतार्यायुःप्रतरंनवीयःस्थातारेवक्रतुम
तारथस्य ॥ अधच्यवानउत्तवीत्यर्थंपरातरंसुनिर्ऋतिर्जिहीतां ॥ सामन्नुरायेनिधिमन्नन्नंकरामहेसु
पुरुधश्रवांसि॥ तानोविश्वानिजरितामंमत्तुपरा०॥ अभीष्वर्ग्यःपौंस्यैर्भवेमद्यौर्नभूमिंगिरयोनाज्रान्

॥ तानोविश्वानिजरिताचिकेतपरा० ॥ मोषुणःसोममृत्यवेपरादाःपश्येममनुसूर्यमुच्चरंतं ॥ द्युभिर्हितो
जरिमासूनोअस्तुपरा०॥ असुनीतेमनोअस्मासुधारयजीवातवेसुप्रतिरानआयुः॥ रारंधिनःसूर्यस्यसं
दृशिघतेनत्वंतन्वंवर्धयस्व।१॥असुनीतेपुन० ऋ. १॥पुनर्नोअसुंपृथिवीददातुपुनर्द्यौर्देवीपुनरंतरिक्षं॥पु
नर्नःसोमस्तन्वंददातुपुनःपूषापथ्यांयास्वस्तिः॥शंरोदसीसुबंधवेयह्वीऋतस्यमातरा ॥ भरतामपयद्र
पोद्यौःपृथिविक्षमारपोमोषुतेकिंचनाममत् ॥ अवद्वकेअवत्रिकादिवश्चरंतिभेषजा ॥ क्षमाचरिष्णवे
ककंभरता०॥ समिंद्रेरयगामनड्वाहंयआवहदुशीनराण्याअनः॥ भरतामपयद्रपोद्यौःपृथिविक्षमारपो
मो०॥२॥ आशीर्वादमंत्राः ॥दासपत्नीरहिगोपाऽअतिष्ठन्निरुद्धाऽआपःपणिनेवगावः॥अपांबि
लमपिहितंयदासीद्वृत्रंजघन्वाँऽअपतद्ववार ॥ अश्व्योवारोअभवस्तदिंद्रसृकेयत्त्वाप्रत्यहन्देवएकः॥अ
जयोगाऽअजयःशूरसोममवासृजःसर्तवेसप्तसिंधून् ॥ नास्मैविद्युन्नतन्यतुःसिषेधनयामिहमकिरद्ध्रा
दुनिंच ॥ इंद्रश्चयद्युयुधातेअहिश्चोतापरीभ्योमघवाविजिग्ये ॥ अहेर्यातारंकमपश्यइंद्रहृदियत्तेज

इंद्रोयातोवसितस्यरा
मृषोभीरगंच्छत् ॥ नवंचयन्नवतिंचस्त्रवंतीःश्येनोनभीतोऽअतंरोरजांसि ॥ इंद्रोयातोवसितस्यरा
जाशमस्यचशृंगिणोवज्रबाहुः ॥ सेदुराजाक्षयतिचर्षणीनामरान्ननेमिःपरिताबभूव ॥ १ ॥ रा
योबुध्नःसंगमनोवसूनांयज्ञस्यकेतुर्मन्मसाधनोवेः ॥ अमृतत्वंरक्षमाणासएनंदेवाऽअग्निंधारयन्द्रवि
णोदां ॥ नूचंपुराचसदनंरयीणांजातस्यचजायमानस्यचक्षां ॥ सतश्चगोपांभवंतश्चभूरेर्देवा० ॥
द्रविणोदाद्र०॥ऋक्॥एवानोअग्नेसमिधावृधानोरेवत्पावकश्रवसेविभाहि॥तन्नोमित्रोवरु०॥१॥अभू
दुपारमेतवेपंथाऋतस्यसाधुया ॥ अदर्शिविस्रुतिर्दिवः ॥ तत्तदिदश्विनोरवोजरितापतिभूपति॥मदे
सोमस्यपिप्रतोः॥वावसानाविवस्वतिसोमस्यपीत्यागिरा॥ मनुष्वच्छंभूआगतं ॥ युवोरुषाअनुश्रियं
परिज्मनोरुपाचरत् ॥ ऋतावनथोअक्तुभिः॥ उभापिबतमश्विनाभानःशर्मयच्छतं॥अविद्रियाभिरू
तिभिः ॥१॥ अनुत्वामहीपाजसीअचक्रेद्यावाक्षामामदतामिंद्रकर्मन् ॥ त्वंवृत्रमाशयानंसिरासुम
होवज्रेणसिष्वपोवराहुं ॥ त्वमिंद्रनर्योयाँअवोनॄन्तिष्ठावातस्यसुयुजोवहिष्ठान् ॥ यंतेकाव्यउशनामं

ऋ.मं. ११०

दिनंदाहूत्रहणंपार्थिनतक्षवज्रं ॥ त्वंसूरोहरितोरामयोनृन्भरच्चक्रमेतंशोनायमिंद्र ॥ प्रास्यंपारंनव
तिंनाव्यानामपिकर्तमवर्तयोयज्यून् ॥ त्वंनोअस्याइंद्रदुर्हणायाःपाहिवज्रिवोदुरितादभीके ॥ प्रनो
वाजान्रथ्योऽअश्वबुध्यानिषेयंधिश्रवसेसूनृतायै ॥ मासातेअस्मत्सुमतिर्विदसद्वाजप्रमहःसमि
षोवरंत ॥ आनोभजमघवन्गोष्वर्योमंहिष्ठास्तेसधमादःस्याम॥१॥ सहस्रंव्यतीनांयुक्तानामिंद्रमीम
हे ॥ शतंसोमस्यखार्यः ॥ सहस्रातेशतावयंगवामाच्यावयामसि॥अस्मत्राराधएतुते॥दशतेकलशा
नांहिरण्यानामधीमहि ॥ भूरिदाअसिवृत्रहन् ॥ भूरिदाभूरिदेहिनोमादभ्रंभूर्याभर ॥ भूरिघेदिंद्र
दित्ससि ॥ भूरिदात्यसिश्रुतःपुरुत्राशूरवृत्रहन् ॥ आनोभजस्वराधसि ॥ प्रतेबभ्रूविचक्षणशंसामि
गोपणोनपात् ॥ माभ्यांगाअनुशिश्रथः ॥ कनीनकेवविद्रधेनवेद्रुपदेअर्भके ॥ बभ्रूयामेषुशोभेते
॥ अरंमउस्रयाम्णेरमनुस्रयाम्णे ॥ बभ्रूयामेष्वस्रिधा ॥ १ ॥ सत्वश्चिद्धितन्वः१शुंभमानाआहंसा
सोनीलपृष्ठाअपप्तन् ॥ विश्वंशर्धोअभितोमानिषेदनरोनरण्वाःसवनेमदंतः ॥ योनोमरुतोअभिदु

सं. ११०

हृणायुस्तिरश्चित्तानिवसवोजिघांसति ॥ द्रुहःपाशान्प्रतिसमुचीष्टतपिष्ठेनहन्मनाहंतनातं ॥ सां
तपनाइदंहविर्मरुतस्तज्जुजुष्टन ॥ युष्माकोतीरिशादसः ॥ गृहमेधासआगंतमरुतोमापभूतन ॥
युष्माकोतीसुदानवः ॥ इहेहवःस्वतवसःकवयःसूर्यत्वचः ॥ यज्ञंमरुतआवृणे ॥ त्र्यंबकंय०॥१॥ऐ
तुपूषारयिर्भगःस्वस्तिसर्वधातमः ॥ उरुरध्वास्वस्तये ॥ अरमतिरनर्वणोविश्वोदेवस्यमनसा ॥ आ
दित्यानामनेहइत्॥ यथानोमित्रोअर्यमावरुणःसंतिगोपाः ॥ सुगाऋतस्यपंथाः॥ अग्निंवःपूर्व्यंगिरा
देवमीळेवसूनां॥ सपर्यंतःपुरुप्रियंमित्रंनक्षेत्रसाधसं॥मक्षूदेववतोरथःशूरोवापृत्सुकासुचित् ॥ देवानां
यइन्मनोयजमानइयक्षत्यभीदयज्वनोभुवत् ॥ नयजमानरिष्यसिनसुन्वाननदेवयो॥देवानां० ॥ न
किष्टंकर्मणानशन्नप्रयोषन्नयोषति॥देवानां०॥असदत्रसुवीर्यमुतत्यदाश्वश्व्यं॥देवानां० ॥ १ ॥ त्व
मग्नेव्रतपाअसिदेवआमर्त्येष्वा॥त्वंयज्ञेष्वीड्यः॥त्वमसिप्रशस्योविदथेषुसहन्त्य॥अग्नेरथीरध्वराणां ॥
सत्वमस्मदपद्विषोयुयोधिजातवेदः॥अदेवीरग्नेअरातीः ॥ अंतिचित्सन्तमहयज्ञंमर्तस्यरिपोः ॥नोपवे

षिजातवेद॥मर्तांअमर्त्यस्यतेभूरिनाममनामहे॥विप्रासोजातवेदसः॥ १ ॥ विप्रंविप्रासोवसेदेवंमर्ता
सऊतये॥अग्निंगीर्भिर्हवामहे ॥ आतेवत्सोमनोयमत्परमाच्चित्सधस्थात्॥ अग्नेत्वांकामयागिरा ॥
पुरुत्राहिसदृङ्ङसिविशोविश्वाअनुप्रभुः ॥ समत्सुत्वाहवामहे ॥ समत्स्वग्निमवसेवाजयंतोहवामहे
॥वाजेषुचित्रराधसं ॥ प्रत्नोहिकमीड्योअध्वरेषुसनाच्चहोतानव्यश्चसत्सि ॥ स्वांचाग्नेतन्वंपिप्रय
स्वास्मभ्यंचसौभगमायजस्व ॥ २ ॥ इदंवामास्येहविःप्रियमिंद्राबृहस्पती॥उक्थंमदश्चशस्यते ॥ अ
यंवांपरिषिच्यतेसोमइंद्राबृहस्पती॥चारुर्मदायपीतये॥आनइंद्राबृहस्पतीगृहमिंद्रश्चगच्छतं॥ सोमपा
सोमपीतये॥अस्मेइंद्राबृहस्पतीरयिंधत्तंशतग्विनं ॥अश्वावंतंसहस्रिणं ॥ इंद्राबृहस्पतीवयंसुतेगीर्भि
र्हवामहे॥ अस्यसोमस्यपीतये॥सोममिंद्राबृहस्पतीपिबतंदाशुषोगृहे॥मादयेथांतदोकसा॥ १ ॥ अ
पश्यंत्वामनसाचेकितानंतपसोजातंतपसोविभूतं ॥ इहप्रजामिहरयिंरराणःप्रजायस्वप्रजयापुत्रका
म॥अपश्यंत्वामनसादीध्यानांस्वायांतनूऋत्व्येनाधमानां ॥उपमामुच्चायुवतिर्बभूयाःप्रजायस्वप्रजया

पुत्रकामे ॥ अहंगर्भमदधामोषधीष्वहंविश्वेषुभुवनेष्वंतः ॥ अहंप्रजाअंजनयंपृथिव्यामहंजनिभ्यो
अपरीषुपुत्रान्॥१॥ अभीवर्तेनहविषायेनेंद्रोअभिवावृते॥तेनास्मान्ब्रह्मणस्पतेभिराष्ट्रायवर्तय ॥ अ
भिवृत्यसपत्नानभियानोअरातयः॥अभिपृतन्यंतंतिष्ठाभियोनइरस्यति॥ अभित्वादेवःसविताभिसो
मोअवीवृतत् ॥ अभित्वाविश्वाभूतान्यभीवर्तोयथाससि॥येनेंद्रोहविषाकृत्व्यभवद्द्युम्न्युत्तमः॥ इदंत
दक्रिदेवाअसपत्नःकिलाभुवं॥असपत्नःसपत्नहाभिराष्ट्रोविषासहिः॥यथाहमेषांभूतानांविराजानिज
नस्यच॥ १॥ विश्वदेवसूक्तं ॥ इंद्रंमित्रंवरुणमग्निमूतयेमारुतंशर्धोअदितिंहवामहे ॥ रथंनदुर्गाद्वसवः
सुदानवोविश्वस्मान्नोअंहसोनिष्पिपर्तन॥ तआदित्याआगंतासर्वतातयेभूतदेवावृत्रतूर्येषुशंभुवः ॥ र
थंन० ॥अवंतुनःपितरःसुप्रवाचनाउतदेवीदेवपुत्रेऋतावृधा॥रथंन० ॥ नराशंसंवाजिनंवाजयन्निहक्ष
यद्वीरंपूषणंसुम्नैरीमहे ॥ रथंन० ॥ बृहस्पतेसदमिन्नःसुगंकृधिशंयोर्यत्तेमनुर्हितंतदीमहे॥ रथंन०
इंद्रंकुत्सोवृत्रहणंशचीपतिंकाटेनिबाळ्हऋषिरह्वदूतये ॥ रथंन० ॥ देवैर्नोदेव्यदितिर्निपातुदेवस्त्राता

त्रायतामभंयुच्छन् ॥ तन्नोंमित्रो०॥१॥द्वि०सू०॥ धृतंव्रताआदित्याइषिराआरेमत्कर्तंरहसूरिवागः॥
शृण्वतोवोवरुणमित्रदेवाभद्रस्यविद्वाँअवसेहुवेवः ॥ यूयंदेवाःप्रमंतियूयमोजोयूयंद्वेषांसिसनुतर्यु
योत ॥ अभिक्षत्तारोअभिचक्षमध्वमद्याचंनोमृळयंतापरंच ॥ किमूनुवःकृणवामापरेणकिंसनेनव
सवआप्येन ॥ यूयंनोमित्रावरुणादितेचस्वस्तिमिंद्रामरुतोदधात ॥ हयेदेवायूयमिदापयःस्थतेमृळ
तनाधमानायमह्यं ॥ मावोरथोमध्यमवाळृतेभून्मायुष्मावत्स्वापिषुश्रमिष्म ॥ प्रवएकोमिमयभूर्या
गोयन्मापितेवकितवंशशास॥आरेपाशाआरेअघानिदेवामामाधिपुत्रेविमिवग्रभीष्ट॥ अर्वांचोअद्या
भवतायजत्राआवोहार्दिभयमानोव्ययेयं॥ त्राध्वंनोदेवानिजुरोवृकस्यत्राध्वंकर्तादवपदोयजत्राः ॥
माहंम०१॥तु०सू०॥ अबुध्रमुत्यइंद्रवंतोअग्नयोज्योतिर्भरंतउषसोव्युष्टिषु॥महीद्यावापृथिवीचेतता
मपोद्यादेवानामवआवृणीमहे ॥ दिवस्पृथिव्योरवआवृणीमहेमातॄन्सिंधून्पर्वतांछर्यणावतः॥अना
गास्त्वंसूर्यमुषासमीमहेभद्रंसोमःसुवानोअद्याकृणोतुनः ॥ द्यावानोअद्यपृथिवीअनागसोमहीत्रायेतां

सुवितायमातरा ॥ उषाउच्छंत्यपबाधतामघंस्वस्त्य१ग्निंसमिधानमीमहे ॥ इयंनउस्राप्रथमासुदेव्यंरे
वत्सनिभ्योरेवतीव्युच्छतु॥ आरेमन्युंदुर्विदत्रस्यधीमहिस्व०॥ प्रयाःसिस्रतेसूर्यस्यरश्मिभिर्ज्योतिर्भ
रंतीरुषसोव्युष्टिषु॥ भद्रानोअद्यश्रवसेव्युच्छतस्व०॥१॥ अनमीवाउषसआचरंतुनउदग्नयोजिहतां
ज्योतिषाबृहत्॥आयुंक्षातामश्विनातूतुजिंरथंस्व०॥ श्रेष्ठंनोअद्यसवितर्वरेण्यंभागमासुवसहिरत्नधा
असि॥रायोजनित्रींधिषणामुपब्रुवेस्व०॥पिपर्तुमातऋतस्यप्रवाचनंदेवानांयन्मनुष्याइअमन्महि॥ वि
श्वाइदुस्राःस्पळुदेतिसूर्यःस्व० ॥ अद्वेषोअद्यबर्हिषःस्तरीमणिग्राव्णांयोगेमन्मनःसाधईमहे॥ आदि
त्यानांशर्मणिस्थाभुरण्यसिस्व०॥ आनोबर्हिःसधमादेबृहद्दिविदेवाँईळेसादयासप्तहोतॄन् ॥ इंद्रंमित्रं
वरुणंसातयेभगंस्व० ॥२॥ तआदित्याआगतासर्वतातयेवृधेनोयज्ञमवतासजोषसः ॥ बृहस्पतिंपूष
णमश्विनाभगंस्व० ॥ तन्नोदेवायच्छतसुप्रवाचनंछर्दिरादित्याःसुभरंनृपाय्यं ॥ पश्वेतोकायतनयाय
जीवसेस्व०॥ विश्वेअद्यमरुतोविश्वऊतीविश्वेभवंत्वग्नयःसमिद्धाः ॥ विश्वेनोदेवाअवसागमंतुविश्व

मस्तुद्रविणंवाजोअस्मे ॥ यंदेवासोवथवाजसातौयंत्रायध्वेयंपिपृथात्यंहः ॥ योवोगोपीथेनभयस्य
वेदतेस्यामदेववीतयेतुरासः ॥३॥ च०सू० ॥ उषासानक्ताबृहतीसुपेशसाद्यावाक्षामावरुणोमित्रोअ
र्यमा ॥ इंद्रंहुवेमरुतःपर्वताँअपआदित्यान्द्यावापृथिवीअपःस्वः ॥ द्यौश्चनःपृथिवीचप्रचेतसऋता
वरीरक्षतामंहसोरिषः ॥ मादुर्विदत्रानिर्ऋतिर्नईशततद्देवानामवोअद्यावृणीमहे ॥ विश्वस्मान्नोअ
दितिःपात्वंहसोमातामित्रस्यवरुणस्यरेवतः ॥ स्वर्वज्ज्योतिरवृकंनशीमहित० ॥ ग्रावावदन्नपरक्षां
सिसेधतुदुःष्वप्न्यंनिर्ऋतिंविश्वमत्त्रिणं ॥ आदित्यंशर्ममरुतामशीमहित० ॥ एंद्रोबर्हिःसीदतुपिन्वतामि
ळाबृहस्पतिःसामभिर्ऋक्वोअर्चतु ॥ सुप्रकेतंजीवसेमन्मधीमहित० ॥१॥ दिविस्पृशंयज्ञमस्माकमश्वि
नाजीराध्वरंकृणुतंसुम्नमिष्टये ॥ प्राचीनरश्मिमाहुतंघृतेनत० ॥ उपह्वयेसुहवंमारुतंगणंपावकमृष्वं
सख्यायशंभुवं ॥ रायस्पोषंसौश्रवसायधीमहित० ॥ अपांपेरुंजीवधन्यंभरामहेदेवाव्यंसुहवम
ध्वरश्रियं ॥ सुरश्मिंसोममिंद्रियंयमीमहित० ॥ सनेमतत्सुसनितासनित्वभिर्वयंजीवाजीवपुत्रा

अनांगसः ॥ ब्रह्मद्विपोविष्वगेनोभरेरतत० ॥ येस्थामनोर्यज्ञियास्तेशृणोतनयद्वोदेवाईमहेतद्दा

तन ॥ जैत्रंक्रतुंरयिमद्वीरवद्यशस्त० ॥ २॥महद्द्यमंहतामाद्वृणीमहेवोदेवानांबृहतामनर्वणां ॥ य

थावसुवीरजातंनशामहेत० ॥महोअग्नेःसमिधानस्यशर्मण्यनागामित्रेवरुणेस्वस्तये ॥ श्रेष्ठेस्या

मसवितुःसवीमनित० ॥येसवितुःसत्यसवस्यविश्वेमित्रस्यव्रतेवरुणस्यदेवाः ॥ नेसौभगंवीरवद्गो

मदम्नोदधातनद्रविणंचित्रमस्मे॥ सवितापृ०॥३॥ पं०सू. ॥ अग्नेअच्छावदेहनःप्रत्यङ्नःसुमनाभव

प्रनोयच्छविशस्पतेधनदाअसिनस्त्वं॥ प्रनोयच्छत्वर्यमाप्रभगःप्रबृहस्पतिः॥ प्रदेवाःप्रोतसूनृताराये

प्रनोयच्छविशस्पतेधनदाअसिनस्त्वं॥ प्रनोयच्छत्वर्यमाप्रभगःप्रबृहस्पतिः॥ प्रदेवाःप्रोतसूनृतारायो

देवीदददातुनः॥ सोमंराजानमवसेग्निंगीर्भिर्हवामहे ॥ आदित्यान्विष्णुंसूर्यंब्रह्माणंचबृहस्पतिं ॥ इंद्र

वायूबृहस्पतिंसुहवेहहवामहे ॥ यथानःसर्वइज्जनःसंगत्यांसुमनाअसत् ॥ अर्यमणंबृहस्पतिमिंद्रंदा

नायचोदय ॥ वातंविष्णुंसरस्वतींसवितारंचवाजिनं ॥ त्वंनोअग्नेअग्निभिर्ब्रह्मयज्ञंचवर्धय॥ त्वंनोदेव

तातयेरायोदानायचोदय ॥ १ ॥ द्रविणोदसूक्तं ॥ सप्रत्नथासहसाजायमानःसद्यःकाव्यानिब

ळंधत्तविश्वां ॥ आपंश्चमित्रंधिषणांचसाधन्देवाअग्निंधारयन्द्रविणोदां ॥ सपूर्वयानिविदांकव्यतायो
रिमाःप्रजाअजनयन्मनूनां ॥ विवस्वताचक्षसाद्यामपश्चदे०॥ तमीळतप्रथमंयज्ञसाधंविशआरीराहु
तमृंजसानं ॥ ऊर्जःपुत्रंभरतंसृप्रदानुंदे० ॥ समातरिश्वापुरुवारपुष्टिर्विदद्गातुंतनयायस्वर्वित् ॥ वि
शांगोपाजनितारोदस्योर्दे०॥ नक्तोषासावर्णमामेम्यानेधापयेतेशिशुमेकंसमीची॥द्यावाक्षामारुक्मो
अंतर्विभातिदे०॥१॥रायोबुध्नःऋ.४।२॥ इंद्रावरुणसूक्तं ॥इमानिवांभागधेयानिसिस्रतइंद्रावरु
णाप्रमहेसुतेषुवां ॥ यज्ञेयज्ञेहसवनाभुरण्यथोयत्सुन्वतेयजमानायशिक्षथः ॥ निःषिध्वरीरोषधीराप
आस्तामिंद्रावरुणामहिमानमाशत ॥ यासिस्रतूरजसःपारेअध्वनोययोःशत्रुर्नकिरादेवओहते ॥ स
त्यंतदिंद्रावरुणाकृशस्यवांमध्वऊर्मिंदुहतेसप्तवाणीः ॥ ताभिर्दाश्वांसमवतंशुभस्पतीयोवामदब्धोअ
भिपातिचित्तिभिः ॥ घृतप्रुषःसौम्याजीरदानवःसप्तस्वसारःसदनऋतस्य ॥ याहवामिंद्रावरुणाघृत
श्चुतस्ताभिर्धत्तंयजमानायशिक्षतं॥ १॥ अवोचाममहतेसौभगायसत्यंत्वेषाभ्यांमहिमानमिंद्रियं ॥

अस्मान्त्स्विंद्रावरुणाघृतश्चुतस्त्रिभिःसाप्तेभिरवतंशुभस्पती ॥ इंद्रावरुणायदृषिभ्योमनीषांवाचो
मतिंश्रुतमदत्तमग्रे ॥ यानिस्थानान्यसृजंतधीरायज्ञंतन्वानास्तपसाभ्यपश्यं ॥ इंद्रावरुणासौ
म० ॥ २ ॥ वायुसूक्तं ॥ विहिहोत्राअवीताविपोनरार्योअर्यः ॥ वायवाचंद्रेणरथेनयाहिसुतस्य
पीतये ॥ निर्युवाणोअशस्तीर्नियुत्वाँइंद्रसारथिः॥वायवा० ॥ अनुकृष्णेवसुधितीयेमातेविश्वपेशसा
वाय०॥वहंतुत्वामनोयुजोयुक्तासोनवतिर्नव॥वायु०॥वायोशतंह०॥१॥क्षेत्रपाळसू०॥क्षेत्रस्यप०॥
ऋ.१ ॥ क्षेत्रस्यपतेमधुमंतमूर्मिंधेनुरिवपयोअस्मासुधुक्ष्व ॥ मधुश्चुतंघृतमिवसुपूतमृतस्यनःपतयो
मृळयंतु॥मधुमतीरोषधीर्द्यावआपोमधुमन्नोभवत्वंतरिक्षं॥ क्षेत्रस्यपतिर्मधुमान्नोअस्त्वरिष्यंतोअन्वे
नंचरेम॥ शुनंवाहाःशुनंनरःशुनंकृषतुलांगलं॥ शुनंवरत्राबध्यंतांशुनमष्ट्रामुदिंगय ॥ शुनासीराविमां
वाचंजुषेथांयद्दिविचक्रथुःपयः ॥ तेनेमामुपसिंचतं ॥ अर्वाचीसु०ऋ.१ ॥ इंद्रःसीतांनिगृह्णातुतांपू
षानुयच्छतु ॥ सानःपयस्वतीदुहामुत्तरामुत्तरांसमां ॥ शुनंनःफालाविकृषंतुभूमिंशुनंकीनाशाअभि

यंतुवाहैः॥ शुनंपर्जन्योमधुनापयोभिःशुनासीराशुनमस्मासुधत्तं ॥ १ ॥ इंद्रसूक्तं ॥ विश्वजितेधन
जितेस्वर्जितेसत्राजितेनृजितउर्वराजिते ॥ अश्वजितेगोजितेअब्जितेभरेंद्रायसोमंयजतायहर्यतं ॥
अभिभुवेभिभंगायवन्वतेषाळ्हायसहमानायवेधसे ॥ तुविग्रयेवह्नयेदुष्टरीतवेसत्रासाहेनमइंद्रा
यवोचत॥ सत्रासाहोजनभक्षोजनंसहश्च्यवनोयुध्मोअनुजोषमुक्षितः ॥ वृतंचयःसहुरिर्विक्ष्वारितइं
द्रस्यवोचंप्रकृतानिवीर्या ॥ अनानुदोवृषभोदोधतोवधोगंभीरऋष्वोअसमष्टकाव्यः ॥ रध्रचोदःश्नथ
नोवीळितस्पृथुरिंद्रःसुयज्ञउषसःस्वर्जनत्॥यज्ञेनगातुमप्तुरोविविद्रिरेधियोहिन्वानाउशिजोमनीषिणः॥
अभिस्वरानिषदागाअवस्यवइंद्रेहिन्वानाद्रविणान्याशत॥ इंद्रश्रेष्ठानिद्र० ऋ.१॥ १ ॥ द्यावापृथिवी
सू०॥कतरापूर्वाकतरापरायोःकथाजातेकवयःकोविवेद ॥ विश्वंत्मनाबिभृतोयद्धनामविवर्तेतेअहनी
चक्रियेव॥भूरिंद्वेअचरंतीचरंतंपद्वंतंगर्भमपदीदधाते॥नित्यंनसूनुंपित्रोरुपस्थेद्यावारक्षतंपृथिवीनोअ
भ्वात् ॥ अनेहोदात्रमदितेरनर्वंहुवेस्वर्वदवधंनमस्वत्॥तद्रोदसीजनयतंजरित्रेद्या० ॥ अतप्यमाने

संगच्छमानेयुवतीसमंतेस्वसा
अवसावंतीअनुष्यामरोदसीदेवपुत्रे॥ उभेदेवानामुभयेभिरन्हांद्या० ॥ संगच्छमानेयुवतीसमंतेस्वसा
अवसावंतीअनुष्यामरोदसीदेवपुत्रे॥ उर्वीसद्मनीबृहतीऋतेनंहुवदेवानामवं
राजामीपित्रोरुपस्थे ॥ अभिजिघ्रंतीभुवनस्यनाभिंद्या० ॥१॥उर्वीसद्मनीबृहतीऋतेनंहुवदेवानामवं
साजनित्री ॥ दधातेयेअमृतंसुप्रतीकेद्या०॥उर्वीपृथ्वीबहुलेदूरेअंतेउपब्रुवेनमसायज्ञेअस्मिन्॥ दधा
तेये सुभगेसुप्रतूर्तीद्या० ॥देवान्वायच्चकृमाकच्चिदागःसखायंवासदमिज्जास्पतिंवा॥ इयंधीर्भूयाअव
यानंमेषांद्या०॥ उभाशंसा०ऋ. ॥१॥ ऋतंदिवेतदवोचंपृथिव्याअभिश्रावायप्रथमंसुमेधाः ॥ पाता
मवद्याद्दुरितादभीकेपितामाताचरक्षतामवोभिः॥इदंद्यावापृथिवीसत्यमस्तुपितर्मातर्यदिहोपब्रुवेवां॥
भूतंदेवानामवमेअवोभिर्विद्यामेषंवृजनंजीरदानुं॥२॥ ॥अग्न्यादिसू०॥ ॥इमंस्तोममर्हतेजातवेदसेर
थमिवसंमहेमामनीषया॥ भद्राहिनःप्रमतिरस्यसंसद्यग्नेसख्येमारिषामावयंतव ॥ यस्मैत्वमायजसेस
साधत्यनर्वाक्षेतिदधतेसुवीर्यं॥सतूतावनैनमश्नोत्यंहतिरग्ने०॥ शकेमत्वासमिधंसाधयाधियस्त्वेदेवाहवि
रदंत्याहुतं॥त्वमादित्याँआवहतान्ह्युं१श्मस्यग्ने०॥ भरामेध्मंकृणवामाहवींषिंतेचितयंतःपर्वणापर्वणाव

यं॥जीवातवेप्रतरंसाधयाधियोग्ने० ॥ विशांगोपाअस्यचरंतिजंतवोद्विपच्चयदुतचतुष्पदक्तुभिः।चित्रःप्र
केतैउषसोमहाँअस्यग्ने०॥१॥त्वमध्वर्युरुतहोतासिपूर्व्यःप्रशास्तापोताजनुषापुरोहितः।विश्वाविद्वाँआ
र्त्विज्याधीरपुष्यस्यग्नेसख्ये०॥योविश्वतःसुप्रतीकःसदृङ्ङसिदूरेचित्सन्तळिदिवातिरोचसे।रात्र्याश्चिदं
धोअतिदेवपश्यस्यग्ने०॥पूर्वोदेवाभवतुसुन्वतोरथोस्माकंशंसोअभ्यस्तुदूढ्यः।तदाजानीतोतपुष्यता
वचोग्नेसख्येमा०॥वधैर्दुःशंसाँअपदूढ्योजहिदूरेवायेअंतिवाकेचिदत्रिणः ॥ अथायज्ञायगृणतेसुगंकृ
ध्यग्नेसख्ये०॥यदयुक्थाअरुषारोहितारथेवातजूतावृषभस्येवतेरवः।आदिन्वसिवनिनोधूमकेतुनाग्ने०॥
॥२॥ अधस्वनादुतबिभ्युःपतत्रिणोद्रप्सायत्तेयवसादोव्यस्थिरन्॥ सुगंतत्तेतावकेभ्योरथेभ्योग्ने० ॥
अयंमित्रस्यवरुणस्यधायसेवयातांमरुतांहेळोअद्भुतः।मृळासुनोभूत्वेषांमनःपुनरग्नेस०।देवोदेवानाम
सिमित्रोअद्भुतोवसुर्वसूनामसिचारुरध्वरे।शर्मन्त्स्यामतववसप्रथस्तमेग्ने०॥तत्तेभद्रंयत्समिद्धःस्वेदमेसो
माहुतोजरसेमृळयत्तमः।दधासिरत्नंद्रविणंचदाशुषेग्ने०॥ यस्मैत्वंसुद्रविणोददाशोनागास्त्वमदितेसर्व

ताता॥ यंभद्रेणशवसाचोदयासिप्रजावतारार्धसातेस्याम॥ सत्वमग्नेसौभगत्वस्यविद्वानस्माकमायुःप्र
तिरेहदेव॥तन्नोमि०॥३॥ ॥सोमारुद्रसूक्तं॥ ॥सोमारुद्राधारयेथामसुर्यं१प्रवामिष्टयोरमश्नुवंतु॥दमेद
मेसप्तरत्नादधानाशंनोभूतंद्विपदेशंचतुष्पदे॥सोमारुद्राविवृहतंविषूचीममीवायानोगयमाविवेश॥आरे
बाधेथांनिर्ऋतिंपराचैरस्मेभद्रासौश्रवसानिसंतु॥सोमारुद्रायुवमेतान्यस्मेविश्वातनूषुभेषजानिधत्तं॥अ
वस्यतंमुंचतंयन्नोअस्तितनूषुबद्धंकृतमेनोअस्मत्॥ तिग्मायुधौतिग्महेतीसुशेवौसोमारुद्राविहसुमृळ
तंनः॥प्रनोमुंचतंवरुणस्यपाशाद्गोपायतंनःसुमनस्यमाना॥१॥ ॥संग्रामसू०॥ ॥जीमूतस्येवभवतिप्र
तीकंयद्वर्मीयातिसमदामुपस्थे॥अनाविद्धयातन्वाजयत्वंसत्वावर्मणोमहिमापिपर्तु॥धन्वनागाधन्वना
जिंजयेमधन्वनातीव्राःसमदोजयेम॥धनुःशत्रोरपकामंकृणोतिधन्वनासर्वाःप्रदिशोजयेम॥ वक्ष्यंतीवे
दागनीगंतिकर्णंप्रियंसखायंपरिषस्वजाना॥योषेवशिंक्तेविततांधिधन्वञ्ज्याइयंसमनेपारयंती॥ तेआ
चरंतीसमनेवयोषामातेवपुत्रंबिभृतामुपस्थे॥ अपशत्रून्विध्यतांसंविदानेआर्त्नीइमेविष्फुरंतीअमित्रा

नु॥बह्वीनांपि० ॥१॥ रथेतिष्ठंन्नयतिवाजिनंःपुरोयत्रंयत्रकामयंतेसुषारथिः ॥ अभीशूनांमहिमानं
पनायतमनंःपश्चादनुंयच्छंतिरश्मयंः ॥ तीव्रान्घोषान्कृण्वतेवृषपाणयोश्वारथेभिःसहवाजयंतः ॥
अवक्रामंतःप्रपदैरमित्रान्क्षिणंतिशत्रूँरनपव्ययंतः ॥ रथवाहंनंहविरस्यनामयत्रायुधंनिहितमस्यव
र्मं ॥ तत्रारथमुपशग्मंसदेमविश्वाहावयंसुमनस्यमानाः ॥ स्वादुषंस०ऋ. २॥२॥ सुपर्णंवस्तेमृगो
अस्यादंतोगोभिःसंनंद्धापततिप्रसूता ॥ यत्रानरःसंचविचद्रवंतितत्रास्मभ्यमिषवःशर्मयंसन् ॥ ऋ
जीतेपरिंवृंग्धिनोश्माभवतुनस्तनूः ॥ सोमोअधिब्रवीतुनोदितिःशर्मयच्छतु ॥ आजंघंतिसान्वेषां
जघनाँउपजिघ्नते ॥ अश्वाजनिप्रचेतसोश्वान्त्समत्सुचोदय ॥ अहिरिवभोगैःपर्येतिबाहुंज्यायाहे
तिंपरिबाधमानः॥हस्तघ्नोविश्वावयुनानिविद्वान्पुमान्पुमांसंपरिपातुविश्वतः॥ आलाक्ताय्यारुरुशीर्ष्ण्य
थोयस्याअयोमुखं ॥ इदंपर्जन्यरेतसइष्वैदेव्यैबृहन्नमः ॥ २ ॥ अवसृष्टापरापतशरव्येब्रह्मसंशि
ते ॥ गच्छामित्रान्प्रपद्यस्वमामीषांकंचनोच्छिषः ॥ यत्रबाणाःसंपतंतिकुमाराविशिखाइव ॥

तत्रांनोब्रह्मणस्पतिरदितिःशर्मयच्छतुविश्वाहाशर्मयच्छतु ॥ मर्माणितेवर्मणाछादयामिसोमस्त्वा
राजामृतेनानुवस्तां ॥ उरोर्वरीयोवरुणस्तेकृणोतुजयंतंत्वानुदेवामदंतु ॥ योनःस्वोअ०क्र० ॥ २ ॥
॥ मित्रावरुणसूक्तं ॥ ॥ सुषुमायातमद्रिभिर्गोश्रीतामत्सराइमेसोमासोमत्सराइमे ॥ आरा
जानादिविस्पृशास्मत्रागंतमुपनः ॥ इमेवांमित्रावरुणागवाशिरःसोमाःशुक्रागवाशिरः ॥ इमआ
यातमिंदवःसोमासोदध्याशिरःसुतासोदध्याशिरः ॥ उतवामुषसोबुधिसाकंसूर्यस्यरश्मिभिः ॥
सुतोमित्रायवरुणायपीतयेचारुर्ऋतायपीतये ॥ तांवांधेनुंनवासरीमंशुंदुहंत्याद्रिभिःसोमंदुहंत्याद्रि
भिः ॥ अस्मत्रागंतमुपनोर्वांचासोमपीतये ॥ अयंवांमित्रावरुणानृभिःसुतःसोमआपीतयेसुतः॥१॥
॥पूषसूक्तं॥ ॥ यएनमादिदेशतिकरंभादितिपूषणं॥नतेनदेवआदिशे॥उतघासरथीतमःसख्यासत्पति
र्युजा॥इंद्रोवृत्राणिजिघ्नते॥ उतादःपरुषेगविसूरश्चक्रंहिरण्ययं॥ न्यैरयद्रथीतमः॥ यदद्यत्वापुरुष्टुतब्र
वामदस्रमंतुमः॥तत्सुनोमन्मसाधय॥ इमंचनोगवेषणंसातयेसीषधोगणं॥आरात्पूषन्नसिश्रुतः॥आते

स्वस्तिमीमहआरेअंघामुपावसुं॥अद्याचंसर्वतातयेश्वश्वसर्वतातये ॥१॥मरुत्सूक्तं॥ तमुनूनंतविषी
मंतमेषांस्तुषेगणंमारुतंनव्यसीनां ॥ यआश्वश्वाअमवद्वहंतउतेशिरेअमृतस्यस्वराजः॥ त्वेषंगणंतवस
खादिहस्तंधुनिव्रतंमायिनंदातिवारं ॥ मयोभुवोयेअमितामहित्वावंदस्वविप्रतुविराधसोनॄन् ॥ आ
वोयंतूदवाहासोअद्यवृष्टिंयेविश्वेमरुतोजुनंति॥ अयंयोअग्निर्मरुतःसमिद्धएतंजुषध्वंकवयोयुवानः॥
यूयंराजानमिर्यंजनायविभ्वतष्टंजनयथायजत्राः ॥ युष्मदेतिमुष्टिहाबाहुजूतोयुष्मत्सदश्वोमरुतः
सुवीरः ॥ अराइवेदचरमाअहेवप्रप्रजायंतेअकवामहोभिः॥ पृश्नेःपुत्राउपमासोरभिष्ठाःस्वयामत्या
मरुतःसंमिमिक्षुः ॥ यत्प्रायासिष्टपृषतीभिरश्वैर्वीळुपविभिर्मरुतोरथेभिः ॥ क्षोदंतआपोरिणतेव
नान्यवोस्रियोवृषभःक्रंदतुद्यौः॥प्रथिष्टयामन्पृथिवीचिदेषांभर्तेवगर्भंस्वमिच्छवोधुः॥ वातान्ह्यश्वा
न्धुर्यायुयुज्रेवर्षस्वेदंचक्रिरेरुद्रियासः ॥ हयेनरोमरुतोमृळतानस्तुवीमघासोअमृताऋतज्ञाः॥सत्य
श्रुतःकवयोयुवानोबृहद्गिरयोबृहदुक्षमाणाः ॥ १ ॥ ग्रहणजप्यसूक्तं ॥ पुरोजितीवोअंधसःसुता

घंमादयित्नवे ॥ अपघ्नन्पवसे मृधःक्रतुवित्सोममत्सरः । नुदस्वादेवयुंजनं ॥ योधारयापावकयापरिप्रस्यंदतेसुतः ।। इंदुर
श्वोनकृत्व्यः ।। तंदुरोषमभीनरःसोमंविश्वाच्याधिया ।। यज्ञंहिन्वंत्याद्रिभिः ।। सुतासोमधुमत्तमाःसोमाइं
द्रायमंदिनः ।। पवित्रवंतोअक्षरन्देवान्गच्छंतुवोमदाः ।। इंदुरिंद्रायपवतइतिदेवासोअब्रुवन् ।। वाचस्प
तिर्मखस्यते विश्वस्येशानओजसा ।। १ ।। सहस्रधारःपवतेसमुद्रोवाचमीङ्खयः ।। सोमःपतीरयीणांसखेंद्र
स्य दिवेदिवे ।। अयंपूषारयिर्भगःसोमःपुनानोअर्षति ।। पतिर्विश्वस्यभूमनोव्यख्यद्रोदसीउभे ।। समु
प्रियाअनूषतगावोमदायघृष्वयः ।। सोमासःकृण्वतेपथःपवमानासइंदवः ।। यओजिष्ठस्तमाभरपवमा
नश्रवाय्यं ।। यःपंचचर्षणीरभिरयिंयेनवनामहै ।। सोमाःपवंतइंदवोस्मभ्यंगातुवित्तमाः ।। मित्राःसुवाना
अरेपसःस्वाध्यःस्वर्विदः ।। २ ।। सुष्वाणासोव्यद्रिभिश्चितानागोरधित्वचि ।। इषमस्मभ्यमभितःसमस्वर
न्वसुविदः ।। एतेपूताविपश्चितःसोमासोदध्याशिरः ।। सूर्यासोनदर्शतासोजिगत्नवोध्रुवाघृते ।। प्रसुन्वा
नस्यांधसोमर्तोनवृततद्वचः ।। अपश्वानमराधसंहतामखंनभृगवः ।। आजामिरत्केअव्यतभुजेनपुत्र

ओण्योः ॥ सरञ्जारोनयोर्षणांवरोनयोर्निमासदं ॥ सवीरोदक्षसाधनोवियस्तस्तंभरोदसी ॥ हरिःप
वित्रेअव्यतवेधानयोर्निमासदं ॥ अव्योवारेभिःपवतेसोमोगव्येअधित्वचि ॥कनिक्रदद्वृषाहरिरिंद्रस्या
भ्येतिनिष्कृतं॥३॥ ॥ ओषधिसूक्तं ॥ ॥ याओषधीःपू०ऋ१ ॥ शतंवोअंबधामानिसहस्रमुत
वोरुहः॥ अधाशतक्रत्वोयूयमिमंमेअगदंकृत ॥ ओषधीःप्रतिमोदध्वंपुष्पवतीःप्रसूवरीः ॥ अश्वाइ
वसजित्वरीर्वीरुधःपारयिष्ण्वः ॥ ओषधीरितिमातरस्तद्वोदवीरुपब्रुवे ॥ सनेयमश्वंगांवासआत्मानं
तवपूरुष ॥ अश्वत्थेवो०ऋ० ॥ १ ॥ यत्रौषधीःसमग्मतराजानःसमिताविव ॥ विप्रःसउच्यतेभि
षग्रक्षोहामीवचातनः ॥ अश्वावतींसोमावतीमूर्जयंतीमुदोजसं ॥ आवित्सिसर्वाओषधीरस्माऽअ
रिष्टतातये ॥ उच्छुष्माओषधीनांगावोगोष्ठादिवेरते ॥ धनंसनिष्यंतीनामात्मानंतवपूरुष ॥ इष्कृ
तिर्नामवोमाताथोयूयंस्थनिष्कृतीः ॥ सीराःपतत्रिणीःस्थनयदामयतिनिष्कृथ ॥ अतिविश्वाःपरि
ष्ठाःस्तेनइवव्रजमक्रमुः ॥ ओषधीःप्राचुच्यवुर्यत्किंचतन्वोरपः ॥२॥ यदिमावाजयन्नहमोषधीर्ह

स्त्वं आदधे ॥ आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा॥ यस्यौषधीः प्रसर्पथांगमंगं परुष्परुः॥ ततो यक्ष्मं विबाधध्व उग्रो मध्यमशीरिव॥ साकं यक्ष्म प्रपत चाषेण किकिदीविना॥ साकं वातस्य ध्राज्या साकं नश्य निहाकया॥ अन्या वो अन्यामवत्वन्यान्यस्या उपावत॥ ताः सर्वाः संविदाना इदं मे प्रावता वचः॥ याः फलिनी ऋ० ॥१॥२॥ मुंचंतु मा शपथ्या३दथो वरुण्यादुत॥ अथो यमस्य पड्वीशात्सर्वस्माद्देवकिल्बिषात् ॥ अवपतंतीरवदन्दिव ओषधयस्परि॥ यं जीवमश्नवामहै न स रिष्याति पूरुषः॥ या ओषधीः सोमराज्ञीर्बह्वीः शतविचक्षणाः॥ तासां त्वमस्युत्तमारं कामाय शं हृदे॥ या ओषधीः सोमराज्ञीर्विष्ठिताः पृथिवीमनु॥ बृहस्पतिप्रसूता अस्यै संदत्त वीर्यं॥ मा वो रिष० ऋ० १॥ याश्चेदमुपशृण्वंति याश्च दूरं परागताः॥ सर्वाः संगत्य वीरुधोऽस्यै सं० ॥ ओषध० ऋ० १॥ त्वमुत्तमास्योषधे तव वृक्षा उपस्तयः॥ उपस्तिरस्तु सोऽ३स्माकं यो अस्माँ अभिदासति ४ इ० ओ० ॥ श्राद्धविघ्नहरसूक्तं॥ ॥ इंद्राय साममगायत विप्राय बृहते बृहत्॥ धर्मकृते विपश्चिते पनस्यवे॥ त्वमिंद्राभिभूरसि त्वं सूर्यमरोचयः ॥ विश्वकर्मा विश्वदेवो महाँ असि ॥ विभ्राजञ्ज्योतिषा स्व१रगच्छो रोचनं

दिवः ॥ देवास्तइंद्रसख्याययेमिरे ॥ एंद्रनोगधिप्रियःसत्राजिदगोह्यः ॥ गिरिर्नविश्वतस्पृथुःपतिर्दि
वः ॥ अभिहिसत्यसोमपाउभेबभूथरोदसी ॥ इंद्रासिसुन्वतोवृधःपतिर्दिवः ॥ त्वंहिशश्वतीनामिंद्रद
र्तापुरामसि ॥ हंतादस्योर्मनोर्वृधःप० ॥ १ ॥ अधाहींद्रगिर्वणउपत्वाकामान्महःससृज्महे ॥ उदे
वयंतउदभिः ॥ वार्णत्वायव्याभिर्वर्धंतिशूरब्रह्माणि ॥ वावृध्वांसंचिदद्रिवोदिवेदिवे ॥ युंजंतिहरी
इषिरस्यगाथयोरौरथउरुयुगे ॥ इंद्रवाहावचोयुजा ॥ त्वंनइंद्राभरँओजोनृम्णंशतक्रतोविचर्षणे ॥
आवीरंपृतनाषहं ॥ त्वंहिनःपितावसोत्वंमाताशतक्रतोबभूविथ ॥ अधातेसुम्नमीमहे ॥ त्वांशुष्मि
न्पुरुहूतवाजयंतमुपब्रुवेशतक्रतो ॥ सनोरास्वसुवीर्यं ॥ २ ॥ यम (मनआवर्तन) सूक्तं ॥ यत्तेय
मंवैवस्वतंमनोजगामदूरकं ॥ तत्तआवर्तयामसीहक्षयायजीवसे ॥ यत्तेदिवंयत्पृथिवींमनो० ॥
तत्त० ॥यत्तेभूमिंचतुर्भृष्टिंमनो०॥तत्त० ॥ यत्तेचतस्रःप्रदिशोमनो०॥ तत्त० ॥ यत्तेसमुद्रमर्णवंम
नो० ॥ तत्त० ॥ यत्तेमरीचीःप्रवतोमनो० ॥ तत्त० ॥ १ ॥ यत्तेअपोयदोषधीर्मनो० ॥तत्त०॥

यत्तेसूर्यंयदुषसंमनोजु०॥नत्त०॥यत्तेपर्वतान्बृहतोमनो०॥तत्त०॥यत्तेविश्वमिदंजगन्मनो०॥नत्त०॥
यत्तेपराःपरावतोमनो० ॥ तत्त० ॥ यत्तेभूतंचभव्यंचमनो० ॥ तत्त० ॥ २ ॥ ॥ विश्वकर्मसूक्तं॥
यइमाविश्वाभुवनानिजुह्वदृषिर्होतान्यसीदत्पितानः ॥ सआशिषाद्रविणमिच्छमानःप्रथमच्छदवराँ
आविवेश ॥ किंस्विदासीदधिष्ठानमारम्भणंकतमत्स्वित्कथासीत् ॥ यतोभूमिंजनयन्विश्वकर्मावि
द्यामौर्णोन्महिनाविश्वचक्षाः ॥ विश्वतश्चक्षुरुतविश्वतोमुखोविश्वतोबाहुरुतविश्वतस्पात् ॥ संबाहु
भ्यांधमतिसंपतत्रैर्द्यावाभूमीजनयन्देवएकः ॥ किंस्विद्वनंकउसवृक्षआसयतोद्यावापृथिवीनिष्टत
क्षुः ॥ मनीषिणोमनसापृच्छतेदुतद्यदध्यतिष्ठद्भुवनानिधारयन् ॥ यातेधामानिपरमाणियावमायाम
ध्यमाविश्वकर्मन्नुतेमा ॥ शिक्षासखिभ्योहविषिस्वधावःस्वयंयजस्वतन्वंवृधानः ॥ विश्वकर्मन्हवि
षावावृधानःस्वयंयजस्वपृथिवीमुतद्याम्॥मुह्यन्त्वन्येअभितोजनासइहास्माकंमघवासूरिरस्तु॥वाचस्प
तिंविश्वकर्माणमूतयेमनोजुवंवाजेअद्याहुवेम॥सनोविश्वानिहवनानिजोषद्विश्वशंभूरवसेसाधुकर्मा॥

॥१॥चक्षुषःपितामनसाहिधीरोघृतमेनेअजनन्नम्नमाने।यदेदंताअदद्दहंतपूर्वआदिद्यावापृथिवीअप्रथे
तां॥विश्वकर्माविमनाआद्विहायाधाताविधातापरमोतसंदृक्।तेषामिष्टानिसमिषामदंतियत्रासप्तऋषी
न्परएकमाहुः॥योनःपिताजनितायोविधाताधामानिवेदभुवनानिविश्वा॥योदेवानांनामधाएकएवतंसं
प्रश्नंभुवनायंत्यन्या ॥ तआयजंतद्रविणंसमस्माऋषयःपूर्वेजरितारोनभूना ॥ असूर्तेसूर्तेरजसिनि
षत्तेयेभूतानिसमकृण्वन्निमानि ॥ परोदिवापरएनापृथिव्यापरोदेवेभिरसुरैर्यदस्ति ॥ कंस्विद्गर्भंप्रथ
मंदध्रआपोयत्रदेवाःसमपश्यंतविश्वे ॥ तमिद्गर्भंप्रथमंदध्रआपोयत्रदेवाःसमगच्छंतविश्वे ॥ अज
स्यनाभावध्येकमर्पितंयस्मिन्विश्वानिभुवनानितस्थुः ॥ नतंविदाथयइमाजजानान्यद्युष्माकमंतरं
बभूव ॥ नीहारेणप्रावृताजल्प्याचासुतृपउक्थशासश्चरंति ॥ २ ॥ ॥ उषा (प्रातःस्मरण) सूक्तं॥
व्युषाआवोदिविजाऋतेनाविष्कृण्वानामहिमानमागात् ॥ अपद्रुहस्तमआवरजुष्टमंगिरस्तमापथ्या
अजीगः ॥ महेनोअद्यसुवितायबोध्युषोमहेसौभगायप्रयंधि ॥ चित्रंरयिंयशसंधेह्यस्मेदेविमर्तेषु

मानुषिश्रवस्युं ॥ एतेत्येभानवोदर्शतायाश्चित्राउपसोअमृतासआगुः ॥ जनयंतोदैव्यानिव्रतान्यापृणंतोअंतरिक्षाव्यस्थुः ॥ एपास्यायुंजानापराकात्पंचक्षितीःपरिसद्योजिगाति ॥ अभिपश्यंतीवयुनाजनानांदिवोदुहिताभुवनस्यपत्नी ॥ वाजिनीवतीसूर्यस्ययोपाचित्रामघारायईशेवसूनां ॥ ऋषिष्टुताजरयंती मघोन्युषाउच्छतिवह्निभिर्गृणाना ॥ प्रतिद्युतानामरुपासोअश्वाश्चित्राअदृश्रन्नुषसंवहंतः ॥ यातिशुभ्राविश्वपिशारथेनदधातिरत्नंविधतेजनाय ॥ सत्यासत्येभिर्महतीमहद्भिर्देवीदेवेभिर्यजतायजत्रैः ॥ रुजद्दृळ्हानिददद्दुस्त्रियाणांप्रतिगावउपसंवावशंत ॥ नूनोगोमद्वीरवद्धेहिरत्नमुषोअश्वावत्पुरुभोजोअस्मे ॥ मानोबर्हिःपुरुषतानिदेकर्यूयंपा० ॥ १ ॥ ॥ संज्ञानसूक्तं ॥ संसमिद्युवसेवृषन्नग्नेविश्वान्यर्यआ ॥ इळस्पदेसमिध्यसेसनोवसून्याभर ॥ संगच्छध्वंसंवदध्वंसंवोमनांसिजानतां ॥ देवाभागंयथापूर्वेसंजानानाउपासते ॥ समानोमंत्रःसमितिःसमानीसमानंमनःसहचित्तमेषां ॥ समानंमंत्रमभिमंत्रयेवःसमानेनवोहविषाजुहोमि॥ समानीवआ०ऋक्॥परिशिष्टं॥ सं

ज्ञानंमुशनावदत्संज्ञानंवरुणोवदत् ॥ संज्ञानमिंद्रश्चाग्निश्चसंज्ञानंसवितावदत् ॥ संज्ञानंनःस्वेभ्यः
संज्ञानमरणेभ्यः ॥ संज्ञानमश्विनायुवमिहास्मासुनियच्छतं ॥ यत्कक्षीवांसंवननंपुत्रोअंगिरसामवे
त् ॥ तेननोद्यविश्वेदेवाःसंप्रियांसमचीचरन् ॥ संवोमनांसिजानतांसमाकूतिर्मनामसि ॥ असौयो
विमनादनस्तंसमावर्तयामसि ॥ २ ॥ नैहंस्वयंसेनादरंणंपरिवत्मेंवयद्धविः ॥ तेनामित्राणांबाहून्ह
विषाशोषयामसि ॥ परिवर्त्मान्येषामिंद्रःपूषानुयच्छतु ॥ तेषांवोअग्निदग्धानामग्निमूढानामिंद्रोहंतु
वरंवनं ॥ ऐषुनह्यवृषाजिनंहरिणस्यभियंयथा ॥ पराङमित्रांएषत्ववाचीगौरुपेजतु ॥ ३ ॥ प्राध्व
राणांपतेवसोहोतर्वरेण्यक्रतो ॥ तुभ्यंगायत्रमृच्यते ॥ गोकामोअन्नकामःप्रजाकामउतकश्यपः ॥
भूतंभविष्यत्प्रस्तौतिमहद्ब्रह्मैकमक्षरं ॥ यदक्षरंभूतकृतोविश्वेदेवाउपासते ॥ महर्षिमस्यगोप्तारंज
मदग्निमकुर्वत ॥ जमदग्निराप्यायतेछंदोभिश्चतुरक्षरैः ॥ राज्ञःसोमस्यदक्षेणब्रह्मणावीर्यावता ॥
शिवानःप्रदिशोदिशःसत्यानःप्रदिशोदिशः ॥ ४ ॥ अजोयत्तेजोददृशेशुक्रंज्योतिःपुरोगुहा ॥ तद्द

षिःकश्यपःस्तौतिसत्यंब्रह्मचराचरंध्रुवंब्रह्मचराचरं ॥ त्र्यायुषंजमदग्नेःकश्यपस्यत्र्यायुषं ॥ अग
स्त्यस्यत्र्यायुषंयद्देवानांत्र्यायुषं ॥ तन्मेअस्तुत्र्यायुषंशतायुषंबलायुषं ॥ ओंचमेस्वरश्चमेयज्ञोपच
तेनमश्च ॥ यत्तेन्यूनंतस्मैतउपयत्तेतिरिक्तंतस्मैतेनमः ॥ तच्छंयोरावृणीमहेगातुंयज्ञायगातुंयज्ञपत
येदैवीस्वस्तिरस्तुनःस्वस्तिर्मानुषेभ्यः ॥ ऊर्ध्वंजिगातुभेषजंशंनोअस्तुद्विपदेशंचतुष्पदे ॥ न
मोब्रह्मणेनमोअस्त्वग्नयेनमःपृथिव्यैनमओषधीभ्यः ॥ नमोवाचेनमोवाचस्पतयेनमोविष्णवेमहते
करोमि ॥ ५ ॥ ॥ इतिऋग्वेदमंत्रसंहितायांसूक्तप्रकरणंसमाप्तं ॥ ॥ अथस्फुटमंत्रप्रकरणं ॥
॥ ॐ व्रातंव्रातंगणंगणंसुशस्तिभिरग्नेर्भामंमरुतामोजईमहे ॥ पृषदश्वासोअनवभ्रराधसोगंतारो
यज्ञंविदथेषुधीराः ॥ १ ॥ तंवःशर्धंरथानांत्वेषंगणंमारुतंनव्यसीनां ॥ अनुप्रयंतिवृष्टयः ॥
शर्धंशर्धंवएषांव्रातंव्रातंगणंगणंसुशस्तिभिः ॥ अनुक्रामेमधीतिभिः ॥ अग्नेशर्धंतमागणंपिष्टं
रुक्मेभिरंजिभिः ॥ विशोअद्यमरुतामवह्वयेदिवश्चिद्रोचनादधि ॥ १ ॥ अयंमातायंपिता

यंजीवातुरागमत् ॥ इदंतवंप्रसर्पणंसुबंधवेहिनिरिहि ॥ अयंमेहस्तोभगवानयंमेभगवत्तरः ॥ अ
यंमेविश्वभेषजोयंशिवाभिमर्शनः ॥२॥ वयःसुपर्णाउपसेदुरिंद्रंप्रियमेधाऋषयोनाधमानाः॥ अपध्वां
तमूर्णुहिपूर्धिचक्षुर्मुमुग्ध्य१स्मान्निधयेवबद्धान् ॥ सरस्वतित्वमस्माँअविड्ढिमरुत्वतीधृषतीजेषिश
त्रून्॥त्यंचिच्छर्धंतंतविषीयमाणमिंद्रोहंतिवृषभंशंडिकानां॥ प्रातर्यावाणारथ्येववीराजेवयमावरमास
चेते ॥ मेनेइवतन्वा३शुंभमानेदंपतीवक्रतुविदाजनेषु ॥ ओष्ठाविवमध्वास्नेवदंतास्तनाविवपिप्य
तंजीवसेनः ॥ नासेवनस्तन्वोरक्षितारांकर्णाविवसुश्रुताभूतमस्मे ॥ दुर्गेचिन्नःसुगंकृधिगृणानइंद्रगि
र्वणः ॥ त्वंचमघवन्वशः ॥ ३॥ प्रैतेवदंतुप्रवयंवदामग्रावभ्योवाचंवदतावदद्भ्यः ॥ यदद्रयःपर्वताः
साकमाशवःश्लोकंघोषंभरथेंद्रायसोमिनः॥बोधामेअस्यवचसोयविष्ठमंहिष्ठस्यप्रभृतस्यस्वधावः॥पी
यतित्वोअनुत्वोगृणातिवंदारुस्तेतन्वंवंदेअग्ने ॥ वास्तोष्पतेध्रुवास्थूणांसत्रंसोम्यानां॥ द्रप्सोभेत्ता
पुरांशश्वतीनामिंद्रोमुनीनांसखा ॥ अस्माकंमुत्तमंकृधिश्रवोदेवेषुसूर्य ॥ वर्षिष्ठंद्यामिवोपरि ॥ य

त्रवेत्थंवनस्पतेदेवानांगुह्यानामानि ॥ तत्रहव्यानिगामय ॥ ४ ॥ चंद्रमाअप्स्वं१तरासुंपर्णोधाव
तेदिवि ॥ नवोहिरण्यनेमयःपदंविंदंतिविद्युतोवित्तंमेअस्यरोदसी ॥ अग्नेयाहिदूत्यं१मारिषण्यो
देवाँअच्छाब्रह्मकृतागणेन ॥ सरस्वतींमरुतोअश्विनापोयक्षिदेवान्रत्नधेयायविश्वान् ॥ यस्तिग्म
शृंगोवृषभोनभीमएकःकृष्टीश्च्यावयतिप्रविश्वाः ॥ यःशश्वतोअदाशुषोगयस्यप्रयंतासिसुष्वित
रायवेदः ॥ आनोनियुद्भिःशतिनीभिरध्वरंसहस्रिणीभिरुपयाहियज्ञं ॥ वायोअस्मिन्त्सवनेमादय
स्वयू० ॥ आतेसिंचामिकुक्ष्योरनुगात्राविधावतु ॥ गृभायजिव्हयामधु ॥ अस्यंप्रजावंतीगृहेस
श्चंतीदिवेदिवे ॥ इळाधेनुमतीदुहे ॥ यादंपतीसमनसासुनुतआचधावतः ॥ देवासोनित्ययाशिरा
॥ ५ ॥ तुभ्यंताअंगिरस्तमविश्वाःसुक्षितयःपृथक् ॥ अग्नेकामाययेमिरे ॥ त्वंपवित्रेरजसोविधं
र्मणिदेवेभ्यःसोमपवमानपूयसे ॥ त्वामुशिजःप्रथमाअगृभ्णततुभ्येमाविश्वाभुवनानियेमिरे ॥ ६ ॥
आतेअग्नऋचाहविर्हृदातष्टंभरामसि ॥ तेतेभवंतूक्षणऋषभासोवशाउत ॥ स्तविष्यामित्वाम

हंविश्वंस्यामृतभोजन ॥ अग्नेंत्रातारममृतंमियेध्ययजिष्ठंहव्यवाहन ॥ अरित्रंवांदिवस्पृथुतीर्थेसिंधू
नांरथः ॥ धियायुंयुज्रइंदवः ॥ हिमेनाग्निंघ्रंसमंवारयेथांपितुमतीमूर्जमस्माअधत्तं ॥ ऋबीसेअत्रि
मश्विनावंनीतमुन्निन्यथुःसर्वगणंस्वस्ति॥तंतंमेअपस्तदुतायतेपुनःस्वादिष्ठाधीतिरुचथायशस्यते ॥
अयंसमुद्रइहविश्वदेव्यःस्वाहाकृतस्यसमुतृप्णुतऋभवः ॥ अजोहवीदश्विनातौग्र्योवांप्रोळ्हःसमु
द्रमव्यथिर्जगन्वान् ॥ निष्टमूहथुःसुयुजारथेनमनोजवसावृषणास्वस्ति ॥ पृष्टोदिविपृष्टोअग्निः
पृथिव्यांपृष्टोविश्वाओषधीराविवेश ॥ वैश्वानरःसहसापृष्टोअग्निःसनोदिवासरिषःपातुनक्तं ॥ य
त्तेगात्रादग्निनापच्यमानादभिशूलंनिहतस्यावधावति ॥ मातद्भूम्यामाश्रिषन्मातृणेषुदेवेभ्यस्तदु
शभ्योरातमस्तु ॥ वयमद्येंद्रस्येप्रष्ठावयंश्वोवोचेमहिसमर्ये ॥ वयंपुरामहिचनोअनुद्यून्तन्नऋभुक्षा
नरामनुष्यात् ॥ ८ ॥ यज्ञायज्ञावोअग्नयेगिरागिराचदक्षसे ॥ प्रप्रंवयममृतंजातवेदसंप्रियंमित्रंन
शंसिषं ॥ तवाग्नेहोत्रंतवपोत्रमृत्वियंतवनेष्ट्रंत्वमग्निदृतायतः ॥ तवप्रशास्त्रंत्वमध्वरीयसिब्रह्माचा

सिंगृहपतिश्चनोदमे ॥ सरस्वतीसाधयंतीधियंनइळादेवीभारतीविश्वतूर्तिः ॥ तिस्रोदेवीःस्वधयां
बर्हिरेदमच्छिद्रंपांतुशरणंनिषद्य ॥ पिशंगरूपःसुभरोवयोधाःश्रुष्टीवीरोजायतेदेवकामः ॥ प्र
जांत्वष्टाविष्यतुनाभिमस्मेअथादेवानामप्यैतुपाथः ॥ ९ ॥ घृतंमिमिक्षेघृतमस्ययोनिर्घृतेश्रितो
घृतम्वस्यधाम ॥ अनुष्वधमावहमादयस्वस्वाहाकृतंवृषभवक्षिहव्यं ॥ योनःसनुत्यउतवाजिघत्नु
रभिख्यायतंतिगितेनविध्य ॥ बृहस्पतआयुधैर्जेषिशत्रूंन्द्रुहेरीषंतंपरिधेहिराजन् ॥ आभारती
भारतीभिःसजोषाइळादेवैर्मनुष्येभिरग्निः ॥ सरस्वतीसारस्वतेभिरर्वाक्तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंसदंतु ॥
तन्नस्तुरीपमधपोषयित्नुदेवत्वष्टर्विरराणःस्यस्व ॥ यतोवीरःकर्मण्यःसुदक्षोयुक्तग्रावाजायतेदेवका
मः ॥ वनस्पतेवसृजोपदेवानग्निर्हविःशमितासूदयाति ॥ सेदुहोतासत्यतरोयजातियथादेवानां
जनिमानिवेद ॥ आयाह्यग्नेसमिधानोअर्वाडिन्द्रेणदेवैःसरथंतुरेभिः ॥ बर्हिर्नआस्तामदितिःसु
पुत्रास्वाहादेवाअमृतामादयंतां ॥ १० ॥ सोमापूषणाजननारयीणांजननादिवोजननापृथिव्याः ॥

जातौविश्वस्यभुवनस्यगोपौदेवाअकृण्वन्नमृतस्यनाभिं ॥ अंजंतित्वामध्वरेदेवयंतोवनस्पतेमधु
नादैव्येन ॥ यदूर्ध्वस्तिष्ठाद्रविणेहधत्ताद्यद्वाक्षयोमातुरस्याउपस्थे ॥ इंद्राग्नीरोचनादिवःपरिवा
जेषुभूषथः ॥ तद्वांचेतिप्रवीर्यं ॥ नामानितेशतक्रतोविश्वाभिर्गीर्भिरीमहे ॥ इंद्राभिमातिषा
ह्ये ॥११॥ब्रह्मणातेब्रह्मयुजायुनज्मिहरीसखायासधमादआशू॥ स्थिरंरथंसुखमिंद्राधितिष्ठन्प्रजान
न्विद्वाँउपयाहिसोमं॥ससपरीरमतिंबाधमानाबृहन्मिमायजमदग्निदत्ता॥आसूर्यस्यदुहितातताननश्रवो
देवेष्वमृतमजुर्यं ॥ ससपरीरभरत्तूयमेभ्योधिश्रवःपांचजन्यासुकृष्टिषु ॥ सापक्ष्याईनव्यमायुर्दधा
नायांमेपलस्तिजमदग्नयोददुः ॥ १२ बलंधेहितनूषुनोबलमिंद्रानळुत्सुनः ॥ बलंतोकायतनयाय
जीवसेत्वंहिबलदाअसि ॥ त्वंनोअग्नेवरुणस्यविद्वान्देवस्यहेळोवयासिसीष्ठाः ॥ यजिष्ठोवह्नितमः
शोशुचानोविश्वाद्वेषांसिप्रमुमुग्ध्यस्मत् ॥ सत्वंनोअग्नेवमोभवोतीनेदिष्ठोअस्याउषसोव्युष्टौ ॥ अ
वयक्ष्वनोवरुणंरराणोवीहिमृळीकंसुहवोनएधि ॥ अग्नेतमद्याश्वंनस्तोमैःक्रतुंनभद्रंहृदिस्पृशं ॥ ऋ

ध्यामोतओहैः ॥ १३ ॥ श्रावयेदंस्यकर्णावाजयध्यैजुष्टामनुप्रदिशंमंदयध्यै ॥ उद्वावृषाणोराधसे
तुविष्मान्करन्नइंद्रःसुतीर्थाभयंच ॥ अच्छायोगंतानाधमानमूतीइत्थाविप्रंहवमानंगृणंतं ॥ उपत्म
निदधानोधुर्याशूंन्सहस्राणिशतानिवज्रबाहुः ॥ १४ ॥ योजागारतमृचःकामयंतेयोजागारतमु
सामानियंति ॥ योजागारतमयंसोमआहतवाहमस्मिसख्येन्योकाः॥अग्निर्जागारतमृचःकामयंतेग्नि
र्जागारतमुसामानियंति ॥ अग्निर्जागारतमयंसोमआहतवाहमस्मिसख्येन्योकाः ॥ जागर्षित्वंभुव
नेजातवेदोजागर्षियत्रयजंतेहविष्मान् ॥ इदंहविःश्रद्दधानोजुहोमितेनंपासिगुह्यंनामगोनां ॥१५॥
अर्चंतस्त्वाहवामहेर्चंतःसमिधीमहि ॥ अग्नेअर्चंतऊतये ॥ अजातशत्रुमजरास्वर्वत्यनुस्वधामितादु
स्ममीयते॥सुनोतनपचतब्रह्मवाहसेपुरुष्टुतायप्रतरंदधातन ॥ समिधाजातवेदसेदेवायदेवहूतिभिः ॥
हविर्भिःशुक्रशोचिषेनमस्विनोवयंदाशेमाग्नये ॥ देवोवोद्रविणोदाःपूर्णांविवष्ट्वासिचं ॥ उद्वासिंच
ध्वमुपवापृणध्वमादिद्वोदेवओहते ॥ सनातानंइंद्रभोजंनानिरातहंन्यायदाशुषेसुदासे ॥ हृष्णोतेह

रीवृषणायुनज्मिव्यंतुब्रह्माणिपुरुशाकवाजं ॥ अग्नआयाहिवीतयेगृणानोहव्यदातये ॥ निहोतास
त्सिबर्हिषि ॥ १६ ॥ वरुणःप्राविताभुवन्मित्रोविश्वाभिरूतिभिः ॥ करतांनःसुराधसः ॥ निहोता
होतृषदनेविदानस्त्वेषोदीदिवाँअसदत्सुदक्षः॥अदब्धव्रतप्रमतिर्वसिष्ठःसहस्रंभरःशुचिजिह्वोअग्निः ॥
त्वंदूतस्त्वमुनःपरस्पास्त्वंवस्यआवृषभप्रणेता ॥ अग्नेतोकस्यनस्तनेतनूनामप्रयुच्छन्दीद्यद्बोधिगो
पाः ॥ १७ ॥ भोजंत्वामिंद्रवयंहुवेमददिष्ट्वमिंद्रापांसिवाजान् ॥ अविड्ढींद्रचित्रयानऊती
कृधिवृषन्निंद्रवस्यसोनः ॥ येनतोकायतनयायधान्यंबीजंवहध्वेअक्षितं ॥ अस्मभ्यंतद्धत्तन
यद्वईमहेराधोविश्वायुसौभगं ॥ अश्विनावेहगच्छतंनासत्यामाविवेनतं ॥ हंसाविवपततमासुताँउ
प ॥ सचित्रचित्रंचितयंतमस्मेचित्रक्षत्रचित्रतमंवयोधां ॥ चंद्रंरयिंपुरुवीरंबृहंतंचंद्रचंद्राभिर्गृण
तेयुवस्व ॥ १८ ॥ स्वादुःपवस्वदिव्यायजन्मनेस्वादुरिंद्रायसुहवीतुनाम्ने ॥ स्वादुर्मित्रायवरुणा
यवायवेबृहस्पतयेमधुमाँअदाभ्यः ॥ अद्धीदिंद्रप्रस्थितेमाहवींषिचनोदधिष्वपचतोतसोमं ॥ प्रयं

स्वंतःप्रतिहर्यामसित्वासत्याःसंतुयजमानस्यकामाः ॥ नाकेसुपर्णमुपयत्पतंतंहृदावेनंतोअभ्यचंक्ष
तत्वा ॥ हिरण्यपक्षंवरुणस्यदूतंयमस्ययोनौशकुनंभुरण्युं ॥ सीरायुंजंतिकवयोयुगावितन्वतेपृथ
क् ॥ धीरादेवेषुसुम्नया ॥ १९ ॥ सस्तुमातासस्तुपितासस्तुश्वासस्तुविश्पतिः ॥ ससंतुसर्वेज्ञा
तयःसस्त्वयमभितोजनः ॥ शुक्रंतेअन्यद्यजतंतेअन्यद्विषुरूपेअहनीद्यौरिवासि ॥ विश्वाहिमा
याअवसिस्वधावोभद्रातेपूषन्निहरातिरस्तु ॥ विज्योतिषाबृहताभात्यग्निराविर्विश्वानिकृणुतेमहि
त्वा ॥ प्रादेवीर्मायाःसहतेदुरेवाःशिशीतेशृंगेरक्षसेविनिक्षे ॥ विहिसोतोरसृक्षतनेंद्रंदेवममंसत ॥ यत्रा
मंदद्वृषाकपिरर्यःपुष्टेषुमत्सखाविश्वस्मादिंद्रउत्तरः ॥ यदातेमारुतीर्विशस्तुभ्यमिंद्रनियेमिरे ॥ आ
दित्तेविश्वाभुवनानियेमिरे ॥ २० ॥ रुवतिभीमोवृषभस्तविष्ययाशृंगेशिशानोहरिणीविचक्षणः ॥
आयोनिंसोमःसुकृतंनिषीदतिगव्ययीत्वग्भवतिनिर्णिगव्ययी ॥ त्वंनःसोमविश्वतोगोपाअदाभ्यो
भव ॥ सेधराजन्नपस्रिधोविवोमदेमानोदुःशंसईशताविवक्षसे ॥ भद्रोभद्रयासचमानआगात्स्वसा

रंजारोअभ्येंतिपश्चात् ॥ सुप्रकेतैर्द्युभिरग्निर्वितिष्ठन्रुशद्भिर्वर्णैरभिराममस्थात् ॥ सरस्वतीसरयुः
सिंधुरूर्मिभिर्महोमहीरवसायंतुवक्षणीः ॥ देवीरापोमातरःसूदयित्न्वोघृतवत्पयोमधुमन्नोअर्चत ॥
अग्निरिंद्रोवरुणोमित्रोअर्यमावायुःपूषासरस्वतीसजोषसः ॥ आदित्याविष्णुर्मरुतःस्वर्बृहत्सोमोरु
द्रोअदितिर्ब्रह्मणस्पतिः ॥ २१ ॥ पावीरवीतन्यतुरेकपादजोदिवोधर्तासिंधुरापःसमुद्रि
यः ॥ विश्वेदेवासःशृणवन्वचांसिमेसरस्वतीसहधीभिःपुरंध्या ॥ प्रशर्धायमारुतायस्वभानवइमां
वाचमनजापर्वतच्युते ॥ घर्मस्तुभेदिवआपृष्ठयज्वनेद्युम्नश्रवसेमहिनृम्णमर्चत ॥ त्वमग्नेगृहपति
स्त्वंहोतानोअध्वरे ॥ त्वंपोताविश्ववारप्रचेतायक्षिवेषिचवार्यं ॥ कृधिरत्नंयजमानायसुक्रतोत्वंहिर
त्नधाअसि ॥ आनऋतेशिशीहिविश्वमृत्विजंसुशंसोयश्चदक्षते ॥ २२ ॥ आवादिद्र्यमुनातृत्सवश्च
प्रात्रभेदंसर्वतातामुषायत् ॥ अजासश्चशिग्रवोयक्षवश्चबलिंशीर्षाणिजभ्रुरश्व्यानि ॥ प्रवोय
ज्ञेषुदेवयंतोअर्चन्द्यावानमोभिःपृथिवीइषध्यै ॥ येषांब्रह्माण्यसमानिविप्राविष्वग्वियंतिवनिनोनशा

स्वाः ॥ अपाःसोममस्तमिंद्रप्रयाहिकल्याणीर्जायासुरणंगृहेते ॥ यत्रारथस्यबृहतोनिधानंविमोचनं
वाजिनोदक्षिणावत् ॥ हव्यवाळग्निरजरःपितानोविभुर्विभावासुदृशीकोअस्मे ॥ सुगार्हपत्याःसमि
षोदिदीह्यस्मद्र्यक्१संमिमीहिश्रवांसि ॥ २३ ॥ इंद्रमिद्देवतातयइंद्रंप्रयत्यध्वरे ॥ इंद्रंसमीकेवनि
नोहवामहइंद्रंधनस्यसातये ॥ जुषस्वाग्नइळयासजोषायतमानोरश्मिभिःसूर्यस्य ॥ जुषस्वनःसमि
धंजातवेदआचदेवान्हविरद्यायवक्षि ॥ देवींद्वारोविश्रयध्वंसुप्रायणानऊतये ॥ प्रप्रयज्ञंपृणीतन ॥
दुहंतिसप्तैकामुपद्वापंचसृजतः ॥ तीर्थेसिंधोरधिस्वरे ॥ काणाशिशुर्महीनांहिन्वन्नृतस्यदीधितिं ॥
विश्वापरिप्रियाभुवदधद्विता ॥ एतेशमीभिःसुशमीअभूवन्येहिन्विरेतन्व१ःसोमउक्थैः ॥ नृवद्वदन्नु
पनोमाहिवाजान्दिविश्रवोदधिषेनामवीरः ॥ २४ ॥ स्वाहाग्नयेवरुणायस्वाहेंद्रायमरुद्भ्यः ॥ स्वाहा
देवेभ्योहविः ॥ बृहस्पतिर्नःपरिपातुपश्चादुतोत्तरस्मादधरादघायोः ॥ इंद्रःपुरस्तादुतमध्यतोनःस
खासखिभ्योवरिवःकृणोतु ॥ शंनोमित्रःशंवरुणःशंनोभवत्वर्यमा ॥ शंनइंद्रोबृहस्पतिःशंनोविष्णु

रुरुक्रमः ॥ शंनोभवंतुवाजिनोहवेषुदेवतातामितद्रवः स्वर्काः ॥ जंभयंतोहिंवृकंरक्षांसिसनेम्य
स्मद्युयवन्नमीवाः ॥ २५ ॥ सहस्रशृंगोवृषभोयःसमुद्रादुदाचरत् ॥ तेनासहस्येनावयंनिज
नांन्स्वापयामसि ॥ प्रोष्ठेशयावह्येशयानारीर्यास्तल्पशीवरीः ॥ स्त्रियोयाःपुण्यगंधास्ताः
सर्वाःस्वापयामसि ॥ इळांयास्त्वापदेवयंनाभांपृथिव्याअधि ॥ जातवेदोनिधीमह्यग्नेहव्या
यवोळ्हवे ॥ अपिपंथांमगन्महिस्वस्तिगामनेहसं ॥ येनविश्वाःपरिद्विषोवृणक्तिविंदतेवसु ॥
॥ २६ ॥ अगोरुधायगविषेद्युक्षायदस्म्यंवचः ॥ घृतात्स्वादीयोमधुनश्चवोचत ॥ असंच्चस
च्चंपरमेव्योमन्दक्षस्यजन्मन्नदितेरुपस्थे ॥ अग्निर्हनःप्रथमजाऋतस्यपूर्वआयुनिवृषभश्चधेनुः ॥
जीवंरुदंतिविमयंतेअध्वरेदीर्घामनुप्रसितिंदीधियुर्नरः ॥ वामंपितृभ्योयइदंसमेरिरेमयःपतिभ्योजनं
यःपरिष्वजे ॥ त्वंह्यग्नेअग्निनाविप्रोविप्रेणसन्त्सता ॥ सखासख्यांसमिध्यसे ॥ अत्राहगोरमन्वतना
मत्वष्टुरपीच्यं ॥ इत्थाचंद्रमसोगृहे ॥ २७ ॥ राजाराष्ट्रानांपेशोनदीनामनुत्तमस्मैक्षत्रंविश्वायु ॥

१ ॥ अविष्टोअस्मान्विश्वासुविक्ष्वद्युंकृणोतशंसंनिनित्सोः ॥ यदश्वस्यक्रविषोमक्षिकाशयद्वास्वरौस्वधि
तौरिप्तमस्ति ॥ यद्धस्तयोःशमितुर्यन्नखेषुसर्वातातेअपिदेवेष्वस्तु ॥ यद्वाजिनोदामसंदानमर्वतो
याशीर्षण्यारशनारज्जुरस्य ॥ यद्वांघास्यप्रभृतमास्येतृणंसर्वा०॥ निक्रमणंनिषदनंविवर्तनंयच्चपड्
ड्वीशमर्वतः ॥ यच्चपपौयच्चघासिंजघाससर्वा० ॥२८॥ उशिक्पावकोअरतिःसुमेधामर्तेष्वग्निरमृतोनि
धायि ॥ इयर्तिधूममरुषंभरिभ्रदुच्छुक्रेणशोचिषाद्यामिनक्षन् ॥ दृशानोरुक्मउर्व्याव्यद्यौद्दुर्मर्षमा
युःश्रियेरुचानः ॥ अग्निरमृतोअभवद्वयोभिर्यदेनंद्यौर्जनयत्सुरेताः ॥ यस्तेअद्यकृणवद्भद्रशोचेपूपं
देवघृतवंतमग्ने ॥ प्रतंनयप्रतरंवस्योअच्छाभिसुम्नंदेवभक्तंयविष्ठ ॥ आतंभजसौश्रवसेष्वग्नउक्थउ
क्थआभजशस्यमाने ॥ प्रियःसूर्येप्रियोअग्नाभवात्युज्जातेनभिनददुज्जनित्वैः ॥ त्वामग्नेयजमाना
अनुद्यून्विश्वावसुदधिरेवार्याणि ॥ त्वयासहद्रविणमिच्छमानाव्रजंगोमंतमुशिजोविवव्रुः ॥ अस्ता
व्यग्निर्नरांसुशेवोवैश्वानरऋषिभिःसोमगोपाः॥ अद्वेषेद्यावापृथिवीहुवेमदेवाधत्तरयिमस्मेसुवीरं॥१॥

पवित्रं०क०१॥ तपोष्पवित्रं०क० १॥ अरूरुचदुषसः पृश्निरग्रियउक्षाबिभर्तिभुवनानिवाजयुः ॥
मायाविनोममिरेअस्यमाययानृचक्षसःपितरोगर्भमादधुः ॥ गंधर्वइत्थापदमस्यरक्षतिपातिदेवानांज
निमान्यद्भुतः ॥ गृभ्णातिरिपुंनिधयानिधापतिःसुकृत्तमामधुनोभक्षमाशत ॥ हविर्हविष्मोमहिसद्म
दैव्यंनभोवसानःपरियास्यध्वरं ॥ राजापवित्ररथोवाजमारुहःसहस्रभृष्टिर्जयसिश्रवोबृहत ॥ २ ॥
मातेंगोदत्रनिरंरामराधसइंद्रमातेंगृहामहि ॥ दृह्ळाचिदर्यःप्रमृशाभ्याभरनतेदामानआदभे ॥ इंद्रो
वाघेदियन्मघंसरस्वतीवासुभगाददिर्वसु॥ त्वंवाचित्रदाशुषे॥ चित्रइद्राजाराजकाइदन्यकेयकेसरस्व
तीमनु ॥ पर्जन्यइवततनद्धिवृष्ट्यासहस्रमयुताददत् ॥ ३ ॥ वातआवातुभेषजंशंभुमयोभुनोहृ
दे ॥ प्रणआयूंषितारिषत् ॥ उतवातपितासिनउतभ्रातोतनःसखा ॥ सनोजीवातवेकृधि ॥ यददो
वाततेगृहेऽमृतस्यनिधिर्हितः ॥ ततोनोदेहिजीवसे ॥ ४ ॥ प्रनूनंजातवेदसमश्वंहिनोतवाजिनं ॥
इदंनोबर्हिरासदे ॥ अस्यप्रजातवेदसोविप्रवीरस्यमीळ्हुषः ॥ महीमियर्मिसुष्टुतिं ॥ यारुचोजात

वेदसोदेवत्राहव्यवाहनीः ॥ ताभिर्नोयज्ञमिन्वतु ॥ ५ ॥ अग्नीषोमाहविषःप्रस्थितस्यवीतंहर्यतंवृ
षणाजुषेथां ॥ सुशर्माणास्ववसाहिभूतमथाधत्तंयजमानायशंयोः ॥ योअग्नीषोमाहविषासपर्या
देवद्रीचामनसायोघृतेन ॥ तस्यव्रतंरक्षतंपातमंहसोविशेजनायमहिशर्मयच्छतं ॥ अग्नीषोमासवेद
सासहूतीवनतंगिरः ॥ संदेवत्राबभूवथुः ॥ अग्नीषोमावनेनवांयोवांघृतेनदाशति ॥ तस्मैदीदयतंबृ
हत् ॥ अग्नीषोमाविमानिनोयुवंहव्याजुजोषतं ॥ आयातमुपनःसचा ॥ अग्नीषोमापिपृतमर्वतोन
आप्यायंतामुस्रियाहव्यसूदः ॥ अस्मेबलानिमघवत्सुधत्तंकृणुतंनोअध्वरंश्रुष्टिमंतं ॥ ६ ॥ येत्रिंश
तित्रयस्परोदेवासोबर्हिरासदन् ॥ विदन्नहद्वितासनन् ॥ वरुणोमित्रोअर्यमास्मद्रातिषाचोअग्नयः॥
पत्नीवंतोवषट्कृताः ॥ तेनोगोपाअपाच्यास्तउदक्तइत्थान्यक्॥ पुरस्तात्सर्वयाविशा॥ यथावशंतिदे
वास्तथेदसत्तदेषांनकिरामिनत्॥ अरावाचनमर्त्यः॥ सप्तानांसप्तऋष्टयःसप्तद्युम्नान्येषां॥ सप्तोअधिश्रि
योधिरे॥ ७॥ इमंनोअग्नउपयज्ञमेहिपंचयामंत्रिवृतंसप्ततंतुं॥ असौहव्यवाळुतनःपुरोगाज्योगेवदीर्घंतम

आशयिष्ठाः ॥ अदेवाद्देवःप्रचतागुहायन्प्रपश्यमानोअमृतत्वमेमि ॥ शिवंयत्संतमशिवोजहामिस्वा
त्सख्यादरणींनाभिमेमि॥पश्यन्नन्यस्याअतिथिंवयायाऋतस्यधामविमिमेपुरूणि॥ शंसामिपित्रेअसुं
रायशेवमयज्ञियाद्यज्ञियंभागमेमि ॥ बह्वीःसमाअकरमंतरस्मिन्निंद्रंवृणानःपितरंजहामि ॥ अ
ग्निःसोमोवरुणस्तेच्यवंतेपर्यावर्द्राष्ट्रंतदवाम्यायन् ॥ निर्मायाउत्येअसुराअभूवन्त्वंचमावरुणका
मयासे ॥ ऋतेनराजन्ननृतंविविंचन्ममराष्ट्रस्याधिपत्यमेहि ॥ ८ ॥ प्रातारत्नंप्रातरित्वादं
धातितंचिकित्वान्प्रतिगृह्यानिधत्ते ॥ तेनप्रजांवर्धयमानआयूरायस्पोषेणसचतेसुवीरः ॥
सुगुरसत्सुहिरण्यःस्वश्वोबृहदस्मैवयइंद्रोदधाति ॥ यस्त्वायंतंवसुनाप्रातरित्वोमुक्षीजयेवपदिमु
त्सिनाति ॥ आयमद्यसुकृतंप्रातरिच्छन्निष्टेःपुत्रंवसुमतारथेन ॥ अंशोःसुतंपायमत्सरस्यक्षयद्वी
रंवर्धयसूनृताभिः ॥ उपक्षरंतिसिंधवोमयोभुवईजानंचयक्ष्यमाणंचधेनवः ॥ पृणंतंचपपुरिंचश्रव
स्यवोघृतस्यधाराउपयंतिविश्वतः ॥ नाकस्यपृष्ठेअधितिष्ठतिश्रितोयःपृणातिसहदेवेषुगच्छति ॥ त

स्मा आपो घृतमर्षंति सिंधवस्तस्माद्द्वै धं दक्षिणा पिन्वते सदा ॥ दक्षिणावतां० ॥ मा पृणंतो दुरितमेन आर
न्मा जारिषुः सूरयः सुव्रतासः ॥ अन्यस्तेषां परिधिरस्तु कश्चिदपृणंतमभिसंयंतु शोकाः ॥९॥ अच्छा
वो अग्निमवसे देवं गासि सनो वसुः ॥ रासत्पुत्र ऋषूणामृतावा पर्षति द्विषः ॥ सहि सत्यो यं पूर्वे चिद्देवासश्चि
द्यमीधिरे ॥ होतारं मंद्रजिह्वमित्सुदीतिभिर्विभावसुं ॥ सनो धीती वरिष्ठया श्रेष्ठया च सुमत्या ॥ अग्ने
रायो दिदीहि नः सुवृक्तिभिर्वरेण्य ॥ अग्निर्देवेषु राजत्यग्निर्मर्तेष्वाविशन् ॥ अग्निर्नो हव्यवाहनोऽग्निं धी
भिः सपर्यत ॥ अग्निस्तु० क०२ ॥ यद्वाहिष्ठं तदग्नये बृहदर्च विभावसो ॥ महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजा
उदीरते ॥ तव द्युमंतो अर्चयो ग्रावेवोच्यते बृहत् ॥ उतो ते तन्यतुर्यथा स्वानो अर्त त्मना दिवः ॥ एवाँ अ
ग्निं वसूयवः सहसानं ववंदिम ॥ सनो विश्वा अति द्विषः पर्षन्नावेव सुक्रतुः ॥ १० ॥ द्रविणोदा द्रविणसो
ग्रावहस्तासो अध्वरे ॥ यज्ञेषु देवमीळते ॥ द्रविणोदा ददातु नो वसूनि यानि शृण्विरे ॥ देवेषु ता वनाम
हे ॥ द्रविणोदाः पिपीषति जुहोत प्र च तिष्ठत ॥ नेष्ट्रादृतुभिरिष्यत ॥ यत्त्वा तुरीयमृतुभिर्द्रविणोदो यजा

महे ॥ अधस्मानोदुदिर्भव॥ अश्विनापिबतंमधुदीद्यग्नीशुचिव्रता॥ ऋतुनायज्ञवाहसा॥ गार्हपत्येनसं
त्यऋतुनायज्ञनीरसि॥देवान्देवयतेयज॥११॥ तेनोरायो०ऋ० १॥तेनोरुद्रःसरस्वतीसजोषामीळ्हुष्मं
तोविष्णुर्मृळंतुवायुः॥ऋभुक्षावाजोदैव्योविधातापर्जन्यावातापिप्यतामिषंनः॥उतस्यदेवःसविताभगो
नोपांनपादवतुदानुपप्रिः॥ त्वष्टादेवेभिर्जनिभिःसजोषाद्यौर्देवेभिःपृथिवीसमुद्रैः॥ उतनोहिर्बुध्न्यःशृ
णोत्वजएकपात्पृथिवीसमुद्रः ॥ विश्वेदेवाऋतावृधोहुवानाःस्तुतामंत्राःकविशस्ताअवंतु॥एवानपातो
ममतस्यधीभिर्भरद्वाजाअभ्यर्चत्यर्कैः॥ ग्नाहुतासोवसवोधृष्टाविश्वेस्तुतासोभूतायजत्राः॥१२॥द्यौ३
ष्पितःपृथिविमातरध्रुगग्नेभ्रातर्वसवोमृळतानः ॥ विश्वआदित्याअदितेसजोषाअस्मभ्यंशर्मबहुलंवि
यंत ॥ जराबोधतद्विविड्ढिविशेविशेयज्ञियाय ॥ स्तोमंरुद्रायदृशीकं ॥ योनोदातासनःपितामहाँउग्रई
शानकृत्॥अयामन्नुग्रोमघवापुरूवसुर्गोरश्वस्यप्रदातुनः॥ रुद्राणामेतिप्रदिशाविचक्षणोरुद्रेभिर्योषात
नुतेपृथुज्रयः ॥ इंद्रंमनीषाअभ्यर्चतिश्रुतंमरुत्वंतंसख्यायहवामहे ॥ पावीरवीकन्याचित्रायुःसर

स्वतीवीरपत्नीधियंधात् ॥ आभिरर्चिच्छद्रंशरणंसजोषादुराधर्षंगृणतेशर्मयंसत् ॥ कद्धिष्ण्यासुवृधसा
नोअग्नेकद्वातायप्रतवसेशुभंये ॥ परिज्मनेनासत्यायक्षेब्रवःकदग्नेरुद्रायनृघ्ने ॥ कथामहेरुद्रियायब्र
वामकद्रायोचिकितुषेभगाय ॥ आपओषधीरुतनोवंतुद्यौर्वनागिरयोवृक्षकेशाः ॥ सप्तमेसप्तशाकि
नएकमेकाशताददुः ॥ यमुनायामधिश्रुतमुद्राधोगव्यंमृजेनिराधोमृजे ॥ रथीतमंकपर्दिन
मीशानंराधसोमहः ॥ रायःसखायमीमहे ॥ रुद्रस्ययेमीळ्हुषःसंतिपुत्रायांश्चोनुदाधृविर्भरध्यै ॥ वि
देहिमातामहोमहीषासेत्पृश्निःसुभ्वे३गर्भमाधात् ॥ अगस्त्यःखनमानःखनित्रैःप्रजामपत्यंबलमिच्छ
मानः ॥ उभौवर्णावृषिरुग्रःपुपोषसत्यादेवेष्वाशिषोजगाम ॥ यदद्यकच्चवृत्रहन्नुदगाअभिसूर्य ॥
सर्वंतदिंद्रतेवशे ॥ १ ॥ नतंराजानावदितेकुतश्चननांहोअश्नोतिदुरितंनकिर्भयं ॥ यमश्विनासुह
वारुद्रवर्तनीपुरोरथंकृणुथःपत्न्यासह ॥ रोहिच्छ्यावासुमदंशुर्ललामीर्द्युक्षारायऋज्राश्वस्य ॥ वृष
ण्वंतंबिभ्रतीधूर्षुरथंमंद्राचिकेतनाहुषीषुविक्षु ॥ यूपव्रस्काउतयेयूपवाहाश्चषालंयेअश्वयूपायतक्ष

ति ॥ येचार्वतेपचनंसंभरंत्युतोतेषामभिगूर्तिर्नइन्वतु ॥ सदापृणोयजतोविद्विषोवधीद्बाहुवृक्तःश्रुत
वित्तर्योवःसचा ॥ उभासवराप्रत्येतिभातिचयदीगणंभजतेसुप्रयावभिः ॥ एभिर्द्युभिःसुमनाएभिरिं
दुभिर्निरुंधानोअमतिंगोभिरश्विना ॥ इंद्रेणदस्युंदरयंतइंदुभिर्युतद्वेषसःसमिषारभेमहि ॥ स्वर्भानो
रधयदिंद्रमायाअवोदिवोवर्तमानाअवाहन् ॥ गूळ्हंसूर्यंतमसापव्रतेनतुरीयेणब्रह्मणाविंददत्रिः ॥२॥
दूराच्चिदावसतोअस्यकर्णाघोषादिंद्रस्यतन्यतिब्रुवाणः ॥ एयमेनंदेवहूतिर्ववृत्यान्मद्र्यगिंद्रमिय
मृच्यमाना ॥ तंवोधियापरमयापुराजामजरमिंद्रमभ्यनूष्यर्कैः ॥ ब्रह्माचगिरोदधिरेसमस्मिन्महां
श्चस्तोमोअधिवर्धदिंद्रे ॥ इंद्रमृळमर्त्यंजीवातुमिच्छचोदयधियमयसोनधारां ॥ यत्किंचाहंत्वायु
रिदंवदामितज्जुषस्वकृधिमादेववंतं ॥ एवाजज्ञानंसहसेअसामिवावृधानंराधसेचश्रुताय ॥ महामु
ग्रमवसेविप्रनूनमाविवासेमवृत्रतूर्येषु ॥ समिद्धमग्निंसमिधागिरागृणेशुचिंपावकंपुरोअध्वरेध्रुवं ॥ वि
प्रंहोतारंपुरुवारमद्रुहंकविंसुम्नैरीमहेजातवेदसं ॥ यस्मिन्वयंदधिमाशंसमिंद्रेयःशिश्रायमघवाकामम

स्मे ॥ आराच्चित्सन्भयतामस्यशत्रुर्न्यस्मैद्युम्नाजन्यानिमंता ॥ तेअज्येष्ठाअकनिष्ठासउद्भिदोम
ध्यमासोमहसाविवावृधुः ॥ सुजातासोजनुषापृश्निमातरोदिवोमर्याआनोअच्छाजिगातन ॥ ६ ॥
यदुत्तमेमरुतोमध्यमेवायद्वावमेसुभगासोदिविष्ठ ॥ अतोनोरुद्राउतवान्व१स्याग्नेवित्ताद्धविषोयद्य
जाम ॥ यदिन्न्विंद्रपृथिवीदशभुजिरहानिविश्वाततनंतकृष्टयः ॥ अत्राहतेमघवन्विश्रुतंसहोद्याम
नुशवसाबर्हणाभुवत् ॥ त्वमस्यपारेरजसोव्योमनःस्वभूत्योजाअवसेधृषन्मनः ॥ चकृषेभूमिंप्र
तिमानमोजसोपःस्वःपरिभूरेष्यादिवं ॥ सहिद्वरोद्वरिषुवव्रऊधनिचंद्रबुध्नोमदवृद्धोमनीषिभिः ॥
इंद्रंतमह्वेस्वपस्ययाधियामंहिष्ठरातिंसहिपप्रिरंधसः ॥ एवानःसोमपरिषिच्यमानोवयोदधच्चित्रत
मंपवस्व ॥ अद्वेषेद्यावापृथिवीहुवेमदेवाधत्तरयिमस्मेसुवीरं ॥ ४ ॥ इंद्रापर्वताबृहतारथेनवामी
रिषआवहतंसुवीराः ॥ वीतंहव्यान्यध्वरेषुदेवावर्धेथांगीर्भिरिळयामदंता ॥ स्थिरौगावौभवतांवी
ळुरक्षोमेषाविवर्हिमायुगंविशारि ॥ इंद्रःपातल्येददतांशरीतोरारिष्टनेमेअभिनःसचस्व ॥ वनस्पतेवी

इंद्रगोहिभूयाअस्मत्संरवाप्रतरणःसुवीरः ॥ गोभिःसंनद्धोअसिवीळयंस्वास्थातातेंजयतुजेत्वांनि॥५॥
अयमस्मान्वनस्पतिर्माचहामाचरीरिषत् ॥ स्वस्त्यागृहेभ्यआवसाआविमोचनात् ॥ इंद्रोति
भिर्बहुलाभिर्नोअद्ययाच्छ्रेष्ठाभिर्मघवन्छूरजिन्व ॥ योनोद्वेष्ट्यधरःसस्पदीष्टयमुद्विष्मस्तमुंप्राणो
जहातु ॥ प्रवोयव्हंपुरूणांविशांदेवयतीनां ॥ अग्निंसूक्तेभिर्वचोभिरीमहेयंसीमिदन्यईळते ॥
न्यूँषुवाचंप्रमहेभरामहेगिरइंद्रायसदनेविवस्वतः ॥ नूचिद्धिरत्नंससतामिवाविदन्नदुष्टुतिर्द्रविणोदे
षुशस्यते ॥ दुरोअश्वस्यदुरइंद्रगोरसिदुरोयवस्यवसुनइनस्पतिः ॥ शिक्षानरःप्रदिवोअकामकर्शनः
सखासखिभ्यस्तमिदंगृणीमसि ॥ ६ ॥ आयाहिशश्वदुशतायथाथेंद्रमहामनसासोमपेयं ॥ उपब्र
ह्माणिशृणवइमानोथातेयज्ञस्तन्वेवयोधात् ॥ यदिंद्रदिविपार्येयदृधग्यद्वास्वेसदनेयत्रवासिअतो
नोयज्ञमवसेनियुत्वान्त्सजोषाःपाहिगिर्वणोमरुद्भिः ॥ यदीसुतेभिरिंदुभिःसोमेभिःप्रतिभूषथ ॥ वे
दाविश्वस्यमेधिरोधृषत्तंतमिदेषते॥यावोनस्तृभिंश्वितयंतखादिनोव्यं१श्रियानद्युतयंतवृष्टयः॥ रुद्रो

यद्वोमरुतोरुक्मवक्षसोत्वषाजंनिपृश्न्याःशुक्रऊधनि ॥ चित्रंतद्वोमरुतोयामचेकितेपृश्न्यायदूधरप्याप
योदुहुः ॥ यद्वांनिदेनवमानस्यरुद्रियास्त्रितंजरायजुरतामदाभ्याः ॥ ७ ॥ अग्निरस्मिजन्मनाजा
तवेदाघृतंमेचक्षुरमृतंमआसन् ॥ अर्कस्त्रिधातूरजसोविमानोजस्रोघर्मोहविरस्मिनाम ॥ सुगोहि
वोअर्यमन्मित्रपंथाअनृक्षरोवरुणसाधुरस्ति ॥ तेनादित्याअधिवोचतानोयच्छतानोदुष्परिहंतुश
र्म ॥ पिपर्तुनोअदितीराजपुत्रातिद्वेषांस्यर्यमासुगेभिः ॥ बृहन्मित्रस्यवरुणस्यशर्मोपस्यामपुरुवीराअ
रिष्टाः ॥ तिस्रोभूमीर्धारयन्त्रीरुतद्यून्त्रीणिव्रताविदथेअंतरेषां ॥ ऋतेनादित्यामहिवोमहित्वंतदर्यमन्व
रुणमित्रचारु ॥ त्रीरोचनादिव्याधारयंतहिरण्ययाःशुचयोधारपूताः ॥ अस्वप्नजोअनिमिषा
अदब्धाउरुशंसाऋजवेमर्त्याय ॥ त्वंविश्वेषांवरुणासिराजायेचदेवाअसुरयेचमर्ताः ॥ शतंनो
रास्वशरदोविचक्षेश्यामायूंषिसुधितानिपूर्वा ॥ ८ ॥ प्रातर्युजाविबोधयाश्विनावेहगच्छतां ॥
अस्यसोमस्यपीतये ॥ आराच्छत्रुमपबाधस्वदूरमुग्रोयःशंबःपुरुहूततेन ॥ अस्मेधेहियवमद्गोम

दिंद्रकृधीधियंजरित्रेवाजरत्नां॥विश्वेदेवाःशास्तनमायथेहहोतावृतोमनवैयन्निषद्य॥ प्रमेब्रूतभागधे
यंयथावोयेनपथाहव्यमावोवहानि॥ पंचजनाममहोत्रंजुषंतांगोजाताउतयेयज्ञियासः॥ पृथिवीनःपा
र्थिवात्पात्वंहसोंतरिक्षंदिव्यात्पात्वस्मान्॥ प्रीणीताश्वान्हितंजयाथस्वस्तिवाहंरथमित्कृणुध्वं॥द्रोणा
हावमवतमश्मचक्रमंसत्रकोशंसिंचतानृपाणं॥आवोधियंयज्ञियांवर्तऊतयेदेवादेवींयजतांयज्ञियामि
ह॥सानोदुहीयद्यवसेवगत्वीसहस्रधारापयसामहीगौः॥ ९ ॥ मुनयोवातरशनाःपिशंगावसतेमला ॥
वातस्यानुध्राजिंयंतियद्देवासोअविक्षत॥ सवितायंत्रैःपृथिवीमरम्णादस्कंभनेसविताद्यामदृंहत् ॥
अश्वमिवाधुक्षद्धुनिमंतरिक्षमतूर्तेबद्धंसवितासमुद्रं ॥ आत्मादेवानांभुवनस्यगर्भोयथावशंचरतिदे
वएषः॥ घोषाइदस्यशृण्विरेनरूपंतस्मैवातायहविषाविधेम॥ चतुर्दशान्येमहिमानोअस्यतंधीरावा
चाप्रणयंतिसप्त॥ आमानंतीर्थकइहप्रवोचद्येनपथाप्रपिबंतेसुतस्य॥ तामंदसानामनुपोदुरोणआ
धत्तरयिंसहवीरंवचस्यवे॥ कृतंतीर्थंसुप्रपाणंशुभस्पतीस्थाणुंपथेष्ठामपदुर्मतिंहतं॥ अधायिधीति

रसंस्तृग्रमंशांस्तीर्थेनदस्ममुपयंत्यूमाः ॥ अभ्यानश्मस्तुविनस्यंशूषंनवेदसोअमृतानामभूम ॥ १० ॥
उतनंएनापंवयापंवस्वाधिश्रुतेश्रवाय्यंस्यतीर्थे ॥ षष्टिंसहस्रानैगुतोवसूंनिवृक्षंनपक्वंधूंनवद्रणाय ॥
आदित्याअवहिरव्यताधिकूलादिवस्पशः ॥ सुतीर्थमर्वतोयथानुनोनेषथासुगमनेहसोवऊतयःसुऊत
योवऊतयः ॥ यज्ञोहिष्मेंद्रंकश्चिदृंधन्जुहुराणश्चिन्मनंसापरियन् ॥ तीर्थेनाच्छातातृषाणमोकोदीर्घो
नसिध्रमाकृणोत्यध्वा ॥ प्रतिप्रयाहींद्रमीळ्हुषोनृन्महःपार्थिवेसदनेयतस्व ॥ अधयदेषांपृथुबुध्नासएत
ास्तीर्थेनार्यःपौंस्यानितस्थुः ॥ ११ ॥ योनोअग्नेअररिवाँअघायुररातीवामर्चयतिद्वयेन ॥ मंत्रो
गुरुःपुनरस्तुसोअस्माअनुमृक्षीष्टतन्वंदुरुक्तैः ॥ वयमुत्वागृहपतेजनानामग्नेअकर्मसमिधाबृहंतं ॥ अ
स्थूरिणोगार्हपत्यानिसंतुतिग्मेननस्तेजसासंशिशाधि ॥ अग्नेमृळमहाँअसियईमादेवयुंजनं ॥ इयेथ
बर्हिरासदं ॥ युवंहगर्भंजगतीषुधत्थोयुवंविश्वेषुभुवनेष्वंतः ॥ युवमग्निंचवृषणावपश्चवनस्पतींरशिव
नावैरयेथां ॥ युवंहस्थोभिषजाभेषजेभिरथोहस्थोरथ्याराथ्येभिः ॥ अथोहक्षत्रमाधिधत्थउग्रायो

वांहविष्मान्मनसाददाश ॥ १२ ॥ नयस्यद्यावापृथिवीअनुव्यचोनसिंधवोरजसोअंतमानशुः ॥ नो
तस्ववृष्टिंमदेअस्ययुध्यतएकोअन्यच्चकृषेविश्वमानुषक् ॥ श्रीणामुदारोधरुणोरयीणांमनीषाणांप्रा
र्पणःसोमगोपाः ॥ वसुःसूनुःसहसोअप्सुराजाविभात्यग्रउषसामिधानः ॥ संमानमुत्यंपुरुहूतमुक्थ्यं
१रथंत्रिचक्रंसवनागनिग्मतं ॥ परिज्मानंविदथ्यंसुवृक्तिभिर्वयंव्युष्टाउषसोहवामहे ॥ मांधुरिंद्रंनाम
देवतादिवश्चग्मश्चापांचजंतवः ॥ अहंहरीवृषणाविव्रताराघूअहंवज्रंशवसेधृष्णवाददे ॥ १३ ॥ मह
त्तदुल्बंस्थविरंतदासीद्येनाविष्टितःप्रविवेशिथापः ॥ विश्वाअपश्यद्बहुधातेअग्नेजातवेदस्तन्वोदेवए
कः ॥ तासुतेकीर्तिंमघवन्महित्वायत्त्वाभीतेरोदसीअह्वयेतां ॥ प्रावोदेवाँआतिरोदासमोजःप्रजायैत्व
स्यैयदशिक्षइंद्र ॥ देवानांपत्नीरुशतीरवंतुनःप्रावंतुनस्तुजयेवाजसातये ॥ याःपार्थिवासोयाअपाम
पिव्रतेतानोदेवीःसुहवाःशर्मयच्छत ॥ येचपूर्वऋषयोयेचनूत्नाइंद्रब्रह्माणिजनयंतविप्राः ॥ अस्मेते
संतुसख्याशिवानियूयं० ॥ यदिमेरारणःसुतउक्थेवादधसेचनः ॥ आरादुपस्वधागहि ॥ चित्तिम

चित्तिंचिनवद्विविद्वान्पृष्ठेवंवीतारंजिनाचमर्तानं ॥ रायेचंनःस्वपत्यायंदेवदितिंचरास्वादितिमुरु
ष्यं ॥ नमइदुग्रंनमआविवासेनमोदाधारपृथिवीमुतद्यां ॥ नमोदेवेभ्योनमईशएषांकृतंचिदेनोनमसा
विवासे ॥ १४ ॥ द्रुपदादिवेन्मुमुचानःस्विन्नःस्नात्वीमलादिव ॥ पूतंपवित्रेणेवाज्यमापःशुंधंतुमैन
सः ॥ ममनामंप्रथमंजातवेदःपितामाताचंदधतुर्यदग्रे ॥ तत्त्वंबिभृहिपुनरामैतोस्त्ववाहंनामंबिभ
राण्यग्ने ॥ यंवेसूर्यंस्वर्भानुस्तमसाविध्यदासुरः ॥ अत्रंयस्तमन्वविदन्नत्यन्येअशंक्नुवन् ॥१५॥
॥ अथ श्रीसूक्तशेषः ॥ ॥ पद्मानुनेपद्मिनिपद्मपत्रेपद्मप्रियेपद्मदलायताक्षि ॥ विश्वप्रियेविश्वमनो
नुकूलेत्वत्पादपद्मंमयिसंनिधत्स्व ॥ पद्माननेपद्मऊरुपद्माक्षीपद्मसंभवे ॥ तन्मेभजसिपद्माक्षियेन
सौख्यंलभाम्यहं ॥ अश्वदायैगोदायैधनदायैमहाधने ॥ धनंमेजुषतांदेवीसर्वकामांश्चदेहिमे ॥ पुत्र
पौत्रधनंधान्यंहस्त्यश्वादिगवेरथं ॥ प्रजानांभवसिमाताआयुष्मंतंकरोतुमे ॥ धनमग्निर्धनंवायुर्धनंसू
र्योधनंवसुः ॥ धनमिंद्रोबृहस्पतिर्वरुणंधनमश्नुते ॥ वैनतेयसोमंपिबसोमंपिबतुवृत्रहा ॥ सोमंधनं

स्यसोमिनोमर्त्यंददातुसोमिनः ॥ नक्रोधोनचमात्सर्यंनलोभोनाशुभामतिः ॥ भवंतिकृतपुण्यानां
भक्तानांश्रीसूक्तजपकारिणां॥सरसिजनिलयेसरोजहस्तेधवलतरांशुकगंधमाल्यशोभे॥भगवतिहरिव
ल्लभेमनोज्ञेत्रिभुवनभूतिकरिप्रसीदमर्ह्यं ॥ विष्णुपत्नींक्षमांदेवींमाधवींमाधवप्रियां ॥ विष्णोःप्रि
यसखींदेवींनमाम्यच्युतवल्लभां ॥ श्रीर्वर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधात्पवमानंमहीयते ॥ धा
न्यंधनंपशुंबहुपुत्रलाभंशतसंवत्सरंदीर्घमायुः ॥ १६ ॥ मनोजवाअयमानआयसीमंतरत्पुरं ॥
दिवंसुपर्णोगत्वायसोमंवज्रिणआभरत् ॥ अधिद्वयोरदधाउक्थ्यं१वचोयतस्रुचामिथुनायासपर्यतः ॥
असंयत्तोव्रतेतेक्षेतिपुष्यतिभद्राशक्तियंजमानायसुन्वते॥तासुजिह्वाउपह्वयेहोताराद्वैव्यांकवी ॥ यज्ञं
नोयक्षतामिमं॥इळासरस्वतीमहीतिस्रोदेवीर्मयोभुवः॥बर्हिःसीदंत्वस्रिधः॥१७॥ (१०—त्रिःसप्तसप्ता
नद्योमहीरपोवनस्पतीन्पर्वतांअग्निमूतये॥कृशानुमस्तॄन्तिष्यंसधस्थआरुद्रंरुद्रेषुरुद्रियंहवामहे॥१॥)
॥ अथ श्राद्धमंत्राः ॥ पवित्रंतेविततंब्रह्मणस्पतेप्रभुर्गात्राणिपर्येतिविश्वतः ॥ अतंसतनूर्नतदामो

अंश्रुतेंशूतासइद्दहंतुस्तत्समांशत ॥ तपोंष्पवित्रंवितंतंदिवस्पदेशोचंतो।अस्यतंतंवोंऽयंस्थिरन् ॥
अवैंत्यस्यपवीतारंमाशवोंदिवस्पृष्ठमधिंतिष्ठंतिचेतसा ॥ पवित्रंवंतःपरिवाचंमासतेपितैपांप्रत्नोअ
भिरंक्षतिव्रतं ॥ महःसंमुद्रंवरुणस्तिरोदंधेधीराइच्छेकुर्धरुणेष्वारभं ॥ शरासःकुशांरासोदर्भासःसैर्या
उत ॥ मौंजाअदृष्टांबैरिणाःसर्वैसाकंन्यंलिप्सत ॥ माकांकंबीरमुद्वृहोवनस्पतिमशंस्तीर्विहिनी
नेशः ॥ मोतसूरोअहएवाचनग्रीवाआदधंतेवेः ॥ यवोसिधान्यराजस्त्वंवारुणोमधुसंयुतः ॥ निर्णोदः
सर्वपापानांपवित्रमृषिभिःस्मृतं ॥ तिलोसिसोमदेवत्योगोसवेदेवनिर्मितः ॥ प्रत्नवद्भिःप्रत्तःस्वधया
पितॄनिमाँल्लोकान्प्रीणयाहिनःस्वधानमः ॥ आयंतुनःपितरःसोम्यासोग्निष्वात्ताःपथिभिर्देवयानैः ॥
अस्मिन्यज्ञेस्वधयामदंत्वधिंब्रुवंतुतेवंत्वस्मान् ॥ धूरसिधूर्वधूर्वंतंधूर्वंतंयोस्मान्धूर्वतितंधूर्वयंवयंधूर्वा
मः ॥ उद्दीप्य० ॥ प्रत्यग्नेहरंसाहरःशृणीहिविश्वतःप्रति ॥ यातुधानस्यरक्षसोबलंविरुजवीर्यं ॥ अ
पहताअसुरारक्षांसिपिशाचा ॥ येक्षयंतिपृथिवीमनु ॥ अन्यत्रेतोगच्छंतुयत्रैतेषांगतंमनः ॥ विश्वे

देवासआगतशृणुतामइमंहवं ॥एदंबर्हिर्निषदित॥विश्वेदेवाःशृणुतेमंहवंमेयेअंतरिक्षेयउपद्यविष्ठ ॥
येअग्निजिह्वाउतवायजत्राआसद्यास्मिन्बर्हिषिमादयध्वं ॥ यादिव्याआपःपृथिवीसंबभूवुर्याअंतरि
क्ष्याउतपार्थिवीर्याः॥हिरण्यवर्णायज्ञियास्तानआपःशंस्योनाभवंतु ॥२॥उशंतस्त्वानिधीमह्युशंतःस
मिधीमहि॥उशन्नुशतआवहपितॄन्हविषेअत्तवे॥आमासुपक्वमैरयआसूर्यंरोहयोदिवि ॥घर्मंनसामन्त
पतासुवृक्तिभिर्जुष्टंगिर्वणसेबृहत् ॥ सोमोधेनुंसोमोअर्वंतमाशुंसोमोवीरंकर्मण्यंददाति ॥ सादन्यंविद
थ्यंसभेयंपितृश्रवणंयोददाशदस्मै ॥ ३ ॥ ॥ अन्नस्तुतिसूक्तं ॥ उपह्वयेसु०क्र० ॥२॥ इंद्रदृत्येयं या
मकोशाअभूवन्यज्ञायशिक्षगृणतेसखिभ्यः ॥ दुर्मायवोदुरेवामर्त्यासोनिषंगिणोरिपवोहंत्वासः ॥
वाशीमंतऋष्टिमंतोमनीषिणःसुधन्वानइषुमंतोनिषंगिणः ॥ स्वश्वाःस्थसुरथाःपृश्निमातरःस्वायुधाम
रुतोयाथनाशुभं ॥ १ ॥ सइषुं० ॥ चतुष्कपर्दायुवतिःसुपेशाघृतप्रतीकावयुनानिवस्ते ॥ त
स्यांसुपर्णावृषणानिषेदतुर्यत्रदेवादधिरेभागधेयं ॥ एकःसुपर्णःससमुद्रमाविवेशसइदंविश्वंभुवनंवि

चंष्टे ॥ तंपाकेनमनसापश्यमंतितस्तंमातारेळ्हिसउरेळ्हिमातरं ॥ सुपर्णंविप्राःकवयोवचोभिरेकंसं
तंबहुधाकल्पयंति ॥ छंदांसिचदधतोअध्वरेषुग्रहान्त्सोमस्यमिमतेद्वादश ॥ २ ॥ पितुंनुस्तोषंमहो
धर्माणंतविषीं ॥ यस्यत्रितोव्योजसावृत्रंविपर्वमर्दयत् ॥ स्वादोपितोमधोपितोवयंत्वावृणमहे॥ अ
स्माकमविताभव ॥ उपनःपितवाचरःशिवःशिवाभिरूतिभिः ॥ मयोभुरद्विषेण्यःसखासुशेवोअद्व
याः ॥ तवत्येपितोरसारजांस्यनुविष्ठिताः ॥ दिविवाताइवश्रिताः ॥ तवत्येपितोददतस्तवस्वादिष्ठ
तेपितो ॥ प्रस्वाद्मानोरसानांतुविग्रीवाइवेरते ॥ ३ ॥ त्वेपितोमहानांदेवानांमनोहितं ॥ अकारि
चारुकेतुनातवाहिमवसावधीत् ॥ यददोपितोअजगन्विवस्वपर्वतानां॥अत्राचिन्नोमधोपितोरंभक्षाय
गम्याः ॥ यदपामोषधीनांपरिंशमारिशामहे ॥ वातापेपीवइद्भव ॥ यत्तेसोमगवाशिरोयवाशिरोभ
जामहे ॥ वाता० ॥ करंभओषधेभवपीवोवृक्कउदारथिः ॥ वाता० ॥ तंत्वावयंपितोवचोभिर्गावो
नहव्यासुषूदिम ॥ देवेभ्यस्त्वासधमादमस्मभ्यंत्वासधमादं ॥ कयान०क्र० ॥ १ ॥ कस्त्वास

त्योमदानांमंहिष्ठोमत्सदंधसः ॥ दृह्ळाचिदारुजेवसु ॥ अभीषुणःसखीनामविताजरितॄणां ॥
शतंभवास्यूतिभिः ॥ ४ ॥ नवाउदेवाःक्षुधमिद्वधंददुरुताशितमुपगच्छंतिमृत्यवः ॥ उतोरयिःपृ
णतोनोपदस्यत्युतापृणन्मर्डितारंनविंदते ॥ यआध्रायचकमानायपित्वोन्नवान्त्सन्रफितायोपज
ग्मुषे ॥ स्थिरंमनःकृणुतेसेवतेपुरोतोचित्समर्डितारंनविंदते ॥ सइद्भोजोयोगृहवेददात्यन्नकामायच
रतेकृशाय ॥ अरमस्मैभवतियामहूताउतापरीषुकृणुतेसखायं ॥ नससखायोनददातिसख्येसचा
भुवेसचमानायपित्वः ॥ अपास्मात्प्रेयान्नतदोकोअस्तिपृणंतमन्यमरणंचिदिच्छेत् ॥ पृणीयादि
न्नाधमानायतव्यान्द्राघीयांसमनुपश्येतपंथां ॥ ओहिवर्ततेरथ्येवचक्रान्यमन्यमुपतिष्ठंतरायः ॥१॥
मोघमन्नंविंदतेअप्रचेताःसत्यंब्रवीमिवधइत्सतस्य ॥ नार्यमणंपुष्यतिनोसखायंकेवलाघोभवति
केवलादी ॥ कृषन्नित्फालआशितंकृणोतियन्नध्वानमपवृंक्तेचरित्रैः ॥ वदन्ब्रह्मावदतोवनीया
न्पृणन्नापिरपृणंतमभिष्यात् ॥ एकपाद्भूयोद्विपदोविचक्रमेद्विपात्त्रिपादमभ्येतिपश्चात् ॥ चतु

ष्पादेतिद्विपदामभिस्वरेसंपश्यंन्पङ्क्तीरुपतिष्ठमानः ॥ समौचिद्धस्तौनसमंविविष्टःसंमातरौचिन्नसमं
दुहाते ॥ यमयोश्चिन्नसमावीर्याणिज्ञातीचित्संतौनसमंपृणीतः ॥ २ ॥ जगृभ्मातेदक्षिणमिंद्रहस्तं
वसूयवोवसुपतेवसूनां ॥ विद्माहित्वागोपतिंशूरगोनामस्मभ्यंचित्रंवृषणंरयिंदाः ॥ अक्षन्नमीमदंत
त्यवप्रियाअधूषत ॥ अस्तोषतस्वभानवोविप्रानविष्ठयामतीयोजान्विंद्रतेहरी ॥ नमोवःपितरऊर्जेनमोवः
पितरःशुष्मायनमोवःपितरोघोरायनमोवःपितरोजीवायनमोवःपितरोरसाय ॥ नमोवःपितरद्भेषेन
स्वधावःपितरोनमोवःपितरोनमएतायुष्माकंपितरइमाअस्माकंजीवावोजीवंतइहसंतःस्याम ॥ म
नोन्वाहुवामहेनाराशंसेनसोमेन ॥ पितृणांचमन्मभिः ॥ आतएतुमनःपुनःक्रत्वेदक्षायजीवसे॥ज्यो
क्चसूर्यंदृशे ॥ पुनर्नःपितरोमनोददातुदैव्योजनः ॥ जीवंव्रातंसचेमहि ॥ परेतनपितरःसोम्यासोगं
भीरेभिःपथिभिःपूर्विणेभिः ॥ दत्वायास्मभ्यंद्रविणेहभद्रंरयिंचनःसर्ववीरंनियच्छत ॥ यत्रतत्परमं
पदंविष्णोर्लोकेमहीयते॥देवैःसुकृतंकर्मभिस्तत्रमाममृतंकृधींद्रायेंदोपरिस्रव॥यत्रतत्परमाव्यंभूताना
२४

मधिपतिः ॥ भावभाविचयोगीश्वतत्रमामम् तंकृधींद्रायें० ॥यत्रगंगाचयमुनाचयत्रप्राचीसरस्वती ॥
यत्रसोमेश्वरोदेवस्तत्रमामम्० ॥१॥ वाजेवाजेवतवाजिनोनोधनेषुविप्राअमृताऋतज्ञाः ॥ अस्य
मध्वःपिबतमादयध्वंतृप्तायातपथिभिर्देवयानैः ॥ आमावाजस्यप्रसवोजगम्यादाद्यावापृथिवीविश्व
शंभू ॥ आमागंतांपितरामातराचामासोमोअमृतत्वायगम्यात् ॥ दातारोनोभिवर्धतांवेदाःसंततिरेव
नः ॥ श्रद्धाचनोमाव्यगमद्बहुदेयंचनोस्तु ॥ अन्नंचनोबहुभवेदतिथींश्चलभेमहि ॥ याचि
तारश्चनःसंतुमाचयाचिष्मकंचन ॥ १ ॥ दातारोवोभिवर्धतांवेदाःसंततिरेववः ॥ श्रद्धाचवोमा
व्यगमद्बहुदेयंचवोस्तु॥ अन्नंचवोबहुभवेदतिथींश्चलभध्वं॥ याचितारश्चवःसंतुमाचयाचिष्टकंचन॥
स्वादुषंसदःपितरोवयोधाःकृच्छ्रेश्रितःशक्तीवंतोगभीराः ॥ चित्रसेनाइषुबलाअमृध्राःसतोवीरा
उरवोव्रातसाहाः ॥ ब्राह्मणासःपितरःसोम्यासःशिवेनोद्यावापृथिवीअनेहसा ॥ पूषानःपातुदुरिता
दृतावृधोरक्षामाकिर्नोअघशंसईशत ॥ इहैवस्तंमावियौष्टंविश्वमायुर्व्यश्नुतं ॥ क्रीळंतौपुत्रैर्नप्तृभिर्मो

दमानौस्वेगृहे ॥ वसिष्ठासःपितृवद्वाचमक्रतदेवाँईळानाऋपिवत्स्वस्तये ॥ प्रीताइंवज्ञातयःकाममे
दमानौस्वेगृहे ॥ वसिंष्ठासःपितृवद्वाचंमक्रतदेवाँईळानाक्पिवत्स्वस्तये ॥ तेनोरासंतामुरुगाय
त्यास्मेदेवासोवंधूनुतावसु॥देवान्वसिंष्ठोअमृतान्ववंदेयेविश्वाभुवनाभिप्रंतस्थुः॥ येरूपाणिप्रतिमुंचमानाअसुराःसंतः
मुद्यधूयंपातस्व० ॥ ३ ॥ अथ पिंडपितृयज्ञादिमंत्राः ॥ अपहताअसुरारक्षांसिवेदिष
स्वधयाचरंति ॥ परापुरोनिपुरोयेभरंत्यग्निष्टाँल्लोकात्प्रणुदात्वस्मात् ॥ अग्निमांत
दः ॥ वीरंमेदत्तपितरः ॥ ३ ॥ यदंतरिंक्षंपृथिवीमुतद्यांयन्मातरंपितरंवाजिहिंसिम ॥ यथायमरपा
स्मादेनसोगार्हपत्यःप्रमुंचतुकरोतुमामनेनसं ॥ आधत्तपितरोगर्भंकुमारंपुष्करस्रजं ॥ संवत्सरोधिपतिःप्राणदोनोहोरा
असंत् ॥ ग्रीष्मोहेमंतऋतवःशिवानोवर्षाःशिवाअभयाःशरन्नः ॥ भूतंभविष्यदभयंविश्व
त्रेकृणुतांदीर्घमायुः ॥ आपोमरीचीःप्रवहंतुनोधियोधातासमुद्रोवहंतुपापं ॥ ऊर्जंप्र
मस्तुमेब्रह्माधिगुप्तःस्वाराक्षराणि ॥ विश्वआदित्यावसवश्चदेवारुद्रागोप्तारोमरुतःसदंतु ॥ (अत्रपितरोमादयध्वं यथाभाग
जाममृतंपिन्वमानःप्रजापतिर्मयिपरमेष्ठीदधातु॥१॥ इति पिंडपि०॥ (अत्रपितरोमादयध्वं यथाभाग
मावृषायध्वं।अमीमदंतपितरोयथाभागमावृषायीषत । एतद्वःपितरोवासोमानोतोन्यत्पितरोयुंग्ध्वम्॥)

।। अथाभिश्रवणसूक्तानि ।।

तत्रादौदेवसूक्तानि ।। ।। सहस्रशीर्षा० वर्गाः ३ ।। अग्निमीळे० व० २ ।। ममाग्नेवर्चोवि
हवेष्व० व० २ ।। नासदासीन्नोसदासीत्तदानींनासीद्रजोनोव्योमापरोयत् ।। किमावरीवः
कुहकस्यशर्मन्नंभःकिमासीद्गहनंगभीरं।। नमृत्युरासीदमृतंनतर्हिनरात्र्याअह्नआसीत्प्रकेतः ।। आनी
दवातंस्वधयातदेकंतस्माद्धान्यंनपरःकिंचनास।। तमआसीत्तमसागूळ्हमग्रेप्रकेतंसलिलंसर्वमाइदं।। तु
च्छ्येनाभ्वपिहितंयदासीत्तपसस्तन्महिनाजायतैकंकामस्तदग्रेसमवर्तताधिमनसोरेतःप्रथमंयदासी
त् ।। सतोबंधुमसतिनिरविंदन्हृदिप्रतीष्याकवयोमनीषातिरश्चीनोविततोरश्मिरेषामधःस्विदासी३
दुपरिस्विदासी३त् ।। रेतोधाआसन्महिमानआसन्स्वधाअवस्तात्प्रयतिःपरस्तात् ।। कोअ
द्धावेदकइहप्रवोचत्कुतआजाताकुतइयंविसृष्टिः ।। अर्वाग्देवाअस्यविसर्जनेनाथाकोवेदयत
आबभूव ।। इयंविसृष्टिर्यतआबभूवयदिवादधेयदिवान ।। योअस्याध्यक्षःपरमेव्योमन्त्सो

अंगवेदयादिवानवेद ॥ १ ॥ योयज्ञोविश्वतस्तंतुभिस्ततएकशतंदेवकर्मेभिरायतः ॥ इमेवयंतिपि
तरोयआययुःप्रवयापवयेत्यासतेतते ॥ पुमाँएनंतनुतउत्कृणत्तिपुमान्वितत्नेअधिनाकेअस्मिन् ॥
इमेमयूखाउपसेदुरूसदःसामानिचक्रुस्तसराण्योतवे ॥ कासीत्प्रमाप्रतिमाकिंनिदानमाज्यंकिमासी
त्परिधिःकआसीत् ॥ छंदःकिमासीत्प्रउगंकिमुक्थंयद्देवादेवमयजंतविश्वे ॥ अग्नेर्गायत्र्यभवत्सयु
ग्वोष्णिहयासविताससंबभूव ॥ अनुष्टुभासोमउक्थैर्महस्वान्बृहस्पतेर्बृहतीवाचमावत् ॥ विराण्मित्राव
रुणयोरभिश्रीरिंद्रस्यत्रिष्टुबिहभागोअह्नः ॥ विश्वान्देवान्जगत्याविवेशतेनचाक्लृप्रऋषयोमनुष्याः ॥
चाक्लृप्रेतेनऋषयोमनुष्यायज्ञेजातेपितरोनःपुराणे ॥ पश्यन्मन्येमनसाचक्षसातान्यइमंयज्ञमयजंत
पूर्वे ॥ सहस्तोमाः० ऋक् १ ॥ सूक्तं ॥२॥ नतद्दिवानपृथिव्यानुमन्येनयज्ञेननोतशमीभिराभिः ॥
उब्जंतुतंसुभ्व१ःपर्वतासोनिहीयतामतियाजस्ययष्टा ॥ अतिवायोमरुतोमन्यतेनोब्रह्मवायःक्रियमा
णंनिनित्सात् ॥ तपूंषितस्मैवृजिनानिसंतुब्रह्मद्विषमभितंशोचतुद्यौः ॥ किमंगत्वाब्रह्मणःसोमगोपां

किमंगत्वांहुरभिशस्तिपांनः ॥ किमंगनंःपश्यसिनिंद्यमांनान्ब्रह्मद्विषेतपुंषिंहेतिमंस्य ॥ अवंतुमामु
षसोजायंमानाअवंतुमासिंधवःपिन्वंमानाः ॥ अवंतुमापर्वतासोध्रुवासोवंतुमापितरोदेवहूंतौ ॥ वि
श्वदानींसुमनंसःस्यामपश्येंमनुसूर्यमुच्चरंतं ॥ तथांकरद्वसुंपतिर्वसूंनांदेवाँओहानोवसागंमिष्ठः ॥ १ ॥
इंद्रोनेदिंष्ठमवसागंमिष्ठःसरंस्वतीसिंधुंभिःपिन्वंमाना ॥ पर्जन्योनओषंधीभिर्मयोभुरग्निःसुशंसंःसुहवंः
पितेव॥विश्वेदेवासआ०ऋ.१॥ योवोंदेवाघृतस्नुंनाहव्येनंप्रतिभूषंति॥तंविश्वउपंगच्छथ॥ उपंनःसून
वोगिरंःशृण्वंत्वमृतंस्यये ॥ सुमृळीकाभंवंतुनः ॥ विश्वेदेवाऋतावृधंऋतुभिर्हवनश्रुतः॥ जुषंतांयुज्यं
पयः ॥ २ ॥ स्तोत्रमिंद्रोंमरुद्गणस्त्वष्टंमान्मित्रोअर्यमा ॥ इमाहव्याजुषंतनः ॥ इमंनोअग्नेअध्व
रंहोतंर्वयुनशोयंज ॥ चिकित्वान्दैव्यंजनं ॥ विश्वेदेवाःशृ०ऋ० १ ॥ विश्वेदेवाममंशृण्वंतुयज्ञियां
उभेरोदंसीअपांनपाच्चमन्मं ॥ मावोवचांसिपरिचक्ष्यांणिवोचंसुम्नेष्विद्वोअंतमामदेम॥ येकेचज्मा०
ऋ. १ ॥ अग्नींपर्जन्यावंवतंधियंमेस्मिन्हवेंसुहवासुष्टुतिंनंः ॥ इळांमन्योजनयद्गर्भंमन्यःप्रजावंती

रिषआधंत्तमस्मे ॥ स्तीर्णेंबर्हिषिंसमिधानेअग्नौसूक्तेनंमहानमसाविवासे ॥ अस्मिन्नोअद्यविदथे
यजत्राविश्वेदेवाहविर्षिमादयध्वं ॥ २ ॥ सू० ३ ॥ अस्तुश्रौषट्पुरोअग्निंधियादधआनुतच्छर्धोदि
व्यंवृणीमहइंद्रवायूवृणीमहे ॥ यद्धक्राणाविवस्वतिनाभासंदायिनव्यसी ॥ अधप्रसूनउपयंतुधीत
योदेवाँऽअच्छानधीतयः ॥ यद्धत्यन्मित्रावरुणावृतादध्यादृदाथेअनृतंस्वेनमन्युनादक्षस्यस्वेनमन्यु
ना ॥ युवोरित्थाधिसद्मस्वपश्यामहिरण्ययं ॥ धीभिश्चनमनसास्वेभिरक्षभिःसोमस्यस्वेभिरक्षभिः॥
युवांस्तोमेभिर्देवयंतोअश्विनाश्रावयंतइवश्लोकमायवोयुवांहव्याभ्याऽवयः ॥ युवोर्विश्वाअधिश्रि
यः पृक्षश्चविश्ववेदसा ॥ प्रुषायंतेवांपवयोहिरण्ययेरथेदस्राहिरण्यये ॥ अचेतिदस्राव्यु१नाकमृण्व
थोयुंजतेवांरथयुजोदिविष्टिष्वध्वस्मानोदिविष्टिषु॥ अधिवांस्थामबंधुरेरथेदस्राहिरण्यये ॥ पथेवयं
तावनुशासंतारजोजंसाशासंतारजः ॥ शचीभिर्नःशचीवसूदिवानक्तंदशस्यतं ॥ मावांरातिरुपदस
त्कदाचनास्मद्रातिःकदाचन ॥ १ ॥ वृषन्निंद्रवृषपाणासइंदवइमेसुताअद्रिषुतासउद्भिदस्तुभ्यंसु

तासंउक्षिदंः।।तेत्वामंदंतुदावनेमहेचित्रायराधसे।।गीर्भिर्गिर्वाहःस्तवमानआगंहिसुमृळीकोनआगंहि।
ओषूणोअग्नेशृणुहित्वमीळितोदेवेभ्योब्रवसियज्ञियेभ्योराजभ्योयज्ञियेभ्यः ।। यद्वत्यामंगिरोभ्यो
धेनुंदेवाअदत्तन ।। वितांदुह्रेअर्यमाकर्तरीसचाँऽएषतांवेदमेसचा ।। मोषुवोअस्मदभितानि
पौंस्यासनाभूवन्द्युम्नानिमोतजारिषुरस्मत्पुरोतजारिषुः ।। यद्वश्चित्रंयुगेयुगेनव्यंघोषादमर्त्यं ।।
अस्मासुतन्मरुतोयच्चदुष्टरंदिधृतायच्चदुष्टरं ।। दध्यङ्हमेजनुषंपूर्वोऽअंगिराःप्रियमेधःकण्वोअत्रि
मनुर्विदुस्तेमेपूर्वेमनुर्विदुः ।। तेषांदेवेष्वायतिरस्माकंतेषुनाभयः ।। तेषांपदेनमत्यानमेगिरेंद्राग्नीआ
नमेगिरा।।होतायक्षद्वनिनोवंतवार्यंबृहस्पतिर्यजतिवेनउक्षभिःपुरूवारेभिरुक्षभिः।।जगृभ्माद्दूरआदिशं
श्लोकमद्रेरधत्मना।।अधारयदररिंदानिसुक्रतुःपुरूसद्मानिसुक्रतुः ।। येदेवासोदिव्येकादशस्थपृथिव्या
मध्येकादशस्थ ।। अप्सुक्षितोमहिनैकादशस्थतेदेवासोयज्ञमिमंजुषध्वं ।।२।।सू०४।। यज्ञोदेवानां
प्रत्येतिसुम्नमादित्यासोभवतामृळयंतः ।। आवोर्वाचीसुमतिर्ववृत्यादंहोश्चिद्यावरिवोवित्तरासत्।।उप

नोदेवाअवसागमंत्वंगिरसांसामभिःस्तूयमानाः॥ इंद्र इंद्रियैर्मरुतोमरुद्भिरादित्यैर्नोअदितिःशर्मयंसत्॥
तन्नइंद्रस्तद्वरुणस्तदग्निस्तदर्यमातत्सविताचनोधात्॥तन्नोमित्रो०॥१॥ ॥अथराक्षोघ्नसू०॥ कृणु
ष्वपाजःप्रसितिंनपृथ्वीयाहिराजेवामवाँइभेन॥तृष्वीमनुप्रसितिंद्रूणानोस्तासिविध्यरक्षसस्तपिष्ठैः ॥
तवभ्रमासआशुयापतंत्यनुस्पृशधृषताशोशुचानः॥ तपूंष्यग्नेजुह्वापतंगानसंदितोविसृजविष्वगुल्काः
॥ प्रतिस्पशोविसृजतूर्णितमोभवापायुर्विशोअस्याअदब्धः ॥ योनोदूरेअघशंसोयोअंत्यग्नेमाकि
ष्टेव्यथिरादधर्षीत् ॥ उदग्नेतिष्ठप्रत्यातनुष्वन्य१मित्राँओषतात्तिग्महेते ॥ योनोअरातिंसमिधा
नचक्रेनीचातंधक्ष्यतसंनशुष्कं॥ऊर्ध्वोभवप्रतिविध्याध्यस्मदाविष्कृणुष्वदैव्यान्यग्ने ॥ अवस्थिरातनु
हियातुजूनांजामिमजामिंप्रमृणीहिशत्रून् ॥ १ ॥ सतेजानातिसुमतिंयविष्ठयईवतेब्रह्मणेगातुमै
रत् ॥ विश्वान्यस्मैसुदिनानिरायोद्युम्नान्यर्योविदुरोअभिद्यौत् ॥ सेदग्नेअस्तुसुभगःसुदानुर्यस्त्वा
नित्येनहविषायउक्थैः ॥ पिप्रीषतिस्वआयुषिदुरोणेविश्वेदस्मैसुदिनासासदिष्टिः ॥ अर्चामितेसु

मृतिघोष्यर्वाक्संतैवावातांजरतामियंगीः ॥ स्वश्वांस्त्वासुरथांमर्जयेमास्मेक्षत्राणिधारयेरनुद्यून् ॥
इहत्वाभूर्याचेरदुपत्मन्दोषांवस्तर्दीदिवांसमनुद्यून् ॥ क्रीळंतस्त्वासुमनसःसपेमाभिद्युम्नातंस्थिवां
सोजनानां ॥ यस्त्वास्वश्वःसुहिरण्योअग्नउपयातिवसुमतारथेन ॥ तस्यंत्राताभवसितस्यसखा
यस्तेआतिथ्यमानुषग्जुजोषत् ॥ २ ॥ महोरुजामिबंधुतावचोभिस्तन्मांपितुर्गोतमादन्वियाय ॥
त्वंनोअस्यवचसश्चिकिद्धिहोतर्यविष्ठसुक्रतोदमूनाः ॥ अस्वमजस्तरणयःसुशेवाअतंद्रासोवृकाअ
श्रमिष्ठाः ॥ तेपायवःसध्र्यंचोनिषद्याग्नेतवनःपांत्वमूर ॥ येपायवोमामतेयंतेअग्नेपश्यंतोअंधंदु
रितादरक्षन् ॥ ररक्षतान्त्सुकृतोविश्ववेदादिप्संतइद्रिपवोनाहदेभुः ॥ त्वयावयंसधन्यं१स्त्वोता
स्तवप्रणीत्यश्यामवाजान् ॥ उभाशंसासूदयसत्यतातेनुष्ठुयाकृणुह्यन्हयाण ॥ अयातेअग्नेसमिधा
विधेमप्रतिस्तोमंशस्यमानंगृभाय ॥ दहाशसोरक्षसःपाह्य१स्मान्द्रुहोनिदोमित्रमहोअवद्यात्॥ ३ ॥
सू०२ ॥ अग्नेहंसिन्य१त्रिणंदीद्यन्मर्त्येष्वा ॥ स्वेक्षयेशुचिव्रत ॥ उत्तिष्ठसिस्वाहुतोघृतानिप्र

निमोदसे॥यस्त्वास्रुचःसमस्थिरन्॥सआहुतोविरोचतेग्निरीळेन्योगिरा ॥ स्रुचाप्रतीकमज्यते॥घृतेना
ग्निःसमंज्यतेमधुप्रतीकआहुतः॥ रोचमानोविभावसुः॥जरमाणःसमिध्यसेदेवेभ्योहव्यवाहन॥ तंत्वा
हवंतमर्त्याः॥१॥तंमर्ताअमर्त्यंघृतेनाग्निंसपर्यत॥अदाभ्यंगृहपतिं॥अदाभ्येनशोचिषाग्नेरक्षस्त्वंदह॥
गोपाऋतस्यदीदिहि ॥ सत्वमग्नेप्रतीकेनप्रत्योषयातुधान्यः ॥ उरुक्षयेषुदीद्यत् ॥ तंत्वागीर्भिरुरु
क्षयाहव्यवाहंसमीधिरे ॥ यजिष्ठंमानुषेजने ॥ २ ॥ सूक्तं ३ ॥ रक्षोहणंवाजिनमाजिघर्मिमित्रंप्र
थिष्ठमुपयामिशर्म ॥ शिशानोअग्निःक्रतुभिःसमिद्धःसनोदिवासरिषःपातुनक्तं ॥ अयोदंष्ट्रोअर्चि
षायातुधानानुपस्पृशजातवेदःसमिद्धः ॥ आजिह्वयामूरदेवान्रभस्वक्रव्यादोवृक्त्व्यपिधत्स्वासन् ॥
उभोभयाविन्नुपधेहिदंष्ट्राहिंस्रःशिशानोवरंपरंच ॥ उतांतरिक्षेपरियाहिराजन्जंभैःसंधेह्यभियातुधा
नान् ॥ यज्ञैरिषूःसंनममानोअग्नेवाचाशल्याँअशनिभिर्दिहानः ॥ ताभिर्विध्यहृदयेयातुधानान्प्रती
चोबाहून्प्रतिभंग्ध्येषाम् ॥ अग्नेत्वचंयातुधानस्यभिंधिहिंस्राशनिर्हरसाहंत्वेनं ॥ प्रपर्वाणिजातवेदः

शृणीहिक्रव्याक्रंविष्णुर्विचिनोतुवृक्णं ॥ १ ॥ यत्रेदानींपश्यसिजातवेदस्तिष्ठंतमग्नउतवाचरंतं ॥
यद्वांतरिक्षेपथिभिःपतंतंतमस्ताविध्यशर्वाशिशानः ॥ उतालब्धंस्पृणुहिजातवेदआलेभानादृष्टिभि
र्यातुधानात् ॥ अग्नेपूर्वोनिजहिशोशुचानआमादःक्ष्विंकास्तमदंत्वेनीः ॥ इहप्रब्रूहियतमःसोअग्ने
योयातुधानोयइदंकृणोति ॥ तमारभस्वसमिधायविष्ठनृचक्षसश्चक्षुषेरंधयैनं ॥ तीक्ष्णेनाग्नेचक्षुषार
क्षयज्ञंप्रांचंवसुभ्यःप्रणयप्रचेतः ॥ हिंस्रंरक्षांस्यभिशोशुचानंमात्वादभन्यातुधानानृचक्षः ॥ नृच
क्षारक्षःपरिपश्यविक्षुतस्यत्रीणिप्रतिशृणीत्यग्रा ॥ तस्याग्नेपृष्टीर्हरसाशृणीहित्रेधामूलंयातुधानस्य
वृश्च ॥ २ ॥ त्रिर्यातुधानःप्रसितिंतएत्वृतंयोअग्नेअनृतेनहंति ॥ तमर्चिषास्फूर्जयन्जातवेदःसम
क्षमेनंगृणतेनिवृंग्धि ॥ तदग्नेचक्षुःप्रतिधेहिरेभेशफारुजंयेनपश्यसियातुधानं ॥ अथर्ववज्ज्योतिषा
दैव्येनसत्यंधूर्वंतमचितंन्योष ॥ यदग्नेअद्यमिथुनाशपातोयद्वाचस्तृष्टंजनयंतरेभाः ॥ मन्योर्मनसः
शरव्याजायतेयातयाविध्यहृदयेयातुधानान् ॥ परांशृणीहितपसायातुधानान्पराग्नेरक्षोहरसाशृणी

हि ॥ पराचिंषामूरंदेवान्छृणीहिपरांसुतृपोंअभिशोशुंचानः ॥ परांद्यदेवाहंजिनंशृणंतुप्रत्यगेनंशपथां
यंतुतुष्टाः॥ वाचास्तेनंशरंवकच्छंतुमर्मन्विश्वंस्यैतुप्रसितिंयातुधानंः॥३॥ यःपौरुंषेयेणक्रविषांसमङ्क्ते
योअश्व्येनपशुनांयातुधानंः॥ योअघ्न्यायाभरंतिक्षीरमंग्नेतेषांशीर्षाणिहरसापिंवृश्च॥ संवत्सरीणंपयं
उस्रियांयास्तस्यमाशीद्यातुधानोंनृचक्षः॥पीयूषंमग्नेयतमस्तितृंप्सात्तंप्रत्यंचंमर्चिषाविध्यमर्मंन्॥ वि
षंगवांयातुधानाःपिबंत्वाहंश्च्यंतामदितयेदुरेवाः॥ परैंनान्देवःसंविताददातुपरांभागमोषंधीनांजयंतां॥
सनादंग्नेमृणसियातुधानान्नत्वारक्षांसिपृतंनासुजिग्युः ॥ अनुंदहसहमूरान्क्रव्यादोमातेंहेत्यामुंक्ष
तदैव्यायाः॥ त्वंनोंअग्नेअधरादुदंक्तात्त्वंपश्चादुतरंक्षापुरस्तांत् ॥ प्रतितेतेंअजरांसस्तपिंष्टाअघशंसं
शोशुचतोदहंतु ॥ ४ ॥ पश्चात्पुरस्तांदधरादुदंक्तात्कविःकाव्येंनपरिंपाहिराजन् ॥ सखेसखांयमज
रोजरिम्णेग्नेमर्ताँअमंर्त्यस्त्वंनंः॥परिंत्वाग्नेपुरंवयंविप्रंसहस्यधीमहि॥धृषद्वंर्णंदिवेदिंवेहंतारंभंगुरावंतां॥
विषेणंभंगुरावंतःप्रतिंष्मरक्षसोंदह ॥ अग्नेतिग्मेनंशोचिषातपुरग्राभिर्ऋष्टिभिः ॥ प्रत्यंग्नेमिथुनादंह

यातुधानाकिमीदिना ॥ संत्वाशिशामिजागृह्यदंब्धंविप्रमन्मभिः ॥ प्रत्यंग्ने०क०१॥५॥सू०४॥ ब्रह्म
णाग्निःसंविदानोरक्षोहाबांधतामितः ॥ अमीवायस्तेगर्भंदुर्णामायोनिमाशये ॥ यस्तेगर्भममीवादुर्णा
मायोनिमाशये ॥ अग्निष्टंब्रह्मणासहनिष्क्रव्यादमनीनशत् ॥ यस्तेहंतिपतयंतंनिषत्स्नुंयःसरीसृपं ॥
जातंयस्तेजिघांसतितमितोनाशयामसि॥ यस्तऊरूविहरत्यंतरादंपतीशये॥ योनिंयोअंतरारेह्लितमि
तो०॥यस्त्वाभ्रातापतिर्भूत्वाजारोभूत्वानिपद्यते॥प्रजांयस्तेजिघांसतितं०॥यस्त्वास्वप्नेनतमसामोह
यित्वानिप०॥प्रजांयस्तेजिघांसतितमितो०॥१॥अथसोमसूक्तानि॥ ॥त्वंसोमप्रचिकितोमनीषात्वं
रजिष्ठमनुनेषिपंथां ॥ तवप्रणीतीपितरोनइंदोदेवेषुरत्नमभजंतधीराः ॥ त्वंसोमक्रतुभिःसुक्रतुर्भूस्त्वंद
क्षैःसुदक्षोविश्ववेदाः ॥ त्वंवृषावृषत्वेभिर्महित्वाद्युम्नेभिर्द्युम्न्यभवोनृचक्षाः ॥ राज्ञोनुतेवरुणस्यव्रता
निबृहद्गभीरंतवसोमधाम ॥ शुचिष्ट्वमसिप्रियोनमित्रोदक्षाय्योअर्यमेवासिसोम ॥ यातेधामानिदिवि
यापृथिव्यांयापर्वतेष्वोषधीष्वप्सु ॥ तेभिर्नोविश्वैःसुमनाअहेळन्राजन्त्सोमप्रतिहव्यागृभाय ॥ त्वं

सोमासिसत्पतिस्त्वंराजोतवृत्रहा ॥ त्वंभद्रोअसिक्रतुः ॥ १ ॥ त्वंचसोमनोवशोजीवातुंनमरामहे ॥
प्रियस्तोत्रोवनस्पतिः ॥ त्वंसोममहेभगंत्वंयूनऋतायते ॥ दक्षंदधासिजीवसे ॥ त्वंनःसोमविश्वतोर
क्षाराजन्नघायतः॥नरिष्येत्वावतःसखा॥सोमयास्तेमयोभुवऊतयःसंतिदाशुषे॥ताभिर्नोविताभव॥इ
मंयज्ञमिदंवचोजुजुषाणउपागहि॥सोमत्वंनोवृधेभव॥२॥सोमगीर्भिष्ट्वावयंवर्धयामोवचोविदः॥सुमृ
ळीकोनआविश ॥ गयस्फानोअमीवहावसुवित्पुष्टिवर्धनः॥सुमित्रःसोमनोभव ॥ सोमरारंधिनोहृदि
गावोनयवसेष्वा ॥ मर्यइवस्वओक्ये ॥ यःसोमसख्येतवरारणद्देवमर्त्यः ॥ तंदक्षःसचतेकविः ॥ उरु
ष्याणोअभिशस्तेःसोमनिपाह्यंहसः ॥ सखासुशेवएधिनः ॥ ३ ॥ आप्यायस्वसमेतुते विश्वतःसोमवृ
ष्ण्यं ॥ भवावाजस्यसंगथे ॥ आप्यायस्वमदिन्तमसोमविश्वेभिरंशुभिः ॥ भवानःसुश्रवस्तमःसखावृधे ॥ संतेपयांसिसमुयंतुवाजाःसंवृ
ष्ण्यान्यभिमातिषाहः ॥ आप्यायमानोअमृतायसोमदिविश्रवांस्युत्तमानिधिष्व ॥ यातेधामानिह
विषायजंतिताते विश्वापरिभूरस्तुयज्ञं ॥ गयस्फानःप्रतरणःसुवीरोवीरहाप्रचरासोमदुर्यान् ॥ सोमो

धे० ऋक् १ ॥ ४ ॥ अषाळ्हंयुत्सुपृतनासुपप्रिंस्वर्षामप्सांवृजनस्यगोपां ॥ भरेषुजांसुक्षितिंसुश्र
वसंजयंतंत्वामनुमदेमसोम ॥ त्वमिमाओषधीःसोमविश्वास्त्वमपोअजनयस्त्वंगाः ॥ त्वमाततंथोर्व१
तरिक्षंत्वंज्योतिषावितमोववर्थ ॥ देवेननोमनसादेवसोमरायोभागंसहसावन्नभियुध्य ॥ मात्वातन
दीशिषेवीर्यस्योभयेभ्यःप्रचिकित्सागविष्टौ ॥ ५ ॥ सूक्तं २ ॥ स्वादिष्ठया० वर्ग २ ॥ सू० ३ ॥
स्वादोरभक्षिवयसःसुमेधाःस्वाध्योवरिवोवित्तरस्य॥ विश्वेयंदेवाउतमर्त्यासोमधुब्रुवंतोअभिसंचरंति॥
अंतश्चप्रागाअदितिर्भवास्यवयाताहरसोदैव्यस्य ॥ इंदविंद्रस्यसख्यंजुषाणःश्रौष्टीवधुरमनुरायऋ
ध्याः ॥ अपामसोमममृताअभूमागन्मज्योतिरविदामदेवान् ॥ किंनूनमस्मान्कृणवदरातिःकिमुधू
र्तिरमृतमर्त्यस्य ॥ शंनोभवहृदआपीतइंदोपितेवसोमसूनवेसुशेवः ॥ सखेवसख्यउरुशंसधीरःप्रण
आयुर्जीवसेसोमतारीः॥ इमेमापीतायशसउरुष्यवोरथंनगावःसमनाहपर्वसु ॥ तेमारक्षंतुविस्रसश्चरि
त्रादुतमास्रामाद्यवयंत्विंदवः ॥१॥ अग्निंनमामथितंसंदिदीपःप्रचक्षयकृणुहिवस्यसोनः ॥ अथाहि

तेमदआसोममन्येरेवाँइवप्रचरापुष्टिमच्छ ॥ इषिरेणतेमनसासुतस्यभक्षीमहिपित्र्यस्थरायः ॥ स
मराजन्प्रणआयूंषितारीरहानीवसूर्योवासराणि ॥ सोमराजन्मृळयानःस्वस्तितवस्मसिव्रत्याउस्तस्य
विद्धि ॥ अलर्तिदक्षउतमन्युरिंदोमानोअर्योअनुकामंपरादाः ॥ त्वंहिनस्तन्वःसोमगोपागात्रेगात्रे
निषसत्थानुचक्षाः ॥ यत्तेवयंप्रमिनामव्रतानिसनोमृळसुषखादेववस्यः ॥ ऋदूदरेण० क्र १ ॥ २ ॥
अपत्याअस्थु० क्र० १॥ योनइंदुःपितरोहृत्सुपीतोमर्त्योमर्त्याआविवेश॥तस्मैसोमायहविषाविधेममृ
ळीकेअस्यसुमतौस्याम ॥ त्वंसोमपितृभिःसंविदानोनुद्यावापृथिवीआततंथ॥ तस्मैतइंदोहविषाविधे
मवयंस्यामपतयोरयीणां ॥ त्रातारोदेवाअधिवोचतानोमानोनिद्राईशतमोतजल्पिः ॥ वयंसोमस्य
विश्वहप्रियासःसुवीरासोविदथमावदेम ॥ त्वंनःसोमविश्वतोवयोधास्त्वंस्वर्विदाविशानृचक्षाः ॥
त्वंनइंदऊतिभिःसजोषाःपाहिपश्चातादुतवापुरस्तात् ॥ ३ ॥ सू० ४ ॥ इंद्रासोमातपतंरक्षउब्ज
तंन्यर्पयतंवृषणातमोवृधः ॥ पराशृणीतमचितोन्योषतंहतंनुदेथांनिशिशीतमत्रिणः ॥ इंद्रासोमास

मघशंसमभ्यं१घंतपुर्यस्तुचरुरंग्रिवाँइव ॥ ब्रह्मद्विषेक्रव्यादेघोरचंक्षसेद्वेषोधत्तमनवायंकिमीदिने ॥
इंद्रासोमादुष्कृतोवव्रेअंतरंनारंभणेतमसिप्रविध्यतं ॥ यथानातःपुनरेकंश्चनोदयत्तद्वामस्तुसहसे
मन्युमच्छवः ॥ इंद्रासोमावर्तयतंदिवोवधंसंपृथिव्याअघशंसायतर्हणं ॥ उत्तक्षतंस्वर्य१पर्वतेभ्योयेन
रक्षोवावृधानंनिजूर्वथः ॥ इंद्रासोमावर्तयतंदिवस्पर्यग्नितप्तेभिर्युवमश्महन्मभिः ॥ तपुर्वधेभिरजरे
भिरत्रिणोनिपर्शानेविध्यतंयंतुनिस्वरं ॥ १ ॥ इंद्रासोमापरिवांभूतुविश्वतइयंमतिःकक्ष्याश्वेववा
जिना ॥ यांवांहोत्रांपरिहिनोमिमेधयेमाब्रह्माणिनृपतीवजिन्वतं ॥ प्रतिस्मरेथांतुजयंद्भिरेवैर्हतंद्रु
होरक्षसोभंगुरावतः ॥ इंद्रासोमादुष्कृतेमासुगंभूद्योनःकदाचिदभिदासतिद्रुहा ॥ योमापाकेनमनं
साचरंतमभिचष्टेअनृतेभिर्वचोभिः ॥ आपइवकाशिनासंगृभीताअसन्नस्त्वासतइन्द्रवक्ता ॥ येपाक
शंसंविहरंतएवैर्येवाभद्रंदूषयंतिस्वधाभिः ॥ अहयेवातान्प्रददातुसोमआवादधातुनिर्ऋतेरुपस्थे ॥
योनोरसंदिप्सतिपित्वोअग्नेयोअश्वानांयोगवांयस्तनूनां ॥ रिपुःस्तेनःस्तेयकृद्दभ्रमेतुनिषहीयतांत

न्वा३तनांच ॥ २ ॥ पुरःसोअंस्तुतन्वा३तनांचतिस्रःपृथिवीरुधोअंस्तुविश्वाः ॥ प्रतिशुष्यतु
यशोअस्यदेवायोनोदिवादिप्संतियश्चनक्तं॥सुविज्ञानंचिकितुषेजनायसच्चासच्चवचसीपस्पृधाते ॥ त
योर्यत्सत्यंयतरदृजीयस्तदित्सोमोवतिहंत्यासत्॥नवाउसोमोवृजिनंहिनोतिनक्षत्रियंमिथुयाधारयंतं॥
हंतिरक्षोहंत्यासद्वदंतमुभाविंद्रस्यप्रसितौशयाते॥यदिवाहमनृतदेवआसमोघंवादेवाँअप्यूहेअग्ने॥कि
मस्मभ्यंजातवेदोहृणीषेद्रोघवाचस्तेनिर्ऋथंसचंतां ॥ अद्यामुरीययदियातुधानोअस्मियदिवायुस्ततप
पूरुषस्य॥अधासवीरैर्दशभिर्वियूयायोमामोघंयातुधानेत्याह॥३॥योमायातुंयातुधानेत्याहयोवारक्षाः
शुचिरस्मीत्याह॥इंद्रस्तंहंतुमहतावधेनविश्वस्यजंतोरधमस्पदीष्ट॥ प्रयाजिगातिखर्गलेवनक्तमपद्रुहा
तन्वं१गूहमाना ॥ वव्राँअनंताँअवसापदीष्टग्रावाणोघ्नंतुरक्षसउपब्दैः ॥ वितिष्ठध्वंमरुतोविक्ष्वि१च्छ
तगृभायतरक्षसःसंपिनष्टन ॥ वयोयेभूत्वीपतयंतिनक्तभिर्येवारिपोदधिरेदेवेअध्वरे ॥ प्रवर्तयदि
वोअश्मानमिंद्रसोमशितंमघवन्त्संशिशाधि ॥ प्राक्तादपाक्तादधरादुदक्तादभिजहिरक्षसःपर्वतेन ॥

एतउत्येपतयंतिश्वयातवइंद्रंदिप्संतिदिप्सवोदाभ्यं ॥ शिशीतेशक्रःपिशुनेभ्योवधंनूनंसृजदशानिंया
तुमद्भ्यः ॥ ४ ॥ इंद्रोयातूनामभवत्पराशरोहविर्मथीनामभ्या३विवासतां ॥ अभीदुशक्रःपरशुर्यथाव
नंपात्रेवभिंदन्सतएतिरक्षसः ॥ उलूकयातुं० ऋ०१ ॥ मानोरक्षोअभिनंड्यातुमावतामपोच्छ
तुमिथुनायाकिमीदिनां ॥ पृथिवीनःपार्थिवात्पात्वंहसोंतरिक्षंदिव्यात्पात्वस्मान् ॥ इंद्रंजहिपुमां
संयातुधानमुतस्त्रियंमाययाशाशदानां ॥ विग्रीवासोमूरदेवाऋदंतुमातेदृशन्त्सूर्यमुच्चरंतं ॥ प्रतिच
क्ष्व० ऋ० १ ॥ ५ ॥ सू० ५ ॥ सोमएकेभ्यःपवतेघृतमेकउपासते ॥ येभ्योमधुप्रधावतितां
श्चिदेवापिगच्छतात् ॥ तपसायेअनाधृष्यास्तपसायेस्वर्ययुः ॥ तपोयेचक्रिरेमहस्तांश्चि० ॥ येयु
ध्यंतेप्रधनेषुशूरासोयेतनूत्यजः ॥ येवासहस्रदक्षिणास्तांश्चि० ॥ येचित्पूर्वऋतसापऋतावानऋ
तावृधः ॥ पितॄन्तपस्वतोयमतांश्चि० ॥ सहस्रणीथाःकवयोयेगोपायंतिसूर्यं ॥ ऋषीन्तपस्वतोयम
तपोजाँअपिगच्छतात्॥१॥श्रद्धासूक्तं ॥श्रद्धयाग्निःसमिध्यतेश्रद्धयाहूयतेहविः ॥ श्रद्धांभगस्यमू

र्धनिवचसावेदयामसि॥प्रियंश्रद्धेददतःप्रियंश्रद्धेदिदासतः॥ प्रियंभोजेषुयज्वस्विदंमउदितंकृधि ॥ य
थादेवाअसुरेषुश्रद्धामुग्रेषुचक्रिरे॥एवंभोजेषुयज्वस्वस्माकमुदितंकृधि॥ श्रद्धांदेवायजमानावायुगो
पाउपासते॥श्रद्धांहृदय्य१याकूत्याश्रद्धयाविंदतेवसु॥श्रद्धांप्रातर्हवामहेश्रद्धांमध्यंदिनंपरि ॥ श्रद्धां
सूर्यस्यनिम्रुचिश्रद्धेश्रद्धापयेहनः॥१॥ हविर्धानसूक्तं ॥ युजेवांब्रह्मपूर्व्यंनमोभिर्विश्लोकएतुपथ्येवसू
रेः॥ शृण्वंतुविश्वेअमृतस्यपुत्राआयेधामानिदिव्यानितस्थुः॥यमेइवयतमानेयदैतंप्रवांभरन्मानुषादे
वयंतः॥आसीदतंस्वमुलोकंविदानेस्वासस्थेभवतमिंदवेनः॥पंचपदानिरुपोअन्वरोहंचतुष्पदीमन्वेमि
व्रतेन॥अक्षरेणप्रतिमिमएतामृतस्यनाभावधिसंपुनामि ॥ देवेभ्यःकमवृणीतमृत्युंप्रजायैकममृतंनावृ
णीत॥बृहस्पतिंयज्ञमकृण्वतऋषिंप्रियांयमस्तन्व१प्रारिरेचीत्॥ सप्तक्षरंतिशिशवेमरुत्वतेपित्रेपुत्रासो
अप्यवीवतन्नृतं ॥ उभेइदस्योभयस्यराजतउभेयतेतेउभयस्यपुष्यतः॥१॥ पितृसूक्तं॥ उदीरतामव
रउत्परासउन्मध्यमाःपितरःसोम्यासः ॥ असुंयईयुरवृकाऋतज्ञास्तेनोवंतुपितरोहवेषु ॥ इदंपि

तुभ्योनमोअस्त्वद्ययेपूर्वासोयउपरासईयुः ॥ येपार्थिवेरजस्यानिषत्तायेवानूनंसुवृजनासुविक्षुआहं
पितॄन्त्सुविदत्राँअविवित्सिनपातंचविक्रमणंचविष्णोः ॥ बर्हिषदोयेस्वधयासुतस्यभजंतपित्वस्तइहा
गमिष्ठाः ॥ बर्हिषदःपितरऊत्यर्वागिमावोहव्याचकृमाजुषध्वं ॥ तआगतावसाशंतमेनाथानःशंयो
ररपोदधात ॥ उपहूताःपितरःसोम्यासोबर्हिष्येषुनिधिषुप्रियेषु ॥ तआगमंतुतइहश्रुवंत्वधिब्रुवंतुतेवंत्व
स्मान् ॥ १ ॥ आच्याजानुदक्षिणतोनिषद्येमंयज्ञमभिगृणीतविश्वे ॥ माहिंसिष्टपितरःकेनचिन्नो
यद्वआगःपुरुषताकराम ॥ आसीनासोअरुणीनामुपस्थेरयिंधत्तदाशुषेमर्त्याय ॥ पुत्रेभ्यःपितरस्तस्य
वस्वःप्रयच्छततइहोर्जंदधात ॥ येनःपूर्वेपितरःसोम्यासोनूहिरेसोमपीथंवसिष्ठाः ॥ तेभिर्यमःसंर
राणोहवींष्युशन्नुशद्भिःप्रतिकाममत्तु ॥ येतातृषुर्देवत्राजेहमानाहोत्राविदःस्तोमतष्टासोअर्कैः ॥
आग्नेयाहिसुविदत्रेभिरर्वाङ्सत्यैःकव्यैःपितृभिर्घर्मसद्भिः ॥ येसत्यासोहविरदोहविष्पाइंद्रेणदेवैःसर
थंदधानाः ॥ आग्नेयाहिसहस्रंदेववंदैःपरैःपूर्वैःपितृभिर्घर्मसद्भिः ॥ २ ॥ अग्निष्वात्ताःपितरएहगच्छ

तसदःसदःसदतसुप्रणीतयः ॥ अत्ताहवींषिप्रयतानिबर्हिष्यथारयिंसर्ववीरंदधातन ॥ त्वमग्नईळितो
जातवेदोवाड्ढव्यानिसुरभीणिकृत्वी ॥ प्रादाःपितृभ्यःस्वधयातेअक्षन्नद्धित्वंदेवप्रयताहवींषि ॥ येचे
हपितरोयेचनेहयांश्चविद्मयाँउचनप्रविद्म ॥ त्वंवेत्थयतितेजातवेदःस्वधाभिर्यज्ञंसुकृतंजुषस्व ॥ येअ
ग्निदग्धायेअनग्निदग्धामध्येदिवःस्वधयामादयंते ॥ तेभिःस्वराळसुनीतिमेतांयथावशंतन्वंकल्पय
स्व ॥ ३ ॥ अथदेवसूक्तं ॥ विश्वेदेवाःशास्तनमायथेहहोतावृतोमनवैयन्निषद्य ॥ प्रमेब्रूतभागधेयं
यथावोयेनपथाहव्यमावोवहानि ॥ अहंहोतान्यसीदंयजीयान्विश्वेदेवामरुतोमाजुनंति ॥ अहरहर
श्विनाध्वर्यवंवांब्रह्मासमिद्भवतिसाहुतिर्वां ॥ अयंयोहोताकिरुसयमस्यकमप्यूहेयत्समंजंतिदेवाः ॥
अहरहर्जायतेमासिमास्यथादेवादधिरेहव्यवाहं ॥ मांदेवादधिरेहव्यवाहमपम्लुक्तंबहुकृच्छ्राचरं
तं ॥ अग्निर्विद्वान्यज्ञंनःकल्पयातिपंचयामंत्रिवृतंसप्ततंतुं ॥ आवोयक्ष्यमृतत्वंसुवीरंयथावो
देवावरिवःकराणि ॥ आबाह्वोर्वज्रमिंद्रस्यधेयामथेमाविश्वाःपृतनाजयाति ॥ त्रीणिशतात्रीस

हस्राण्यग्नेस्त्रिंशच्चदेवानवचासपर्यन् ॥ औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हिरस्माआदिद्धोतारंन्यसादयंत ॥ १ ॥
॥अथयत्याराधनमंत्राः॥ ॥नानानंवाउनोधियोविव्रतानिजनानां॥तक्षारिष्टंरुतंभिषग्ब्रह्मासुन्वंतमि
च्छतींद्रायेंदोपरिस्रव ॥ जरतीभिरोषधीभिःपर्णेभिःशकुनानांकामारोअश्मभिर्द्युभिर्हिरण्यवंतमि०॥
कारुरहंततोभिषगुपलप्रक्षिणीनना ॥ नानाधियोवसूयवोनुगाइवतस्थिमेंद्रा० ॥ अश्वोवोळ्हासुखंर
थंहसनामुपमंत्रिणः ॥ शेपोरोमण्वंतौभेदौवारिन्मंडूकइच्छ० ॥ १ ॥ शर्यणावतिसोमामिंद्रःपिबतु
वृत्रहा ॥ बलंदधानआत्मनिकरिष्यन्वीर्यंमहदिं० ॥ आपवस्वदिशांपतआर्जीकात्सोममीढ्वः ॥
ऋतवाकेनसत्येनश्रद्धयातपसासुतइंद्रा०॥पर्जन्यवृद्धंमहिषंतंसूर्यस्यदुहिताभरत्॥तंगंधर्वाःप्रत्यगृभ्ण
न्तंसोमेरसमादधुरिं० ॥ ऋतंवदन्नृतद्युम्नसत्यंवदन्त्सत्यकर्मन् ॥ श्रद्धांवदन्त्सोमराजन्धात्रासोमपरि
ष्कृतइं०॥ सत्यमुग्रस्यबृहतःसंस्रवंतिसंस्रवाः॥ संयंतिरसिनोरसाःपुनानोब्रह्मणाहरइं० ॥ २ ॥ यत्र
ब्रह्मापवमानछंदस्यांवाचंवदन् ॥ ग्राव्णासोमेमहीयतेसोमेनानंदंजनयन्निंद्रा०॥ यत्रज्योतिरजस्रंय

स्मिँल्लोकेस्वाँहितं ॥ तस्मिन्मांधेहिपवमानामृतेल्लोकेअक्षितइंद्रा० ॥ यत्रराजावैवस्वतोयत्रावरोधं
नंदिवः ॥ यत्रामूर्यह्वतीरापस्तत्रमाममृतंकृधींद्रायेंदो० ॥ यत्रानुकामंचरणंत्रिनाकेत्रिदिवेदिवः ॥
लोकायत्रज्योतिष्मंतस्तत्र० ॥ यत्रकामानिकामाश्चयत्रब्रध्नस्यविष्टपं ॥ स्वधाचयत्रतृप्तिश्चतत्र
मामृतंकृ०॥ यत्रानंदाश्चमोदाश्चमुदःप्रमुदआसते॥ कामस्ययत्राप्ताःकामास्तत्रमाममृतंकृ०॥३॥
यइंदोःपवमानस्यानुधामान्यक्रमीत् ॥ तमाहुःसुप्रजाइतियस्तेसोमाविधन्मनइंद्रा० ॥ ऋषेमंत्रकृ
तां० ॥ ऋ० १॥ सप्तदिशोनानासूर्याःसप्तहोतारऋत्विजः ॥ देवाआदित्यायेसप्ततेभिःसोमाभिर
क्षनइंद्रा० ॥ यत्तेराजञ्छृतं०॥ऋ० १॥४॥ चरणंपवित्रंविततंपुराणं॥येनपूतस्तरतिदुष्कृतानि॥ तेन
पवित्रेणशुद्धेनपूताः॥अतिपाप्मानमरातिंतरेम॥ लोकस्यद्वारमर्चिमत्पवित्रं॥ ज्योतिष्मद्भ्राजमानं
महस्वत्॥ अमृतस्यधाराबहुधादोहमानं ॥ चरणंनोलोकेसुधितांदधातु ॥१॥ अग्निर्मूर्धाभुवः॥ अनु
नोद्यानुमतिरन्विदनुमतेत्वं॥ हव्यवाहंस्विष्टं॥ ॐतद्ब्रह्म ॥ ॐतद्वायुः॥ ॐतदात्मा॥ ॐतत्सत्यं॥

ॐतत्सर्वं॥ॐतत्पुरोर्नमः॥अंतश्चरतिभूतेषुगुहायांविश्वमूर्तिषु॥ त्वंयज्ञस्त्वंवषट्कारस्त्वमिंद्रस्त्वंरुद्र
स्त्वंविष्णुस्त्वंब्रह्मत्वंप्रजापतिः ॥ त्वंतदापआपोज्योतीरसोमृतंब्रह्मभूर्भुवःसुवरोम्॥१॥लोकःसरस्व
त्यायांत्येषवैदेवयानःपंथास्तमेवान्वारोहंत्याकोशंतोयांत्यवर्तिमेवान्यस्मिन्प्रतिषज्यंप्रतिष्ठांगच्छंति
यदादशंशतंकुर्वंत्यथैकमुत्थानंशतायुःपुरुषःशतेंद्रियआयुष्येवेंद्रियेप्रतितिष्ठंतियदाशतंसहस्रंकुर्वं
त्यथैकमुत्थानंसहस्रसंमितोवाअसौलोकोमुमेवलोकमभिजयंतियदेषांप्रमीयेतयदावाजीयेरन्नथैक
मुत्थानंतद्वितीयं॥१॥भीषास्माद्वातःपवते॥भीषोदेतिसूर्यः॥ भीषास्मादग्निश्चेंद्रश्च॥मृत्युर्धावतिपंच
मइति॥सैषानंदस्यमीमांसाभवति॥युवास्यात्साधुयुवाध्यायकः॥आशिष्ठोदृढिष्ठोबलिष्ठः॥ तस्येयंपृ
थिवीसर्वावित्तस्यपूर्णास्यात्॥ सएकोमानुषआनंदः॥ तेयेशतंमानुषाआनंदाः॥ सएकोमनुष्यगंधर्वा
णामानंदः ॥ श्रोत्रियस्यचाकामहतस्य ॥ तेयेशतंमनुष्यगंधर्वाणामानंदाः॥ सएकोदेवगंधर्वाणामान
दः॥श्रोत्रियस्यचाकामहतस्य॥तेयेशतंमनुष्यगंधर्वाणामानंदाः॥सएकोदेवगंधर्वाणामानंदः॥ श्रो०
॥ तेयेशतंदेवगंधर्वाणामानंदाः॥सएकःपितृणांचिरलोकलोकानामानंदः॥ श्रो०॥तेयेशतंपितृणांचिर

लोकलोकानामानंदाः॥सएकआजानजानांदेवानामानंदः॥ श्रो० ॥ तेयेशतमाजानजानांदेवानामा
नंदाः॥सएकःकर्मदेवानांदेवानामानंदः॥येकर्मणादेवानपियंति॥श्रो० ॥ तेयेशतंकर्मदेवानांदेवानामा
नंदाः ॥ सएकोदेवानामानंदः ॥ श्रोत्रियस्य० ॥ तेयेशतंदेवानामानंदाः ॥ सएकइंद्रस्यानंदः ॥
श्रो०॥तेयेशतमिंद्रस्यानंदाः॥सएकोबृहस्पतेरानंदः॥श्रो०॥तेयेशतंबृहस्पतेरानंदाः॥सएकःप्रजापते
रानंदः॥श्रो०॥तेयेशतंप्रजापतेरानंदाः॥ सएकोब्रह्मणआनंदः॥ श्रो०॥ सयश्चायंपुरुषे॥ यश्चासावा
दित्ये॥ सएकः॥ सयएवंवित् ॥ अस्माल्लोकात्प्रेत्य॥ एतमन्नमयमात्मानमुपसंक्रामति ॥ एतंप्राण
मयमात्मान०॥ एतंमनोमय० ॥ एतंविज्ञानमय०॥ एतमानंदमय०॥ तदप्येषश्लोकोभवति ॥१॥
यतोवाचोनिवर्तंते ॥ अप्राप्यमनसासह ॥ आनंदंब्रह्मणोविद्वान् ॥ नबिभेतिकुतश्चनेति ॥ एतं
हवावनतपति ॥ किमहंसाधुनाकरवं ॥ किमहंपापमकरवमिति ॥ सयएवंविद्वानेतेआ
त्मानंस्पृणुते ॥ उभेह्येवैषएतेआत्मानंस्पृणुते ॥ यएवंवेद ॥ इत्युपनिषत् ॥ २ ॥

अथोपनिषन्मंत्राः ॥ ॥ विदामघवन्विदागातुमनुशंसिषोदिशः ॥ शिक्षाशचीनांपतेपूर्वीणांपुरूव
सो ॥ आभिष्ट्वमभिष्टिभिःप्रचेतनप्रचेतय ॥ इंद्रद्युम्नायनइषएवाहिशक्रः ॥ रायेवाजायवज्रिवः
शविष्ठवज्रिन्नृंजसे ॥ मंहिष्ठवज्रिन्नृंजसआयाहिपिबमत्स्व ॥ विदारायःसुवीर्यंभुवोवाजानांपतिर्वं
शाँअनु ॥ मंहिष्ठवज्रिन्नृंजसेयःशविष्ठःशूराणां ॥ योमंहिष्ठोमघोनांचिकित्वोअभिनोनय ॥ इंद्रो
विदेतमुस्तुषेवशीहिशक्रः ॥ तमूतयेहवामहेजेतारमपराजितं ॥ सनःपर्षदतिद्विषःक्रतुश्छंदऋतंबृह
त् ॥ इंद्रंधनस्यसातयेहवामहेजेतारमपराजितं ॥ सनःपर्षदतिद्विषःसनःपर्षदतिस्रिधः ॥ पूर्वस्ययं
त्तेअद्रिवःसुम्नआधेहिनोवसो ॥ पूर्तिःशविष्ठशस्यतईशेहिशक्रः ॥ नूनंतन्नव्यंसन्यसेप्रभोजनस्य
वृत्रहन् ॥ समन्येषुब्रवामहैशूरोयोगोषुगच्छतिसखासुशेवोअद्वयाः ॥ एवात्येवैवात्यग्ना३इ॥ एवा
त्येवैवाहींद्रा३म् ॥ एवात्येवैवाहिविष्णा३उ ॥ एवात्येवैवाहिपूषा३न् ॥ एवात्येवैवाहिदेवाः३॥ ए
वाहिशक्रोवशीहिशक्रोवशाँअनु ॥ आयोमन्यायमन्यवउपोमन्यायमन्यवे ॥ उपेहिविश्वध ॥ वि

दामघवन्विदोम् ॥१॥ कोयमात्मेतिवयमुपास्महेकतरःसआत्मायेनवापश्यतियेनवाशृणोतियेनवागं
धानाजिघ्रतियेनवावाचंव्याकरोतियेनवास्वादुचास्वादुचविजानातियदेतद्धृदयंमनश्चैतत्संज्ञानमाज्ञा
नंविज्ञानंप्रज्ञानंमेधादृष्टिर्धृतिर्मतिर्मनीषाजूतिःस्मृतिःसंकल्पःक्रतुरसुःकामोवशइतिसर्वाण्येवैतानिप्र
ज्ञानस्यनामधेयानिभवंत्येषब्रह्मैषइंद्रएषप्रजापतिरेतेसर्वेदेवाइमानिचपंचमहाभूतानिपृथिवीवायुरा
काशआपोज्योतींष्येतान्येतानीमानिचक्षुद्रमिश्राणीवबीजानीतराणिचेतराणिचांडजानिचजारजानि
चस्वेदजानिचोद्भिज्जानिचाश्वागावःपुरुषाहस्तिनोयत्किंचेदंप्राणिजंगमंचपतत्रिचयच्चस्थावरंसर्वंतत्
प्रज्ञानेत्रंप्रज्ञानेप्रतिष्ठितंप्रज्ञानेत्रोलोकःप्रज्ञाप्रतिष्ठाप्रज्ञानंब्रह्मासएतेनप्रज्ञेनात्मनास्माल्लोकादुत्क
म्यामुष्मिन्स्वर्गेलोकेसर्वान्कामानाप्त्वामृतःसमभवत्समभवत् ॥२॥ ॥अथांत्येष्टिमंत्राः॥ परे
यिवांसंप्रवतोमहीरनुबहुभ्यःपंथामनुपस्पशानं॥ वैवस्वतंसंगमनंजनानांयमंराजानंहविषादुवस्य॥ य
मोनोगातुंप्रथमोविवेदनैषागव्यूतिरपभर्तवाउ॥यत्रानःपूर्वेपितरःपरेयुरेनाजज्ञानाःपथ्याअनुस्वाः॥

मातली कव्यैर्यमो अंगिरोभिर्बृहस्पतिर्ऋक्वभिर्वावृधानः॥ यांश्चदेवावावृधुर्येचदेवान्त्स्वाहान्येस्वधया
न्येमदंति॥ इमंयमप्रस्तरमाहिसीदांगिरोभिःपितृभिःसंविदानः॥ आत्वामंत्राःकविशस्तावहंत्वेनाराज
न्हविषामादयस्व ॥ अंगिरोभिरागहियज्ञियेभिर्यमवैरूपैरिहमादयस्व ॥ विवस्वंतंहुवेयःपितातेस्मि
न्यज्ञेबर्हिष्यानिषद्य ॥ १ ॥ अंगिरसोनःपितरोनवग्वाअथर्वाणोभृगवःसोम्यासः॥तेषांवयंसुमतौय
ज्ञियानामपिभद्रेसौमनसेस्याम ॥ प्रेहिप्रेहिपथिभिःपूर्व्येभिर्यत्रानःपूर्वेपितरःपरेयुः ॥ उभाराजा
नास्वधयामदंतायमंपश्यासिवरुणंचदेवं ॥ संगच्छस्वपितृभिःसंयमेनेष्टापूर्तेनपरमेव्योमन् ॥ हित्वा
यावद्यंपुनरस्तमेहिसंगच्छस्वतन्वासुवर्चाः ॥ अपेतवीतविचसर्पतातोस्माएतंपितरोलोकमक्रन् ॥
अहोभिरद्भिरक्तुभिर्व्यक्तंयमोददात्यवसानमस्मै ॥ अतिद्रवसारमेयौश्वानौचतुरक्षौशबलौसाधुनाप
था ॥ अथापितॄन्त्सुविदत्राँउपेहियमेनयेसधमादंमदंति ॥ २ ॥ यौतेश्वानौयमरक्षितारौचतुरक्षौप
थिरक्षीनृचक्षसौ ॥ ताभ्यामेनंपरिदेहिराजन्त्स्वस्तिचास्माअनमीवंचधेहि ॥ उरूणसावसुतृपाउदुं

बलौयमस्यंदूतौचरतोजनाँअनु ॥ तावस्मभ्यंदृशयेसूर्यायपुनर्दातामसुमद्येहभद्रं ॥ यमाय० क०
१ ॥ यमायघृतवद्धविर्जुहोतप्रचतिष्ठत ॥ सनोदेवेष्वायमद्दीर्घमायुःप्रजीवसे ॥ यमायमधुमत्तमं
राज्ञेहव्यंजुहोतन ॥ इदंनमऋषिभ्यःपूर्वजेभ्यःपूर्वेभ्यःपथिकृद्भ्यः ॥ त्रिकद्रुकेभिःपततिषळुर्वीरेक
मिद्बृहत ॥ त्रिष्टुब्गायत्रीछंदांसिसर्वातायमआहिता ॥ ३ ॥ उदीरता० वर्ग ३ ॥ मैनमग्नेविदहो
माभिशोचोमास्यत्वचंचिक्षिपोमाशरीरं ॥ यदाशृतंकृणवोजातवेदोथेमेनंप्रहिणुतात्पितृभ्यः ॥ शृ
तंयदाकरसिजातवेदोथेमेनंपरिदत्तात्पितृभ्यः ॥ यदागच्छात्यसुनीतिमेतामथादेवानांवशनीर्भवा
ति ॥ सूर्यंचक्षुर्गच्छतुवातमात्माद्यांचगच्छपृथिवींचधर्मणा ॥ अपोवागच्छयदितत्रतेहित
मोषधीषुप्रतितिष्ठाशरीरैः ॥ अजोभागस्तपसातंतपस्वतंतेशोचिस्तपतुतंतेअर्चिः ॥ यास्ते
शिवास्तन्वोजातवेदस्ताभिर्वहैनंसुकृतामुलोकं ॥ अवसृजपुनरग्नेपितृभ्योयस्तआहुतश्चरतिस्व
धाभिः ॥ आयुर्वसानउपवेतुशेषःसंगच्छतांतन्वाजातवेदः ॥ ४ ॥ यत्तेकृष्णःशकुनआतुतोदपिपीलः

सर्पंउतवाश्वापदः ॥ अग्निष्टद्विश्वादंगदंकृणोतुसोमश्चयोब्राह्मणाँआविवेश ॥ अग्नेवर्मपरिगो
भिर्व्ययस्वसंप्रोर्णुष्वपीवसामेदसाच ॥ नेत्वाधृष्णुर्हरसाजर्हृषाणोदधृग्विधक्ष्यन्पर्यंखयाते ॥
इममग्नेचमसंमाविजिह्वरःप्रियोदेवानामुतसोम्यानां ॥ एषयश्चमसोदेवपानस्तस्मिन्देवाअमृतामाद
यंते ॥ क्रव्यादमग्निंप्रहिणोमिदूरंयमराज्ञोगच्छतुरिप्रवाहः ॥ इहैवायमितरोजातवेदादेवेभ्योहव्यंव
हतुप्रजानन् ॥ योअग्निःक्रव्यात्प्रविवेशवोगृहमिमंपश्यन्नितरंजातवेदसं ॥ तंहरामिपितृयज्ञायदेवं
सघर्ममिन्वात्परमेसधस्थे ॥ ५ ॥ योअग्निःक्रव्यवाहनःपितॄन्यक्षदृतावृधः ॥ प्रेदुहव्यानिवोचतिदेवे
भ्यश्चपितृभ्यआ ॥ उशंतस्त्वा० क्र० १ ॥ यंत्वमग्नेसमदहस्तमुनिर्वापयापुनः ॥ कियाम्ब्वत्ररोह
तुपाकदूर्वाव्यल्कशा ॥ शीतिकेशीतिकावतिल्हादिकेल्हादिकावति॥ मंडूक्याइसुसंगमइमंस्वग्निं
हर्षय॥ ६ ॥ त्वष्टादुहित्रेवहतुंकृणोतीतीदंविश्वंभुवनंसमेतियमस्यमातापर्युह्यमानामहोजायाविवं
स्वतोननाश ॥ अपागूहन्नमृतांमर्त्येभ्यःकृत्वीसवर्णामददुर्विवस्वते ॥ उताश्विनावभरद्यत्तदासीदज

हाद्वुद्दामिथुनासरण्यूः ॥ पूषात्वेतश्च्यावयतुप्रविद्वानन॑ष्टपशुर्भुव॑नस्यगोपाः ॥ सत्वैतेभ्यः परिदद्त्पि
तृभ्योग्निर्देवेभ्यः सुविदत्रियेभ्यः ॥ आयुर्विश्वायुः परिपासतित्वापूषात्वापातुप्रपथेपुरस्तात् ॥ यत्रास
तेसुकृतोयत्रतेययुस्तत्रत्वादेवः सवितादधातु ॥ पूषेमाआशाअनुवेदसर्वाः सोअस्माँअभयतमेनने
षत् ॥ स्वस्तिदाआघृणिः सर्ववीरोप्रयुच्छन्पुरएतुप्रजानन् ॥ ७ ॥ प्रपथेपथामजनिष्टपूषाप्रपथेदिवः
प्रपथेपृथिव्याः ॥ उभेअभिप्रियतमेसधस्थेआचपराचचरतिप्रजानन् ॥ सरस्वतीदेवयंतोहवंतेसर
स्वतीमध्वरेतायमाने ॥ सरस्वतींसुकृतोअह्वयंतसरस्वतीदाशुषेवार्यदात् ॥ सरस्वतियासरथंययाथ
स्वधाभिर्देविपितृभिर्मदंती ॥ आसद्यास्मिन्बर्हिषिमादयस्वानमीवाइषआधेह्यस्मे ॥ सरस्वतींयां
पितरोहवंतेदक्षिणायज्ञमभिनक्षमाणाः ॥ सहस्रार्घमिळोअत्रभागंरायस्पोषंयजमानेषुधेहि ॥ आपो
अस्मान्० ऋ० १ ॥ द्रप्सश्चस्कंदप्रथमाँअनुद्यूनिमंचयोनिमनुयश्चपूर्वः ॥ समानंयोनिमनुसंचरंतंद्रप्संजु
होम्यनुसप्तहोत्राः ॥ यस्तेद्रप्सः स्कंदतियस्तेअंशुर्बाहुच्युतोधिषणायाउपस्थात् ॥ अध्वर्योर्वापरि

वायःपवित्रात्तेंजुहोमिमनसावषट्कृतं॥ यस्तेंद्रप्सःस्कन्नोयस्तेंअंशुरवश्चयःपरःस्रुचा॥ अयंदेवोबृह
स्पतिःसंतंसिंचतुराधसे॥पयस्वतीरोषधयःपयस्वन्मामकंवचः॥अपांपयस्वदित्पयस्तेनमासहशुंधत ॥
॥९॥परंमृत्योअनुपरेहिपंथांयस्तेस्वइतरोदेवयानात्॥चक्षुष्मतेशृण्वतेतेब्रवीमिमानःप्रजांरीरिषोमोत
वीरान्॥मृत्योःपदंयोपयंतोयदैतद्राघीयआयुःप्रतरंदधानाः ॥ आप्यायमानाःप्रजयाधनेनशुद्धाःपूता
भवतयज्ञियासः॥इमेजीवाविमृतैरावव्रन्नभूद्भद्रादेवहूतिर्नोअद्य॥प्रांचोअगामनृतयेहसायद्राघीय
आयुःप्रतरंदधानाः॥इमंजीवेभ्यःपरिधिंदधामिमैषांनुगादपरोअर्थमेतं॥ शतंजीवंतुशरदःपुरूचीरंतर्मृ
त्युंदधतांपर्वतेन॥यथाहान्यनुपूर्वंभवंतियथऋतवऋतुभिर्यंतिसाधु॥ यथानपूर्वमपरोजहात्येवाधातरा
यूंषिकल्पयैषां॥१०॥आरोहतायुर्जरसंवृणानाअनुपूर्वंयतमानायतिष्ठ॥इहत्वष्टासुजनिमासजोषादी
र्घमायुःकरतिजीवसेवः॥इमानारीरविधवाःसुपत्नीरांजनेनसर्पिषासंविशंतु ॥ अनश्रवोनमीवाःसुरत्ना
आरोहंतुजनयोयोनिमग्रे॥उदीर्ष्वनार्यभिजीवलोकंगतासुमेतमुपशेषएहि॥हस्तग्राभस्यदिधिषोस्तवे

दंपत्युंजनित्वमभिसंबभूथ॥धनुर्हस्तादाददानोमृतस्यास्मेक्षत्रायवर्चसेबलाय॥अत्रैवत्वमिहवयंसुवी
राविश्वाःस्पृधोअभिमातीर्जयेम ॥ उपसर्पमातरंभूमिमेतामुरुव्यचंसंपृथिवींसुशेवाँ ॥ ऊर्णम्रदायुव
तिर्दक्षिणावतएषात्वापातुनिर्ऋतेरुपस्थात् ॥ उच्छ्वंचस्वपृथिविमानिबाधथाःसूपायनास्मैभवसूपवं
चना ॥ मातापुत्रंयथासिचाभ्येनंभूमऊर्णुहि ॥ उच्छ्वंचमानापृथिवीसुतिष्ठतुसहस्रंमितउपहिश्रयं
तां ॥ तेगृहासोघृतश्चुतोभवंतुविश्वाहास्मैशरणाःसंत्वत्र ॥ उत्तेस्तभ्नामिपृथिवींत्वत्परीमंलोगंनिदध
न्मोअहंरिषं ॥ एतांस्थूणांपितरोधारयंतुतेत्रायमःसदनातेमिनोतु ॥ प्रतीचीनेमामहनीष्वाःपर्णमि
वादधुः ॥ प्रतीचींजग्रभावाचमश्वंरशनयायथा ॥१२॥ (गर्भेनुसन्नन्वेषामवेदमहंदेवानांजनिमा
निविश्वा ॥ शतंमापुरआयसीररक्षन्नधश्येनोजवसानिरदीयं ॥१॥ अतिरिक्तंन्यूनेंजुहोमिन्यूनमति
रिक्तेजुहोमि॥समंसमेंजुहोमिस्वाहाकृताहुतिरेतुदेवान्) सूक्तं ॥ निवर्तध्वंमानुगातास्मान्त्सिषक्तरे
वतीः ॥ अग्नीषोमापुनर्वसूअस्मेधारयतंरयिं ॥ पुनरेनानिवर्तयपुनरेनान्याकुरु ॥ इंद्रंएणानियंच्छ

त्वष्टिरेनाउपाजंतु ॥ पुनरेतानिवर्ततामस्मिन्पुष्यंतुगोपतौ ॥ इहैवाग्नेनिधारयेहतिष्ठतुयारयिः॥यन्नि
यानंन्यर्यनंसंज्ञानंयत्परायणं ॥ आवर्तनंनिवर्तनंयोगोपाऽअपितंहुवे॥ यउदानड्न्ययनंयउदानट्प
रायणं ॥ आवर्तनंनिवर्तनमपिगोपानिवर्तताम् ॥१॥ आनिवर्तनिवर्तयपुनर्नइंद्रगादेहि ॥ जीवाभि
र्भुनजामहै ॥ परिवोविश्वतोदधऊर्जाघृतेनपयसा ॥ येदेवाःकेचयज्ञियास्तेरय्यासंसृजंतुनः ॥ आ
निवर्तनवर्तयनिनिवर्तनवर्तय ॥ भूम्याश्चतस्रःप्रदिशस्ताभ्यएनानिवर्तय ॥ भद्रंनोअपिवातयमनः
॥ २ ॥ ॐशांतिःशांतिःशांतिः ॥ ॥ इतिमंत्रसंहितासमाप्ता ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

हें पुस्तक

गजानन चिंतामण शास्त्री देव बुकसेलर यांनीं

मुंबईंत "गणपत कृष्णाजी" यांचे छापखान्यांत छापविलें. शके १८२६

किंमत. साध्या कागदाची प्रत १।।। रुपये. उत्तम वोढीव सफेत कागदाची प्रत २।। रुपये.

॥ इति ऋग्वेदी मंत्रसंहिता समाप्त ॥